

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**OUTDOOR AKTİVİTE MERKEZLERİ VE
KATILIMCILARIN FONKSİYONEL RİSK YÖNETİM
SÜREÇLERİNİN İNCELENMESİ**

Muhammet Eyüp UZUNER

Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetmeliğinin
Spor Bilimleri Programı için Öngördüğü
DOKTORA TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

KOCAELİ
2021

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**OUTDOOR AKTİVİTE MERKEZLERİ VE
KATILIMCILARIN FONKSİYONEL RİSK YÖNETİM
SÜREÇLERİNİN İNCELENMESİ**

Muhammet Eyüp UZUNER

Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetmeliğinin
Spor Bilimleri Programı için Öngördüğü
DOKTORA TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

Danışman: Prof. Dr. Kürşad SERTBAŞ

Etik Kurul Onay No: 158506

KOCAELİ
2021

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Tez Adı: Outdoor Aktivite Merkezleri ve Katılımcıların Fonksiyonel Risk Yönetim Süreçlerinin İncelenmesi

Tez yazarı: Muhammet Eyüp UZUNER

Tez savunma tarihi: 24.12.2021

Tez Danışmanı: Kürşad SERTBAŞ

Bu çalışma, sınav kurulumuz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında DOKTORA tezi olarak kabul edilmiştir.

SINAV KURULU ÜYELERİ		
ÜNVANI	ADI SOYADI	İMZA
BAŞKAN (ÜYE)	Prof. Dr. Elif KARAGÜN	
DANIŞMAN	Prof. Dr. Kürşad SERTBAŞ	
ÜYE	Doç. Dr. Serap ÇOLAK	
ÜYE	Doç. Dr. Gülşah SEKBAN	
ÜYE	Doç. Dr. Kenan SİVRİKAYA	
ÜYE	Doç. Dr. Mehmet SOYAL	

Onay

Bu tez Kocaeli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri tarafından uygun bulunmuş ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu kararıyla onaylanmıştır.

.... /.... /2021

Prof. Dr. Sema Aşkın KEÇELİ
KOÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Muhammet Eyüp UZUNER

Kocaeli Üniversitesi – Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Outdoor Aktivite Merkezleri ve Katılımcıların Fonksiyonel Risk Yönetim Süreçlerinin İncelenmesi

Amaç: Bu çalışmanın amacı, outdoor aktivite merkezleri ve katılımcıların fonksiyonel risk yönetim süreçlerinin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmaya 300 kişi paragliding, 250 kişi kayak olmak üzere toplam 550 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların, rekreatif faaliyetlerle ilgili fonksiyonel risk algılarını belirleyebilmek için Cheng ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilmiş olan “Recreation Safety Climate Measurement Tool” Türkçe diline uyarlanmıştır. Katılımcıların, rekreasyonel spor merkezleri hizmet kalitesi algılarını belirleyebilmek için Ko ve Pastore (2004) tarafından geliştirilen, Köşker ve Çimen (2012) tarafından Türkçe için geçerliliği ve güvenilirliği yapılan, “Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler AMOS 24 ve SPSS 25 paket programlarında analiz edilmiştir. AMOS 24 paket programında doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistiksel hesaplamalar (frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma), keşfedici faktör analizi, bağımsız değişkenlerde 2 tane değişken olanlar için Independent-Samples T Testi, 3 ve daha fazla olan değişkenler için One-Way ANOVA kullanılmıştır. Independent-Samples T Testi ve One-Way ANOVA aracılığı ile gerçekleştirilen işlemlerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

Bulgular: “Recreation Safety Climate Measurement Tool” “Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı” olarak Türkçe diline uyarlanmıştır. Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı ile ilgili tüm faktörlerin analizlerde güvenilirlik düzeyi iyi (Craonbach alpha $0.7 \leq \alpha < 0.9$), doğruluk düzeyi %78,41, yapısal geçerliliği uygun (AVE>0,50), maddeler arası korelasyon da pozitif yönde ve güçlü olarak bulunmuştur. Paragliding branşına katılan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı’ na vermiş oldukları yanıtların değişkenlere göre yapılan analiz sonuçlarında; yaş değişkenine göre rekreasyon emniyet kurallarının algılanması; meslek değişkenine göre yönetim emniyet bağlılığı ve “Özellikle bu aktivite

için mi geldiniz?” değişkenine göre de sorumlu yönetici ve başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Kayak branşında ise; cinsiyet değişkenine göre rekreasyon emniyet kurallarının algılanması; yaş değişkenine göre yönetim emniyet bağlılığı; yaşanan bölge değişkenine göre sorumlu yönetici faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Paragliding branşına katılan bireylerin Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği’ ne vermiş oldukları yanıtların değişkenlere göre yapılan analiz sonuçlarında; cinsiyet değişkenine göre etkileşim kalitesi; yaş grubu değişkenine göre program kalitesi ve toplam; meslek değişkenine göre toplam; aylık gelir düzeyi değişkenine göre program kalitesi ve toplam kalite algılarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Kayak branşında ise; yaş grubu değişkenine göre fiziksel çevre kalitesi; aylık gelir düzeyi değişkenine göre etkileşim kalitesi; yaşanan bölge değişkenine göre çıktı kalitesi algılarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Paragliding veya kayak branşına katılan bireylerin rekreasyonel emniyet iklimi algıları birbirleri ile karşılaştırıldığında; yönetim emniyet bağlılığı, rekreasyon emniyet kurallarının algılanması, katılımcılar için emniyet eğitimi, önemseme ve başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Paragliding veya kayak branşına katılan bireylerin rekreasyonel spor hizmeti kalite algıları birbirleri ile karşılaştırıldığında; etkileşim kalitesi, çıktı kalitesi ve toplam algılarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$).

Sonuç: Paragliding branşının rekreasyon emniyet iklimi algısının ve rekreasyonel spor hizmeti kalite algısının kayak branşından daha iyi bir seviyede olduğu bulunmuştur. Rekreasyon emniyet iklimi algısının ve rekreasyonel spor hizmeti kalite algısının, yapılan aktivite türünün göre bazı değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklara sebep olduğu bulunmuştur. Fonksiyonel risk yönetim çalışmalarının yaygınlaştırılması ile katılımcılar tarafından algılanan emniyet iklimi ve hizmet kalitesinin de arttırılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: outdoor, aktivite, katılımcı, fonksiyonel, risk yönetimi.

ABSTRACT

Muhammet Eyüp UZUNER

Kocaeli University – Institute of Health Sciences

The Investigation of Functional Risk Management Processes of Outdoor Activity Centers and Participants

Objective: The aim of this study is the investigation of functional risk management processes of outdoor activity centers and participants.

Method: A total of 550 people voluntarily participated in the research, 300 of which were paragliding and 250 people were skiing. To determine the functional risk perception related to the recreational activity of the participants, the “Recreation Safety Climate Measurement Tool”, developed by Cheng et al. (2016), was adapted into the Turkish language. To determine the perceptions of service quality of the participants in recreational sports centers, “The Scale of Service Quality in Recreational Sport” was used, which was developed by Ko and Pastore (2004), validity and reliability for Turkish language studies were investigated by Köşker and Çimen (2012). The data were analyzed in AMOS 24 and SPSS 25 package programs. Confirmatory factor analysis was performed in the AMOS 24 package program. Descriptive statistical calculations (frequency, percentage, mean and standard deviation), exploratory factor analysis, Independent-Samples T-Test for those with 2 variables in independent variables, One-Way ANOVA for variables with 3 or more. The significance level was taken as 0.05 in the transactions carried out by Independent-Samples T-Test and One-Way ANOVA.

Results: “Recreation Safety Climate Measurement Tool” has been adapted to the Turkish language as “Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı”. All factors related to the Recreation Safety Climate Measurement Tool had good reliability (Cronbach's alpha $0.7 \leq \alpha < 0.9$), accuracy level 78.41%, structural validity is proper (AVE > 0.50), a positive and strong correlation between items have been found. In the analysis results of the answers given to the Recreation Safety Climate Measurement Tool by the individuals participating in the paragliding branch; there was a statistically significant difference in the factor of perception

of recreation safety rules according to age group variable; management safety commitment by employment variable, responsible manager and altruistic safety behavior according to “Are you here specifically for this activity?” ($p < 0.05$). In the ski branch; there was a statistically significant difference in the factor perception of recreation safety rules according to gender variable; management safety commitment by age group variable; responsible manager according to the region of residence variable ($p < 0.05$). In the analysis results of the answers given to The Scale of Service Quality in Recreational Sport by the individuals participating in the paragliding branch; there was a statistically significant difference in interaction quality by gender variable; program quality and total quality by age group variable; program quality and total quality by occupation by monthly income level variable ($p < 0.05$). In the ski branch; there was a statistically significant difference in physical environment quality by age group variable; interaction quality by monthly income variable; output quality by region of residence variable ($p < 0.05$). When the recreational safety climate perceptions of individuals participating in paragliding or skiing branch are compared with each other; there was a statistically significant difference in management commitment to safety, perception of recreation safety rules, Safety training for visitors, caring and altruistic safety behavior factors ($p < 0.05$). When the recreational sports service quality perceptions of the individuals participating in the paragliding or skiing branch are compared with each other; there was a statistically significant difference in interaction quality, output quality, and total quality perception ($p < 0.05$).

Conclusion: It was found that the paragliding branch's recreation safety climate perception and recreational sports service quality perception are at a better level than the ski branch. It is found that the perception of recreational safety climate and the perception of recreational sports service quality cause statistically significant differences according to some variables according to the type of activity. It is thought that with the dissemination of functional risk management studies, the safety climate and service quality perceived by the participants can be increased.

Keywords: outdoor, activity, participant, functional, risk management.

TEŞEKKÜR

Bana eğitim ve öğretim hayatım boyunca hem akademik anlamda hem de deneyim anlamında çok şey katan saygı değer danışman hocam Prof. Dr. Kürşad SERTBAŞ' a,

Birçok sağlık sorununa rağmen elinden geleni fazlasını yapmaya çalışarak bugünlere ulaşmamda büyük emeği olan annem Uğur Sevtap AÇAN'a,

2013 yılından beri hayatımın merkezinde olan ve her günümde varlığıyla beni ateşleyen güç olan biricik eşim Betül UZUNER' e,

Akademik anlamda ve özel hayatımda bana desteklerini esirgemeyen bütün gizli kahramanlara en içten duygularıyla teşekkürlerimi sunuyorum.

ORİJİNALLIK BİLDİRİMİ

Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bilim Uzmanlığı / Doktora tezi olarak hazırlayıp sunduğum “OUTDOOR AKTİVİTE MERKEZLERİ VE KATILIMCILARIN FONKSİYONEL RİSK YÖNETİM SÜREÇLERİNİN İNCELENMESİ” başlıklı tezimde başka kaynaklardan yararlanılarak kullanılan yazı, bilgi, şekil, tablo ve diğer malzemeler kaynakları gösterilerek verilmiştir. Tezimde yer alan deneysel çalışmalar/araştırmalar bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yapılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususlar bir intihal programı (Turnitin vb.) kullanılarak test edilmiş olup, doğruluğunu beyan ederim.

24 / 12 / 2021

Muhammet Eyüp UZUNER

İmza

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR	viii
ORJİNALLİK BİLDİRİMİ	ix
İÇİNDEKİLER	x
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiii
ŞEKİLLER	xiv
TABLolar	xv
1. GİRİŞ	1
1.1. Serbest Zaman ve Rekreasyon	4
1.2. Rekreatif Faaliyetlerde Emniyet	5
1.2.1. Paragliding Branşı ve Yaralanma	5
1.2.2. Kayak Branşı ve Yaralanma	6
1.3. Rekreasyon Emniyet İklimi	8
1.4. International Organization for Standardization (ISO)	10
1.5. Risk Kavramı	11
1.6. Risk Algısı	11
1.7. Risk Algısı Türleri	13
1.7.1. Fonksiyonel Risk	13
1.7.2. Finansal Risk (Ekonomik Risk)	14
1.7.3. Sosyal Risk	15
1.7.4. Fiziksel Risk	15
1.7.5. Psikolojik Risk	15
1.8. Risk Yönetimi	17
1.8.1. Risk Yönetiminin Önemi	18
1.9. Risk Yönetimi Planı	19
1.9.1. Planı Zorunlu Hale Getiren Unsurlar	19
1.9.2. Plandan Sorumlu Olan Kişiler	20
1.9.3. Plan Geliştirilmesi	23
1.10. Risk Yönetimi ve Çalışanlar	31

1.10.1. Doğru ve Uygun Kişinin İşe Alımı	32
1.10.2. Eğitim	35
1.10.3. Günlük Çalışma Ortamı	36
1.10.4. Cinsel Taciz	36
1.10.5. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	37
1.10.6. Mesleki Gelişim	38
1.10.7. Denetim	39
1.11. Faaliyetlerdeki Risklerin Yönetilmesi	39
1.11.1. Faaliyetin Satışa Sunulması	39
1.11.2. Yiyecek-İçecek Hizmet Sağlayıcıları	41
1.11.3. Mekân Yönetimi	45
1.11.4. Acil Durum Yönetimi	48
1.11.5. Feragatname	50
1.11.5. Sigorta	50
1.12. Tesislerdeki Risklerin Yönetilmesi	51
1.12.1. Tesis Denetimleri	51
1.12.2. Emniyet araçları	55
1.12.3. Tesis Operasyon Risklerinin Yönetimi	56
1.13. Güvenlik ve Kişisel Emniyet	63
1.13.1. Tehdit Edici Faaliyetler	63
1.14. Acil Durum Eylem Planı	67
1.14.1. Arama ve Kurtarma	68
1.14.2. Tıbbi Destek	69
1.14.3. Tahliye	70
1.14.4. Tahliye ve Güvenli Bölgeler için Tesis Haritalaması	71
2. AMAÇ	72
3. YÖNTEM	73
3.1. Araştırmanın Tipi (tanımlayıcı, çözümleyici, deneysel vb.)	73
3.2. Araştırma Yerinin Seçimi	73
3.2.1. Paragliding Aktivitesine Katılan Bireylerin Araştırma Yeri	73
3.2.2. Kayak Aktivitesine Katılan Bireylerin Araştırma Yeri	73
3.3. Araştırma evreni varsa örneği ve özellikleri ile örnekleme tekniği	73
3.4. Varsa kontrol grubunun özellikleri ve seçimi, kontrol grubu kaynakları, araştırma gruplarının (olgu, kontrol, deney) benzerliği	78

3.5. Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenlerinin belirlenmesi	78
3.6. Araştırmada kullanılan terim, sınıflandırma, yöntem ve ölçütlerin açıklanması	78
3.7. Araştırmada kullanılan araç-gereçlerin (anket, uygulama rehberi, ölçek vb.) tanımlanması	79
3.7.1. RSCMT (Recreation Safety Climate Measurement Tool)	79
3.7.2. Rekreatyönel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği	80
3.7.3. Kişisel Bilgi Formu	81
3.8. Alınan etik kurul onayının yeri ve numarası	81
3.9. Veri çözümlemesi, kullanılan istatistiksel testlerin ve hesaplamaların tanımlanması	81
4. BULGULAR	82
5. TARTIŞMA	127
5. 1. Sınırlılıklar	144
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	145
7. KAYNAKLAR	149
8. ÖZGEÇMİŞ	160
EKLER	164
EK-1. Etik Kurul Onayı	164
EK-2. “Recreation Safety Climate Measurement Tool” Kullanım İzni	165
EK-3. “Rekreatyönel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği” Kullanım İzni	166
EK-4. Araştırmaya Katılım Bilgilendirmesi ve Demografik Bilgi Formu	167
EK-5. Recreation Safety Climate Measurement Tool	168
EK-6. Rekreatyönel Emniyet Koşulları Ölçme Aracı (TÜRKÇE VERSİYON)	169
EK-7. Rekreatyönel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği	170

SİMGELER VE KISALTMALAR

₺ : Türk Lirası

ISO : International Organization for Standardization

MRSA : Metisiline dirençli Staphylococcus aureus

OSHA: İş Sağlığı ve Güvenliği İdaresi

FSMA: Gıda Güvenliği Modernizasyon Yasası

ŞEKİLLER

Şekil 1.1. Rekreasyon güvenliği ikliminin kavramsal çerçevesi.....	9
Şekil 1.2. Risk algısı türleri	13
Şekil 1.3. Risk yönetimi sorumlulukları.....	21
Şekil 1.4. On adımlı ön kontrol listesi.....	24
Şekil 1.5. Örnek amaç ve hedef dökümanı.....	25

TABLULAR

Tablo 3.1. Paragliding Aktivitesine Katılarak Araştırmaya Dahil Olan Bireylerin Tanımlayıcı İstatistikleri	74
Tablo 3.2. Paragliding Aktivitesine Katılarak Araştırmaya Dahil Olan Bireylerin Dağılımları	75
Tablo 3.3. Kayak Aktivitesine Katılarak Araştırmaya Dahil Olan Bireylerin Tanımlayıcı İstatistikleri.....	76
Tablo 3.4. Kayak Aktivitesine Katılarak Araştırmaya Dahil Olan Bireylerin Dağılımları	77
Tablo 4.1. Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı KMO ve Bartlett Küresellik Analizi Sonuçları.....	82
Tablo 4.2. Doğrulayıcı Faktör Analizinde Kullanılan Uyum İyiliği İndeksleri Kabul Edilebilir ve Normal Değerleri ile Araştırmada Bulunan Değerler	83
Tablo 4.3. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı Değerleri ve Anlamları	84
Tablo 4.4. Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	84
Tablo 4.5. Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Keşfedici Faktör Analizi Sonuçları.	85
Tablo 4.6. Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları	86
Tablo 4.7. Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Pearson Korelasyon Sonuçları	87
Tablo 4.8. Paragliding Branşına Göre Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları.....	88
Tablo 4.9. Kayak Branşına Göre Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları.....	88
Tablo 4.10. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Tanımlayıcı İstatistikleri	89
Tablo 4.11. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	90
Tablo 4.12. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	91
Tablo 4.13. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Meslek Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	92

Tablo 4.14. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.....	94
Tablo 4.15. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Yaşanılan Bölge Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	95
Tablo 4.16. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	97
Tablo 4.17. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Ara Boyutları Tanımlayıcı İstatistikleri.....	98
Tablo 4.18. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Alt Boyutları Tanımlayıcı İstatistikleri.....	99
Tablo 4.19. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları	100
Tablo 4.20. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	101
Tablo 4.21. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Meslek Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	102
Tablo 4.22. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.....	103
Tablo 4.23. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaşanılan Bölge Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.....	104
Tablo 4.24. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	105
Tablo 4.25. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Tanımlayıcı İstatistikleri	106

Tablo 4.26. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	107
Tablo 4.27. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	108
Tablo 4.28. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Meslek Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	109
Tablo 4.29. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	111
Tablo 4.30. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Yaşanılan Bölge Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları ...	112
Tablo 4.31. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	114
Tablo 4.32. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Ara Boyutları Tanımlayıcı İstatistikleri	115
Tablo 4.33. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Alt Boyutları Tanımlayıcı İstatistikleri	116
Tablo 4.34. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	117
Tablo 4.35. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	118
Tablo 4.36. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Meslek Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	119
Tablo 4.37. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.....	120
Tablo 4.38. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaşanılan Bölge Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	121

Tablo 4.39. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	123
Tablo 4.40. Katılımcıların Rekreatyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Branş Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	124
Tablo 4.41. Katılımcıların Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Ara Boyutları Puan Ortalamalarının Branş Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	125
Tablo 4.42. Katılımcıların Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Branş Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları.....	126

1. GİRİŞ

Serbest zaman değerlerinin son yıllardaki değişimi nedeniyle, serbest zaman aktiviteleri bireylerin hayatında oldukça önemli bir hale gelmiştir. Rekreatif faaliyetler bireylere birçok olumlu katkı sağlamakla birlikte aynı zamanda bazı riskler de barındırmaktadırlar. Bentley, Page, Meyer, Chalmers ve Laird (2001), doğa yürüyüşü ve kayağın Yeni Zelanda' daki kazalara en eğilimli faaliyetler olduğunu ve rekreatif faaliyetlerdeli kazaların ve ölümlerin %20 ile %22' sini oluşturduğunu belirtmektedirler. Hall ve McArthur (1991) Avustralya' da rafting faaliyetlerine katılan bireylerin %70' inin yaralandığını belirtmektedirler. Yetişkin bireylerin yaklaşık %25' inin de en az bir defa rekreasyonel faaliyet yaralanmasına maruz kaldığı bildirilmiştir. Yaralanmaların çoğunluğunun hafif, esas olarak yumuşak doku travması ve deri sıyrıkları biçiminde olduğu belirtilmektedir (Grimmer, Jones ve Williams, 2000). Water Sports Industry Association (2015) tarafından ABD' de rekreasyonel tekne yaralanmaları hakkında derlenen istatistikler, 2014 yılında 610 ölüm ve 2678 yaralanmaya işaret etmektedir ve bu branştaki yaralanma ve ölüm oranının artma eğiliminde olduğuna dikkat çekmektedir. Tayvan' da 2015 yılında 600 boğulma vakası olduğu, bu vakaların %31,5' i su sporları, tüplü dalış, kayarak düşme ve balıkçılıktan kaynaklandığı belirtilmektedir (The Red Cross Society of the Republic of China, 2014). Oyun parkına bağlı yaralanmalar sonucu 2001 – 2008 yılları arasında yaş ortalaması 6 olan 40 çocuğun öldüğü belirtilmiştir (O'Brain, 2009). 19 yaşın altındaki 2,4 milyondan fazla çocuğun da rekreasyon ile ilgili yaralanmalardan dolayı acil servislere başvurdukları gözlemlenmiştir (CDC MMWR, 2011).

Yoğun bir biçimde kullanılan bir yerin emniyet durumunun değerlendirilmesinde, genellikle bireysel algı aracılığı ile ölçme yöntemi kullanılmaktadır (Cooper ve Phillips, 1994; Neal, Griffin ve Hart, 2000). Bu yöntem; emniyet iklimini örgütsel davranış perspektifinden kavramsallaştırmakta, yani emniyetle ilgili politikaların, prosedürlerin ve uygulamaların organizasyon veya grup üyeleri arasındaki değerinin ve öneminin algılanması anlamına gelmektedir (Griffin ve Neal, 2000; Zohar, 2000). Cheng, Chen ve Hong (2016) bu yöntemi rekreasyonel faaliyetlere uygulayarak rekreasyonel emniyet iklimi kavramını ortaya atmışlardır. Bu kavram; bir yönetim biriminin belirli bir zamanda bir rekreatif faaliyet katılımcısı tarafından algılanan şekilde emniyet koşullarına yatırım yapma derecesini, rekreasyon emniyet değerlerinin, emniyet tutumunun ve emniyet önlemlerinin algılanması

çerçevesinde göstermektedir. Son yıllarda, bu kavram halka açık yerlerde (trafik güvenliği iklimi gibi) emniyet iklimi algısının derecesinin belirlenmesinde de uygulanmaktadır (Gehlert, Hagemeister ve Özkan, 2014; Mader ve Zick, 2014). Ancak, rekreasyon faaliyetlerinde emniyet yönetimi sistemlerine nadiren uygulanmaktadır.

Emniyet, rekreasyonel faaliyetlere katılım için en temel dayanaktır (Barton, 2007; Bentley, Page ve Laird, 2001; Dougherty, 1998). Rekreasyonel faaliyetin emniyeti, emniyet iklimi algılama araçlarıyla önceden ölçülebilirse, katılımcılar bir yerin emniyet uygulamalarını açıkça algılayabilir ve tehlikelerden kaçınabilirler. Bununla birlikte, önceki rekreasyon çalışmalarının çoğunluğu rekreasyon faydaları ve rekreasyon davranışı arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır (Crilley, Weber ve Taplin, 2012; Dorwart, Moore ve Leung, 2009; Rosenberger, Needham, Morzillo ve Moehrke, 2012). Rekreasyon emniyeti ile ilgili çalışmalar, rekreasyon riskinin derecesini değerlendirirken bireysel algı ile riskin ölçülmesi ile sınırlıdır. Bu durum da potansiyel risklerle karşılaşma olasılığına dair bir fikir vermektedir (Lin, Lee ve Wang, 2012; Reisinger ve Mavondo, 2005; Rittichainuwat ve Chakraborty, 2009), ancak bir rekreasyon alanındaki emniyet koşullarının genel algısını açıklamak için yeterli olmamaktadır. Rekreasyon emniyet iklimi ile ilgili bir kuruluşun bulunmaması, rekreasyon çalışmalarında önemli bir boşluk haline gelmektedir.

Konu ile ilgili literatür çalışmaları incelendiğinde; Samsun/Bafra Kent Merkezi ve Yakın Çevresi Rekreasyon Alanlarının Değerlendirilmesi (Gökkyer, Öztürk, Demir ve Güler, 2016) adlı çalışmada rekreasyon alanları, yeterlilik, koruma-kullanım dengesi açısından ulusal literatürden faydalanılarak hazırlanan 6 soruluk bir ölçek aracılığı ile incelenmiştir. Şehir Coğrafyası Açısından Bir Araştırma: İstanbul'un Açık Rekreasyon Alanlarının Değerlendirilmesi (Kara, Demirci ve Kocaman, 2008) isimli çalışmada ise rekreasyon alanları Amerikan standartlarına göre sınıflandırılarak açık rekreasyon alanları miktar, konum, büyüklük ve fonksiyon açısından incelenmiştir. Rekreasyon alanı kullanımına ilişkin katılım engelleri ve tercih etkenleri ölçeklerinin geliştirilmesi (Gümüş ve Özgül, 2017) isimli çalışmada da kullanıcı boyutunda ve rekreasyon alanını tercih etme nedenleri üzerine bir ölçek geliştirilmeye çalışılmıştır. Temel amacın fiziksel aktiviteyi arttırmanın olduğu bir diğer çalışmada ise park ziyaretçilerinin fikirleri ışığında bir değerlendirme ölçeği geliştirilmeye çalışılmıştır (Kaczynski, Stanis ve Besenyi, 2012). Rekreasyonel Alan Kullanım Taleplerinin Belirlenmesi: Erzincan Kenti Örneği (Yalçinyavuz ve Yılmaz, 2016) isimli çalışmada da kullanıcıların bir rekreasyon alanında en çok rağbet ettikleri özellikler araştırmacıların geliştirmiş oldukları bir anket ve gözlem tekniği aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Farklı bir çalışmada ise tema parkların hizmet kalitesi yine

araştırmacılar tarafından geliştirilen bir ölçek aracılığı ile gerçekleştirilmiştir (Fotiadis ve Vassiliadis, 2016). Bir diğer araştırmada ise parkların değerlendirilmesine yönelik bir ölçek geliştirme ve geçerlilik güvenilirlik çalışması yapılmıştır (Bird, Datta, Van Hulst, Kestens ve Barnett., 2015). Bu çalışmada aktiviteler, çevresel kalite, hizmetler, güvenlik, genel etki ve toplam kalite kategorileri yer almaktadır. Needs Assessment Guide Sport and Recreational Facilities (Department of Sport and Recreation Government of Western Australia, 2007) isimli elektronik kaynakta da toplam kalite yönetimi çerçevesinde bir değerlendirmenin nasıl gerçekleştirilebileceği hakkında fikirler sunulmuştur. Evaluating the Quality of Recreation Facilities: Development of an Assessment Tool (Cavnar, Kirtland, Evans, Wilson, Williams, Mixon ve Henderson, 2004) isimli çalışmada ise rekreasyon tesislerinin kalitelerinin değerlendirilmesine yönelik bir ölçek geliştirme çalışması yapılmıştır. Bu kaynaklardaki bilgiler yorumlandığında, açık alan rekreasyon alanlarının dizayn edilmesi ve değerlendirilme süreçlerinde bölgesel boyutta sistematik ve stratejik bir planlama dahilinde hareket edilmesinin gerekliliği sonucuna ulaşılabilmektedir.

Hkmetler ve rekreasyon yönetim birimleri rekreasyon güvenliğine büyük önem vermektedir. Yine de bu dikkat, kavram savunuculuğu veya politika kontrolleriyle sınırlı görünmektedir. Genel rekreasyon emniyet iklimi yapıları ve önlemleri bulunmadığından, rekreasyon alanlarındaki emniyet iklimi algısının derecesini belirleyebilmek ve kazaların meydana gelmesini önlemek mümkün değildir. Rekreasyon emniyet iklimi lme aracının amacı, bir rekreasyon aralındaki emniyet iklimi algısını ölçmek için bir araç oluşturmaktır. Bu lm aracının odak noktası, bireysel durumları veya belirli rekreasyon faaliyetlerini ölçmek değil, algı ölçümü üzerinedir.

Rekreasyon yerlerinin emniyet iklimini ölçmek için güvenilirlik ve geçerliliğe sahip bir lme aracının olması, rekreatif faaliyet katılımcılarının durumu net bir Şekilde bilmelerine ve aktivite yerlerindeki emniyet derecesini belirlemelerine yardımcı olabilmektedir.

Rekreasyonel emniyet önlemleri, rekreasyon deneyiminin kalitesini sağlamak içindir. Rekreasyonel emniyet ikliminin rekreasyonel deneyim algısına etkisinin önemini anlamak, yönetim organizasyonunun rekreasyonel emniyet iklimini oluşturmanın ne kadar önemli olduğunu bilmesine yardımcı olacaktır.

Bu bilgilerden yola çıkılarak, bazı çalışmalar aktivite katılımcılarının emniyeti bakımından rekreasyon emniyet ikliminin sonuçlarının bir modelini oluşturmaya çalışmaktadır. Daha önce yapılan çalışmalara göre; risk algısı, durumsal katılım, memnuniyet, mekna bağlanma ve dinlenme yeri sadakati, rekreasyon algısının

ölçülmesinde önemli değişkenlerdir (Fave, Bassi ve Massimini, 2003; Havitz ve Mannell, 2005; Kyle, Graefe, Manning, & Bacon, 2003; Yoon ve Uysal, 2005). Rekreatif faaliyet organizatörleri açısından katılımcıların nasıl güvende hissedecekleri ilgili yönetimin temel amacıdır. Rekreatif emniyet iklimi ve rekreatif algıları arasındaki ilişkinin açıklığa kavuşturulması, organizatörün rekreatif risk algılarını azaltmak için rekreatif emniyet konularını ayarlamasına yardımcı olacaktır. Aynı zamanda emniyetli bir atmosfer duygusu yaratılması, katılımcıların rekreatif memnuniyetini arttırmak, rekreatif yeri bağlılığı ve sadakati hakkında geri bildirim sağlamak için önemli bir yöntemdir.

1.1. Serbest Zaman ve Rekreatif

Serbest zaman, ilk uygarlıklardan beri seçkin kişiler ve sınıf ayrıcalığı ile tanımlanmaktadır. Bununla birlikte, serbest zaman kavramının muhtemelen, beslenme, güvenlik ve temel ihtiyaçlar için baskılar kaldırıldıktan sonra veya avdan sonra veya sert hava koşulları sırasında kutlamalar biçiminde ilkel kültürlerle başladığı düşünülmektedir. Daha basit toplumlarda, iş ve eğlence arasındaki çizgi silinmez bir şekilde çizilememektedir. Geçmiş zamanlarda ve bugün dünyanın birçok yerinde bile, kendilerini ve ailelerini sürdürmek için çok fazla ve uzun süre çalışan bireyler bulunmaktadır ve bu bireylerin hayatlarının “serbest zaman” olarak adlandırdığımız kavramdan yoksun olduğu bilinmektedir. Köylü hayatı genellikle hayatta kalmak için çalışmak ve fırsat olduğunda serbest zamana sahip olabilmek anlamına gelmektedir. Basit sosyal sistemlerde ise serbest zaman, yaşamın ritimlerinin birer parçası olarak tanımlanmaktadır. Mead (1928), Samoa'daki canlı yaşam tanımları, yaşamın iş ve serbest zamana ayrılmasından farklı olarak, yaşamın gelgit ve akışını göstermektedir. Serbest zaman fırsatı festivallere, kutlamalara, ziyafetlere, düğünlere, özel günlere ve erken kültürlerin kutsal mitolojisine karşı yükümlülüklerle birlikte ortaya çıkmaya başlamıştır. Godbey (1978), kasıtlı bir serbest zamanın olmadığını, bireysel seçimin uygulanmasının sonucu olan bir sürecin olduğunu belirtmektedir. Bu tür toplumlarda serbest zaman, gerekli günlük görevlerin yaşam döngüsü etrafında yapılandırılmakta ve ondan ayrı olmak yerine günlük veya mevsimsel yaşam modeline entegre edilmektedir.

Tribe (2015) ise serbest zaman kavramını; uyuma, işe gidip gelme, çalışma, kişisel görevler ve gerekli ev işlerini yaptıktan sonra kalan zaman olarak tanımlamakla birlikte, bireylerin bu arta kalan zaman diliminde kendi isteklerine göre özgürce harcayabilecekleri zaman dilimi olarak tanımlamaktadır.

Açık alan rekreasyonu; tarım faaliyetlerinin yapılmadığı, oyun alanları ve golf sahaları gibi kontrol altında tutulabilen araziler dışında kalan doğal ortamlarda gerçekleştirilen açık alan etkinlikleri olarak tanımlanmaktadır (Tourism BC, 2013). Bu terim tipik olarak bireylerin katıldığı ve topluluklarına yakın bir yerdeki açık alan etkinlikleri için geçerlidir. Bu faaliyetler mesafe olarak daha uzakta olduğunda ve insanlar bunlara katılmak için mesafe kat etmek zorunda kaldıklarında, genellikle macera turizmi olarak tanımlanmaktadır.

1.2. Rekreatif Faaliyetlerde Emniyet

Açık kamusal alanların şehir sakinleri ve turistler tarafından kullanım biçimleri, kültürel ve çevresel faktörlere göre değişim göstermektedir (Albert, Abo-Kalla ve Baron, 2011). Modern şehir planlamalarında spor ve rekreasyon alanlarının yer alması, sağlıklı yaşam ortamları oluşturmaktır (Ustundag ve ark., 2011). Rekreatif faaliyetler, faaliyet öncesinde, esnasında ve sonrasında birçok emniyet sorunu oluşmasına oldukça elverişlidir. Fakat risk yönetimi sisteminin olumlu bir biçimde uygulanması meydana gelebilecek ve yaralanmalara neden olabilecek birçok kazayı önleyebilmektedir (Zakaria ve ark., 2016).

Rekreatif aktivitelerde ortaya çıkan kazaların büyük bir kısmının güvenli olmayan ekipman, dikkatsizlik ve ihmalkarlıktan kaynaklandığı belirtilmektedir (Gul, 2012). Rekreatif faaliyetler için tasarlanmış olan çocuk oyun alanlarındaki ekipmanlardan kaynaklanan yaralanmalar sonucu 2001 - 2008 yılları arasında yaş ortalaması 6 olan 40 çocuğun öldüğü belirtilmiştir (O'Brein, 2009). 19 yaşın altındaki 2,4 milyondan fazla çocuğun da rekreatif faaliyetler ile ilgili yaralanmalardan dolayı hastanelerin acil servislerine başvurdukları gözlemlenmiştir (CDC MMWR, 2011). Miles ve Priest (1999), rekreatif faaliyetleri gözlem altında tutmak için yönetim sürecinin önemini vurgulamaktadır. Bu nedenle rekreatif faaliyetlerinin birçok risk içerdiği ve bu riski azaltmanın yollarını bulmanın, rekreasyonel emniyet yönetimi için önemli bir konu olduğu açıktır.

1.2.1. Paragliding Branşı ve Yaralanma

Paragliding; özel olarak üretilmiş bir paraşüt ile bireysel ve tandem (pilot eşliğinde) olmak üzere gerçekleştirilebilen bir macera (extreme) sporudur. İlk olarak 1940 yılında keşfedilen paragliding 1980' li yıllardan sonra popüler olmaya başlamış ve günümüze kadar birçok modifikasyona uğramıştır (Gauler, Moulin, Koch, Wick, Sauter, Michel ve Knecht, 2006; Schulze, 2002).

Ülkemizde ise 1990' lı yılların ilk dönemlerinde Muğla ili, Fethiye ilçesi, Ölüdeniz bölgesindeki Baba Dağ' dan başlayıp Belcekız Plajı bölgesinde sona eren uçuşlar başlamıştır (Canbek, İmerci, Akgün, Yeşil, Aydın ve Balci, 2015). Günümüzde de bu uçuşlar hala daha devam etmektedir.

Bireyleri yamaç paraşütü yapmaya yönelten sebepler arasında özgürlük, heyecan, gökyüzünden bakmak, macera, risk alma, yükseklik korkusunu yenme, huzur bulma ve farklılaşma isteği ön plana çıkmaktadır (Saçlı ve Kahraman, 2019).

Yamaç paraşütü yaralanmaları diğer branşlarda meydana gelen yaralanma türlerine göre daha nadir meydana gelmektedir. Fakat genellikle yüksek enerjili travmaya ve hatta ölüme neden olan kazaların sayısı, artan uçuş sayısı ile ilişkili olarak artma eğilimindedir (Fasching, Schippinge ve Pretscher, 1997; Schulze, Hesse, Blatter, Schmidtler ve Muhr, 2000). Canbek ve arkadaşları (2015), özellikle Fethiye bölgesinde meydana gelen kazaların yeterli önlem alınmamasından dolayı artma eğiliminde olduğunu vurgulayarak, kaza olma oranını 1000' de 0,26 ve ölümlü kaza oranını 100000' de 7 olarak bulmuşlardır. Ayrıca bireysel yapılan paragliding aktivitesinin, tandem paragliding türüne göre kazalara daha açık olduğu belirtilmektedir. Fasching ve arkadaşları (1997) bu ölüm oranını 1000000' de 45; Schulze ve arkadaşları (2000) 0,7%; Krüger-Franke, Siebert ve Pfürringer (1991); Amamilo, Samuel, Hesketh ve Moynihan (1987) 0,06% - 0,035% olarak bulmuşlardır. Ayrıca meydana gelen kazaların insan kaynaklı hatalardan ve hava koşullarından dolayı oluştuğu belirtilmektedir (Mekinc ve Mušič, 2016).

Paragliding aktivitesinde kazaların meydana gelme anını inceleyen bir araştırmanın bulgularına göre kazalar; 60% iniş, 26% kalkış ve 14% uçuş esnasında gerçekleşmektedir (Lautenschlager, Karli ve Matter, 1993).

Paragliding aktivitesinde meydana gelebilen yaralanma veya ölüm ile sonuçlanabilecek kaza oranlarının uygun ve doğru ekipmanlar aracılığı ile azaltılabileceği belirtilmektedir (Schmidt, Sulsky ve Amoroso, 2005; Knapik, Spiess, Swedler, Grier, Darakjy ve Jones, 2010).

1.2.2. Kayak Branşı ve Yaralanma

Alp disiplini, tahminen 200 milyon katılımcıyla dünya çapında oldukça popüler bir spordur (Hunter, 1999). Buna rağmen, alp disiplini kayak, ciddi yaralanma riski olan bir spordur ve bu sporu yapan her 1000 kişiden 2-3 kişi ciddi bir biçimde yaralanmaktadır (Koehle, Lloyd-Smith ve Taunton, 2002).

Gedikoğlu, Bilgen ve Sarısözen (1993), Uludağ bölgesinde 1987 ile 1992 yılları arasında meydana gelen ve yaralanma ile sonuçlanan kazaları incelemiş oldukları çalışmada; yaralanmış olan 759 kişiden yüzde 53,8' inin erkek, yüzde 46,2' sının kadın, 21 ile 40 yaş aralığındaki bireylerin yaralanma oranı %49,9 ile en yüksek, düşmeye bağlı yaralanmaların %88,6 ve çarpışmaya bağlı yaralanmaların %11,4 olduğunu belirtmektedirler. Kayak sporunu yeni başlayanlar en yüksek yaralanma oranına (%86,8) sahiptir. Yaralanan kayakçıların ekipman donanımlarında eksiklikler olduğu bulunmuştur. Tüm kayak yaralanmalarının yüzde 70,2'si yumuşak doku yaralanmaları ve yüzde 60,8' i diz eklemi ile ilgili yaralanmalardır. Kemik kırığı ile sonuçlanan yaralanmalar yüzde 23,8 iken bu kırıkların yüzde 62,6' sı alt ekstremitte bölgelerindedir. Çıkık oluşma durumu ise %6 olarak bulunmuştur.

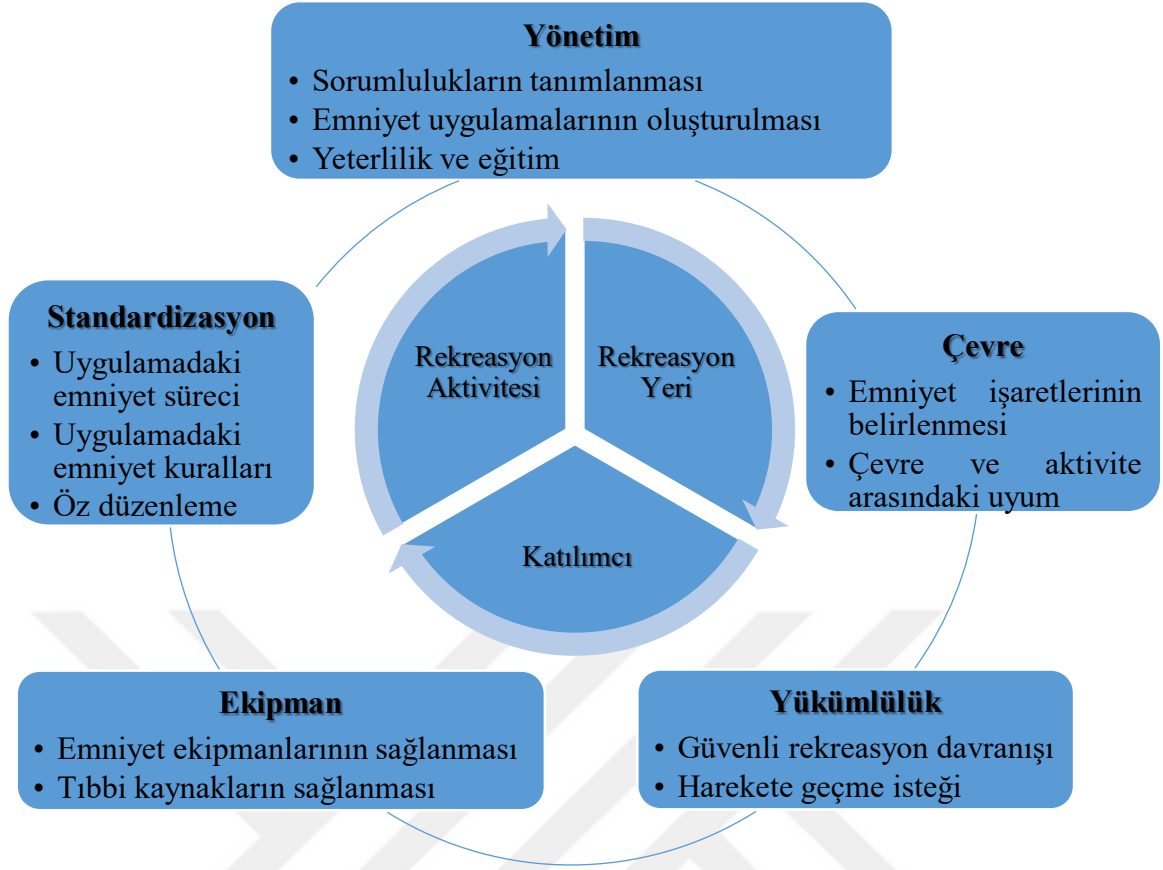
Kayak sporundaki yaralanmaların sebepleri ise; kayak bağlamalarının ayarlanmaması ve öneminin anlaşılması, kayağın eğitmen eşliğinde öğrenilmemesi, kayağın kişiye uygun olmaması, kiralık ve emanet kayakla kayılması, aşırı yorgunluk, ayakkabı uygunsuzluğu, kayak pistinin dikliği, kontrolsüz hızlanma, pist dışında kayma, hava ve kar koşulları, Uluslararası Kayak Federasyonu kurallarına uyulmaması, pistteki çukur ve tümsekler, fiziksel güç uygunluğu ve çarpışma olarak belirtilmektedir (Aykurt ve Aykurt, 1990). Gedikoğlu ve arkadaşları (1993), yaralanma nedenlerini ve oranlarını şu şekilde sıralamışlardır;

- Düşme %88.6
- Tecrübesiz kayakçılar %86.8
- Kötü hava koşulları %85.4
- Kiralık kayak kullanma %64.9
- Kayak bağlantıları atmamış %56.9
- Kayak bağlantıları atmış %43.1
- Kişisel kayak kullanma %35.1
- İyi hava koşulları % 14.6
- Tecrübeli kayakçılar % 13.2
- Çarpışma %11.4

1.3. Rekreasyon Emniyet İklimi

Maslow (1943) insanların beş temel ihtiyacı olduğuna belirtmektedir: fizyolojik, güvenlik, aidiyet ve sevgi, saygınlık ve kendini gerçekleştirme. Bu ihtiyaçlar hiyerarşiktir ve daha yüksek seviye ihtiyaçlara yönelmeden önce daha düşük seviye ihtiyaçlarının karşılanması gerekmektedir. Bununla birlikte, daha yüksek seviyedeki ihtiyaçların daha önce karşılanması durumunda, daha düşük seviyedeki ihtiyaçlar kalır ve her seviye birbirine bağımlıdır. Bu aynı zamanda rekreasyon faaliyetlerinin talepleri için de geçerlidir. Katılımcıların rekreasyonda aidiyet ve kendini gerçekleştirme duygusu gibi daha üst düzey ihtiyaçlarını karşılamadan önce rekreasyon emniyeti ihtiyaçlarını karşılamaları gerekir. Güvenli bir yer ve davranış seçmek rekreasyon taleplerinde en temel ve önemli faktördür.

Rekreasyon faaliyetleri bireylerden, aktivitelerden ve mekanlardan oluşan komplekslerdir. Rekreasyon emniyeti ihtiyacı giderirken, bireyler üç bileşen arasındaki etkileşimi düşünmelidir: katılımcı, rekreasyon etkinliği ve rekreasyon yeri. Katılımcı ve aktivite arasındaki etkileşim, kişinin faaliyetteki bilgi, beceri, ekipman ve deneyimlerini göstermesi üzerine kuruludur. Ayrıca kişinin kişisel emniyetini de içermektedir. Katılımcı ve yer arasında, bir ortamın çevresel nitelikleri ve tesisin durumu hakkında kişisel bilgi açısından, bir kişinin bir yere aşinalığı ne kadar büyük olursa, burada bir faaliyete katıldığında da emniyeti o kadar fazla olmaktadır. Etkinlik ve yer arasındaki etkileşim, çevre ve kaynak koşullarına tabidir ve etkinlik ile yer arasındaki uyuma göre biçimlenmektedir. Emniyet seviyesi, faaliyetin bulunduğu yerin kaynak güvenliği koşullarının yerine getirilmesiyle iyileşmektedir. Rekreasyon yöneticisi, emniyet kuralları, emniyet tesisleri, emniyet ortamı ve yönetim sorumluluklarında yansıtıldığı gibi; katılımcı, aktivite ve yer arasındaki etkileşim için emniyet ihtiyaçlarının karşılanması rolünü oynamaktadır.

Şekil 1.1. Rekreasyon güvenliği ikliminin kavramsal çerçevesi

Şekil 1.1. rekreasyon faaliyetlerinin ve yerlerinin güvenlik iklimlerinin düzenleyici ve çevresel boyutlara sahip olduğunu göstermektedir. Normlar açısından bir rekreasyon yöneticisi, ilgili emniyet politikalarına ve yasalarına uymalı ve rekreasyon faaliyetleri için emniyet kurallarını formüle etmelidir, böylece katılımcılar yönetim biriminin ilgili emniyet kurallarını uyguladığını hissedebilirler (Choudhry, Fang ve Lingard, 2009). Çevresel boyut, rekreasyon emniyeti ortamıyla ilgili faktörleri ifade etmektedir. Rekreasyon ortamındaki farklılıklar, katılımcılara emniyet ikliminin değişen derecelerde olduğu algısını verebilmektedir. Dougherty (1998), açık hava rekreasyon emniyeti konusunda yaptığı çalışmada; hava ve yer özelliklerinin, aktivite katılımı için bir yer seçerken dikkate alınması gereken emniyet faktörlerinden olduğunu belirtmektedir. Ayrıca bireyler daha yüksek düzeyde bir çevresel emniyet algıladıklarında rekreatif faaliyetlere katılmaya daha istekli olmaktadır (Timperio, Veitch ve Carver, 2015).

Katılımcılar ve rekreasyon alanlarıyla ilgili emniyet iklimi ekipman, kişisel katılım ve güvenlik yönetimini içermektedir. Ekipman, katılımcının rekreasyon yerinin doğru ve dayanıklı ekipman ile tıbbi destek sağladığı algısını ifade etmektedir. Neal ve Griffin (2006) emniyet iklimi algısının kısmen ekipman uygunluğundan oluştuğunu belirtmektedir. Ayrıca

uygun emniyet ekipmanlarının kullanımı sadece katılımcıların emniyetini sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda faaliyetten zevk almalarına da yardımcı olmaktadır. Emniyet yönetimi, katılımcıların rekreasyon operatörlerinin emniyet konularının yönetimine yönelik tutum ve davranışlarını algılamasını ifade etmektedir. Rekreasyon operatörleri tarafından, emniyet prosedürlerinin formüle edilmesi ve beklenmedik durum önlemleri gibi konularda emniyet konularının yönetimini geliştirdikçe rekreasyon emniyetinin de arttığını belirtmektedir (Bentley ve ark., 2001). Ayrıca, aktivite emniyeti eğitimi katılımcının becerisini geliştirebilmekte ve kaza sıklığını azaltabilmektedir. Kişisel girişim, katılımcıların rekreasyon emniyeti konularına ilgilerini ifade etmektedir. Bazı rekreasyon kazalarının katılımcı ihmalinden kaynaklandığını, rekreasyon faaliyetlerindeki emniyetin de bazı durumlarda katılımcının emniyetli rekreasyon davranışı ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Fasching ve ark., 1997).

1.4. International Organization for Standardization (ISO)

ISO, 163 ulusal standart organına bağlı bağımsız, hükümet dışı bir uluslararası kuruluştur. Üyeleri aracılığıyla, yenilikleri destekleyen ve küresel zorluklara çözümler sunan gönüllü, fikir birliğine dayalı, pazarla ilgili Uluslararası Standartlar hakkında bilgi paylaşmak ve geliştirmek için uzmanları bir araya getirmektedir (International Organization for Standardization).

ISO/TC 83 teknik komitesi, spor ve diğer rekreasyon tesisleri ve ekipmanları ile ilgili standartları göz önünde bulundurmaktadır. Bu konu ile ilgili 94 adet standart geliştirmiştir. 29 tane standart ise hala geliştirme aşamasındadır. 31 ülke bu standartların katılımcı üyesidir ve ülkemizin de aralarında bulunduğu 20 ülke ise gözlemlenen ülke aşamasındadır (ISO/TC 83).

ISO/TC 83' ün alt komitesi olan ISO/TC 83/SC 4 kar sporları ile ilgili düzenlemelerle ilgilenmektedir. Bu alt komite 47 adet standart yayınlamış olup, 5 tane standardı da geliştirme aşamasındadır. Buna rağmen paragliding branşı ile ilgili herhangi bir standardizasyon bulunmamaktadır (ISO/TC 83).

ISO/TC 262 teknik komitesi, risk yönetimi ile ilgili standartları göz önünde bulundurmaktadır. Bu konu ile ilgili 6 adet standart geliştirmiştir. 3 tane standart ise hala daha geliştirme aşamasındadır. Ülkemizin de aralarında bulunduğu 62 ülke bu standartların katılımcı üyesidir ve 20 ülke ise gözlemlenen ülke aşamasındadır (ISO/TC 262).

1.5. Risk Kavramı

Risk sözcüğü, 15. Yüzyıldan itibaren İtalya’ dan Akdeniz dışına uzun seferlere çıkan gemilerdeki malların sigorta edilmesiyle kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemdeki sigortanın amacı ise; ticari, askeri ya da keşif amaçlı seferlerin sonunda seferleri bütün sonuçlarıyla birlikte yaklaşık olarak tahmin etmeye, seferlerin korsan saldırıları, kötü hava koşulları gibi çeşitli nedenlerle olumlu sonuçlanamaması durumlarında masrafların karşılanması için kullanılmasıdır (Çelebi, 2001).

Farklı kaynaklara göre riskin, Fransızca “risque”, Latince “riziko (riscium)” veya İtalyanca “risco” kelimelerinden geldiği belirtilmekte ve bir zarar veya kayıp durumuna yol açabilecek bir olayın meydana gelme ihtimali olarak tanımlanmaktadır (Gök, 2006; Çobanoğlu, 2008; Basım ve Argan, 2009).

Risk, insan zihninde tehlikeli bir kavram olarak yer edinmekte ve ileride ortaya çıkması beklenen, kesin olmayan olayları belirtmektedir. Dolayısıyla, risk istenmeyen bir olayın meydana gelebilmesinin belirsiz olma durumu olarak açıklanmaktadır. Ayrıca risk önceden planlanan amaçlara ulaşmayı etkileyen her türlü engel olarak ifade edilmektedir (Özer ve Gülpınar, 2005).

Risk kavramı, IPCC (2012) tarafından tehlike, tehlikeye maruz kalma ve emniyet açığı olarak tanımlanmaktadır. Açık alan tehlikelerinin giderilmesinin oldukça zor olduğu belirtilmektedir. Öte yandan, katılımcıların da emniyet ile ilgili davranışlarının da bu durumu etkilediği vurgulanmaktadır. Aynı şekilde risk, insanların tehlikelere maruz kalmasına bağlı olarak artabilmekte veya azalabilmektedir (Dolan ve Walker, 2004; Cervantes, Verduzco-Zapata, Botero, Olivos-Ortiz, Chávez-Comparan, & Galicia-Pérez, 2015).

Bir başka tanıma göre ise bireyin tehlikenin etkisini yaşama olasılığı olarak görülmektedir (Short, 1984).

1.6. Risk Algısı

Algılama, kişinin davranışlarını etkileyen en önemli psikolojik faktörlerden birisidir. Algı; çevrenin, insanların, nesnelere, seslerin, hareketlerin, renklerin, kokuların ve tatların gözlemlenmesiyle ilgilidir. Algılama kavramına ilişkin birçok tanım bulunmaktadır. Algılama, insanların duyularını kullanarak çevrelerinden elde ettikleri bilgileri bir araya getirip düzenleyerek kendileri için anlamlandırma ya da kavramlaştırmalarına ilişkin süreçler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Algılama ayrıca kişilerin çevreden gelen uyarıcıları, kendileri için anlamlı bir hale getirilerek yorumlamaları olarak da

tanımlanmaktadır. Daha genel anlamıyla algılama, bireyin anlamlı bir dünya yaratmak amacıyla bilgi girdilerini seçme, organize etme ve yorumlama sürecidir (Deniz ve Erciş, 2008). Algılama, sadece fiziksel uyarıcılardan değil aynı zamanda kişinin çevresindeki uyarıcılardan da etkilenmektedir ve önemli olan ise kişinin uyarıcıları algılama biçimidir (Deniz, 2007). Risk ve algılama ile ilgili olarak önemli bir kavram da algılanan risk ya da risk algısı kavramıdır. Literatürde risk algısı ve algılanan risk birbirinin yerine kullanılmaktadır.

Literatürde risk algısı kavramı ilk kez 1960 yıllarında kullanılmıştır. Tüketicilerin satın alma davranışının, sonuçların belirsiz olması ve bazen de istendiği gibi olmaması nedeniyle birtakım riskler içerdiği iddia edilmiştir (Deniz ve Erciş, 2008). 1970' lerde psikologlar insanların risklere karşı tepkilerinin belirlenmesi için riskli davranışların, riskli kararların ve risk algılarının araştırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Teknolojik gelişimle birlikte risk algısı yaşamın her alanında kullanılmaya başlanmıştır (Yıldırım, 2007). 1970'lerden bu yana risk algısına yönelik yapılan çalışmalar, bazı tehlikelerin neden daha riskli algılandığını ya da bazı kişilerin neden aynı riski farklı şekilde algıladığını araştırmaktadır. Algılanan risk, özellikle 20. yüzyılın ilk yarısında bir davranış biçimi olarak ortaya çıkmış, özellikle nükleer teknoloji gibi yeni kullanılmaya başlanan teknolojilere insanların karşı olup olmadığının göstergesi olduğu belirtilmiştir (Yıldırım, 2007).

Teknobilimsel yaklaşımla gerçekleştirilen araştırmalar, riski tanımlanabilir ve ölçülebilir kabul etmektedir. Ayrıca risk algısını; riskin görülür, bilindik, net, kontrol edilebilir olması ile unutulabilir olmasıyla, istemli oluşmasıyla ve etkisinin çabuk gözlenmesiyle ilişkilendirmektedir. Psikometrik yaklaşım ise teknobilimsel yaklaşımla aynı şekilde risk algısının riskin özelliklerini belirlediğini kabul etmekle birlikte, risk algısını etkileyen başka faktörlerin olabileceğini de belirtmektedir (Gürsoy, Çiçeklioğlu, Börekçi, Soyer ve Öcek, 2008).

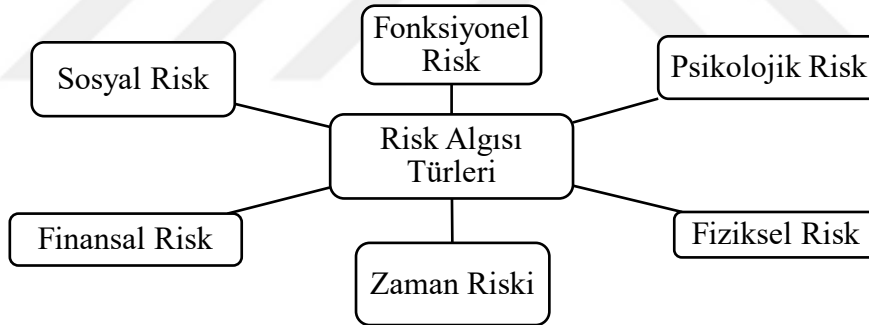
Herhangi bir konuda seçim yapmak zorunda olan ve bu seçimin sonucunun ne olacağını bilmeyen kişiler tedirginlik hissetmektedirler. Yapılan seçimin sonucu da ancak gelecekte belli olacağı için kişi belirsizlik buna bağlı olarak da riskle karşı karşıya kalmaktadır. Bireyler olası riskleri kendi bakış açılarına göre belirledikleri ve değerlendirdikleri için algılanan riskin miktarı da bireye bağlı olarak değişmektedir. Riskin algılanması ve algılanma biçimi kişiden kişiye değişmektedir. Bir birey için tehlikeli ve riskli olan bir durum diğer bir birey için riskli olmayabilir. Dolayısıyla risk algısı, bireylerin riskin önemi ve özellikleri hakkındaki sübjektif değerlendirmesidir. Ayrıca değer, inanç, norm

teorisine göre kişisel değerlerin yanı sıra sosyodemografik, sosyoyapısal özellikler ve dini inançlar da doğrudan risk algısını etkilemektedir (Gürsoy ve ark., 2008).

Risk ve risk algısı, tüketicinin ürün satın alma davranışını anlamada da önemli bir kavramdır ve ürün veya hizmet seçmenin sonuçlarından biri olarak belirtilmektedir. Aslında tüketicilerin algıladıkları risk, ürünle ilgili olarak kişisel değerlendirmelerinin, seçme kararlarının ve davranışlarının en önemli noktasıdır.

1.7. Risk Algısı Türleri

Ürüne ve duruma bağlı olan değişkenler hem farklı risk dereceleri meydana getirmekte hem de farklı nitelikte risk türleri de ortaya çıkartabilmektedir. Risk algısının; fonksiyonel ve psikososyal risk olmak üzere iki faktörü olduğunu ve bu iki faktöre ek olarak ayrıca fiziksel, psikolojik, sosyal, performans ve finansal risk türlerinin de bulunduğu belirtilmektedir. Bu araştırmalar göz önünde bulundurularak risk algısının türleri şekil 1.2.' de tablolastırılmıştır (Deniz, 2007; Deniz ve Erciş, 2008; Özer ve Gülpınar, 2005; Yaraş, Yeniçeri ve Zengin, 2009; Turhan, 2009).

Şekil 1.2. Risk algısı türleri

1.7.1. Fonksiyonel Risk

Fonksiyonel risk, ürünün veya hizmetin tasarlandığı, sunulduğu ve tanıtımının yapıldığı gibi işlev göstermemesi, bu yüzden da istenilen performansı sağlayamaması durumunu belirtmektedir. Bir diğer ifadeyle, bireylerin satın aldığı ürünün veya hizmetin beklenen performansı gösterip göstermeyeceğine ilişkin şüpheleridir. Bu şüpheler ürünü satın almadan önce bireylerin ürünü inceleme fırsatının olmaması ya da ürünün karmaşık yapıda olması gibi faktörlerden etkilenebilmektedir (Deniz, 2007).

Fonksiyonel risk, ayrıca kalite riski, performans riski ve işlevsellik riski olarak da tanımlanabilmektedir. Bazı ürün veya hizmetlerin uygun olmayan bir biçimde kullanımı veya sunumları, tüketicinin sağlığı veya emniyeti için tehlikeli oluşturmakta ve fiziksel bir risk faktörü ortaya çıkmaktadır. Fakat, algılanan fiziksel riskin miktarı arttıkça bu tür riskleri azaltmaya yönelik tedbirler de aynı miktarda artış göstermektedir (Özer ve Gülpınar, 2005). Fonksiyonel risk, özellikle teknik bakımdan karmaşık yapıda olan ürün veya hizmetlerde, bireyler tarafından daha fazla algılanmaktadır.

1.7.2. Finansal Risk (Ekonomik Risk)

Finansal risk aynı zamanda ekonomik risk olarak da ifade edilmektedir. Finansal risk, para riski olarak ele alınmış ve ürün başarısız olduğunda ortaya çıkan ekonomik kayıp, alınan ürünün tekrar olması gerektiği gibi çalışmasını sağlama maliyeti veya başarısız ürünün yerine başarılı bir ürün koyabilme maliyeti olarak tanımlanmıştır (Özer ve Gülpınar, 2005). Daha özet bir ifadeyle finansal risk, bir ürünün harcanan paraya karşılık olarak gelmemesi olarak belirtilmektedir. Finansal risk, sadece ürünün fiyatı değil aynı zamanda ek olarak satın alma sonrası potansiyel parasal harcamaları da içermektedir. Tüketicinin kazancına oranla ürüne harcadığı parayla hatta ürüne gereğinden fazla yaptığı ödemeyle ilgilidir (Deniz, 2007). Tüketicinin satın alma sürecinde ürüne ödeyeceği miktar arttıkça bu süreçte vereceği yanlış bir karar, daha yüksek miktarda para kaybetmesine neden olabilecektir. Genellikle finansal risk, pahalı ürünlerde daha fazla algılanmaktadır. Fakat kaliteyi yüksek fiyatla ilişkilendiren tüketiciler için finansal risk her zaman ortaya çıkmayabilir. Diğer bir ifadeyle, yüksek fiyat ve kaliteyi eşit tutan tüketiciler için finansal risk her zaman söz konusu değildir (Özer ve Gülpınar, 2005). İnsanların paraya karşı pek çok duygusal ve yapısal tepkileri ile tutumları bulunmaktadır. Ekonomik kararlar para ile ilgili sonuçları içermekte ve bu sonuçlar da bireyler açısından sağlık ve çevresel risk olasılıklarından daha fazla önemli bulunmaktadır. Para tutumları, ekonomik kararlarda taşıdığı risk potansiyeli nedeni ile önemli bir yere sahiptir. Paraya fazla değer veren ve ekonomik risk alan insanların heyecan arayışlarının ve rekabetçilik düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Bu noktada ekonomik riski algılamada bir başka önemli boyut ise, duygusal zekâdır. Ekonomik risk ele alındığında heyecan arayışı ve duygusal zekâ arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Buna bağlı olarak duygusal zekâsı yüksek olanların daha çok ekonomik risk aldıkları da varsayılmaktadır (Yıldırım, 2007).

1.7.3. Sosyal Risk

Bireyler yetişkinliğe, anne-babadan bağımsızlaşma ve dünyayı tek başına değerlendirme fırsatı olarak baktıkları için diğer insanların onayını kazanma isteği önem kazanmaktadır. Bu noktada bireylerin sosyal ilişkilere dayanan riskleri algılamaları da değişmeye (Yıldırım, 2007) ve sosyal risk kavramı ortaya çıkmaya başlamaktadır. Sosyal risk, tüketicinin bir ürünü satın alması sonucunda sosyal bir grup içerisinde oluşturduğu statüsünü kaybetmesi şeklinde ifade edilmektedir. Sosyal risk türü, satın alınan ürünün başka kişiler tarafından hoş karşılanmaması, olumsuz düşüncelere ya da yargılamalara neden olması, yanlış ürün seçiminin sosyal utançla sonuçlanabilmesi ve bireyin sosyal imajına zarar vermesiyle ilgilidir. Toplum içinde sıklıkla tüketilen, kullanılan ve başkaları tarafından eleştirilme ihtimali olan elbise, otomobil gibi ürünlerin sosyal riski diğer ürünlere göre daha yüksek olmaktadır. Sosyal risk aslında uyum süreciyle ilgilidir ve uyum, kişilerin ödül kazanmak ya da cezadan kaçınmak için başkalarının beklentilerine uyum sağlamalarıyla gerçekleşmektedir (Deniz, 2007). Algılanan sosyal risk, sosyal risk aralığı kavramı olarak incelenmektedir. Bu kavram; tüketicinin ailesi ve arkadaşlarına karşı manevi olarak değer kaybettiği noktadan, tüketicinin arkadaşlarının veya ait olduğu grubun satın aldığı ürünün uygunluğunu kabul ettiği noktaya kadar olan aralık olarak tanımlanmaktadır (Özer ve Gülpınar, 2005).

1.7.4. Fiziksel Risk

Fiziksel risk tüketicinin satın aldığı ürünün fiziksel sağlığına ve güvenliğine karşı olumsuz etkilerine ilişkin endişelerini ifade etmektedir. Yani bu risk türü, ürünün tüketicinin sağlığına zarar verip vermeyeceği ile ilgilidir. Ürünün zararlı etkilerinin yanı sıra bazı ürünlerin tüketiciler tarafından yanlış kullanımı da tüketicinin sağlığı veya güvenliği için tehlikeli olmakta ve dolayısıyla fiziksel risk ortaya çıkmaktadır. Ayrıca fiziksel risk, tüketicinin ürünü kullanması ile malvarlığına da zarar vermesi ile ilgili endişeleri de kapsamaktadır (Deniz, 2007). Algılanan fiziksel risk arttıkça bu tür riski azaltmaya yönelik önlemler de aynı miktarda artmaktadır.

1.7.5. Psikolojik Risk

Tüketicilerin marka ya da ürün özelliklerini doğru olarak değerlendirememeye ilişkin korkuları psikolojik risk olarak tanımlanmaktadır. Psikolojik risk, yanlış ürün seçme yolu ile tüketicinin egosuna zarar verebilmektedir (Özer ve Gülpınar, 2005). Bu durumda psikolojik

risk, ego kaybı etrafında gelişmekte ve bireylerin ego kaybına neden olacağını düşündükleri durumları risk olarak algılamaları olarak öne sürülebilmektedir (Yıldırım, 2007).

Psikolojik risk, tüketicinin satın aldığı ürünün kişiliği ile uyuşup uyuşmayacağı ve kişinin benlik hissini artırıp artırmayacağı ile de ilgilidir. Psikolojik risk aynı zamanda tüketicinin kötü bir seçim yapması sonucunda kendisinde meydana gelen hayal kırıklığı, psikolojik denge kaybı ve ego kaybı olarak da belirtilmektedir. Bu risk türü kişisel güven ve imajla ilişkilendirmektedir. Dolayısıyla, bu risk kişinin kendi imajını oluşturduğu ürünlerle yakından ilişkili olabilmekte ve yanlış ürün seçimi ile tüketicinin egosu zarar görebilmektedir (Deniz, 2007).

Algılanan sosyal ve psikolojik risk, bazen bir ürün satın alındığında bunun tüketiciye bir kusur olarak dönmesi ve tüketicinin kendini kötü hissetmesi ya da diğer insanların bunu hissetmesini sağlayacak davranışlar içinde bulunması şeklinde tanımlanmaktadır. Psikolojik riskle sosyal risk arasındaki en önemli fark, sosyal riskte tüketicinin risk algısına ait olunan toplumsal katman, grup veya topluluğun sebep olmasıdır. Fakat psikolojik risk, tüketicinin riski kendisinin algılaması şeklinde ortaya çıkmaktadır (Özer ve Gülpınar, 2005).

1.7.6. Zaman Kaybı Riski

Zaman kaybı riski ürünün satın alınmasına ilişkin zaman kaybı şeklinde tanımlanmaktadır. Bu risk türü hem ürünü satın alma öncesi hem de ürünü satın alma sonrası harcanan zaman kaybı ile ilgilidir. Yani zaman kaybı riskinin satın alma öncesi ve satın alma sonrası zaman kaybı şeklinde iki bileşeni bulunmaktadır.

Satın alma öncesi zaman kaybı bir ürünü satın alma ve teslim alma süreçlerini içermekte ve ürünün tüketicinin eline ulaşıncaya kadar geçen zamanı belirtmektedir. Satın alma sonrası zaman kaybı ise ürünü kullanmayı öğrenmeye, tamir etmeye, iade etmeye ya da değiştirmeye çalışırken harcanan zamanı ifade etmektedir.

Ayrıca satın alma sonrası zaman kaybı riski, tüketici satın aldığı ürünlerden yeterli düzeyde memnun olmadığında veya üründen beklenen performans alınamadığında yeni ürün için yeniden araştırma işine zaman ayırma ihtimali ve tüketicinin uygun ürünü bulmak ya da elindekini değiştirmek için fazladan zaman harcaması şeklinde belirtilmektedir (Özer ve Gülpınar, 2005; Deniz, 2007).

Tüketici bu risk gruplarından biri ya da birkaçının etkisini birlikte yaşamaktadır. Hepsinin mevcut olduğu durumlarda “algılanan toplam risk” kavramı gündeme gelmektedir.

Risklerin bazı durumlarda arttığı, bazı durumlarda ise azaldığı bilinmektedir. Tüketicinin algıladığı riskler (Yaraş ve ark., 2009);

- Ürün grubu hakkında bilgi az olduğunda,
- Marka ile ilgili deneyim az olduğunda,
- Ürün yeni olduğunda,
- Ürün teknik açıdan karmaşık olduğunda,
- Tüketici daha az güvenli olduğunda,
- Markalar arasında kalite farkları olduğunda,
- Fiyat yüksek olduğunda,
- Satın alma tüketici için önemli olduğunda artma eğilimi göstermektedir.

1.8. Risk Yönetimi

Risk yönetimi ile ilgili hususlar II. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkmaya başlamıştır. Risk yönetimi kavramı uzun bir süre boyunca bireyleri ve şirketleri kayıplara uğramasına neden olan çeşitli durumlardan korumak için mal güvencesi kavramı ile ilişkilendirilmiştir. Ürünlerin korunabilmesi adına uygulanan yöntemlerin çok pahalı ve riskten korunmak için yetersiz olduğu 1950' lerde farklı risk yönetimi biçimleri ve ürün güvencesinin nasıl uygulanacağı seçenekleri ortaya çıkmıştır (Dionne, 2013).

Risk yönetimi, mülke, katılımcılara, çalışanlara ve kamuya verilen zararın tanımlanması, değerlendirilmesi ve kontrolü olarak tanımlanmıştır (Clement, 1988; Sharp, 1990). Ayrıca, Kaiser (1986) risk yönetiminin amacının “kuruluşun varlıklarını ve finansal kaynaklarını verimli bir şekilde korumak ve finansal kayıp potansiyelini azaltarak finansal istikrarı sağlamak” olduğunu belirtmiştir. Cooper (1995), bu kavramları, risk yönetiminin birincil amacının zarar görme riskini en aza indirmekle birlikte, ikincil hedefinin ise hukuk çerçevesinde davaya yol açabilecek yasal taleplerin potansiyelini azaltmak olduğunu belirterek desteklemektedir. Bununla birlikte, risk yönetiminin tam olarak anlaşılması için şu soru sorulmalıdır: Hangi riskler yönetilmektedir? Van der Smissen (1990) riski, “ani, olağandışı veya öngörülemez bir belirsizlik veya zarara sebebiyet vermek, genellikle de kaza sonucu zarar verme” olarak nitelendirerek risk yönetimi bağlamında tanımlamıştır. Bu ifade, rekreasyon ve serbest zaman uygulayıcıları için organizasyonlarının ihmalden sorumlu tutulmamasını sağlamak için sunulan programların ve faaliyetlerin detaylıca incelenmesi gerektiği anlamına gelmektedir.

Bu tanımlar ışığında risk yönetimi en iyi biçimde “rekreasyon programları ve faaliyetlerindeki katılımcıların, çalışanların ve seyircilerin yaralanmalarını en aza indirmek için karar verme ve uygulama süreci” olarak tanımlanmaktadır (Nohr, 2009). Ayrıca, Appenzeller (2012) risk yönetimini, rekreasyon ve spor programlarını çevreleyen kanunların ve yasal yönlerin “hayati bir arkadaşı” olarak tanımlamaktadır.

Hukuk uzmanları, risk yönetiminin riski değerlendirmek veya tanımlamakla başladığını, tanımlanan riski sınıflandırmayla veya önceliklendirmeye devam ettiğini ve riskin iyileştirilmesiyle sonuçlandığını kabul etmektedirler. Değerlendirme ve tanımlama kısmı; riskleri, tehditleri ve tehlikeleri tanımak ve bunlarla yüzleşmek, azaltmak ve önlemek için strateji ve teknikler içeren bir planla sonuçlanmaktadır. Etkili bir risk yönetim planı uygulayan kuruluşlar katılımcılarına ve topluma olumlu bir mesaj iletmektedirler. Bu mesaj, kuruluşun katılımcılarının çıkarları konusundaki endişelerini ve rekreasyon, spor ve serbest zaman deneyimleri için makul derecede güvenli bir ortam sağlamak için gerekli olan her şeyi yapacağına işaret etmektedir. Buna ek olarak, bu durum ileride doğabilecek hukuki bir süreçte kurumun makul ve sorumlu davranma niyetinin kanıtı olduğunu göstermektedir. Aslında, bir risk yönetim planı, kurumların kendilerini hukuki bir süreç içerisinde bulmaları durumunda kurumlar için iyi bir savunma olanağı sağlamaktadır (Wiengarten, Humphreys, Gimenez ve McIvor, 2016).

1.8.1. Risk Yönetiminin Önemi

Rekreasyon tesisleri, etkinlikleri ve programlarındaki riskleri yönetmenin çeşitli zorlayıcı nedenleri üç ana alanda kategorize edilebilir: iyi faaliyet, katılımcı keyfi, sorgulayıcı toplum ve risk yönetiminin araştırmalarla desteklenmesi.

Risk yönetimi, herhangi bir hizmet sağlayıcının sağlamak istediği iyi bir iş yönetimi ilkesidir. Sadece yaralanmaların önlenmesini iyileştirmekle kalmayıp, aynı zamanda hizmet sağlayıcının imajını da geliştirmekte, halkla olumlu ilişkiler ve iyi müşteri hizmeti yaratmaktadır. Ayrıca, risk yönetimi mükemmel bir pazarlama aracıdır. Bir kuruluşun riski azaltmak için adımlar attığını gözlemleyen katılımcıların bunu başkalarına iletmesi oldukça yüksek bir ihtimaldir. Corbett (1993) başarılı rekreasyon örgütlerinin, katılımcılara iyi hizmet sunabilmek, toplumda olumlu bir imaj oluşturmak gibi motivasyon unsurlarının yanı sıra katılımcılara, üyelere, gönüllülere ve topluma karşı etik ve ahlaki bir sorumluluk taşıma duygusuyla riskleri tıpkı iş benzeri bir zihniyetle yönetmek için motive olduklarını belirtmektedir.

Bir aktivite esnasında katılımcılardan birisi yaralandığında, rekreasyonun temel değeri olan eğlence faktörü ortadan kalkmaktadır. Bu aktiviteye katılıp yaralanmamış olanlar bile bir daha bu aktiviteye katılmak istememektedirler. Katılımcılar ise aniden eğlence durumundan üzüntü durumuna geçiş yaparak aktiviteyi bırakmak istemektedirler. Örneğin; aktivite liderin günün erken saatlerinde bir kaya tırmanışı aktivitesi için grubuyla birlikte tırmanışa başladığı bir esnada deneyimli katılımcılardan birisi zor bir hareket deneyerek bulunduğu yerden farklı bir yere geçişte başarılı olamayıp düşerek her iki bacağınadaki kemiklerini kırmıştır. Bu durum tırmanışın sona ermesine sebep olmuştur. Çünkü; ilk kısımda grup lideri yaralanmış olan katılımcıya odaklanmalıdır. İkinci kısımda gruptakiler yaralı katılımcının ambulansa ulaşmasına yardım etmelidirler. Üçüncü kısımda da katılımcıların tümü aralarından bir katılımcının yaralanmasından dolayı derin bir üzüntü duymaktadırlar. Kaya tırmanışının eğlencesi o gün için bitmiş ve diğer tırmanıcıların birçoğu için bu aktivite tekrar denemek istemedikleri bir etkinliğe dönüşmüştür. Toplumun sorgulayıcı doğası, etkili bir risk yönetim planının sürdürülmesinin önemi için bir temel oluşturmaktadır. Kuruluşların gerekli maddi altyapıya sahip oldukları ve yaralanan katılımcıların karşılayamayacağı tıbbi masrafları karşılayabildikleri düşünülürse, katılımcılar katılım yoluyla alınan her türlü yaralanma için rekreasyon ve eğlence hizmeti sağlayıcılarını hukuki süreçlere sevk edebilmektedirler. Yaralanmaları azaltmak için bir risk yönetim planının oluşturularak izlenmesi, hizmet sağlayıcıların ihmal iddialarını ortadan kaldırmasına yardımcı olabilmektedir, ancak mahkemeler ayrıca hizmet sağlayıcıların mantıksız gibi görünen riskleri de proaktif bir biçimde yani meydana gelebilecek bir durumu ön görerek azaltmalarını beklemektedir.

Özellikle bilimsel araştırmalar, risk yönetiminin rekreasyon ve spor programları için sürdürülebilir bir araç olarak uygulanmasını desteklemektedir. Son 30 yılda risk yönetimi ve rekreasyon alanındaki araştırmaları gözden geçirmiş olan Fields ve Young (2010), 1990–1999 ve 2000–2009 yıllarında 2010-2019 yıllarına göre daha fazla çalışma ve ilgili dergi makalelerinin yayınlandığı sonucuna ulaşmışlardır.

1.9. Risk Yönetimi Planı

1.9.1. Planı Zorunlu Hale Getiren Unsurlar

Bir risk yönetim planı risk yönetimine karşı proaktif bir yaklaşım geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Rekreatif faaliyeti sunan kurum tarafından “Evet, bilgili profesyonelleriz, güvenliğinizi için endişeliyiz ve serbest zaman aktiviteleriniz için güvenli

bir ortam sağlamak için gerekli olan şeyi yapacağız” mesajını veren bir tutum oluşturulmasını sağlamaktadır.

Ayrıca, bir risk yönetim planı kurumlara karşı yasal işlem yapılması durumunda son derece değerlidir. Sağlam proaktif bir program kurumun niyetini açık bir biçimde göstermektedir. Risk yönetim planı ve programı hukuki boyutlardaki bir durumu caydırıcı hale getirmekte ve hukuki bir durum oluşması halinde ise sorumlu davranma niyetinin kanıtı olmaktadır (Spengler, Connaughton ve Pittman, 2006).

Bir risk yönetim planının diğer faydaları arasında;

- Katılımcılar için artırılmış güvenlik tedbirleri,
- Kuruma daha az zarar verme,
- Mevcut maddi olanakların daha etkin kullanımı,
- Sigorta sistemine alternatif olarak karşılaşılabilecek risklerin belirlenmesi,
- Kurumun sigorta şirketlerine karşı çekiciliğinin artması,
- Gelecekteki projelerle ilgili daha az belirsizlik,
- Talepleri, kayıpları ve sigorta kapsamını takip edebilme olanağı sayılabilir.

1.9.2. Plandan Sorumlu Olan Kişiler

Aktvitelerde günlük olarak meydana gelen kazaların büyük bir kısmının önlenileceği düşünülmektedir. Ayrıca The National Safety Council (2018) tüm kazaların %85' inin önlenilebilir olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, meydana gelebilecek birçok kaza, makul bakıma odaklanan bir risk yönetimi programı geliştiren ve yürüten yönetim ekipleri tarafından ciddiye alınarak azaltılabilmekte ve hatta önlenilebilmektedir. Risk yönetim planına başlamadan önce şu sorulara yanıt bulunmalıdır;

- Planı resmi hale kim getirir?
- Kim geliştirir?
- Kim uygular?
- Planda neler var?

Eski bir atasözü “Herkesin sorumluluğu kimsenin sorumluluğu değildir” demektedir. Risk yönetimi söz konusu olduğunda bu atasözüne göre biraz ironi bulunmaktadır, çünkü böyle bir planın etkili olabilmesi için kuruluştaki herkesin sürece dahil edilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, kurumun hedeflerine ulaşmak için sistemin içerisindeki personele yardım etmek, rehberlik etmek, eğitmek, motive etmek ve danışmak için kilit bir koordinatörün sürekli çaba göstermesi gerekmektedir (Hanssmann, 1980).

Risk Yönetim Koordinatörü	Kurumsal yönetim kurulu ve komisyon üyeleri	Risk yönetimi politikası karar
	Yöneticiler	Programı yürütmek, amaç ve hedefler belirlemek
	Denetçiler	Yönetim planının yürütülmesini denetlemek
	Çalışanlar	Planın işlenmesini sağlamak
	Gönüllüler	Tüm süreç boyunca önemli bir rol oynamak
	Katılımcılar	Hizmetler hakkında geri bildirim sunan müşteriler

Şekil 1.3. Risk yönetimi sorumlulukları

Şekil 1. 3' e göre risk yönetim sürecinde herkesin sorumluluk sahibi olduğu gösterilmektedir. Kurumun büyüklüğünden bağımsız olarak, herhangi bir risk yönetim planı yönetim organının yetkisine sahip olmalıdır. Bu organ, bir kamu parkı ve rekreasyon kurulu veya komisyonu, bir okul kurulu veya özel bir kuruluş olabilir. Yönetim organı, planı yetkilendirerek ve nihayetinde onaylayarak, riski yönetme sorumluluğunu beyan eder. Yönetim veya kurumsal otorite tarafından bir politika oluşturulması, konumunu meşru hale getirmekle birlikte personele ve kullanıcılara risk yönetim sürecini ciddiye aldıkları mesajını iletmektedir.

Yönetici, yönetim kurulunun veya yönetim makamının isteklerini yerine getirmekte ve bir risk yönetim planı geliştirmek ve izlemek için en iyi yöntemi belirlemektedir. Bölümün veya kurumun büyüklüğü belirleyici bir faktördür fakat daha küçük birimlerde yönetici aynı zamanda sorumlu da olabilmektedir. Daha büyük birimlerde ise bir risk yönetimi görevlisi tam zamanlı olarak görevlendirilebilmektedir. Bununla birlikte, çoğu departmanda, görev diğer idari işlemlerle birleştirilmektedir. Tamamen sürdürülebilir bir programa sahip daha büyük birimlerde, görevler en azından aşağıdakileri içermelidir:

- Tüm programlar ve etkinlikler için güvenlik önlemleri koordine edilmelidir.
- Risk yönetimi sorun alanlarını belirlenip ve düzeltici eylemler önerilmelidir.
- Sigorta, emniyet ve kayıp önleme kontrollerini içeren bir risk yönetimi bütçesi hazırlanmalı ve gerekli harcamalara izin verilmelidir.
- Yerel, devlet ve bölge mahkeme kararları, kuralları, yönetmelikleri ve tüzükleri hakkında bilgi sahibi olunmalıdır.
- Kurum genelinde çalışan güvenliği ve bu güvenliğin kaybını önleme programı oluşturulması, sürdürülmesi ve denetlenmesi sağlanmalıdır.

- Talep raporlaması oluşturulmalı ve prosedürler korunmalıdır.
- Genel programı izlemek, denetlemek ve yönetmek için hukuk müşaviri ve sigorta araçları ile birlikte çalışılmalıdır.
- Kurumla birlikte çalışan satıcılar ve yükleniciler için sigorta gereksinimleri belirlenmeli ve gereksinimlere uygunluk ile ilgili tüm sözleşmeler yasal hale getirilmelidir.

Yöneticinin rolü bir risk yönetimi görevlisini göreve getirmekle son bulmamaktadır. Yönetici, ilgili risk yönetimi görevlisinin emniyet toplantıları oluşturmak, eğitim programları düzenlemek, teftiş yapmak, soruşturma yapmak ve programın genel denetimini yapmak gibi görevleri yerine getirmesine izin verecek uygun yetkileri serbest hale getirmelidir. Başarılı yönetici hedefler belirleyerek, sorumluluk vererek, otorite azaltarak, geri bildirim teşvik ederek ve süreci yakından izleyerek sorumluluk beyanında bulunmaktadır.

Denetim otoriteleri risk yönetimi planlaması ve uygulamasında hayati bir rol oynamaktadırlar. Denetçiler genellikle çalışanların çalışma alışkanlıkları ve tutumları üzerinde en fazla etkiye ve kontrole sahiplerdir. Yerinde denetim gerçekleştiren denetçiler günlük çalışma ortamına aşinadır ve herhangi bir risk yönetim planının sonucunu etkilemek için kritik öneme sahiplerdir.

Denetim personelinin emniyet ve risk yönetimine tam bir bağlılığa dahil etmek, böyle bir sistemin değerini anlamaktan ve buna inanmaktan kaynaklanmaktadır. İstekli bir süpervizörün kişisel desteği, herhangi bir programı kâğıdın ötesine taşıyan eyleme geçmeyi teşvik etmektedir. Bir süpervizörün görevleri şunlardır:

- Güvenlik komitesinde görev yapmak,
- Çalışanların güvenli çalışması için eğitilmesi,
- Emniyet kavramını çalışanlarla tartışmak,
- Güvensiz koşulları ve güvensiz davranışları düzeltmek,
- Nedenleri belirlemeye yardımcı olmak için kazaları rapor etmek ve araştırmak,
- Çalışma alanlarının güvenli çalışma uygulamalarına ve kurallarına uygunluğunu denetlemek.

Son olarak, katılım hiyerarşisinde, denetim seviyesinin altındaki tüm çalışanlar, gönüllüler ve katılımcılar bir risk yönetimi planı geliştirme sürecine dahil edilmelidir.

Çalışanlar, işteki tehlikeleri ilk tanıyan kişiler olarak değerlendirilmektedirler. Çalışmaları, onları potansiyel olarak tehlikeli birçok tesis veya ekipmanla günlük temasa

sokmaktadır ve güvenli olmayan koşulların iyileştirilmesi veya düzeltilmesi için sık sık önerilerine başvurulmalıdır.

Yöneticilerin çalışanların bilgi ve becerilerinden faydalanması her zaman kolay olmamaktadır. Çalışanlar ise süreci, aksi belirtilmedikçe sadece kurumun yöneticileri tarafından kendilerine bildirilen talimatları gerçekleştirmeleri gerektiği yönünde algılayabilmektedirler. Yöneticilerin ve denetçilerin anlamlı katılımı, diğer çalışanları sürece daha fazla katılmaya teşvik edebilmektedir.

Kapsamlı bir risk yönetim planının geliştirilmesinde, özellikle gönüllüler sürecin bir parçası olmalıdırlar. Belirtildiği gibi, gönüllüler düzenli ücretli çalışanlara benzer şekilde kendilerine karşı yasal işlemlere maruz kalmaktadırlar. Yöneticilerin gönüllüleri personelin ayrılmaz bir parçası olarak görmeleri oldukça önemlidir. Ayrıca liderlerin uzmanlık alanlarında sertifikalandırılması, risk yönetiminin önemli bir faktördür.

Gönüllülerin de sürece dahil edilmesi risk yönetimi planını daha güvenilir hale getirmektedir. Gönüllüler, proje üzerinde çalışan bazı görevlere katılmaya davet edilmeli ve çevrimiçi anketler veya kişisel görüşmeler yoluyla katılımcıları da sürece dahil etmelidirler. Bu teknikleri teşvik eden her türlü plan daha da güçlü hale gelecektir.

1.9.3. Plan Geliştirilmesi

Her amaca hizmet edecek kadar kapsamlı bir plan tasarlamak neredeyse imkansızdır. Her adım tam olarak takip edilse bile hiçbir sorumluluk olmayacağını düşünmek uygun olmayacaktır ve sorumluluk olmadıkça bu sistemin uygun olarak fonksiyonunu yerine getirebileceğinden bahsedilemez. Hukuki boyutlarda ise, zaman aşımına uğramış ihmal davalarında belirli yönetim uygulamalarına olumlu bakıldığı söylenebilir. Yapılacak olan risk yönetim planı hakkında bazı önemli noktalar bulunmaktadır. Birçok rekreatif faaliyet gösteren kurumun hali hazırda bu planın bazı kısımlarını uyguladıkları söylenebilir. Oluşturulacak olan taslak plan mevcut uygulamaları gözden geçirmeye ve geliştirmeye olanak sağlayacaktır. Kapsamlı bir plan başlangıcında oluşturulacak olan ana hatlar, olayların mantıksal sıralamasına destek olarak, belirli bir riski yönetme yaklaşımı olduğunu belirtebilecek en somut yaklaşım olacaktır. Riski yönetebilmek için aşağıdaki 10 adım göz önünde bulundurulmalıdır;

- İhtiyaç analizi
- Amaçlar ve hedefler
- Saha ve Tesis Geliştirme

- Program Geliştirme
- Emniyet Kurallarının, Düzenlemelerinin ve Prosedürlerinin Belirlenmesi
- Riske Karşı Sigorta Yöntemleri
- Hizmet içi eğitim
- Halkla ilişkiler
- Dış Uzmanlar — Hukuk / Sigorta
- Periyodik İnceleme (Berg, 2010).

1.9.3.1. İhtiyaç analizi

Mevcut durumun gözden geçirilebilmesi için risk yönetimi koordinatörünün veya yöneticinin başkanlığında bir görev dağılımı oluşturulması gerekmektedir. Risk yönetimi programının ön analizini yapabilmek adına bir kontrol listesi kullanılmalıdır. Bu kontrol listesinde güçlü ve zayıf yönlerin listesinin nerede görüneceğini belirlenmelidir. Planda görev yapacak olan üyelerin belirli alanlarında görevlendirilmesi yapılarak daha çok zayıflıklara dayalı bir çalışma programı geliştirilmelidir (Bonta ve Wormith, 2007). Örnek kontrol listesi şekil 1.4.' de gösterilmektedir.

Uygulanacak Adım	Tanımlanma Durumu		Yazılı Belgeler		Geliştirilme İhtiyacı		Tamamlanacağı Tarih	Tamamlanma Tarihi
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır		
İhtiyaç analizi								
Amaçlar ve hedefler								
Saha ve Tesis Geliştirme								
Program Geliştirme								
Emniyet Kurallarının, Düzenlemelerinin ve Prosedürlerinin Belirlenmesi								
Riske Karşı Sigorta Yöntemleri								
Hizmet içi eğitim								
Halkla ilişkiler								
Dış Uzmanlar — Hukuk / Sigorta								
Periyodik İnceleme								

Şekil 1.4. On adımlı ön kontrol listesi

1.9.3.2. Amaçlar ve hedefler

Risk yönetimi uygulamalarının uygun bir biçimde yerine getirilmesi için bu planın amaçlarının ve hedeflerinin belirlenmesi gerekmektedir. Amaçlar genel ve açık uçlu olma eğiliminde oldukları için en çok çaba sarf etmeyi gerektiren kısımdır. Hedefler, amaçların tamamlanmasını sağlayan belirli kısa vadeli projelerdir. Hedefler, kuruluşun programının etkinliğini değerlendirmek için kullanılabilen standartlara sahip olmalıdır. Bu yüzden amaçlar ve hedefler kısmı belirlenirken; mevcut amaçlar ve hedefler gözden geçirilerek hangilerinin risk yönetimine uygulanabileceği ve benimsenebileceği belirlenmelidir. Sonrasında mevcut amaçları ve hedefleri, risk yönetimi çerçevesine göre kontrol ederek eksiklikler belirlenmeli ve eksiklik belirlenmesi durumunda yeni bir amaç ve hedef listesi oluşturulmalıdır. Eğer amaçlar ve hedefler mevcut değil ise, risk yönetimi ana hatlarını gözden geçirerek çalışanların ilgilendikleri belirli alanlar için amaçlar ve hedefler geliştirmek üzere görevlendirilmesi gerekmektedir.

Risk yönetimi ana hatlarının her bir parçası, belirli zaman aralıklarında kendi hedeflerini güncelleme ihtiyacı duymaktadır. Deneyimler sonucunda, kendi amaçlarını ve hedeflerini oluşturmaya yardımcı olan çalışanların bunları gerçekleştirmeye daha yatkın oldukları belirtilmiştir. Yöneticilerin, çalışanlara amaç ve hedefler belirtmesinden ziyade çalışanların sürecin içerisine aktif olarak katılımı sağlanarak kendi amaç ve hedeflerini belirlemelerini sağlamak daha uygun bir yöntemdir. Amaç ve hedeflere yönelik bilgiler şekil 1.5.' de özetlenmiştir.

Amaç	Tüm departman operasyonlarını kapsayacak kapsamlı bir risk yönetim planı geliştirmek.
Hedefler	Ay sonuna kadar, bir risk yönetim planının geliştirilmesi ile ilgili politika makamından politika yönünü güvence altına alınması.
	Bir hafta içerisinde bir risk yönetimi koordinatörünün görevlendirilmesi.
	Kapsamlı bir risk yönetim planının geliştirilmesi hakkında tüm personelin ay sonuna kadar bilgilendirilmesi.

Şekil 1.5. Örnek amaç ve hedef dökümanı

1.9.3.3. Saha ve tesis geliştirme

Sahaların ve fiziksel tesislerin planlanması, düzenlenmesi, tasarımı ve inşasında güvenliği sağlamak için mimarlar, mühendisler, program uzmanları, peyzaj mimarları ve işçiler ile yakın bir şekilde çalışılmalıdır. Bu şekilde bir çalışma tüm potansiyel alanların ve bina tehlikelerinin ortadan kaldırılmasını, yürürlükteki bina kurallarına uygun olmasını, boyut, düzen, sağlık, yangın, acil durum ve erişilebilirlik standartlarını içeren kamusal kural ve düzenlemelere uygun olmasını, işlevsellik ve estetik açıdan daha verimli tesisler oluşturulmasını sağlamaktadır. Mevcut saha ve tesis geliştirme projeleri gözden geçirilmeli ve önceki gelişmelere ek olarak istenen uygulamaların ve kaçınılması gereken istenmeyen deneyimlerin bir listesini yapılmalıdır. Yöneticiler; mimarlara, planlamacılara ve tasarımcılara ekibin bir parçasıymış gibi katılma konusunda istek belirtmelidir. Kurulum ve bakımdan sorumlu bu ekibe amaçlar ve hedefler belirtilerek, tesisin ulusal veya uluslararası rekabet standartlarını karşılaması konusunda bilgilendirme yapılmalıdır. Tüm bunlara ek olarak yönetim kurulunu, personeli ve aktiviteye katılması planlanan bireyleri de sürece dahil ederek tesisin en yüksek standartlara ulaştırılması sağlanabilir.

Ayrıca her saha ve tesis için özel raporlama formları geliştirilmelidir. Bu formlarda tesisi tanımı, inceleme tarihi ve tesisin özel kullanım alanları gibi bilgiler yer almalıdır.

1.9.3.4. Program geliştirme

Yönetim otoritesinin, personelin, gönüllülerin ve katılımcıların korunması yükümlülüğünün yerine getirilebilmesi için izlenmesi bazı gereklilikler bulunmaktadır:

1. Faaliyetler kalifiye personel tarafından uygulanmalıdır. Gönüllüler de dahil olmak üzere eğitmenler belgelendirilebilir niteliklere sahip olmalıdırlar. Gönüllüler eğitilmediyse, göreve uygun olan bir eğitim sürecinden geçmiş olmaları gerekmektedir.
2. Eğitmenler, insani gelişim ilkelerine uygun olarak ve katılımcıların beceri ve deneyim düzeylerine uygun olarak kademeli olarak öğretim vermelidirler. Yaralanma durumunda takip edilen ilerlemenin denetlenebilmesi için her gün için yazılı bir aktivite planı yapılması önerilmektedir.
3. Program, ekipman ve kullanılan alanlar için yeterli sayıda lider sağlanmalıdır.
4. Katılımcılara ve ebeveynlere olası tehlikeler belirtilmelidir. Spesifik ve açık olunmalıdır. Gerektiğinde kullanılmak için meydana gelebilecek riskleri belirten ve katılımcının bu riskleri kabul ettiğini belirten sözleşmeler oluşturulmalıdır.

5. Kayıtlar, aşağıdaki maddelerle sınırlı olmamak üzere, bir dosyada saklanmalıdır;
- Eğitim nitelikleri,
 - Tıbbi muayene izinleri,
 - Değerlendirmeler,
 - Emiyet talimatları,
 - Eğitim planları,
 - Uygunluk şartları,
 - Programların tarih ve saatleri,
 - Kullanım kılavuzları,
 - Acil durum prosedürleri,
 - Kaza, yaralanma ve olay raporları,
 - Feragatname ve
 - Katılma anlaşmaları
6. Her program idare ve yönetim makamı tarafından yetkilendirilmelidir. Yönetim otoritesinin faaliyetlere, saha gezilerine ve benzerlerine bir politika beyanı şeklinde güvenmesi esastır.

1.9.3.5. Emniyet kurallarının, düzenlemelerinin ve prosedürlerinin belirlenmesi

Program hizmetlerine ilişkin tüm güvenlik kuralları, düzenlemeleri ve bunları uygulamak için kullanılan prosedürler bir araya getirilmelidir. Aşağıdaki gibi bir yaklaşım modeli örnek gösterilebilir;

1. Bu dosyada yer alması gereken, ancak aşağıdakilerle sınırlı olmamak üzere, tüm güvenlik kuralları ve düzenlemeleri tanımlanmalıdır;
 - Parklar, piknik alanları ve barınaklar, topluluk odaları ve binaların kullanımı için belirlenmiş kurallar ve düzenlemeler,
 - Golf sahaları, havuzlar, plajlar, tenis tesisleri, buz pistleri, marinalar, sanat ve zanaat tesisleri gibi tüm özel program tesisleri için kurallar ve düzenlemeler,
 - Spor ve sanat gibi aktivitelerin yapılması için kiralama yöntemiyle alınabilen özel ekipman kullanımına ilişkin kurallar ve düzenlemeler.
2. Güvenlik kuralları ve düzenlemeleri için tüm program alanları gözden geçirilmelidir.
3. Sistemi izlemek için raporlama ve kayıt tutma prosedürleri oluşturulmalıdır.
4. Sistemin içerisindeki tüm yönlendirme tabelaları incelenmelidir. Bilgilendirme, yönlendirme, uyarı gibi tüm işaretlerin eksiksiz bir analizi, risk yönetimi programının

düzenli bir parçası haline gelmelidir. İşaretlerin herkes tarafından anlaşılmasının sağlanabilmesi için mümkün olduğunca uluslararası semboller kullanılmalıdır.

5. Bu kurallar ve düzenlemeler programların tüketicilerine yönelik olsa da çalışanlar için eksiksiz bir güvenlik programının izlenmesi de aynı derecede önemlidir.

Genel olarak güvenlik kuralları, düzenlemeleri ve prosedürleri belirlenen tüm tesisler, alanlar, programlar ve ekipmanlar için de tanımlanmalıdır. Bu kısım; parkları, su ile ilgili tesisleri, rekreasyon merkezlerini, ormanlık alanları, golf sahalarını, yürüyüş parkurlarını, oyun alanlarını, kampları ve diğer özel tesisleri de içermelidir.

Kuralların ve düzenlemelerin en önemli kısmı uygulama prosedürleridir. Kurallar ve düzenlemeler açıkça belirtildiği gibi uygulanmazsa, yönetim otoritesi ve çalışanları açısından bir görev ihlali (yükümlülüğü yerine getirmeme veya yükümlülüğü yanlış biçimde yerine getirme) olarak yorumlanabilmektedir.

1.9.3.6. Riske karşı sigorta yöntemleri

Yargı alanları için mevcut alternatifler belirlenmeli ve en uygun maliyetli korumayı sağlayacak en iyi kombinasyon seçilmelidir. Bu yaklaşım için;

1. Hukuk ve sigorta danışmanlarına danışılmalıdır.
2. Etkili iletişim için temel kavramlara yeterli derecede hâkim olunmalıdır. En yaygın kayıp koruma yöntemleri şunlardır:
 - Kaçınma: Tüm park, dinlenme ve serbest zamanları değerlendirme programları ortadan kaldırılır.
 - Maruz kalmadan kaçınma: Yamaç paraşütü, trampolin, kaya tırmanışı gibi belirli türdeki faaliyetlerin ortadan kaldırılmasıdır.
 - İndirgeme: Planlayarak, organize ederek, eğiterek ve mümkün olduğunca çok sayıda beklenmedik durumu kontrol ederek kayıpların azaltılmasıdır.
 - Akılda Tutma: Katılımcılardan birisinin yaralanabileceğini, ancak önemli bir risk durumu meydana getirmeyecek veya yeterince sık olmayabileceği fark edilerek riskin gözlemlenme sürecinde olmasıdır.
 - Aktarım: Riskin diğer birimlere aktarılmasıdır. Bireysel ve aile sigortası; faaliyeti bir başkasına kiralamak, sigorta veya kefalet teminatı sunmak, feragat ve anlaşmaların kullanılması gibi yöntemler risk aktarımı olarak değerlendirilmektedir.

Aktarımın bir başka yöntemi ise ortaklık / kooperatiftir. Benzer kuruluşlar, departmanlar ve ajanslar bir araya gelerek mülk, sorumluluk ve çalışanların tazminat riskleri için teminat ve ilgili risk yönetimi hizmetleri sağlamak için kaynaklarını bir araya getirebilirler.

1.9.3.7. Hizmet içi eğitim

Yönetim otoritesi, üyeler ve gönüllüler de dahil olmak üzere tüm personel için kapsamlı bir hizmet içi eğitim programı geliştirilmelidir.

1. Organizasyon içerisinde aşağıdakileri de kapsayacak bir biçimde eğitilmesi gereken kişiler belirlenmelidir;
 - Yönetim kurulu / komisyon veya kurumsal üyeler,
 - Yöneticiler,
 - Denetçiler,
 - Program liderleri,
 - Gönüllüler,
 - Koordinatörler,
 - İşçiler
 - Ofis personelleri.
2. Operasyona uyum sağlayabilmek için gereken sayıda eğitim grubu geliştirilmelidir. Gruplar arasında ilgi ve iş atama ortaklıkları ve eğitimlerde ne tür risklerin ele alınması gerektiği araştırılmalıdır. Örneğin, bazı grupların daha çok sahada görülebilecek riskler konusunda eğitilmesi gerekirken, bazı grupların da müşteri ilişkileri süreci konusunda eğitilmesi gerekmektedir.
3. Bu grupların eğitilmesi için amaçlar, hedefler belirtilmeli ve geliştirilmelidir.

1.9.3.8. Halkla ilişkiler

Riski yönetme ve riskle ilgili tüm faaliyetleri ön görebilmek ve takip edebilmek adına bir yaklaşım geliştirebilmek için tüm sistem içinde çalışmak anlamına gelmektedir.

1. Risk yönetim planı kabul edildiğinde, sağlam bir halkla ilişkiler programı oluşturmak pratik ve felsefi bir temel oluşturacaktır.

2. Risk yönetimi için proaktif bir yaklaşım benimsenmesi durumunda, departmanın tartışıldığı program broşürleri, haber bültenleri, görsel-işitsel sunumlar, konuşmalar, personel toplantıları ve hizmet içi eğitim programları oluşturulmalıdır.
3. Halkla ilişkiler kavramı şu unsurları içermelidir;
 - Bilgili ve dikkat çekici personel,
 - İnsanlara iyi davranmak,
 - Sürekli olarak uygulanan kurallar,
 - Kullanıcılara aile gibi davranmak,
 - İyi korunmuş, bakımlı alan ve tesislere sahip olmak
 - Sadece kalifiye personel istihdam etmek.
4. Olası bir kazadan sonra yaralanmış olan birey için gerçekten endişe duyulduğunu göstermek kurum açısından oldukça yararlı bir durumdur. İyi bir halkla ilişkiler programı ve takibi, genellikle gereksiz davalara yol açabilecek acı ve mutsuz duyguları çözebilmektedir. Birçok otorite tarafından önerilen bu yaklaşım, merhamet duygusunun yapılan hatanın önüne geçmesinin, karşı tarafa iyi niyetin en uygun biçimde sunulabileceği bir yöntemdir.
5. Bununla birlikte, bir kazadan sonra departman personelinin ne yapması gerektiği konusunda felsefe farklılıkları bulunmaktadır. Yaralı tarafa endişe ve en iyi dilekleri dile getirerek ziyaret etmek ya da aramak ile olası bir hukuki durumu önlemek için tüm temasların ve takiplerin kullanılması büyük bir sorundur. Bu konu hakkında hukuk müşaviri ve sigorta yüklenicisiyle tartışarak, bir plan belirlenmeli ve bu süreç tutarlı bir biçimde yönetilmelidir.

1.9.3.9. Dış uzmanlar — hukuk / sigorta

Yetkili hukuk ve sigorta danışmanları ile temas içerisinde olunmalıdır.

1. Kamu kurumlarının, genellikle hizmet verenler temelinde kendi hukuk danışmanlarına sahip olmaları veya şehir / ilçe / eyalet hukuk departmanı aracılığıyla bu danışmanlara erişimleri oldukça sık kullanılmaktadır. Kullanılması uygun görülen yöntem ne olursa olsun, hukuk müşavirliği konusunda güvendiğiniz profesyonellerle ilişkilerin kurum sahibinin kendi ismi temelinde olması önemlidir. Özel, yarı özel veya ticari ajanslar veya kurumlar için, uygun hukuk müşavirine (yani gerektiğinde yetkili tavsiye ve hizmet için güvenilebilecek biri) erişimin olması da aynı derecede önemlidir.

2. Aynı öneriler sigorta danışmanları için de geçerlidir. Sigorta ihtiyaçlarının planlanmasına yardımcı olmak için tahminde bulunarak gerekli prosedürleri yerine getirmede yardımcı olabilmektedirler.

1.9.3.9. Periyodik inceleme

İnceleme prosedürleri ve bir zaman çizelgesi oluşturulması, iyi niyeti doğrulayan kanıtların belgelenmesi sürecidir.

1. İnceleme sıklığı açısından bu planın çeşitli kısımları düşünülmelidir. Bu inceleme düzenli halde olduğu zaman eksiklikler kendiliğinden belli olacaktır. Örneğin, rekreatif faaliyetlerin doğası gereği sigorta sistemi sık sık gözden geçirilmelidir.
2. Temel amacın, riski ciddi şekilde yönetme yükümlülüğünün alındığının belgelerle kanıtlanması olduğu unutulmamalıdır.

1.10. Risk Yönetimi ve Çalışanlar

Risk yönetimi departmanla ilgilenen kişilerle başlamaktadır. Doğru kişileri işe almak ve uygun şekilde eğitmek, başarılı risk yönetiminin anahtarıdır. Her departman, her yönetici ve her çalışan kendi eylemlerinden kendileri sorumludur. Bu, bir yaralanma veya kaza meydana geldiğinde bir programa dahil olan tüm kişilerin, olayın bir parçasında yapılmış olabilecek eylemlerden veya ihmalkarlıklarından sorumlu olduğu ve bir dava durumunda zorluk yaşayabileceği olduğu anlamına gelmektedir.

Kuruluş şeması, hizmet sağlayıcının bir yaralanmadan kimin sorumlu olabileceğini belirlemesine yardımcı olabilmektedir. Olası bir kaza veya yaralanma durumunda öncelikli olarak faaliyetten sorumlu kişi ön plana çıkmaktadır. Bu kişinin ilgili faaliyetin gerektirdiği standartları yerine getirip getirmediği sorgulanacaktır.

Tüm çalışanlar kendi eylemlerinden sorumludur. Ancak çalışanın organizasyon şemasına bakıldığında, hizmet sağlayıcı komuta zincirindeki tüm sorumlu kişilerin üzerinde yer almaktadır. Yasal sistemde buna yöneticinin çalışanlarının eylemlerinden birinci derede sorumlu olduğu anlamına gelen işveren sorumluluğu denmektedir. Temsil sorumluluğu ise, bir kişinin kaza meydana geldiği yerde veya yakınında olmadığı halde sorunlardan sorumlu olabileceği anlamına gelmektedir. Böyle durumlarda yine üst yönetici sorumludur, çünkü çalışanın ne yapacağını biliyor olur, bilmelidir ve uygunsuz ya da tehlikeli bir durum var ise çalışanın bunu yapmasını durdurmalıdır.

Sonuç olarak, işe alınan kişi iş için uygun niteliklere sahip değilse ve bu nedenle birileri zarar gördüyse, yine çalışanla birlikte amir sorumlu olacaktır. Özetle, aktiviteler esnasında meydana gelebilecek ve yasal boyutlara ulaşabilecek durumlar; denetim, komuta zincirini ve organizasyonu yürütme politikalarını belirleyen müdür ve yönetim kurulu üyelerine kadar ulaşabilecek bir süreçtir.

Temsil sorumluluğunun savunabileceği bir durum ise güçlerin ötesinde gerçekleşen olaylardır. Çalışan istihdam kapsamı dışında hareket ediyorsa, denetim otoritesi sorumlu tutulamamaktadır. Bu durumu bir örnek ile açıklanmaya çalışılırsa; görevi başında iken bir cankurtaran, havuzu seyretmek yerine yüzerek tur atmaya karar vermiştir. Halbuki görev tanımındaki hiçbir şey, görevdeyken yüzerek tur atması gerektiğini belirtmemektedir. Cankurtaran yüzerken, bir çocuk suda boğulduğunda kurum, güçlerin ötesinde gerçekleşen bu olayın boğulmada bir rol oynadığını belirterek kendisini savunabilmektedir. Çalışanlar, örgütün tüm düzeylerinde en önemli paya sahip oldukları için, hizmet sağlayıcıların kuruluştaki riski en aza indirmek için mevcut en iyi çalışanları işe almaları, eğitmeleri, değerlendirmeleri ve denetlemeleri önemlidir (Rideout, 2014).

1.10.1. Doğru ve Uygun Kişinin İşe Alımı

Hizmet sağlayıcının davaları en aza indirmek için sahip olduğu bir numaralı koruma doğru kişiyi işe almaktır. Hizmet sağlayıcı çok sayıda yasaya uymalı ve iş için en iyi, en kalifiye kişinin işe almasını sağlamak için adımlar atmalıdır (Fong ve Kleiner, 2002).

1.10.1.1. Görev tanımı

Bir işe alım sürecinin ilk adımı, hizmet sağlayıcının işe alacağı kişide ne istediğini ve kişinin görevlerinin ne olacağını analiz etmeyi içermelidir. Ayrımcılık işe alımda önemli bir konudur. Yöneticiler genellikle bir kişiyi işe alma eğilimi gösterirken en iyi kişiyi işe almayı tercih ederler fakat bazı kalıplaşmış düşüncelerden uzaklaşamazlar. Örneğin; bir makine bakım görevlisinin erkek olması gerekmemektedir. Bu nedenle, hizmet sağlayıcı iş gereksinimlerini içeren bir iş tanımı yaparken olabildiğince fazla detay belirtmelidir. Sadece iş görevlerini değil, aynı zamanda işi yapmak için gerekenleri de içermelidir. Örneğin; atletizm saha çizgilerini boyayacak bir kişi işe alınacak ise bu kişinin yaklaşık olarak 23 kiloyu tekrar tekrar kaldırabilmesi, güneşin altında çalışabilmesi, sürücü belgesinin olması gibi nitelikler gerekmektedir. Her gereksinim, gerekli yetenekler altında iş tanımında listelenmelidir.

İş tanımı ayrıca çalışma programını da içermelidir. Eğer kişi düzenli olarak Cumartesi ve Pazar günleri çalışmak zorunda kalacaksa, iş tanımı bu tür bilgiler tanımlamalıdır. Hizmet kuruluşları din nedeniyle birine karşı ayrımcılık yapamaz, ancak işe alınması planlanan kişinin dini günlerde çalışması gerekiyorsa ve bu iş tanımında belirtilmeli ve işe alınması planlanan kişi kendi isteği ile dini günlerde çalışmayı kabul etmediğinden dolayı işveren işe almayı kabul etmediyse bu durum bir ayrımcılık teşkil etmemektedir.

Görev tanımı eğitim ve belgelendirme gereksinimlerini listelemelidir. Örneğin; cankurtaranlar için özellikle belirtmek istenen bir kuruluştan alınmış sertifikaya sahip olması isteniyorsa bu durum açıkça belirtilmelidir. Hizmet sağlayıcı, sertifika bilgilerinin doğru bir şekilde öğretildiğinden ve kişinin işi yapabildiğinden emin olmak için onlara bir beceri testi uygulamalıdır. Bir sertifikasyon belgesi veya diplomanın bir kopyası aracılığıyla kimlik bilgisinin kanıtlanması gerekliliği dosyada olmalıdır. Sertifikasyonun gerekliliği ilk savunma hattıdır ve hizmet sağlayıcısı ayrıca olası çalışanın ilgili becerilere sahip olduğundan emin olmalıdır. Hizmet sağlayıcı bir adayı test etmek isterse, ilgili alanla ilgili bütün becerileri test etmesi gerekmektedir.

İş tanımı ayrıca iş için diğer özel gereksinimleri de içerebilir. Birçok ülkede, sicil taraması denilen bir geçmiş kontrolü gerekmektedir. Ayrıca iş gerekliliklerinden bahseden iş tanımı, başvuru kriterlerini yerine getiremediği düşünülen kişilerin başvurudan vazgeçmesini sağlayarak hizmet sağlayıcısına zaman ve para tasarrufu sağlamaktadır.

Bu süreçlerden sonra iş tanımı önemli bir belge haline gelmektedir. Başvuru sahiplerinin işte ne yapacaklarını ne zaman çalışacaklarını ve hangi niteliklere sahip olmaları gerektiği belirlenir. Buna ek olarak genellikle ödeme planı, avantajlar ve benzerleri bilgiler verilir (Moiseichik ve Young, 2019).

1.10.1.2. İş duyurusu

Tam bir iş tanımına sahip olan hizmet sağlayıcı, iş tanımını iş ilanına veya iş duyurusuna dönüştürebilir. Hizmet sağlayıcıları iş ilanını kurum içerisindeki bir personelin konumunu değiştirmeyi planlamadıkları zaman yapmalıdırlar. İş ilanının en az 2 hafta boyunca verilmesi gerekmekte ve olası tüm adayların bunu görmeleri ve cevap vermeleri için yeterli zaman tanınmalıdır. İş ilanı, ilgili başvuru sahiplerinin nasıl yanıt vermesi gerektiğini açıkça belirtmelidir. Yanıt vermenin başlıca yolları ise, bir başvuru mektubu, bir özgeçmiş ve hizmet sağlayıcısı tarafından oluşturulmuş olan bir başvuru formunu doldurmaktır (Van Ours ve Ridder, 1992).

Hizmet sağlayıcısı başvuru formunu geliştirilme aşamasında yanıtlarından dolayı başvuranlara karşı ayrımcılık yapabileceği inancını yaratabilecek olası sorulara dikkat etmelidir. Irk, etnik köken, cinsiyet, yaş, engellilik ve dini ayrımcılık İnsan Hakları tarafından koruma altındadır. Bu özellikler işe alma kararında kullanılamaz, bu nedenle hizmet sağlayıcının kendileriyle ilgili sorular sormaması en iyisidir. Bu sorulara örnekler ise şu şekildedir; “Dininiz nedir?”, “Hangi yıl doğdunuz?”, “Nerede doğdunuz?” (Moiseichik ve Young, 2019).

1.10.1.3. En iyi başvuru sahiplerini belirleme

Başvuru sahipleri başvuruya başladıktan sonra, hizmet sağlayıcıları en iyi başvuru sahibini belirleyebilir. İlk olarak, iş tanımına dayanarak asgari kriterleri karşılamayan ve iş için nitelikli olmayan birini ortadan kaldırmalıdır. Daha sonra, işle ilgili diğer kriterleri kullanarak başvuranlar listesini daraltmaya başlayabilirler.

Süreç çeşitli şekillerde ele alınabilir ve ajansın insan kaynakları departmanı tarafından kontrol edilmelidir. Referans kontrolleri ve mülakatlar hizmet sağlayıcının en iyi adayı seçmesine yardımcı olmaktadır. Bu süreçte bile ayrımcılık yapılmaması göz önünde bulundurulmalıdır. Bir kişiye sorulan bir soru herkese sorulmalı, adayı koruyucu ve öne çıkarıcı sorular sorulmamalıdır (Fine ve Schupp, 2002).

Son olarak, hizmet sağlayıcıları referansları kontrol etmelidir. Hizmet sağlayıcı bir adayın çocuk istismarı ile ilgilendiğini öğrendiyse, biliyorsa veya bilmesi gerekiyorsa ve o kişiyi işe aldıysa, bir çocuk o kişi tarafından istismar edilirse organizasyon ihmalkârlıktan dolayı şekilde dava edilebilmektedir. Ne yazık ki, sporda çocukların cinsel istismarı durumlarının büyük bir kısmında, istismarcı mükemmel bir antrenör olduğu için işe alınmaktadır. Arka plan ve referans kontrolleri önemlidir ve akla takılan herhangi bir soru varsa, kişinin işe alım süreci adaylık safhasında son bulmalıdır (Moiseichik ve Young, 2019).

1.10.1.4. İşe alımda diğer yasal hususlar

Olumlu eylem ve eşit istihdam fırsatı sıklıkla iş tanımının altına eklenmekte ve başvuru sahiplerine hizmet sağlayıcısının İnsan Hakları Yasası kapsamındaki ayrımcılık yasağı yasalarına uyması gerektiğini bildirmektedir. Irk, etnik köken, cinsiyet, engellilik veya din nedeniyle insanlara karşı ayrımcılık yapmak yasa dışıdır. 15 çalışanı olan

kuruluşların tüm işe alım alanlarında bu yasalara uyulması gerekmektedir. Çalışanlara karşı ayrımcılık yapmanın büyük miktarlarda para cezaları bulunmaktadır.

Eşit ücret yasası, eşit iş için eşit ücret verilmelidir. Kıdem (aynı kuruluş için diğerlerinden daha uzun süre çalışma), liyakat (diğerlerinden daha iyi değerlendirmeler alma), eğitim, iş deneyimi veya özel beceri ve niteliklere bağlı olduğu sürece çalışanlar arasında ücret farkına izin verilmektedir.

İstihdamda yaş ayrımcılığı yasası 40 yaş ve üstü kişiler için geçerlidir. 40 yaş ve üstü insanları ayrımcılığa karşı korur, çünkü kuruluş daha düşük ücretler verebileceğini düşündüğü için daha genç kişilerle çalışma eğilimindedir. Daha yaşlı bir kişinin iş için gereklilikleri karşılaması durumunda kurum bu kişinin iş için yaşlı olduğunu düşünse bile o kişinin başvurusu atlanmamalıdır.

Engelli Amerikalılar Yasası engelli olanları korumaktadır. Başvuru sahibi işin temel işlevlerini yerine getirebildiği sürece bir kuruluş engelli bireyleri de eşit koşullarda değerlendirmelidir. Ayrıca kurumlar bu gibi personeller için konaklama koşulları sunmalıdır. Bu konaklama masrafları çalışan tarafından değil, kuruluş tarafından karşılanmalıdır. Ayrımcılık yapmamaya yardımcı olmak için, işverenlerin bir kişiyi işe alana kadar fiziksel muayeneler yapamayacağını belirtmektedir. Kişiyi işe almalı veya kişiye işi teklif etmeli, sonrasında fiziksel muayene kısmı yapılmalıdır. İş tanımı ise, yeni çalışanın yapabileceği fiziksel becerileri içermelidir. Fizik muayene eden doktor sadece yeni işe alım sürecinde kişinin işi fiziksel olarak yapıp yapamayacağını belirtmelidir.

1.10.2. Eğitim

Eğitim sürecinin ilk bölümüne işe alıştırma denmektedir. İşe alıştırma veya oryantasyon işin başlangıcı ve organizasyona giriştir. Tüm kuralları, politikaları ve prosedürleri içeren bir tanıtım yapılması oldukça verimlidir. Genellikle, ilk gün yeni çalışanlara kurumla ilgili faydalı olabilecek bilgiler verilmektedir. Ofislerin, tuvaletlerin ve mola bölümlerinin nerede olduğu, ne zaman yemek yenebileceği ve kiminle çalışacakları gibi sorular ilk gün cevaplanması gereken sorulardır. Hoş karşılanmış ve değerli hissettirilmeleri gereklidir (Graybill, Carpenter, Offord, Piorun ve Shaffer, 2013).

İşe alıştırma süreci risk yönetiminin önemli bir adımıyla devam etmektedir. Çalışanlar işlerinin organizasyon içinde nasıl yapıldığını öğrenmeye başlarlar. Bazı yerler bir danışman görevlendirirken; bazı yerlerde mesleki gölge yöntemi kullanılmaktadır. Kuruluşun yeni çalışanlara telefona cevap vermek, selamlama, tesisi ve ekipmanı temiz ve

kullanıma hazır tutmak gibi basit eylemler öğretmesi gerekebilmektedir. Ayrıca, kuruluşun yeni çalışanları kıyafet yönetmeliği hakkında bilgilendirme yapması da gerekmektedir. İşlerinde verimli ve etkili çalışanlar, kuruluşun katılımcılarıyla olumlu halkla ilişkiler kurmasına yardımcı olmaktadır. Küçük şeyler halkın kurumu nasıl gördüğü konusunda büyük bir fark yaratmakta ve eğer organizasyon olumlu bir şekilde görülürse, ağızdan ağıza daha fazla katılımcının organizasyona gelmesine yardımcı olmaktadır. İyi ele alınmayan konular, kâr hanesini ve sonuç olarak katılımı ve finansmanı etkileyebilmektedir.

Eğitim, uygun sertifikalar ve lisanslama risk yönetimini etkilemektedir. Beklenti, çalışanın görevi uygun şekilde tamamlamış olması gerektiğidir. Bu yüzden bu süreçte uygun eğitimin nasıl olması gerektiği sorusu ciddi bir biçimde yanıtlanmalıdır.

Acil eylem planlaması ayrıca her çalışanın eğitim ve uygulama yapmasını gerektirmektedir. Kurum, farklı zamanlarda işe alıştırma sürecinde bulunan personel için bu süreci yıl boyunca sık sık incelemelidir. Çalışanların her türlü acil duruma hızlı ve etkili bir şekilde cevap verebilmeleri gerekmektedir. Ayrıca, kuruluş tüm çalışanlardan ilk yardım ve kalp masajını bilmesini istemeli ve bu nedenle bunlar için düzenli olarak sertifika programları sunmalıdır.

1.10.3. Günlük Çalışma Ortamı

Çalışan işe alındığında ve eğitildikten sonra günlük çalışma süreci başlamaktadır. Günlük çalışma ortamında bazı yasal konuların göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Her çalışanın bir yöneticisi vardır ve yöneticiler, çalışanlarının eylemlerinden sorumludur. Bu nedenle yöneticinin, çalışanların ne yaptığını, nasıl yaptığını ve nerede yaptığını bilmek ve ardından eylemlerinin uygun olup olmadığını belirlemek de dahil olmak üzere çeşitli görevleri bulunmaktadır. İşyerinde, istenmeyen durumlara yol açan ve yönetilmesi gereken bazı konular arasında cinsel taciz, iş sağlığı ve güvenliği prosedürleri ve adil çalışma standartları yer almaktadır.

1.10.4. Cinsel Taciz

Cinsel tacizin iki bölümü vardır: Cinsel rüşvet ve cinsel huzursuzluk. Cinsel rüşvet bir denetim otoritesinin bir çalışanını yükseltme, terfi veya en iyi iş fırsatı karşılığında cinsel beraberliğe zorlamasıdır. Bu durum tamamen yasa dışıdır.

Cinsel huzursuzluk tacizini tanımlamak biraz daha zordur, çünkü bir kişinin cinsel huzursuzluk olarak tanımlayabileceği şeyi, diğer kişi farklı olarak tanımlayabilir. Bir kişi

kendisine dokunulmasına aldırış etmiyor olabilirken, diğere bir kişi ise dokunulmaktan çok rahatsız olabilmektedir. Cinsel huzursuzluk cinsel nitelikteki ifadeleri, eylemleri ve imaları içermektedir. Cinsel taciz, kişinin sorunu önlemek için eylemlerini değiştirmek zorunda kaldığı kadar rahatsız edici bir ortam oluşturduğunda ortaya çıkmaktadır. Cinsel rüşvet türünden farklı olarak, cinsel huzursuzlukta kişinin diğere çalışanlardan daha üstün bir duruma ihtiyacı bulunmamaktadır. Daha ziyade kuruluştaki herkes, bir patron bile cinsel huzursuzluk ortamı yaratabilir. Yönetim olayın meydana gelmesini durdurmaktan sorumludur. Durum yöneticiye rapor edildiğinde, ilk soru “Kişinin bu davranışının sizi rahatsız ettiğini kendisine bildirdiniz mi?” olmalıdır. Olayı gerçekteştiren kişiye, rahatsız olan çalışan veya kişinin amiri tarafından eylemlerinin uygunsuz olduğu ve tolerans olmayacağı söylendiğinde, bu kişiye çizgiyi nasıl ve nerede çizeceğini öğretebilmek adına bir eğitim verilmelidir. Cinsel taciz tekrar meydana gelirse, kuruluşun suçu işleyen çalışanı feshetmesi veya suçu işleyen katılımcıyı programdan çıkarması gerekmektedir (Achampong, 1999).

Örnek olay: Bir erkek çalışan, bir kadın çalışana kıyafetinden dolayı onu her gördüğünde ışık çalmakta veya yorum yapmaktadır. Kadın çalışan bu durumda kendisini çok kötü hissetmekte ve bu kişiyle karşılaşmaktan kaçınmaya çalışmaktadır. Fakat iş ortamından dolayı sürekli olarak karşılaşmaktadırlar. Kadın çalışan bu durumu yöneticisine iletteğinde yöneticisi ona erkek çalışana bunu yapmamasını söyleyip söylemediğini sorar. Kadın çalışan bu konunun şu anda konuşuluyor olmasının bile kendisini rahatsız ettiğini belirtir. Yönetici durumla ilgileneceğini söyleyerek erkek çalışana iş arkadaşlarının kıyafetlerine ışık çalıp çalmadığını veya yorum yapıp yapmadığını sorar. Erkek çalışan, eylemlerinin kadın çalışana bir iltifat olduğunu, kötü bir niyetinin olmadığını açıklar. Yönetici bu durumun bir soruna neden olduğunu açıklar ve çalışandan bu eylemleri bırakmasını ister ve devam etmesi halinde içten çıkarılacağı konusunda onu uyarır.

Birçok insan için, bu uyarı durumu genellikle bu gibi olayları sonlandırmaktadır. Bununla birlikte, çalışan eylemlerinin neden birisini rahatsız ettiğini anlayamıyorsa, cinsel taciz eğitimine ihtiyaç duyulduğu göz ardı edilmemelidir.

1.10.5. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu

Birçok ülke yüksek yaralanma olasılığı olan işlerde çalışan işçileri korumak için yasalar çıkarmışlardır. Yasa, belirli alanlarda çalışan kişilerin riski en aza indirecek önlemleri almasını gerektirmektedir. Örneğin, birçok park ve rekreasyon bakım personeli

temizlik, çim, toprak yönetimi, boyama veya makine ile çalışmak için çeşitli kimyasallar içeren malzemelerle çalışmaktadırlar. Bu işlerin çoğunun güvenlik gereksinimleri bulunmaktadır. Bir çalışmada, İş Sağlığı ve Güvenliği İdaresi yönergelerinin etkileri değerlendirmiş ve iş standartlarının takip edildiği kurumlardaki işçilerin tazminat taleplerinde %88'lik bir azalma bulunmuştur (OSHA, 2015).

Kimyasallar için birçok gereklilik bulunmaktadır. Parkların çim bakımı için kullanılan bazı kimyasallar için, bir kişinin bu kimyasalları uygulayabileceğinin sertifika ile belgelenmesi gerekmektedir. Bazı kimyasal dökümler için duş veya göz yıkama sistemi bulundurulmalıdır. Sabun dahil olmak üzere herhangi bir kimyasal madde için malzeme güvenlik veri sayfaları hazır bulundurulmalıdır.

Yönetim iş sağlığı ve güvenliği kanunu yönergelerine göre eğitilmeli ve personeller de çalışmalarını etkileyen alanlarda eğitimlere katılmalıdırlar. Çoğu durumda, işveren çalışanları güvende tutmak için güvenlik ekipmanlarını sağlamaktadır. Kuruluşlar, iş sağlığı ve güvenliği kanununun güvenlik gereksinimlerini göz ardı etmek durumundan dolayı büyük para cezalarıyla karşılaşabilirler. İş sağlığı ve güvenliği kanununa uyulduğu takdirde birçok fayda kazanılmaktadır. Örnekler arasında daha az gözden kaçan iş, daha az kaza ve iyileştirilmiş çalışan morali sayılabilmektedir (OSHA, 2015).

1.10.6. Mesleki Gelişim

Mesleki gelişim, tüm çalışanların yıllık çalışmalarının düzenli bir parçası olmalıdır. Sertifikalar, işlerini tamamlamak için yeni gereksinimler veya yöntemler, yeni organizasyon politikaları ve güvenlik eğitimi ile güncel kalmalıdırlar. Ayrıca, bölge veya ülke genelindeki sorunlar ve çözümlerle ilgili konuları kapsayan araştırmalara veya programlara katılabilirler. Profesyonel gelişim risk yönetimi için çok önemlidir. Personelle bir görevi tamamlamak için en iyi yöntemleri hatırlatmakta, acil durum eylem planlarını uygulamalarına yardımcı olmakta ve onlara daha verimli veya etkili olabilecek yeni stratejiler öğretmektedir. Mesleki gelişim süresi bir saatlik, örneğin çeşitlilik veya cinsel taciz eğitimi veya birkaç gün sürebilecek, örneğin ulusal bir konferans olabilir. Mesleki gelişim çalışanların büyümesine, çalışma şekillerini geliştirmelerine ve işlerinde motive olmalarına yardımcı olmaktadır (Lynch ve Buckner-Hayden, 2010).

1.10.7. Denetim

Denetim, risk yönetimi için ilk savunma hattıdır. Çoğu ihmal davası çalışanların ve katılımcıların denetimini içermektedir. Çalışanlara yönelik davalarda temsil sorumluluğu ilkesi, çalışanın yaptıklarının bir kazaya neden olacağını veya çalışanın bu işi yapmak için doğru bir şekilde eğitilmediğini bilmesi gereken amirlere uygulanmaktadır. Denetleyici, çalışanların işlerini nasıl yaptığını bilmelidir. Eğer bir çalışan ilk kez istihdam kapsamı dışında hareket ediyorsa, denetleyici sorumlu bulunmayacaktır, ancak bir nedenden dolayı denetleyici çalışanın istihdam kapsamı dışında hareket ettiğini biliyorsa, çalışanın eylemlerinden denetleyici sorumlu olacaktır.

Bir çalışan yanlış bir şey yapıyorsa, denetim otoritesi çalışanın neyi yanlış yaptığının ve nasıl düzeltildiğine ilişkin kayıtları tutarak eylemi düzeltmelidir. Kuruluşun, denetleyiciyi yönlendirmek için çalışan disiplini için yönergeler içeren bir politikası olmalıdır.

Çalışanların değerlendirmeleri de yapılmalıdır. Değerlendirmeler, denetçilerin bir çalışanın ne kadar iyi iş yaptığını belirlemesine yardımcı olmaktadır. Denetleyicilerin, çalışanın işi nasıl yaptığını düzeltmelerine izin vermektedirler. Kuruluş ayrıca, çalışanın disiplin ve değerlendirmelere yanıt verebileceği bir yöntemle sahip olmalıdır. Buna şikâyet prosedürleri denir ve herkesin bir durumu kendi tarafından anlatma ve dikkate alma hakkına sahip olduğu anayasal yargı sürecinin bir parçasıdır. Personel politikası disiplin, değerlendirme ve şikâyet prosedürlerini açıklamalıdır.

1.11. Faaliyetlerdeki Risklerin Yönetilmesi

Etkinliklerin planlanması ve yürütülmesi, rekreasyon hizmeti sağlayıcılarının yaptıklarının temelini oluşturmaktadır. Herhangi bir hizmet sağlayıcısı programlama, tesisler veya etkinlikler yoluyla olabildiğince uygun bir derecede güvenli bir deneyim sağlamak için kullanıcılarına karşı yasal bir görev üstlenmektedir. Bu yasal görevin yerine getirilebilmesi için, hizmet sağlayıcıları genellikle faaliyet yönetimi ile ilişkili çeşitli alanlarda makul olmayan riskleri proaktif olarak azaltmalıdır (Dickson ve Gray, 2012).

1.11.1. Faaliyetin Satışa Sunulması

Etkinlik satışı, etkinliği satın alan bireyin etkinliğe katılımını garanti etmektedir. Bununla birlikte, satış yapan kuruluşların satış prosedürlerini planlaması da gerekmektedir. Satış planlaması da kendi içerisinde birçok risk faktörü barındırmaktadır. Satış aşamasında oluşabilecek bazı risklerin önüne geçebilmek adına bireylerin bir defada kaç tane faaliyet

satın alıp alamayacağı, faaliyetlerin satışının nerede gerçekleşeceği, internet üzerinden satış yapılıp yapılmayacağı, kurumun personel sayısının satış işlemi için yeterli olup olmadığı, satış esnasında yabancı bir dile ihtiyaç olup olmadığı gibi sorulara mutlaka yanıt verilmiş olmalıdır. Kurumlar, hayal kırıklığına uğramış tüketicilerden veya katılımcılardan kaçınmak için bu soruların cevaplarının her birini dikkatlice düşünmeli ve planlamalıdır (Milne ve McDonald, 1999).

Etkinlik satışları planlanırken, etkinlik yerlerinin kapasiteleri göz önünde bulundurularak planlama yapılmalıdır. Örneğin; bir açık alanlarda yapılan ve katılımcıların belli bir katılım numarası verilmeden genellikle ayakta izledikleri konser gibi etkinliklerde, topluluğun sahneye yakın olmak için birbirine temas etmesi sonucu ezilme riski oluşmaktadır ve bu durum risk derecelendirmesi sisteminde en üst düzeyde zarar verebilecek durumlardandır (Pearl, 2016). Dolayısıyla, numaralandırılmış ve ayrılmış oturma düzeni riskleri azaltmak için daha ihtiyatlı bir seçimdir. Ancak özellikle konser gibi faaliyetler için genellikle numaralandırma olmayan ve herkesin belirlenmiş alanda serbestçe dolaşımına imkân sağlayan satış sistemi hala daha sıkça kullanılmaktadır.

Hizmet sağlayıcıları ayrıca etkinlik iptali ve geri ödemeler için bir plan geliştirmeli ve her biri için uygun politikaları belirlemelidir. Bu politikalar kuruluşun satış gelirini nasıl yöneteceğini belirlemesine yardımcı olabilmektedir. Çoğu kuruluş, etkinlik satışından önce biletin satılması ve geri ödenmesi nedeniyle, gelir raporlarındaki dalgalanmaları önlemek için, bilet sahibi etkinliğe katılıncaya kadar bilet satışlarından gelen geliri faiz elde edebilecek biçimde vadeli olarak kenarda tutmaktadırlar.

Diğer bir konu ise ikincil bilet piyasasıdır. Bireysel bilet satıcıları toplu olarak bilet satın almakta ve daha sonra biletleri kâr üzerinden satmaktadırlar. Yasal açıdan bakıldığında, bir etkinlik bileti, mülkiyet yasası uyarınca iptal edilebilmektedir. Fakat aynı zamanda bir bilet, sözleşme hukuku yoluyla sahibine de birtakım haklar yaratmaktadır. Hukuk bakımından, bir etkinlik bileti sahibinin, mülkiyet kanunu uyarınca bir başkasına bilet transfer etme konusunda çok az veya hiç hakka sahip olmadığı konusunda kararlar mevcuttur, çünkü lisans sahibi olarak hakları geçicidir. Ancak hizmet sağlayıcısının bu durumu kontrol etmesi oldukça zordur. Sözleşme yasasına göre; biletin ilk bilet sahibinden müteakip bir başkasına mükellef olarak aktarılması sahibinin haklarını etkin bir şekilde aktardığı anlamına gelmektedir (Stein, 2014). Bu nedenle, sözleşme yasası uyarınca, bir bilet sahibinin etkinlik biletlerine bağlı hakları devretme hakkı bulunmaktadır. Yine de bir hizmet sağlayıcı, biletin arka tarafına, biletin yasal olarak etkisiz hale getirilmesi için herhangi bir girişimde bulunabilecek dikkatle ifade edilen bir bildiri ekleyerek bilet sahibinin aktarma

hakkına sınır koyabilmektedir. Hizmet sağlayıcıları bu konular ile ilgili olarak kendi ülke tüzüklerine başvurmalıdır. Her ülke, bilet satışlarını düzenleyen farklı yasalara sahiptir.

Sorumluluk reddi veya risk dili varsayımı, bilet sahiplerini etkinliğin doğasında var olan risklerden haberdar etme yöntemi olarak biletlerin bir kısmına yazdırılmalıdır. Bu risk yönetimi yöntemi sözleşmeye bağlı bir tahliye veya feragat ile aynı olmasa da bu tür feragatnameler etkinlik organizatörleri için bir takım yasal koruma sağlayabilmektedir. Bunu yapan etkinlik organizatörü, etkinliğin doğasında var olan riskleri proaktif olarak yönettiğini belirtebilmektedir.

1.11.1.1. İmtiyazlar

Faaliyetler genellikle ya satılık ya da ikram olarak verilebilecek gıdalar içermektedir. Bundan dolayı etkinlik organizatörleri, gıda satıcıları veya yiyecek-içecek hizmetleri sunan şirketlerle sözleşme yapmaktan veya kurum içerisinde yemek hizmeti sağlamaktan sorumludurlar. Etkinlikler esnasında yemek servis hizmetini kimin sunduğuna bakılmaksızın, organizatörler yasal konuların, kullanıcıların güvenliğini koruma görevlerinin ve risklerin en iyi şekilde nasıl yönetileceğinden sorumludurlar.

1.11.2. Yiyecek-İçecek Hizmet Sağlayıcıları

Bir etkinlik düzenleyicisinin alması gereken ilk kararlardan biri de bir gıda hizmeti sağlayıcısını bağımsız bir yüklenici olarak işe alıp almayacağı veya hizmet satın almadan gıda hizmetini kurum içerisinde idare edip etmeyeceğidir. Bağımsız yükleniciler, bir sözleşmede belirtilen şartlar altında başka bir işletmeye mal veya hizmet sağlayan kişiler, işletmeler veya kuruluşlardır. İç Gelir Servisi (Internal Revenue Service, 2018) bağımsız bir yükleniciyi, hangi hizmetlerin sunulacağını ve bunların nasıl sunulacağını yönetme hakkına sahip olan bir anlaşmaya taraf olarak tanımlamaktadırlar. Etkinlik yerlerinde imtiyaz verilen gıda hizmeti sağlayıcıları veya kuruluşları bağımsız yükleniciler olarak kabul edilmektedir. Gıda satıcısını işe alan etkinlik organizatörü, işin yalnızca bir bölümünü kontrol etmektedir. Yükümlülük açısından satıcı, yiyeceğin satılabilir olmasını veya insan tüketimine uygun olmasını sağlamalıdır. Etkinlik organizatörü en iyi tedarikçiyi dikkatle seçmeli ve tedarikçinin yiyecek sunumu veya satışı için halk sağlığı standartlarına uyma konusundaki hassasiyetini kontrol etmelidir. Etkinlik organizatörleri, gıda satıcılarının hizmetleri için sözleşmeleri yürürlüğe koymadan önce geçerli sağlık izinleri ve sorumluluk sigortası belgelerlerini istemelidir.

1.11.2.1. Yiyecek-içecek hizmetlerine ilişkin tüzük

Amerika' da her yıl 6 kişiden 1' inin bozuk yiyecek ve içeceklerden dolayı hastalandığı ve her yıl yaklaşık olarak 3.000 kişinin öldüğünü tahmin edilmektedir (Centers for Disease Control and Prevention, 2017). Bu durum; risklerin anlaşılmasının, gıdaların işlenmesi ve hazırlanmasının ve çalışanların eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Gıda hizmetleri ve imtiyazları ilgilendiren yasal sorunların çoğu ortak hukuk kapsamında olmakla birlikte, gıda hizmeti ile ilgili birkaç yasadın bahsedilmelidir. Amerika Birleşik Devletleri' nde 2011 yılında yürürlüğe giren Gıda Güvenliği Modernizasyon Yasası (FMSA), gıda kaynaklı sağlık sorunlarının önlenmesine odaklanmaktadır. FMSA, özellikle gıda üreticileri ve tedarikçilerini hedeflerken, gıda güvenliği, etkinliklerinde yiyecek sunan etkinlik organizatörleri de dahil olmak üzere, gıda hizmeti işindeki herkes için birtakım kurallar ortaya koymaktadır.

Menü gerçekliği yasası adı verilen yasa ise gıda hizmetlerinde satılan veya sağlanan gıdaların menüde temsil edilmelerinde gerçeğe uygun ve doğru olmalarını gerektirmektedir. Bu yasa ayrıca kalp sağlığı veya düşük sodyum gibi beslenme veya sağlık ile ilgili bilgilere odaklanan menü açıklamalarını düzenlemekle birlikte yanıltıcı reklamlara veya menü açıklamalarına odaklanmaktadır. Gıda hizmeti sağlayan etkinliklerde sunulan gıda ürünlerinin tanımlanmasının açık, doğru ve tutarlı olması gerekmektedir.

1.11.2.2. Yemek servisi ve imtiyazlar için risk yönetimi stratejileri

Etkinliklerde yiyecek sağlama veya satma riskleri çok olsa da etkinlik organizatörleri birtakım önlemler alarak bu riskleri azaltabilir. Bu önlemler şu şekilde olabilir;

- Çalışanlar sıkı bir eğitim sürecinden geçirilmelidir. Çünkü çalışanlar yemek servisinin günlük operasyonlarını ele aldığından, yiyeceklerin işlenmesi ve servisine ilişkin tehlikeleri ve riskleri tanımlamak, değerlendirmek ve iyileştirmek gibi saha içerisinde gerçekleşen durumlara hâkim olan ilk kişilerdir. Çalışanlar ekipman kullanımı, güvenlik prosedürleri ve müşteri hizmetleri konusunda eğitilmelidir. Alkol servis ediliyorsa veya satılıyorsa çalışanlar hizmeti reddetme adımları ve sarhoş misafir veya müşterilerin nasıl ele alınacağı gibi alkollü içecek sorumluluk eğitimine ihtiyaç duyacaklardır.
- Tesislerin ve ekipmanların en iyi durumda kalması sağlanmalıdır. Kuruluşun sağlık kurallarına uyması için daima temiz bir mutfak gereklidir ve daima temiz durumda bulunan mutfak ayrıca yangın sayısını azaltabileceği gibi çalışan yaralanmaları da en

az seviyeye getirebilir. Bozulabilir gıdalar soğutma ünitelerinde tutulmalı, bu nedenle ilgili ekipmanların denetlenmesi ve iyi çalışır durumda olması oldukça önemlidir. Benzer şekilde, fırın veya ızgara gibi yüksek ısılar üretebilen ekipmanların arızalı olması durumunda yangın tehlikesi oluşabilmektedir. Dolayısıyla bu ekipmanları da düzenli olarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

- Güvenlik ve sağlık kurallarına uyulmalıdır. Özellikle yiyecekler ile temasta bulunan çalışanların hijyenlerinin sağlanabilmesi için sık sık ellerin yıkanması, tek kullanımlık eldivenler, bone veya şapka giyilmesi önerilmektedir. Yerel halk sağlığı departmanları tarafından gıda hazırlama alanları ve gıda depolama alanları denetlenebilmektedir. Kuruluşun sağlık kurallarına uyması için zeminler ve gıda ile temas eden yüzeyler sık sık temizlenmelidir.
- Yemek servisi hizmetleri mutlaka uygun lisansa sahip olmalıdırlar. Gıda servisi ve varsa alkollü içecek lisansları eksiksiz olmalıdır.

1.11.2.3. Alkollü içecek yükümlülüğü

Bazı insanlar alkol tüketimini, serbest zamanlarında veya bir eğlence boyutu olarak bir kutlamanın sembolü olarak görürler ve alkol genellikle özel etkinliklere dâhil edilmektedir. Etkinliklerde alkole izin veren veya servis eden hizmet organizatörleri veya hizmet sağlayıcıları, alkolün hasar veya yaralanmaya sebebiyet vermesine katkıda bulunan bir faktör olduğu tespit edildiğinde sorumlu tutulabilmektedirler. Bu sorumluluk potansiyeli nedeniyle, hizmet sağlayıcılar olaylara alkol dahil etme risklerini ve bu risklerin en iyi nasıl yönetileceğine hâkim olmalıdırlar (Harris, Edward ve Homel, 2014).

Etkinlik organizatörleri alkollü içecek sorumluluğundan çeşitli şekillerde etkilenebilmektedirler. İlk olarak alkol servis ederek almış olduğu sorumluluk gelmektedir. Alkolün ücretsiz veya satın alınması fark göstermeksizin, sağlayıcılar görünür şekilde sarhoş olan kişilere alkollü içecekler sunmaya devam etmeleri durumunda birinci düzeyde sorumludurlar. Sorumsuz alkol servisine devam etme durumuna genellikle çeşitli sorunlara yol açan yüksek riskli davranış bozuklukları eşlik etmektedir. İkinci sırada ise mülk sahipleri veya kullanıcılara karşı sorumluluk gelmektedir. Mülk sahibi olan, mülkiyete sahip olan veya mülkten sorumlu olan etkinlik organizatörleri veya hizmet sağlayıcıları genellikle tesislerindeki katılımcıları makul olmayan zarar riskinden korumaktan sorumlu olarak görülmektedir. Alkol servisi veya satışı, katılımcılara zarar verme riskini arttırabilmektedir. Bir hizmet sağlayıcısı, alkol servis etmeyi planlayan üçüncü taraflara tesis kiraladığında,

kiralayanın tesisi kullanmasıyla ilgili yükümlülüğün, kira sözleşmesindeki tesise ve varsa ekipmanlara zarar vermeden muhafaza etme koşuluyla aktarılması önemle tavsiye edilmektedir. Üçüncü sırada da sarhoş katılımcıların yönetimi gelmektedir. Çalışanlara sarhoş katılımcıları etkili bir şekilde değerlendirebilmeleri için verilebilecek eğitimin içeriği detaylı bir biçimde hazırlanmalıdır. Ayrıca hizmet sağlayıcılar, aşırı derecede alkol tüketen veya sarhoş olan etkinlik katılımcıları ile başa çıkabilmek için bir protokol oluşturmalarıdır. Güvenlik personelleri, sarhoş olan kullanıcıların tesisten çıkarılmasında gereksiz veya aşırı güç kullanmamalıdır. Çalışanların aşırı güç kullanımı durumlarında katılımcı kasıtlı haksız fiil olarak nitelendiren fiziksel saldırıya ve kötü muameleye uğradığını iddia edebilmektedir.

Bir alkollü mekânda, açık bir biçimde sarhoş olduğu belli olan kişiye servis yapılmaya devam edilmesi ve bu sarhoş kişinin diğer kişilerin yaralanmasına sebep olabilecek bir davranış sergilemesi durumunda ise kurum hatalı olmadığını savunsa bile kusursuz sorumluluk ilkeleri ve ilgili tüzükler kapsamında yine de yükümlü tutulabilmektedir. Ayrıca, alkollü mekanlarda reşit olmayan bireylere alkol satılması yasaktır. İlgili tüzük ve yönetmeliklerin sadece barlar, restoranlar, spor stadyumları gibi yerler için geçerli olduğu düşünülürken, rekreatif faaliyet esnasında alkol tüketimine izin veren organizatörler için de geçerli olabilmektedir. Bu kamu tüzükleri, alkol servis eden veya satan organizasyonları daha denetlenebilir, sarhoş veya reşit olmayan katılımcıları göz ardı etme olasılığını azaltarak alkol tüketimine bağlı olan kazaları ve yaralanmaları azaltmak için yürürlüğe girmiştir. Bu tüzükler ve yönetmelikler eylemleri, yorumlama ve uygulama bakımından ülkeye göre değiştiğinden, her etkinlik düzenleyicisi bir olaydan önce bu konuyla ilgili hukuksal bakımdan destek almalıdır.

Etkinlik organizatörleri, alkolün satılacağı etkinlikler için alkollü içecek sorumluluk sigortası satın alabilmektedirler. Bu tür bir sigorta, alkol ücreti alan ve daha sonra sarhoş olay misafirlerinin neden olduğu bedensel yaralanma veya maddi hasar için dava edilen bir olay için teminat ve potansiyel bir yasal savunma sağlamaktadır. Ayrıca, bu tür sigorta hizmet sağlayıcısına olay sahibinin alkollü içeceklerin satışı, hediyesi, dağıtımı veya kullanımı ile ilgili herhangi bir yasayı, tüzüğü veya düzenlemeyi ihlal etmesi durumunda teminat sağlamaktadır. Bununla birlikte, bu tür sigortalar, etkinlik düzenleyicisinin reşit olmayanlara satış yapmak gibi yasa dışı alkol satışlarından sorumlu değildir.

Organizatörler, faaliyetlerin içerisinde alkol kullanımını dahil etmeye veya satmaya karar verirken sayısız riskleri göz önünde bulundurmalıdır. Alkollü içecek tüketimini organizasyona dahil ederken şu aşamalar mutlaka yer almalıdır;

- Sadece yetkili çalışanların alkole erişmesini sağlayarak alkol tüketimi sınırlandırılmalıdır. Konukların veya müşterilerin kendi kendine hizmet sunmaları yerine konuklara içki servisi yapılmalıdır. Konukların her seferinde sadece bir içki almasına izin verilmeli ve herkes takip edilmelidir.
- Alkollü içecekler çok düşük miktarlarda fiyatlandırılmamalıdır. Katılımcılar içki için ödeme yapmak zorunda kalmazlarsa daha fazla içmeye eğilimlidirler.
- Alkolsüz içecekler ile birlikte bira ve şarap gibi bir dizi düşük alkollü içecek sağlanmalıdır.
- Servis personellerinin deneyimli olduğundan ve açık bir biçimde sarhoş bireylere hizmet etmediğinden emin olunmalıdır.
- İçeceklere ek olarak yiyecekler sunulmalı, katılımcılar içecekleriyle birlikte yemeye teşvik edilmelidir. Bu stratejinin alkol emilimini yavaşlatmaya yardımcı olduğu belirtilmektedir.
- Araç kullanacak olan kişiler belirlenmeli ve belirlenmiş bu kişilere ücretsiz alkolsüz içecekler verilmelidir.
- Etkinlik öncesi ve sırasında konuklara içki içerek araba kullanmamaları hatırlatılmalıdır.
- Katılımcıları taksi kullanmaları konusunda yönlendirebilecek gizli çalışanlar kullanılmalıdır. Katılımcılara sarhoş olan kişilerin gidecekleri yere taksilerle ulaşmalarının sağlanacağı belirtilmelidir (Lyne ve Galloway, 2011).

1.11.3. Mekân Yönetimi

Özel etkinliklerin gerçekleştirileceği yerlerin hazırlanması etkinliğin başarısı için kritik bir öneme sahiptir. Her programa veya özel etkinliğe ilişkin hazırlıklara ek olarak, etkinlik mekânlarının güvenlik, kalabalıkların yönetimi ve kriz yönetimi olarak da bilinen beklenmedik durumlar da dahil olmak üzere genel hazırlık adımlarının atılması gerekmektedir.

1.11.3.1. Güvenlik

Bazı aktivitelerde meydana gelen olaylardan dolayı güvenlik kısmı oldukça önem arz etmektedir. Bombalamalar, ateşli silah kullanımları, yangınlar, depremler ve elektrik kesintileri gibi durumlar insan hayatını oldukça fazla etkilemektedir. Meydana gelen bu gibi olaylardan birçok şey öğrenilebilir ve etkinlik planlamacıları bu gibi durumlardan

kaynaklanan zararların yeniden meydana gelmelerini önlemek için birtakım önlemler alabilirler.

Güvenlik planları, etkinlikten 12 ay önce veya etkinliğin büyüklüğüne ve boyutuna bağlı olarak daha erken yapılmalıdır. Bir faaliyet için güvenlik şirketi ile çalışmak genellikle en iyi seçenek olarak ön plana çıkmaktadır. Bu tür şirketler genellikle çok çeşitli etkinlikler konusunda deneyime sahiptir ve personel ihtiyaçlarını çözebilmektedirler. Bir güvenlik şirketi ile sözleşme yapmanın dezavantajı, şirket içi güvenliğin planlanmasına kıyasla daha pahalı bir seçenek olacaktır. Gerçekleştirilecek olan faaliyetin boyutu ve büyüklüğü bu kararın verilmesinde etkili olacaktır. Ancak, faaliyet güvenliği bu kadar yüksek bir önceliğe sahip olduğundan, birçok etkinlik organizatörü profesyonel bir güvenlik şirketinin sağlayabileceği huzurlu ortam için maliyetin göze alınabileceğini düşünmektedir. Bu karardan bağımsız olarak, etkinlik düzenleyicileri, bu profesyonellerin güvenlikte doğrudan bir rol oynamayacakları etkinliklerden önce bile yerel yasa uygulamalarına hâkim olmalıdırlar.

Mekânın ele alması gereken güvenlik konuları arasında, gerekli güvenlik personeli sayısı ve uygun konumları, iletişim, mekanın farklı yerlerine erişim ve erişim için kimlik bilgileri bulunmalıdır. Bazı kamu kurumları, organizatörlerin katılımcılara güvenlik ve emniyet sağlamak amacıyla hazır olma olayını değerlendirmek için kullanabileceği faktörlerin bir listesini oluşturmuşlardır. Amerika Birleşik Devletleri Adalet Bakanlığı (U.S. Department of Justice, 2015) tarafından oluşturulan Özel Etkinlik Değerlendirme Derecelendirmesi, Federeal Soruşturma Bürosu ve İçişleri Bakanlığı listelerini birleştirerek şu faktörleri oluşturmuşlardır;

- Genel katılım. Etkinliğe katılması beklenen genel kamu katılımcısı sayısı ne kadardır?
- Protokol katılımı. Varsa, katılımcılardan kimler protokol veya VIP' dir?
- Önemi. Etkinlik, onu çekici bir hedef haline getirebilecek tarihsel, politik, dini veya sembolik bir öneme sahip mi?
- Etkinlik alanı. Etkinlik mekanının düzeni ve güvenlik esnasında karmaşıklık yaratabilecek benzersiz özellikler nelerdir?
- Süre. Etkinliğin süresi ve sürenin kaynak tahsisi üzerindeki etkisi nedir?
- Yer. Etkinliğin konumu nedir ve konumun özellikleri etkinliği daha çekici bir yer haline getirir mi?
- Hazırlık. Devlet ve yerel kaynakların bu faaliyeti koruyabilme yeteneği nedir?

Bu faktörlerin dikkate alınması, etkinlik organizatörlerinin etkinlik katılımcılarının güvenliği için planlama ve uygun güvenlik sağlamalarına yardımcı olacaktır.

1.11.3.2. Kalabalık yönetimi

Faaliyetlerin büyüklüğü arttıkça, planlama daha önemli hale gelmektedir. Etkinlik organizatörleri, katılımcı kalabalıklarını yönetmekten ve etkinlik öncesinde, esnasında ve sonrasında başarıyla hareket edebilmelerini sağlamaktan sorumludur. Profesyonel kalabalık yönetim şirketleri, etkin kalabalık yönetimini “kişisel zararı ve mülkiyet kaybını azaltmak amacıyla katılımcıların etkinlik mekânı boyunca hareketini yönetme yeteneği” olarak tanımlamaktadır (Tamis Corporation). Seyirci etkinlikleri için kalabalık yönetimi, seyircilerin nereye oturacağını veya nerede ayakta duracağını belirlemektedir. Seyirci alanının SWOT analizinin yapılması, etkinlik sırasında ortaya çıkabilecek güçlü yanlarını, zayıf yönlerini, fırsatlarını ve tehditlerini daha iyi anlamak için iyi bir ilk adımdır. Kalabalıkları planlarken, etkinlik düzenleyicisi aşağıdakileri dikkate almalı ve anlamalıdır:

- Etkinlik türü nedir? Konser, hayır etkinliği, siyasi miting, diğer?
- Etkinliğin yeri nedir? Kapalı, açık, kentsel veya kırsal?
- Beklenen kalabalık büyüklüğü ve demografik özellikleri nelerdir?
- Oturma, çevre çiti veya barikatlar gibi hangi mimari veya çevresel faktörler endişeler veya sıkışma noktaları oluşturur?
- Giriş ve çıkış noktaları nelerdir? Ne tür hat yönetimi (yani, kuyruk) ekipmanı kullanılacak?
- Araç girişleri ve park yerleri nerede bulunur?
- Biletleme işlemleri nelerdir?
- Yeterli tuvalet imkânı var mı?
- Beklenen katılımcılar için yeterli taviz var mı?

İyi bir iletişim, kalabalıkların güvenli bir şekilde yönetilmesinin zorunlu bir özelliğidir. Bir etkinlik sırasında, organizatörlerin katılımcılar ve personel ile iletişim kurabilmeleri ve kalabalığın davranışlarını izleyebilmeleri gerekmektedir. Katılımcılar ile iletişim planlaması, faaliyetin medyada, tanıtım organlarında ve sosyal medyada gerçekleşmesinden çok önce başlamalıdır. Faaliyet mekanındaki uygun işaretler ve hoparlör sistemleri, katılımcılarla iletişim kurmanın diğer farklı yöntemleridir. İşaretler yeterince

büyük, açık, okunaklı olmalı ve katılımcılara bilgileri yeterli şekilde iletebilmelidir. Genel hoparlör sistemleri sesli, açık ve anlaşılır olmalıdır, böylece katılımcıları bilgilendirmek, tavsiyelerde bulunmak ve yönlendirmek için etkin bir şekilde kullanılabilirler. Sosyal medya veya mobil uygulamalar da etkinlik katılımcılarıyla etkili iletişim yöntemleri olarak uygulanabilir ve teşvik edilebilir.

İyi bir iletişim, etkinlik organizatörlerinin kalabalık ihtiyaçlarına hızlı ve düzenli bir şekilde yanıt vermesini sağladığından, personel arasındaki iletişim de kalabalık yönetimi için kritik öneme sahiptir. İki yönlü telsizler, özellikle acil durumlarda, kalabalık sorunlarından haberdar olmak için kullanılabilir. Cep telefonları ve kısa mesajlar da personel ile iletişim kurmanın etkili kanallarıdır.

Kalabalıkları ve genel davranışlarını izlemek, kalabalık yönetiminin önemli bir bileşenidir. Etkinlik organizatörleri, etkinlik personeli ile etkinliğe katılan toplam katılımcı sayısını, katılımcıların mekân hakkındaki dağılımını ve aşırı kalabalıklaşmaya yol açabilecek kalabalık sorunlarını ayrıntılı olarak tartışmalıdır (Health and Safety Executive, 2000). Etkinlik mekanına ve etkinliğin mekân genelinde dağılımına bağlı olarak, yakından izleme gerektiren alanlar şu şekildedir;

- Giriş ve çıkışlar;
- Katılımcıların bulunduğu yerler, özellikle kalabalığın dalgalanmasının veya zorlanmasının muhtemel olduğu yerler;
- Popüler yiyecek veya içecek standları, turistik yerler ve sergiler;
- Merdiven veya yürüyen merdiven gibi tıkanıklık olabilecek yerler;
- Katılımcıların sıraya girdiği alanlar;
- Kapalı veya ayrılmış alanlar (Health and Safety Executive, 2000).

1.11.4. Acil Durum Yönetimi

Planlanan her özel faaliyet planlandığı gibi işlev göstermeyebilir. Bazı olaylar etkinlik organizatörlerinin kontrolünün ötesindedir. Katılımcıların, yöneticilerin, satıcıların ve etkinlik personelinin güvenliğini sağlamak için, hizmet sağlayıcıları ve etkinlik organizatörleri, özel etkinliklerde acil durumların etkilerini en aza indirmek için bir acil durum eylem planı oluşturmalı, tartışmalı ve uygulamalıdır. Acil durum eylem planlamasında uzmanlar, acil durumları yetkin bir şekilde yönetmede üç temel unsurun önemini belirtmektedirler: planlamak, değerlendirmek ve karşılık vermek.

1.11.4.1. *Planlama*

Bir kaza, faaliyet katılımcılarının güvenliğini etkileyebiliyorsa, organizatörler, katılımcılara buldukları yerde güvenli alan oluşturma veya tahliye gibi ne yapmaları gerektiği konusunda bilgilendirmek için bir uyarı sistemi oluşturmalı ve uygulamalıdır. Yangın, elektrik kesintileri veya bomba tehditleri gibi bazı acil durumlar için etkinlik organizatörleri katılımcılardan mekânı boşaltmasını isteyebilir. Etkinlik organizatörleri, katılımcılara en yakın çıkışa yürümelerini tavsiye etmeli ve mekânın dışında veya etkinlik mekanının yakınındaki belirlenen birincil ve ikincil olarak belirlenmiş yerlere ulaşmalarını sağlamalıdır. Etkinlik organizatörleri ve tesis amirleri bu yerleri önceden planlamalıdır. Ateşli silah veya şiddetli hava koşulları gibi diğer acil durumlar için, katılımcıların buldukları yerde güvenli alan oluşturmaları daha doğru olacaktır (American Red Cross, 2003). Bulunulan yerde güvenli alan oluşturmak, kapalı veya az penceresi bulunan bir yerde güvenli bir yer bulmak ve tamamen net bir sinyal veya tahliye emri verilinceye kadar orada kalmak anlamına gelmektedir. Etkinlik organizatörleri ve tesis yöneticileri, en uygun güvenli alan oluşturma planını belirlemek için etkinlik mekanını gözden geçirmelidir. Etkinlik personelinin acil durumlara karşı hazırlanması amacıyla yapılacak olan planlama ve eğitimde, etkinlik organizatörleri aşağıdaki konularda bir bilgilendirme yapabilirler:

- Girişler ve çıkışlar, katılan kişi sayısı ve katılımcılar hakkında özel bilgiler de (ör. Yaşlar, özel ihtiyaçlar) dahil olmak üzere mekânın ayrıntıları.
- Tahliye ve yerinde güvenli alan oluşturma planları.
- Bomba tehditleri veya davetsiz misafirlere veya kalabalık izdihamı oluşturabilecek diğer acil durumlara ait kelime kodları.
- Katılımcıların kabul edilemez davranışları ve işleyecek protokol konusunda net yönergeler.
- Olası hava sorunları. Kötü hava bekleniyorsa, hava durumunu izlemek veya ulusal hava durumu servisi ile temas halinde olmak için birinin görevlendirilmesi. Şiddetli hava veya kasırga uyarıları için bir iletişim sistemi belirlenmesi. Ek olarak, yerinde güvenli bölge oluşturulmuş ise tahliye esnasında kimin yardıma ihtiyacı olabileceğinin belirlenmesi (yani, küçük çocukları olan yetişkinler, yaşlılar ve fiziksel engelli insanlar).
- Acil durum iletişim planları ve bu bilgileri kimin alması ve / veya dağıtması gerektiği hakkındaki bilgiler.

- Kalp krizi veya katılımcıların travma geçirmesi gibi acil tıbbi durum protokollerinin belirlenmesi. Ek olarak otomatik harici defibrilatör ve ilk yardım kitinin yerinin belirlenmesi.

1.5.4.2. Değerlendirme

Bir olay veya acil durum meydana geldiğinde, etkinlik düzenleyicisinin en uygun yanıtı değerlendirmesi ve belirlemesi kritik önem taşımaktadır. Etkinlik organizatörleri durumu hızlı bir şekilde değerlendirmelidirler. Değerlendirme süreci tipik olarak iki adımdan oluşmaktadır: tanımlama ve iletişim. İlk olarak, etkinlik düzenleyicileri en uygun çözümü sunabilmek adına acil durum tipini belirlemelidirler. İkinci olarak, etkinlik düzenleyicileri, durumun etkinlik katılımcılarına en etkili şekilde nasıl iletileceğini belirlemelidirler.

1.5.4.3. Karşılık verme

Acil durum değerlendirildikten sonra, durumun çözümüne ilişkin yanıtı ulaştırmak hayati önem arz etmektedir. Tıbbi acil durumlar için, faaliyet düzenleyicileri, kurbanın bulunduğu yere ilişkin kamu acil durum hizmet sağlayıcılarına ulaşmalıdırlar. Bir personel, mekânın ana girişinde polis ve acil servis personeliyle karşılaşmalı ve acil durum yerine kadar eşlik etmelidir. Tahliye için, etkinlik organizatörü etkinlik personeliyle bilgilendirmeli, katılımcılara bir duyuru yapmalı ve mekânı tahliye etme planını etkinleştirmelidir. Organizatörler olay yerinde güvenli bölge oluşturma gerektiren acil durumlar için de benzer prosedürleri uygulayabilirler.

1.11.5. Feragatname

Etkinlik organizatörleri, ilgili aktiviteye katılacak olan bireylere bilgilendirme yaptıktan sonra olası risklere karşı bir feragatname imzalatmalıdırlar. Bu feragatnameler yapılırken kişinin kimlik bilgileri mutlaka kontrol edilmeli çoklu imza örnekleri alınmalıdır (White ve Cardinal, 2003).

1.11.5. Sigorta

Etkinlik organizatörleri, etkinliklere ev sahipliği yapma riskini azaltmak için birçok önemli adım atsalar bile ön görülemeyen bir durumla karşılaşabilirler. Bu nedenle organizatörlerin en kötü senaryoya göre hazırlıklarını yapmaları gerekmektedir. Bu nedenle

etkinlik organizatörleri, risk yönetim planlarının nihai bileşeni olarak sigorta satın almalıdır (Lipscombe, 2007).

Çoğu etkinlik organizatörleri, sakatlanan bireyler, ikram edilen üründeki sorun gibi olaylar için geniş kapsamlı teminat sağlayan genel sorumluluk sigortaları satın almaktadırlar. Genel sorumluluk sigortası, sigortalıyı olay yerinde meydana gelen kayma, düşme, başkalarına ve başkalarının mallarına verilen hasar gibi üçüncü taraf fiziksel yaralanmalardan korumaktadır. Genel sorumluluk politikası kapsamında, olası bir zarar iddiası durumunda sınırsız sayıda hizmet sağlayıcısının sigorta kapsamında zarara uğramasının önüne geçilmektedir. Genel sorumluluk kapsamının maliyeti, sağlanan hizmetlere, etkinlik düzenleyicisinin hizmet süresine, talep geçmişine ve bir hizmet sağlayıcısı tarafından üretilen gelir miktarına bağlı olarak değişmektedir (Nohr, 2009).

Etkinlik sigortası, belirli etkinlikler için genel sorumluluk sağlamaktadır. İptal sigortası, bir mekânın kullanıma uygun olmadığı düşünüldüğünde, kötü hava koşulları veya aktivitenin iptal edilmesine neden olan herhangi bir şey gibi beklenmedik durumlara karşı koruma sağlamaktadır. Bu tür bir politika zaten ödenmiş olan maliyetleri karşılamaya yardımcı olmaktadır. Tesis veya olay yerindeki hasarlar olay sigortası kapsamında karşılanabilmekte veya üçüncü taraf hasar sigortası satın alınabilmektedir. Bu poliçe, etkinlik organizatörlerinin kontrolü altındayken tesise verilen hasarları kapsamakta ve tesis onarımları için ödeme yapmaktan korumaktadır (Spengler ve ark., 2006).

1.12. Tesislerdeki Risklerin Yönetilmesi

Hem iç hem de dış mekân; inşa edilmiş ve doğal tesisler, bir rekreasyon organizasyonunun en önemli unsurudur. Tesisler olmadan rekreasyon hizmet sağlayıcıları, topluluk içindeki çeşitli paydaşlar için yeterli sayıda program planlayamamakta, uygulayamamakta veya yürütememektedir. Rekreasyon tesisleri doğası gereği, kullanıcılar için risk veya tehlike oluşturabilmektedir. Bu nedenle tesis yöneticisi, katılımcılar için makul derecede güvenli bir ortam sağlamak için görevini yerine getirirken bu riskleri tanımlamalı, önceliklendirmeli ve yönetmelidir.

1.12.1. Tesis Denetimleri

Herhangi bir risk yönetim planının önemli bir kısmı; tesislerin ve ekipmanların denetlenmesini içermektedir. Hizmet sağlayıcıları, iç ve dış mekân rekreasyon tesislerindeki

tipik riskleri tanımlamak ve azaltmak için birtakım çalışmalar yapmalıdırlar. Geleneksel olarak tesislerle ilişkili olan denetim türleri başlangıç, yıllık ve periyodiktir.

1.12.1.1. Başlangıç denetimi

Hizmet sağlayıcıları, yeni bir tesis inşa edildiğinde veya mevcut bir tesis satın alındığında ilk kontrolleri ve denetimi gerçekleştirmelidirler. Hizmet sağlayıcıları, bu süreci iç mekândaki bir tesisin her bölümünde ve dış mekândaki bir tesisin her faaliyet alanında yürüterek, görünür riskleri tespit ederek başlatmalıdırlar. Hizmet sağlayıcıları sadece binaları değil, spor sahalarını ve tesislerini, ekipman kulübelerini ve uzak sahaları da denetlemelidirler. İlk kontrol aynı zamanda yollar, otoparklar, patikalar, peyzaj ve estetik alanlar gibi alanları da içermelidir. Son olarak, hizmet sağlayıcısı ayrıca bakım ekipmanları, araçlar, bilgisayarlar, ısıtma ve soğutma üniteleri ve mutfak aletleri gibi ekipmanları da denetlemelidirler.

İlk denetim tesisin varlıklarının kapsamlı bir incelemesine olanak tanımaktadır. Buna ek olarak, ilk denetimler hizmet sağlayıcıların sahip olduklarını (durumlarını, varsa hizmet geçmişlerini, bakım ihtiyaçlarını ve konumlarını) bilmelerine yardımcı olmaktadır. Son olarak, bu denetim tesisin bakım ihtiyaçlarını ve ilerlemesini ölçmek için bir temel oluşturmaktadır. Hizmet sağlayıcılar, kiralayacakları veya satın alacakları tesisi yakın bir biçimde incelemeli veya profesyonel bina ve tesis denetçilerinden destek almalıdırlar. Denetimi yapmak üzere profesyonel destek alma yöntemini seçen hizmet sağlayıcılarına, tesis yöneticisi veya bakımdan sorumlu kişi veya kişiler de eşlik etmelidirler (Moiseichik ve Young, 2019).

1.12.1.2. Yıllık denetim

Yıllık denetim, tesislerin, arazilerin ve ekipmanların genel, kapsamlı veya düzenli denetimi olarak da bilinmektedir. En azından yılda bir kez tüm tesislerin genel kontrolü yapılmalıdır. Bununla birlikte, hizmet sağlayıcısı yıllık denetlemeyi kademelendirebilmektedir. Böylece personel takvim yılı boyunca denetimler yapmata ve böylece yıl sonunda tüm tesisler denetmiş olmaktadır. Tesisleri yönetmekten sorumlu yönetici, her tesis için yıllık denetimi kimin yapacağını belirlemelidir. Örneğin, bir risk ve güvenlik komitesi veya kayıp kontrol koordinatörü kurum çapında denetimler gerçekleştirebilirken, bölüm amirleri kendi sorumluluk alanlarını denetleyebilirler (Fried ve Kastel, 2020).

1.12.1.3. Periyodik denetim

Periyodik denetimler ayrıca rutin denetimler olarak da bilimektedir ve tehlikelerin makul ölçüde ve mümkün olduğunca azaltılmasını sağlamaktadır. Bu denetimlerinde ise; tesisin türü ve kullanım miktarı ile farklı tesislerde görevlendirilen veya belirli ekipman parçaları üzerinde uzmanlığa sahip çalışanlar, periyodik denetimler yapmak için en iyi konumdadırlar.

Tüm denetimler için, türüne ve yerine bakılmaksızın, tanımlanmış tehlikeler için bir izleme sistemi mutlaka bulunmalıdır. Bu sistem, hizmet sağlayıcının, personelinin belirlenen bir tehlike için düzeltici önlemler almasını sağlamasına yardımcı olmaktadır. Elektrik kesintileri, filtrelenmemiş havuz veya spa küveti suyu ve park yolunu engelleyen düşen ağaçlar gibi daha ciddi tehlikeler, durumu düzelten acil eylem gerektirmektedir. Hizmet sağlayıcılar ayrıca makul bir zaman dilimi içinde ciddiyet derecesi düşük gibi gözükken olası tehlikeleri de düzeltilmelidirler.

Bir tehlikeyi gidermek için yeterli fon planlanmamışsa, hizmet sağlayıcısı bunu belgelemeli ve fonlar kullanıma sunulduğunda tehlikeyi düzeltmek için bir plan oluşturmalıdır. Bu arada, tesis yöneticisi kullanıcıları tehlikeye karşı uyarmalı veya durumu katılımcıların tesise güvenli bir şekilde katılabilmeleri için geçici olarak düzeltilmelidir. Tesis yöneticisinin, bildirimde bulunduğu tehlikeli durumların düzeltilmemesi, hizmet sağlayıcının tehlikeden kaynaklanan yaralanmalardan sorumlu olmasına neden olabilmektedir. Tesis yöneticileri, denetim sürecinden kaynaklandığından, fiili ve yapıcı bildirim terimlerini bilmelidir. Gerçek uyarı, bir salonda dökülen bir içecek gibi inceleme yoluyla gözlemlenen gözle görülür bir tehlike veya kusurdur. Yapıcı uyarı, mutlaka görünür olmayan bir tehlike veya kusurdur, ancak tesis yöneticisinin tesisle ilgili deneyim ve uzmanlığa dayanarak önceden tahmin etmiş olabileceği kusurlardır (Schwarz, Hall, ve Shibli, 2015).

1.12.1.4. Tesis kontrol listesi

İlk inceleme sürecini takip eden süreç, bir tesis kontrol listesi ve eksiklikler listesinin oluşturulmasıdır. Kontrol listesi, çalışanların düzenli olarak kontrol etmesi gereken tesis özellikleri ve ekipmanları ile ilgili bir belgedir. Basit, anlaşılır, güncel ve kullanışlı bir kontrol listesi, personelin bunu sıkça kullanmasını desteklemektedir. Kontrol listeleri sadece denetlenecek öğelerin listesini değil, personelin her bir öğenin kontrol edildiği tarih ve saati belgelemesi için bir alan da içermelidir. Son olarak, kontrol listesi formundaki geniş yazı

alanı, personelin not kaydetmesine ve tüm bulguları yeterince belgelemesine olanak tanınmalıdır.

Tesisler ve sabit ekipman kontrol listeleri de üreticilerin standartlarını içermelidir. Örneğin, bir oyun alanı kontrol listesi sadece değerlendirilecek ekipmanı değil, aynı zamanda karşılanması gereken standartları da listelemelidir. Daha spesifik olarak, oyun alanı yüzey dolgusunun derinliği kontrol edilmeli ve gerektiğinde değiştirilmelidir. Kontrol listesi, kullanılan dolgu türü (ör. Kum, talaş, çakıl, vb.) için uygun derinliği tanımlamalıdır ve denetimi yapan çalışan, derinliğin uygun standartları karşıladığını doğrulamak için gerekli donanıma sahip olmalıdır.

1.12.1.5. Kullanıcı raporları

Sık sık veya günlük olarak kullanılan tesislerde teftişler arasında sorunlar olabilmektedir. Bunları kullanan kişilerden gelecek geri dönüşler, bir şey bozulduğunda veya tehlikeye girdiğinde bakım personeli ile iletişim kurmanın bir yolu olmalıdır. Sorun fark edilir edilmez doldurulabilen ve gönderilebilen bir bakım formu veya bir sorun fark edildiğinde aranabilecek bir telefon numarası olmalıdır. Böyle bir sistem, bir kişinin yaralanmasından önce sorunun değerlendirilebilmesi ve onarılabilmesi için hızlı bildirim sağlamaya yardımcı olabilmektedir.

1.12.1.6. Tabelalar

Tesislerdeki tabelalar, herhangi bir rekreasyon veya spor tesisinin önemli ancak çok da önemsenmeyen bileşenleridir. Tesis kullanıcılarını ve katılımcılarını kurallar, düzenlemeler, talimatlar ve güvenlik tehlikeleri konusunda bilgilendirmekte ve böylece katılımcıların rekreasyon tesislerindeki güvenliğini ve eğlenmesini etkilemektedir. Bu tabelalar; uyarılar, talimatlar ve bilgi veya reklamlar sağlamaktadır.

Tesislerdeki tehlike hakkında bilgi sahibi olan hizmet sağlayıcıları, kullanıcıları bu tehlikeden korumak için yasal bir görev üstlenmektedir. Uyarı işaretleri bu amaca hizmet etmekte ve bunu yaparak risk yönetimi çabalarını büyük ölçüde arttırabilmektedir. Basit ve açık işaretler, her yaşta kullanıcı ile net bir şekilde iletişim kurmayı kolaylaştırmaktadır. Resimli işaretler ve evrensel semboller, farklı bir dil konuşan insanlarla etkili bir şekilde iletişim kurulmasını desteklemektedir. Tabelanın yeri de tabela üzerindeki mesaj kadar önemlidir. Dolayısıyla kolayca görülebilecek yerlerde bulunan tabelalar kullanıcıları tehlikeye karşı uyaramaktadır.

1.12.2. Emniyet araçları

Yaralanmaya neden olan kazalarda, hizmet sağlayıcısı bu durumlara uygun güvenlik ekipmanıyla tepki vermeye hazır olmalıdır. Yangın söndürücüler gibi standart güvenlik ekipmanları iyi çalışır durumda olmalı ve aylık olarak kontrol edilmelidir. Söndürücülerin kullanımı konusunda uygun eğitime sahip bir çalışan bu düzenli denetimleri yapabilmektedir. Hizmet sağlayıcısı ayrıca, yıllık denetimler ve yangın söndürücülerin sertifikasyonu için bir yangın koruma ekipmanı şirketi veya yerel itfaiyeden destek almalıdır.

Acil durumlarda tahliye için çıkış işaretleri mevcut olmalıdır. Kolayca ayırt edilebilir olmalı ve ışıklandırılmalıdır. Acil durum çıkışının görüş yoluna süs eşyaları veya diğer tabelalar asılmamalıdır. Çıkış işaretleriyle birlikte, elektrik kesintisi durumunda acil durum aydınlatması da olmalıdır, böylece tahliye gerekirse, insanlar binadan güvenle çıkabilmelidirler. Işıklı çıkış işaretleri ve acil durum aydınlatması düzenli olarak test edilmelidir (Tarlow, 2002).

Güvenlik kameraları, tesis kullanıcılarının güvenliğini sağlayan en önemli unsurlardandır. Tesiste güvenlik kameraları yoksa, hizmet sağlayıcısı bu güvenlik ekipmanının kurulumunu, özellikle giriş ve çıkışlar ve otoparklar için göz önünde bulundurmalıdır. Gözetim altındaki giriş ve çıkışlar, servis sağlayıcıya tesise kimin girip çıktığını izlemek için kolaylık sağlamaktadır. Aynı prensip, otoparklar için de geçerlidir, çoğu zaman güvenlik kameralarının olmadığı otoparklarda da kötü veya tehlikeli davranışların meydana geldiği belirtilmektedir (Steinbach, 2015). Bir güvenlik kamerasının ve gözetim videosunun yedeği olmadığı hizmet sağlayıcısı yükümlülük altına girebilmektedir. Hizmet sağlayıcıların güvenlik kameraları takmasının kullanıcılar bakımından gizlilik sorunları hakkında endişe duyabilecekleri durumlar da oluşturabilmektedir. Dolayısıyla, güvenlik kameraları, kullanıcıların gizlilik beklentisi nedeniyle soyunma odalarına veya tuvaletlere kurulmamalıdır. Yine de tesis içindeki girişler, koridorlar, kalabalık salonlar, çıkışlar ve otoparklar gibi kamuya açık alanların çoğu, bu ortak alanlarda kullanıcıların gizlilik beklentisi çok daha düşük olduğu için video gözetimi ile izlenebilmektedir.

Spor alanları, havuzlar ve golf sahaları gibi açık hava tesisleri için yıldırım detektörleri ve hava durumu radarı oldukça önemli güvenlik unsurlarındandır. Bir hava olayından önce hava durumu uyarıları vermek, rekreasyon ve spor organizasyonlarının proaktif olarak kullanıcılar için makul derecede güvenli bir ortam sağlanmasına yardımcı

olabilmektedir. Hava durumu radarını açık hava tesisleri için kullanmak, personelin müşterileri olabildiğince çabuk emniyetli bir ortama taşınması için zaman tanıyan uygun bir uyarı sistemi ile birlikte iyi bir uygulamadır.

Belirli bir tesiste meydana gelebilecek en tipik acil durumlar için acil durum ekipmanı bulunmalıdır. Otomatik harici defibrilatörler, kamu tesislerinde, özellikle fiziksel aktivitenin gerçekleştiği tesislerde daha yaygın hale gelmektedir. Bir rekreasyon tesisinde ani kalp durmasından ölüm nispeten nadir bir olay olmakla birlikte, Amerika Birleşik Devletleri'nde her yıl yaklaşık 200.000 kişi ölmektedir (Sciammarella, 2019). Araştırmalar, ani kalp durmasına maruz kalan bireylerin hayatta kalma oranının otomatik harici defibrilatörlerin erken uygulanması ile önemli ölçüde arttığını göstermektedir (Drezner, Toresdahl, Rao, Huszti ve Harmon, 2013). Son 15 yılda, ani kalp durması vakalarında otomatik harici defibrilatörlerin kullanılmasının önemi ciddi bir biçimde artmıştır (Weisfeldt ve Pollack, 2017). Bu nedenle, otomatik harici defibrilatörlerin acil durumlarda kullanılmak üzere halka açık hale getirmek için, özellikle birçok farklı bireyle hizmet veren rekreasyon tesislerinde hizmet sağlayıcıları tarafından önemsenmektedir. Otomatik harici defibrilatörlerin yeterli işaretlerle birlikte stratejik bir yere yerleştirilmesi, mağdurun hayatta kalmasını arttırabilmekte ve kuruluşun risk yönetimi konusunu ciddiye aldığını gösterebilmektedir.

İletişim ekipmanı da acil bir durumda çok önemlidir ve bu nedenle güvenlik ekipmanının bir parçası olarak düşünülmelidir. Her kamu kuruluşunda acil durumlarda yetkili mercilere ulaşılabilmesi için bir telefon bulunmalıdır. Günümüzde hemen hemen herkesin cep telefonu var gibi görünse de tesis içerisinde sabit hatlı bir telefon bulunmalı ve ulaşılması kolay olmalıdır. Telefon, acil durum telefon numaraları, tesisin iletişim bilgileri halka açık bir alanda bulunmalıdır.

1.12.3. Tesis Operasyon Risklerinin Yönetimi

Günlük tesis operasyonları çeşitli bileşenleri içermektedir. Tesis yöneticisi tüm bu bileşenlere dikkat etmeli, riskleri azaltmak ve ortadan kaldırılamayanları yönetmek için en iyi uygulamaları dikkatle değerlendirmelidir. Çoğu rekreasyon tesisinin genel operasyonları bakım, temizlik ve hastalık kontrolü, davranış kuralları, kaza raporlaması, tesisin kapatılması, denetimi ve personeliidir.

1.12.3.1. Bakım

Bakım, bir şeyi uygun durumda tutma işi olarak tanımlanmaktadır. Bakım işlerinin risk yönetimiyle ilgisi yok gibi gözükse de daha derinlemesine bir bakışla, bunlar ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır. Uygun bakım yapılmazsa, tesis ve ekipman arızaları daha sık görülebilmektedir. Tesisler bozulduğunda veya ekipmanlar arızalandığında tehlikeler artmakta, böylece ortam daha az güvenli ve daha riskli hale gelebilmektedir. Örneğin; halka açık bir havuzun etrafındaki çit hasar görmüş ve bu durum da gençlerin saatlerce izinsiz bir biçimde havuza girmelerine olanak sağlamıştır. Bu bakım sorunundan dolayı, küçük bir çocuk havuzda boğulmuş ve bir ihmal davasına yol açmıştır (Kerrigan & Young, 2016).

Çoğu rekreasyon ve spor tesislerinde uygulanan temel bakım türleri, düzeltici, koruyucu ve periyodiktir. Düzeltici bakım, tesislerde veya ekipmanlarda bulunan kusurları gidermektedir. Aşırı veya normal aşınma nedeniyle nesnelere hasar gördüğünde, hizmet sağlayıcısı düzeltici bakım uygulamaktadır. Örnekler arasında hasarlı tribün koltuklarının onarılması, atletik alanlardaki eğimlerin düzeltilmesi ve doldurulması veya ağırlık makinelerinde kırık kabloların onarılması yer almaktadır. Düzeltici bakım oldukça güvenli bir ortam sağlamaktadır.

Koruyucu bakım, hizmet sağlayıcısının herhangi bir kusur veya sorun bulamaması durumunda bile tesisleri ve ekipmanları düzenli olarak incelenmesinin ve temizliğinin yapılmasının sağlandığı bir yaklaşımdır. Örnekler arasında hidrolik ekipmanların yağlanması, basketbol sahalarının paspaslanması veya filtrelerin değiştirilmesi sayılabilir. Mull, Beggs ve Renneisen (2009) rekreasyon tesisi yöneticilerinin önleyici bakım yoluyla düzeltici bakımdan kaçınmaya çalıştıklarını belirtmektedirler.

Son bakım türü periyodik veya zamana dayalı bakımdır. Servis sağlayıcı bu yaklaşımı bakım çalışma saatlerine veya takvim süresine göre gerçekleştirmektedir. Örnekler arasında ağırlık ekipmanı üzerindeki somun ve vidaların kontrolü, araçların motorlarındaki yağı değiştirme veya parklardaki çim biçme sayılabilir.

1.12.3.2. Temizlik işleri ve hastalık kontrolü

Rekreasyon tesislerinin, özellikle de atletik veya spor tesislerinin temizliğinin düzenli yapılması; bakteri, virüs ve hastalığa neden olan patojenlerin oluşumunu azaltmaktadır. Spor tesislerinde yaygın bir sorun, cilt enfeksiyonlarına neden olan bulaşıcı bir bakteri olan metisiline dirençli *Staphylococcus aureus*'tur (MRSA). MRSA genellikle kişiden kişiye temas ve kişiden kişiye nesnelere temas yoluyla yayılmaktadır.

Temizlenmemiş veya dezenfekte edilmemiş ağırlık odası bankları, kardiyo ekipmanları veya paspaslar ile temas edilmesi durumunda bir kişinin MRSA bakterisi ile enfekte olması oldukça yüksektir. Ayrıca, havlu veya tıraş bıçağı paylaşan katılımcılar da MRSA yayabilmektedirler: Bu tür davranışlara kesinlikle taviz verilmemelidir. Hastalık durumlarını ortadan kaldırmak ve temizlik kalitesini artırmak için şu maddeler önerilmektedir:

1. Uygun temizlik malzemesinin kullanılması
 - Deterjan bazlı temizleyiciler siğil, mantar, MRSA bakterisi gibi hastalıkların önüne geçilmesinde oldukça etkilidirler.
2. Kullanıcıların ekipmanı kullandıktan sonra temizlemesi için protokol uygulanması
 - Kullanıcılar, her kullanımdan sonra ekipmanı silmeye teşvik edilmelidir. Makineleri, bankları ve diğer ekipmanları silmek için bol miktarda kâğıt havlu sağlanmalıdır.
 - Tesislerdeki asılı olan işaretler, kullanıcılara makineleri temizlemelerini ve özel dikkat gerektiren makineler için uygun talimatları belirlemelidir.
3. Tutarlı ve düzenli temizlik işlemleri
4. Temizlik hizmetleri, düzenli olarak daha kapsamlı temizlik ve dezenfeksiyon prosedürleri ile gerçekleştirilmelidir. Bu daha derin temizliğin sıklığı, tesis içindeki kullanım hacmine bağlı olarak belirlenmelidir (Centers for Disease Control and Prevention, 2016b).

Kan, dışkı ve kusma gibi vücut sıvılarını temizlemek için (Centers for Disease Control and Prevention, 2016a) İş Sağlığı ve Güvenliği İdaresi (Occupational Safety and Health Administration, 2011) çalışanların tek kullanımlık eldiven giyme konusunda eğitilmelerini zorunlu kılmaktadır. Döküntüler mümkün olduğunca kâğıt havlular veya diğer emici malzemelerle silinmelidir. Sıvılar emildikten sonra, 1/9 oranında çamaşır suyu içeren su karışımı ile tüm kirlenmiş alanlar temizlenmelidir. Bu karışımla temizleme işlemi gerçekleştirilirken yüzeylerin üzerinde en az 20 dakika kalmalıdır, daha sonra arta kalan sıvılar çekpas yardımı ile yüzeyden uzaklaştırılmalıdır. Kirli yüzeyleri temizlemek için kullanılan tüm kâğıt havlular ve eldivenler biyolojik tehlike içeren bir torbaya veya uygun bir kaba atılmalıdır. Çalışanlar temizlik işlemini takiben ellerini sabun ve ılık suyla iyice yıkamalıdır.

1.12.3.3. Davranış kuralları

Çoğu hizmet sağlayıcısı, tüm tesis kullanıcılarının uyması beklenen davranış kurallarına sahip olduğunu düşünmektedir. Bu kurallar kullanıcı davranışını düzenlemekte ve kuruluşun makul ölçüde güvenli bir ortam sağlama görevini yerine getirmesine olanak sağlamaktadır. Güvenli bir çevreyi destekleyen bir kural örneği olarak; tesislerde alkol, tütün ve ateşli silahlarını bulundurulması ve kullanılmasının yasaklanmasıdır. Davranış kuralları gereklidir, böylece tüm katılımcılar kuruluşun tesis ve programlarındaki deneyimlerinden tam olarak yararlanabilirler. Örneğin, hizmet sağlayıcıları katılımcıların bir ağırlık odasında veya spor salonunun kardiyo ekipmanları alanında elektronik müzik dinleme cihazları için kulaklık takmalarını isteyebilmektedirler.

Tesis kullanım kuralları, tüm katılımcıların kolayca okuyabilmesi için tesise giriş kısmının yakınında açıkça belirtilmelidir. Personeller, günlük geçişler satın alan veya program ve etkinliklere kaydolun kullanıcıları davranış kurallarını belirtmelidirler. Yetişkin bir basketbol programı için kurallar örnekleri şu şekildedir; “oyunlar öncesinde, sırasında ve sonrasında centilmence davranmak, kazanmak ya da kaybetmek olabilir”; “Aktivite esnasında küfür veya aşağılayıcı dil yok”; ve “tshirt ve spor ayakkabı zorunludur”. Çoğu fiziksel aktiviteye ve spora katılım doğal riskler içerdiğinden, hizmet sağlayıcısının davranış kurallarının bir parçası olarak bir risk beyanı varsayımı eklemesi tavsiye edilmektedir. Bu risk beyanı Mary Washington Üniversitesi’nde şu şekilde örneklendirilmektedir; “Bireyler fiziksel aktiviteye gönüllü olarak katılırken yaralanma veya ölüm riski taşımaktadırlar. Tüm katılımcıların, herhangi bir katılımdan önce bir sağlık değerlendirmesini tamamlamaları, uygun fitness seviyelerini belirlemek için kişisel doktorlarına danışmaları, katılabilmeleri ve uygun katılım düzeyleri hakkında iyi kararlar vermeleri ve sağlık sigortası kapsamı sağlamaları için teşvik edilir.”

Ayrıca, risk ilkesi altında, kullanıcılar kendilerine ait olan palto, sırt çantaları ve spor malzemeleri gibi kişisel eşyalarından sorumlu olduklarını bilmelidirler. Hizmet sağlayıcısı, dolapları katılımcıların kullanımına sunmalıdır, ancak katılımcılar kişisel eşyaların güvenliğinden kendileri sorumludur.

1.12.3.4. Kaza raporlama

Hizmet sağlayıcıların kendi tesislerinde veya aktivitelerinde meydana gelen acil durumları ve kazaları belgelemek için bir sisteme veya protokole sahip olmaları çok önemlidir. Hizmet sağlayıcısı, tesislerde gerçekleşen tüm faaliyetleri denetleyemediğinden

tüm kazaların kaza rapor formu ile 24 saat içinde kuruluşa rapor edilmesi gerekmektedir. Bu uygulama, katılımcıların kendileri adına rapor sunmalarını sağlamaktadır. Rekreasyon hizmet sağlayıcısı, çalışanları tarafından denetlenen faaliyetler ile ilgili kaza raporlarının çalışanın vardiyası bitmeden önce doldurulmasını sağlamalıdır.

Çalışanlar kaza raporlarını tamamladıklarında, yaralanmaların niteliği veya kapsamı hakkında tahmin veya spekülasyon yapmamaları ve sadece gerçeklere odaklanmaları önemlidir. Kaza raporu protokolü, çalışanların kaza ile ilgili polis veya diğer yetkililer dışında kimseye açıklama yapmadığını da açıkça belirtmelidir. Ayrıca çalışanlar, mağdurun durumu hakkında bilgi almak için yaralı mağdurların ailelerine veya hastaneye başvurmamalıdır. Bu aşamada ilgili kişilere ulaşma yolunda yapılabilecek bir hata, hizmet sağlayıcısı ve çalışanlarını ciddi hukuki sorunlara sürükleyebilmektedir.

1.12.3.5. Tesisin kapatılması

Bazen hizmet sağlayıcısının tesiste bulunan bireyleri bir tür acil durum veya dış tehlikeden korumak için tesisi hızlı bir şekilde güvence altına alması gerekebilmektedir. İşyerinde şiddet veya silahlı birisi gibi iç acil durumlar için veya tesisin yakınındaki doğal afetler veya şiddet içeren suçlar gibi dış tehditler için tesisin kapatılması gerekebilmektedir. Her güvenlik olayının kendine özgü faktörleri bulunmaktadır ve normal iş operasyonlarının devam etmesinden tesisin tamamen kapatılmasını gerektirecek bir duruma kadar birçok durum oluşabilmektedir.

Birçok kuruluş, katılımcılar arasında panik yaratmadan acil durumun niteliğini personele hızlı ve gizli bir şekilde iletmek için kodlar kullanmaktadır. Örneğin, tıbbi bir acil durum “mavi kod” veya tesis dışındaki harici tehdit “sarı kod” olarak tanımlanabilmektedir. Tesis içindeki bir tehdide yönelik, tesise erişim izni olmayan tüm dış kapıların tamamen kilitlenmesini gerektiren bir durum da “kırmızı kod” olarak adlandırılabilir.

1.12.3.6. Gözetim

Tanınmış hukuk uzmanı ve rekreasyon akademisyeni Betty van der Smissen (1990), kuruluşların hizmet sağlayıcısı ve katılımcı arasında özel bir ilişkinin olup olmadığına bağlı olarak denetleme görevinin bulunduğunu belirtmektedir. Özel ilişkilere örnek olarak bir belediye parkları ve rekreasyon departmanı ve katılımcıları, bir fitness kulübü ve üyeleri ya da kâr amacı gütmeyen bir kuruluş ve hizmet ettiği gençler verilebilmektedir. Rekreasyon servis sağlayıcılarının sağladıkları programları ve faaliyetleri denetleme yükümlülüğü

olduğu açıktır. Ancak bazı kuruluşlar, plajların, paten parklarının ve egzersiz tesislerinin denetiminin gerekli olup olmadığını veya sorumluluk açısından iyi bir fikir olup olmadığını sorgulamaktadırlar. Bu hizmet sağlayıcılar, sorumluluktan kaçınmanın en iyi yolunun, davranış kurallarıyla birlikte tesislerde kendi sorumluluğunuzda yer alan katılım işaretlerini denetlemek ve yayınlamak olduğuna karar vermektedirler. Örneğin; otel yüzme havuzlarının çoğu bir cankurtaran tarafından denetlenmez ve tipik olarak, havuz tabelalarının etrafındaki otel, konukların kendi riskleriyle yüzdüğünü açıkça belirtmektedir. Kuşkusuz, yerinde denetimin seviyesi ve yetkinliğine dayanan davalar rekreasyon hizmet sağlayıcılarına karşı açılmaktadır. Ancak, denetlenecek yasal görev nedeniyle, bunu yapmamayı seçen kuruluşların da olduğu görülmektedir. Faaliyet alanları için süpervizörlerin sağlanması, risklerin yönetilmesi ve kuruluşun sorumluluğunun azaltılması için proaktif yaklaşımı benimsemenin daha tedbirli bir seçim gibi olduğu görülmektedir.

Açıkçası, bir rekreasyon tesisindeki riskleri proaktif olarak yöneten hizmet sağlayıcı için denetim şarttır, ancak hizmet sağlayıcının denetim türlerini tanıması da önemlidir. Van der Smissen' e (1990) göre tesis yöneticileri genel, özel veya geçici denetim yapabilmektedirler.

Genel denetim için, çalışanlar faaliyet gösteren bireyleri veya grupları denetlemektedirler. Genel gözetimin bir örneği, bir havuzdaki kullanıcılar üzerinde yüksek düzeyde farkındalık sağlayan bir cankurtarandır. Genel denetimde, katılımcıların denetleyicilere oranı tipik olarak büyüktür.

Diğer yandan, özel denetim, denetçilerin katılımcılara oranının daha az olması ile sabit ve sürekli. Özel denetim, genellikle öğretimsel veya yüksek riskli faaliyetlerde bulunan bire bir durumu bile içerebilir. Özel denetime örnek olarak küçük bir grup çocuk için yüzme dersleri veren bir cankurtaran verilebilir.

Geçici denetim, denetim otoriteleri genel denetimden özel denetime veya özel denetimden genel denetime geçtikçe gerçekleşmektedir. Örneğin; bir cankurtaran genel denetim yapıyorken suda yardıma ihtiyacı olan bir çocuk görürse, diğer emniyet personellerini uyarmak için düdük çaldıktan sonra çocuğa doğru yüzmeye başlamıştır. Bu esnada cankurtaran ne özel ne de genel gözetim yapmaktadır. Boğulmakta olan çocuğa ulaşma çabası içinde olduğu için diğer katılımcıları izleme imkânı bulunmamaktadır. Henüz çocuğa ulaşmadığı için özel bir gözetim uygulamamaktadır. Sonunda çocukla konuşacak kadar yakın olduğunda, o zaman özel gözetim uygulamaktadır. Bu nedenle, sadece birkaç yüzücünüz olsa bile, bir havuzda iki cankurtarana sahip olunması gerekmektedir. Bir birey tehlikeli bir durum yaşadığında bile diğer bireylerin de gözetim altında olması

gerekmektedir. Eğer bir cankurtaran yüzme dersi veriyorsa, bir yüzücü ile konuşurken gözetim uygulayamamaktadır. Bu nedenle, eğitmenin gözetim uygulaması yapmayacağı, katılımcılara göz kulak olmak için genel gözetim altında bir cankurtaran olması gerekmektedir.

Tesis yöneticisi de uygun denetim seviyesini belirlemelidir. Uygun denetim seviyesine itiraz eden ihmal davalarında altı faktör genellikle mahkemelerin odak noktasıdır. Bu faktörler büyük ölçüde izleyicinin veya faaliyetteki katılımcıların özelliklerine bağlıdır. Bu faktörler ve ilgili örneklendirme şu şekilde yapılabilir;

Yaş: Genç ve çok yaşlı izleyiciler için, denetim seviyesi en az her 10 kişiyi 1 kişi denetleyebilecek biçimde olmalıdır.

Fiziksel durum: Katılımcının daha düşük fiziksel durumu daha yüksek denetim seviyesi ile ilişkilidir, daha yüksek fiziksel koşullandırma seviyeleri genellikle daha düşük denetim seviyeleri anlamına gelmektedir.

Faaliyet türü: Bir etkinlik ne kadar benzersiz olursa, genellikle gerekli olan denetim düzeyi de o kadar yüksek olmaktadır. Etkinlik riskli mi? Katılımcılar ciddi şekilde yaralanabilir veya ölebilir mi? Eğer öyleyse, daha yüksek bir denetim seviyesi oldukça önemlidir.

Etkinlikle ilgili deneyim: Katılımcıların etkinlikle ilgili deneyimi nedir? Etkinliğe katılmak için çok zaman harcadılar mı, yoksa ilk kez mi katılıyorlar? Deneyim düzeyi ne kadar düşük olursa, denetim düzeyi de o kadar yüksek olmalıdır.

Etkinlikle ilgili beceri düzeyi: İzleyici bir grup acemi midir? Eğer öyleyse, daha yüksek bir gözetim gerekmektedir. Diğer yandan, beceri seviyesi yüksek veya uzman ise, genellikle daha düşük bir denetim seviyesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Olgunluk ve muhakeme: Denetime ihtiyacı olan katılımcıların olgunluk seviyesi nedir? Daha olgun bir kitle, genellikle düşük olgunluk ve kötü yargıya sahip bir kitleye göre daha az denetim gerektiren daha iyi karar verebilme becerilerine sahiptir.

1.12.3.7. Personel temini

Personeli seçmek, eğitmek ve yönetmek, iyi denetimli ve güvenli rekreasyon tesislerini işletmek için oldukça önemlidir. Hizmet sağlayıcısı, başvuru sahiplerinin kullanıcılarla net bir şekilde iletişim kurma yetenekleri, tüm vardiyaları kapsayacak esneklik, kullanılabilirlik ve kuralların sağlam ancak arkadaşça bir şekilde uygulanmasına istekli olmaları için denetim rollerini dikkatle kontrol etmelidirler. Denetim personelleri,

sorunsuz bir operasyon için organizasyon ve tesis politikaları, acil durum müdahalesi ve çatışma çözümü konularında eğitilmelidirler. Personeller ayrıca tehlikeleri tespit etmek, tehlikeli alanları kapatmak ve yapabilecekleri durumlarda bu tehlikeli durumları düzeltmek için eğitilmelidirler. Tehlike daha yüksek bir uzmanlık seviyesi gerektiriyorsa, hizmet sağlayıcısı durumun düzeltilmesi için gerekli adımları hızlı bir biçimde atmalıdır.

1.13. Güvenlik ve Kişisel Emniyet

Özellikle ilkbaharın başlarında ve sonbaharın sonlarında, kamp yöneticileri çalışanların boş bir kamp alanında kümelenme eğiliminde olduklarını belirtmektedirler. Bunun da iki nedenden dolayı olduğu belirtilmektedir: sosyal etkileşimi kolaylaştırmak ve toplu olarak bir arada durma davranışı ile güvenlik duygusu sağlamak. Kabul edilen ve kapsamlı davranışsal araştırmalar yapan psikolog Maslow (1943), gıda ve barınma ile birlikte güvenlik ve kişisel emniyetin insan varlığının temel ihtiyacı olduğunu belirtmektedir.

İnsanlar faaliyetlerinde güvende olmadıklarını düşündüklerinde, güvenli olduklarını düşündükleri yerleri arayacaklar ya da kilitleri güvenceye alarak, ateşli silahlar elde ederek, alarmlar kurarak veya diğer cihazları kullanarak kendi güvenliklerini sağlayacaklardır. Bu durum göreceli olarak güvenli bir ortamda yaşamalarını sağlamaktadır (Ghimire, Green, Poudyal ve Cordell, 2014). Pencerelerdeki demir çubuklar, kapılardaki çoklu kilitler, alarm sistemleri ve hazır ateşli silahlar, insanların kişisel güvenliklerinden endişe duyduklarının göstergeleridir. Çetelere katılmak, üretken olmasa da gençlerin kendilerini taciz ve sosyal izolasyondan bir miktar güvenli hissettikleri bir yöntemdir.

Kuruluşlar, belirli faaliyetlerin ve grupların ihtiyaçlarını karşılayan güvenlik önlemleri almalıdırlar. Bireyler bazı durumlarda kendilerini tehdit altında hissedebilmektedirler. Bireysel emniyet durumunun tehdit altında hissedildiği bu gibi durumlar bireylerin aktiviteye veya aktivitelere katılımını engelleyebilmektedir (Johnson, Bowker ve Cordell, 2001). Rekreasyon hizmeti sağlayıcıları, başarılı olmak ve halka hizmet etmek istiyorlarsa güvenli bir ortam sağlamalıdırlar.

1.13.1. Tehdit Edici Faaliyetler

Bir dizi faaliyet kolayca tehdit edici olarak tanımlanabilmektedir. Ancak bu tehditler gerçek veya yalnızca algısal olabilmektedir. Akıllı park, rekreasyon ve serbest zaman yöneticileri, tüm tehdit kategorilerine, halkın da anlayabileceği bir şekilde yanıt vermeye

çalışmalıdır. Algılanan bazı tehditler güven verici bir telefon görüşmesi ile bile kontrol altına alınabilmektedir.

1.13.1.1. Hava koşulları ile ilgili tehditler

Yetişkinler kendi refahlarına yönelik tehditleri kendi deneyimleri ve çevre bilgisi bağlamında anlamaktadırlar. Doğal çevresel tehditler hava koşullarına bağlı olabilmektedir. Rekreasyon ve diğer serbest zaman aktivitelerine dâhil olan bireyler, faaliyetlerin hava ile ilgili olaylardan dolayı kesintiye uğramasından endişe duyabilmektedirler. Şiddetli hava olaylarında kişisel güvenliklerinden de korkabilmektedirler. Kasırgalar, fırtınalar, sel, yıldırım ve aşırı sıcaklıklar her zaman endişe yaratmaktadır. Çoğu insan açık hava aktivitelerine başlamadan önce hava durumunu kontrol etmektedir fakat kasırga ve yıldırım gibi koşullar ani bir biçimde gelişebilmektedir. Ani ve güçlü bir rüzgâr, bir kişi yelken yaptığı esnada yüksek dalgalara ve tehlikeli koşullara neden olabilmektedir (Smith, 1993).

Yöneticiler, katılımcıları ve misafirlerini, emniyetlerini tehdit eden hava koşulları konusunda uyarma sorumluluğunu kabul etmelidirler. Sel ve kasırgalarla ilgili hava durumu uyarıları genel olarak olay meydana gelmeden birkaç saat önce haber verilmektedir. Aşırı sıcaklık değişiklikleri de çevreye yeni girenlerin güvenliğini tehlikeye atabilmektedir. Örneğin, yaz ayında çok sıcak bir havada deniz seviyesinden yukarıda bulunan dağdaki bir milli parkı ziyaret etmek, aradaki yükseklik farkına bağlı olan sıcaklık düşmesinden dolayı hipotermiye neden olarak ciddi sorunlara yol açabilmektedir. Deniz seviyesinde çok yüksek olan sıcaklık, dağ seviyesinde dondurucu bir soğuğa dönüşebilmektedir.

Zorlayıcı hava olayları geçmişi olan alanlarda sinyal bayrakları, sirenler ve yanıp sönen ışıklar gibi sesli veya görsel uyarı sağlayan cihazlar bulunmalıdır. Kuruluşlar uyarı yayınlamak için kitle iletişim araçlarını kullanmalıdır. Aktivite merkezindeki haritalarda ve broşürlerde ziyaretçilere rip akıntısı, ani sel, orman yangını ve yüksek gelgit gibi olaylar hakkında bilgi verilmelidir. Yerel olmayan katılımcılar yerel hava koşulları hakkında bilgi sahibi olmayabilirler.

1.13.1.2. Bitki ve hayvanlardan kaynaklanan tehditler

Açık hava aktivitelerinin en eğlenceli yönlerinden birisi de yaban hayatını doğal ortamında görme şansıdır. Yaban hayatı izleme ve ekoturizm, rağbetin gittikçe arttığı aktivitelerdendir. Öte yandan, yaban hayatı katılımcılar için önemli bir tehlike ve bazı durumlarda da büyük bir korku yaratabilmektedir. İnsanlar ve yaban hayatı arasındaki

etkileşimlerde, insanlar yaban hayatıyla temasın doğasında var olan tehlikeler hakkında bilgisiz olabilmektedirler (Lekies, Yost ve Rode, 2015).

Yakınlarda bir köpekbalığı veya timsah ile yüzme düşüncesi birçok insan için oldukça korkutucu bir durumdur. Büyük hayvanları gören bireyler çok sayıda yaralanma ve bazı ölümlerle sonuçlanan eylemlerde bulunabilmektedirler. Yellowstone Milli Parkı'nda her yıl önemli sayıda yaralanma ve ölüm, vahşi yaşamı, özellikle de bizonları kendilerine çok yaklaştırmaya çalışan insanların kaynaklanmaktadır. Boz ayı, köpekbalığı ve puma gibi doğal yırtıcılar insanları diğer avlardan ayırmamaktadır. İnsanların doğal bir yılan korkusu vardır ve onlardan kaçınırlar, ancak birçok kişi vahşi yaşamla ilgili tüm bu doğal tehlikeleri göz önünde bulundurmamaktadır.

Evcil hayvanlar da katılımcıları tehdit edebilmektedir. Çoğu çocuk agresif mahalle köpeklerinden korkmaktadır. Bireylere ait hayvanlar her gün yüzlerce kişiyi ısırılmaktadır. Bazı evcil hayvanların da belirli koşullar altında agresif olabildikleri ve insanları yaraladıkları ve hatta öldürdükleri bilinmektedir. Evcil hayvanların özellikle grup halinde olduklarında insanlara saldırdıkları bilinmektedir. Kendi aileleriyle uysal yoldaş olabildikleri, fakat özgürce koşmalarına izin verildiğinde saldırgan ve vahşi olabildikleri belirtilmektedir.

Birçok insan, hepatit ve sıtma gibi hastalıkları taşıyan böceklerden uzak kalmayı tercih etmektedir. Böcekler ve hayvanlar hastalıkları insanlara bulaştırabilmektedir. Bazı insanlar özellikle yaban arısı ve eşek arısı sokmalarına özellikle duyarlıdır. Sivrisinekler ve karıncalar açık hava katılımcıları için çok zorlu durumlara sebep olabilmektedirler.

Katılımcılar zehirli sarmaşık, zehirli meşe, devedikeni, kaktüsler ve diğer toksik veya dikenli bitki örtüsü gibi bitkilerle karşılaştıklarında yaralanma olasılıkları artmaktadır. Ayrıca birçok bitki zehirli olmakla birlikte insanlar üzerinde öldürücü etkiye de sahip olabilmektedir.

Hayvanlara maruz kalanlar tehlikeler konusunda uyarılmalıdır. Örnek olarak, kampçılar, ayıların uğrak yerlerinde yiyeceklerin depolanmaması konusunda uyarılmalıdır. Yürüyüşçüler, bölgede yaşayan ve insanlara saldırdığı bilinen hayvanlar konusunda uyarılmalıdır. Bazı bitkiler ve hayvanlar sorunlar yaratabilmektedir. Ayrıca çoğu katılımcı bir dış mekânda yaşamaya alışık olmayabilir. Hastalık taşıyan böcekler, zehirli bitkiler ve çoğu vahşi hayvanla ilgili tehlikeler fark edilemeyebilir. Ziyaretçileri potansiyel tehlikelere karşı uyararak, kamu yararını korumak için oldukça önemlidir. Uyarılar işaretlerle verilebilir, alan haritalarının ve broşürlerin bir parçası olabilir veya kitle iletişim araçları

aracılığıyla yayılabilir. Uyarılar, katılımcıları tehlikelere karşı açıkca uyaracak ve güzergâh değişikliği yapmalarını sağlayacak bir biçimde alınması gereken önlemleri içermelidir.

1.13.1.3. Sosyal tehditler

Doğa, serbest zaman katılımcılarını bazı tehditlere karşı açık hale getirirken, kaygının büyük bir kısmı diğer insanlarla olan temaslarından kaynaklanmaktadır. İnsanlar sürekli olarak suça karşı kişisel yatkınlıklarını ve son zamanlarda iç ve dış terörizme maruz kaldıklarını düşünmektedir. İnsanlar diğer insanların tehlikelerine maruz kaldıklarını bilmektedirler.

Park, rekreasyon ve dinlenme alanları, toplumun diğer yönleri kadar suç ve terörizme karşı hassastır. Gençlik çeteleri, parkları içeren mahalleleri terörize ve tahrip etmektedirler. Çeteler park bazı kısımlarını bölgelerinin bir parçası olarak işaretlemektedirler. Diğer çetelerin davetsiz misafirleri ve hatta sıradan ziyaretçiler, çeteye ait bir parkı ziyaret ederken şiddet eylemlerine maruz kalabilmektedirler. Uyuşturucu ticareti, soygun, tecavüz ve soygun çetenin sahip olduğu parklarda yaygın olaylar arasındadır. Bazı şehirlerde çeteler geceleri parkları ele geçirmekte ve halk gündüzleri parktan yararlanmaktadır. Parklarda çeteler bulunmasa bile, bireysel suçlular park kullanıcılarını soyup saldırarak amaçlarını gerçekleştirebilirler. Şiddet içeren eylemler veya bu tür eylemlerin öngörülmesi, insanların parkı kullanmalarını veya kendilerini kişisel zarara uğratabilecek etkinliklere katılmalarını engellemektedir.

Bazı rekreasyon etkinlikleri büyük miktarda katılımcıyı çekmektedir. Bu etkinlikler esnasında, aşırı politik eylemciler, akıl hastası ve kötü şöhret arayanlar, yerel terörizme destek verenler şiddet eylemlerine katılabilirler. İster ulusal ister uluslararası olsun, bu eylemler büyük spor toplantılarına, festivallere, serbest zaman seyahatlerine ve çok sayıda insanın toplandığı diğer etkinliklere halkın katılımını engelleyebilmektedir.

Görünür ve aktif bir polis gücünün varlığı suç ve terör eylemlerini azaltmaktadır. Kent parkları, polisin ve genel halkın parka girip geçmesini denetleyebilecek bir şekilde tasarlanmalıdır. Park kullanıcılarının gözlemlenmesine olanak sağlamayan tasarımlar ve peyzaj, suç ve korku durumlarını arttırmaktadır. Grafitinin yaygın olduğu alanlarda, dikey yüzeyleri azaltan tesis tasarımları bu durumu azaltabilir. Etkili aydınlatma, gece gerçekleşebilecek suç oranını azaltabilir. Terör eylemleri, karşı etkili bir savunma planlamak için en zor olanı olabilir. Halkı teröristlerden korumak söz konusu olduğunda, polis memurlarının ve güvenlik personelinin bulunmasının halkı uyuşturucu, soygun, zorbalık ve

diğer yasadışı eylemlerde bulunan suçluların faaliyetlerinden de koruyabileceği düşünölmektedir.

Rekreasyon, park ve eğlence sağlayıcıları tek bir yerde çok sayıda insanın bir araya gelmesini beklerken veya tanınmış konuşmacılara veya misafirlere sponsorluk yaparken, yöneticiler güvenlik çabalarını yerel veya federal kolluk kuvvetleri ile koordine edilmelidir. Yetkililerin uyuşturucu, alkol, ateşli silah veya diğer tehlikeli silahları arayabileceği güvenlik kapılarına ihtiyaç duyulabilmektedir. Yalıtılmış parklar, yakındaki diğer kolluk kuvvetleriyle iş birliği anlaşmaları veya elektronik izleme yoluyla izlenebilmektedir. Etkili çitlerle çevrili, geçitli ve kilitli mülkler, yalnızca kolluk kuvvetleri tarafından izlendiğinde veya devriye gezildiklerinde suçü önemli ölçüde azaltabilmektedir. Çocukların korkusuz bir park ve eğlence deneyimi olmalıdır. Toplum, yöneticilerin çocukların güvende olmasını sağlamak için özel bir çaba göstermesini talep etmektedir. Yine de uyuşturucu satıcıları, zorbalar ve teröristler, toplumlarımızda direnme olasılığı daha düşük olanları özellikle de çocukları ağlarına düşürmektedirler. Park ve rekreasyon ortamları, çocuklara zarar vermek isteyenlerin onları bulabilecekleri bir ortam sunabilmektedir.

Parkta yer almak güvenlik duygularını arttırabilmektedir. Kuralları uygulayacak üniformalı personel, suçluların potansiyellerini ortaya çıkarmaları konusunda büyük fark yaratabilmektedir. Birçok park üniformalı, eğitimli, gönüllü park devriyeleri kullanabilmektedir. Resmi araçlarla parkın etrafından içinden geçen devriyeler güvenlik hissini arttırmaktadır.

Programlama, suç faaliyetleriyle ilgilenen insanların parklardan ayrılmasını sağlamanın başka bir yoludur. İnsanlar yoğun bir biçimde gelip giderken ve park personeli parkta devriye gezerken bu insanların olası bir suç işlemesi zorlaşmaktadır. Örneğin; bir parkta çok fazla olumsuz faaliyet gösteren bir topluluk, bu parkta voleybol sahaları, oyun alanı ve basketbol sahaları gibi olanaklar eklenmesiyle oluşturulan yoğun kullanım nedeni ile bu alanı zamanla terk etmek zorunda kalmaktadır.

1.14. Acil Durum Eylem Planı

Acil eylem planları, acil durumun olumsuz etkisini en aza indirmek için kuruluşların beklenmedik durumları hızlı ve verimli bir şekilde yönetmelerine yardımcı olmaktadır. Hava durumu sorunları, müşterilerin veya çalışanların yaralanması ve / veya hastalanması, yangın, silahlı saldırgan gibi oluşabilecek farklı durumların planlanması anlamına gelmektedir. İyi

bir acil eylem planı hazırlanmalı, tüm çalışanlar ve hatta katılımcılar acil bir durum esnasında ne yapacaklarını bilecek durumda olmalıdırlar (Mowrey, 2007).

Acil eylem planının iki bölümü bulunmaktadır; katılımcıların hızlı erişim bilgileri ve çalışanlar için planlanmış ve uygulamalı bilgiler. Acil bir eylem planının büyük bir belge olması gerektiği gibi görünebilir, ancak gerçekte insanların ne yapacakları konusunda çok az seçeneği bulunmaktadır ve her acil durum için gereksinimler temelde birbiri ile benzerlik göstermektedir. Arama ve kurtarma, tıbbi konular, yangın gibi durumlar ve halkla iletişim konularını kapsamaktadır. Halkın bilmesi gereken bilgiler asgari düzeyde olmalıdır. Çalışanların bilmesi gereken bilgiler kapsamlı olabilir ve genellikle özel eğitim kapsamındadır (Spengler ve ark., 2006).

Herhangi bir acil durum eylem planının beş temel bileşeni bulunmaktadır. Acil durum türüne bağlı olarak, her bir bileşenin tamamı veya bazıları mevcut olabilmektedir. Bu beş bileşen; arama kurtarma, tıbbi destek, tahliye, iletişim ve mağdur olmayanlarla ilgilenilmesidir (Kauffman ve Moiseichik, 2013). Her bir acil durum, çalışanların nasıl ilerleyeceklerini düşünmeleri ve belirlemeleri için hızlı ve doğru karar alma ve uygulama süreci gerektirmektedir. Panik yapmak genellikle ilk tepkidir ve hareket ettirilmemesi gereken bir yaralıyı taşımak veya çadırında uyuyan bir kampçıyı aramak için ormana koşmak gibi kötü kararlara yol açabilmektedir. Düşünmek için anlık bir duraklama yapmak uzun vadede çok daha fazla zaman kazandırabilmektedir.

1.14.1. Arama ve Kurtarma

Herhangi bir acil durumdaki ilk adım mağdur olan bireyleri bulmaktır. Mağdur birey planlı bir aktivitede yer alıyorsa herkes kişinin nerede olduğunu ve hatta meseleyi bilebildiğinde bu adım mevcut olmayabilir. Öte yandan, çalışanların yürüyüşten dönmeyen veya kamp alanından uzaklaşan kişiyi bulması uzun zaman alabilmektedir. Kişinin kayıp olduğunun farkedilmesinden sonra kişiyi bulmak saatler hatta günler sürebilmektedir.

İlk adım, tesisin her alanının kontrol edilmesini içermektedir. Her personelin alanlara veya odalara önceden atanması, kişiyi bulma hızını artıracaktır. Çalışanların, hangi odaları veya alanları arayacaklarını, belirli yerlerin listesini içeren acil durum eylem planında listelenmesi gerekmektedir. Örneğin, bir kampçı arıyorsanız, kampın ötesine geçmeden önce çalışanlar tüm uyku alanlarını, genel program odalarını, yemek ve mutfak tesislerini ve banyoları aramaladırlar. Çalışanlar ayrıca dolapları, yatakları ve altlarını, masaların altını ve perde arkalarını aramaladırlar.

Çalışanlar kişiyi önceden belirlenmiş bir alanın sınırları içinde bulamazlarsa, arama kurtarma konusunda uzmanları aramaları gerekebilmektedir. Bölgeye göre bu seçenek polis, jandarma ve diğer kolluk kuvvetleri olabilmektedir. Dağlık bir bölgede veya vahşi doğada bir arama kurtarma ekibi olma olasılığı yüksektir. Çağrı yapılmadan önce, çalışanlar arama kurtarma ekibinin soracağı sorulara cevaplar hazırlamalıdır:

1. En son ne zaman ve nerede görüldü?
2. Nasıl görünüyordu ve ne giyiyordu?
3. Bilmemiz gereken herhangi bir tıbbi sorunu var mı?

Kurtarma, kişinin bulunduğu yerden güvenli olduğu bir yere taşınmasını ve gerektiğinde tıbbi işlemlerin gerçekleştirilmesini içermektedir. Bu, mağduru bir sedye üzerine taşımak veya onu ateşten çıkarmak anlamına gelebilmektedir. Kişi yaralanırsa, özel dikkat gösterilmeli ve bu kararı vermek için eğitilmiş olanlar onu nasıl hareket ettireceklerini belirlemelidir (Cooper, 2005).

1.14.2. Tıbbi Destek

Tıbbi meseleleri ele almak için eğitime sahip olan kişi veya personelin tanımlanması ana husustur. Her tesiste uygun eğitime sahip birisi bulunmalı ve kendisine ulaşma yolunda plana dahil edilmelidir. Gerektiği zamanda işini yapmasına izin vermek ve talimatlarını takip etmek oldukça önemlidir.

Tesisin acil servislerden ne kadar uzakta olduğu, yetkili kişi için verilmesi eğitim miktarını belirlemelidir. Hastane veya acil tıp hizmetlerine yakın tesisler için, temel ilk yardım, kalp masajı ve otomatik harici defibrilatör eğitimleri en önemli unsurlardır. Ancak program katılımcıları acil servislerden uzaklaştıkça, personellerin eğitime olan ihtiyacı da artmaktadır. Hizmet sağlayıcıları, ülke çapında gezilere öncülük eden personel için ilk yardım ve ilk müdahale sertifikalarını dikkate almalıdırlar.

Tıbbi acil durumlarla başa çıkmak için doğru ekipmana sahip olmak şarttır. Faaliyetler için tipik yaralanmaların üstesinden gelmek üzere personel için malzeme içeren ilk yardım kitleri hazır bulundurulmalıdır. Yüzme havuzlarında kurtarma tüpleri, sedyeler ve ilk yardım çantaları gereklidir. Ancak onlara sahip olmak yeterli değildir. Çalışan herkes bu ekipmanların nerede muhafaza edildiklerini bilmeli ve kolayca ulaşabilmelidirler. Sedyelerin depolandığı yerin önünde ekipmanların istiflenmesi, personelin bir hayat kurtarmak veya daha fazla yaralanmayı önlemek için ihtiyaç duydukları hayati müdahaleye erişememelerine sebep olabilmektedir. Hizmet sağlayıcısı ayrıca kan yoluyla bulaşan

patojenleri de göz önünde bulundurmalıdır. Yaralanmalar sırasında kullanılmak üzere bol miktarda eldiven ve yüz maskesi, ayrıca çamaşır suyu veya diğer kabul edilebilir temizleme solüsyonları kullanılmalıdır. Personeller, bunları nasıl ve ne zaman kullanacakları konusunda eğitilmelidir (Moiseichik ve Young, 2019).

1.14.3. Tahliye

Tahliye, katılımcıları potansiyel tehlikelerden uzaklaştırmak anlamına gelmektedir. Tahliye, onları binada güvenli bir bölgeye taşımak anlamına gelebileceğinden, mutlaka binadan çıkarılması anlamına gelmemektedir. Acil durum türü, alınması gereken adımları belirlemektedir. Hizmet sağlayıcının her alan için tipik acil durumları ve ardından en güvenli tahliye planını belirlemesi önemlidir.

Birçok acil durum türü katılımcıların binanın dışına çıkmalarını gerektirmektedir. Bomba, yangın veya gaz kaçağı olsun, katılımcıları zamanında binadan çıkarmak esastır. Bir tahliye yapılırken, hizmet sağlayıcıları ilk önce her bir oda için en yakın çıkışın yerini ve ikinci olarak kullanıcıların binadan ayrıldıktan sonra nereye gitmeleri gerektiğini düşünmelidir. Tahliye için belirlenen yer toplanma alanı olarak bildirilmelidir. Katılımcılar toplanma alanına geldikten sonra, bir çalışan tüm katılımcıların orada olduğundan emin olmak için denetim desteği sağlamalıdır. Odalar personel dışındaki kişiler tarafından kullanılabilir olduğundan, hizmet sağlayıcıların katılımcıların tahliye haritalarına kolayca erişebilmelerini sağlamaları oldukça önemlidir. Böylece bir tesise aşına olmayan katılımcılar yollarını bulabilir ve binanın dışına nerede toplanacaklarını bilebilirler.

Güvenli bölgeler de tanımlanmalıdır. Bunlar binanın içinde bulunan ve uygunsuz hava şartlarında kullanılması gereken yerlerdir. Hizmet sağlayıcısı güvenli bölgeleri belirlerken bazı sorunları göz önünde bulundurmalıdır. Herhangi bir zamanda binada olabilecek kişi sayısı, ihtiyaç duyulan alan miktarını belirlemektedir. Büyük bir kamu binası, tüm personeli ve katılımcıları barındıracak yeterli alana sahip birkaç güvenli bölgeyi tanımlayabilmektedir. Bir binanın maksimum kapasitesi için yeterli alan tanımlanmış olmalıdır.

Bir binadaki güvenli bölgeler, en düşük seviyede (yer altı en iyisidir), kısa çatılı, penceresiz, yük taşıyan duvarların yakınında ve koridorlarda olmayan alanları içermelidir. Bu alanları işaret eden binanın haritası, binaya aşına olmayan kişilerin nereye gideceğini bilmelerine yardımcı olabilmektedir (FEMA, 2003).

1.14.4. Tahliye ve Güvenli Bölgeler için Tesis Haritalaması

Her kapıda veya en azından tesisin her alanında bir harita sağlamak acil eylem planının hayati bir parçasıdır. Acil bir durumda tüm çalışanların bilmesi gereken tüm önemli bilgileri içermelidir ve bunların en önemlisi de tahliye planıdır.

Bina düzeninin haritası “buradasınız” ifadesini içermelidir. İlk olarak, harita binanın dışına çıkmanın yönlerini gösteren birincil ve ikincil okları görüntülemelidir. Birincil çıkış engellenirse, ikinci seçenek kullanılmalıdır. İkinci olarak, harita güvenli bölgelere giden en hızlı rotayı belirtmelidir. Üçüncüsü, harita toplanma alanını tanımlamalı ve kullanıcıların güvenli bir uzaklıkta olduğu ve katılımın sağlayabileceği bir yer olmalıdır. Haritalarda genellikle binanın içini gösterdiğinden toplanma alanı kelimelerle yazılabilir.

Tahliye dışında harita acil durum ekipmanlarının yerlerini de belirtmelidir. Buna alarmların yeri, ilk yardım çantası, harici otomatik defibrilatör, yangın söndürücüler, sedye ve en yaygın acil durum türleri için gereken diğer acil durum ekipmanları dahil edilmelidir.

Son olarak, çalışanların sertifikalara sahip acil durum yöneticileriyle iletişim kurmak için önemli telefon numaralarına ve yöntemlere sahip olmaları gerekmektedir. Çalışanların ön büroya bilgi vermesi, daha sonra mesajı uygun kişilere iletmesi veya tahliye alarmlarını başlatması olabilir. Ön büro görevlisi; ilk yardım sertifikası, zehir kontrolü, acil tıbbi teknisyen ve itfaiye departmanı gibi görevli kişilerin ve belirlenen acil durum yöneticisi dahil olmak üzere tüm acil durum telefon numaralarına sahip olmalıdır.

2. AMAÇ

Araştırmamızın varsayımı rekreasyon alanlarının ve faaliyetlerinin fonksiyonel bakımdan birçok risk ve kalite yönetimi standartlarından yoksun olduğu yönündedir. Fonksiyonel risk kavramı çerçevesinde hem risk hem de kalite algısının olası fonksiyonel risk oluşturabileceği göz önünde bulundurularak, bu iki kavramın fonksiyonel risk kavramının ana bileşenleri olduğu düşünülerek araştırma gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla bu çalışmada rekreasyon alanlarının fonksiyonel bakımdan risk ve kalite standartlarının belirlenmesine yönelik bir durum tespiti yapılması ve bu durumun geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu sayede rekreasyon alanlarının karşılaşılabileceği zorunluluklar, eksiklikler, güçlü ve zayıf yönler belirlenerek var olan potansiyeller daha da açığa çıkartılarak daha kaliteli bir hizmet süreci sağlanabilecektir. Bu çalışmanın amacı rekreasyon alanlarında fonksiyonel risk ve kalite yönetimi standartlarının belirlenmesi ve geliştirilmesidir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi (tanımlayıcı, çözümleyici, deneysel vb.)

Araştırmamız; temel felsefesi bakımından uygulamalı, amacı bakımından açıklayıcı, yöntemi bakımından nicel ve tarama, süresi bakımından kesitsel ve analiz birimi bakımından bireydir.

3.2. Araştırma Yerinin Seçimi

Araştırma yerleri seçilirken ilgili outdoor rekreatif faaliyetlerin kullanıcı katılımı bakımından en yoğun olarak yapıldığı yerler göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır. Bu sebepten dolayı araştırmanın; paragliding branşı için Ölüdeniz mevki / Fethiye ilçesi / MUĞLA ili ve kayak branşı için Uludağ mevki / Osmangazi ilçesi / BURSA ilinde yapılması sağlanmıştır.

3.2.1. Paragliding Aktivitesine Katılan Bireylerin Araştırma Yeri

Muğla ili, Fethiye ilçesi, Ölüdeniz Mahallesi, Denizpark Caddesi, Belcekız Plajı – Güneydoğu yakasıdır. Yamaç paraşütü (paragliding) aktivitelerinin sonlanış noktası olduğu için örneklem seçim yeri olarak bu bölge seçilmiştir.

3.2.2. Kayak Aktivitesine Katılan Bireylerin Araştırma Yeri

Bursa ili, Osmangazi ilçesi, Uludağ Oteller Bölgesidir. Kayak aktivitesinin başlangıç ve bitiş noktası olduğu için örneklem seçim yeri olarak bu bölge seçilmiştir.

3.3. Araştırma evreni varsa örneği ve özellikleri ile örnekleme tekniği

Araştırmanın evrenini paragliding aktivitesine pilot eşliğinde katılan (tandem) ve eğitmen eşliğinde gerçekleştirilen kayak aktivitesine katılan bireyler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır.

Araştırmaya dahil edilme kriterleri şu şekildedir;

- 18 yaşını doldurmuş (reşit) olmak,
- Herhangi bir engeli bulunmamak,

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak ve Türkçe bilmek,
- Pilot eşliğinde gerçekleştirilen yamaç paraşütü (tandem paragliding) veya eğitmen eşliğinde gerçekleştirilen kayak aktivitesine katılmış olmak.

Bu kriterleri sağlamayan bireyler araştırmaya dahil edilmemiştir.

Nunnally' e (1978) göre örneklem sayısı konusunda uygulanacak ölçekteki madde sayısının 10 katı örnekleme ulaşılmaması gerekirken; MacCallum, Widaman, Preacher ve Hong (2001) madde sayısının 4 katı büyüklüğünde bir örnekleme ulaşılmamasının yeterli olacağını belirtmektedir. Bununla birlikte Comrey ve Lee (1992), Tabachnick ve Fidel (1996) ile DeVellis (2014), örneklem sayısını 200 kişi orta, 300 kişi iyi, 500 kişi çok iyi, 1000 ve üzeri kişiyi mükemmel olarak nitelendirmişlerdir. Madde sayısının en az 5 katı olması gerektiği ise çoğu araştırmacı tarafından kabul görmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017; Tavşancıl, 2002).

Yapısal eşitlik modellemesinin yapılacağı araştırmalarda gözlenen değişken sayısının 10 katı civarında bir örneklem grubunun yeterli olacağı belirtilmektedir (Ullman, 2003).

Bu bilgiler, 27 sorudan oluşan envanterin 300 kişilik bir örneklem grubuna uygulanmış olmasının, istatistiki bakımdan yeterli sayıda örnekleme ulaşıldığını belirtmektedir.

Tablo 3.1. Paragliding Aktivitesine Katılarak Araştırmaya Dahil Olan Bireylerin Tanımlayıcı İstatistikleri

	min	max	\bar{x}	$\pm S. S.$
Yaş	19	58	37,5	11,69
Aylık Gelir Düzeyi	0 Türk Lirası	15000 Türk Lirası	4403,17	2231,36

Tablo 3.1.' e göre araştırmaya pilot eşliğinde paragliding aktivitesinde yer almış olan toplam 300 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaşları; minimum 19, maksimum 58, ortalaması $37,5 \pm 11,69$ olarak bulunmuştur.

Katılımcıların aylık gelir düzeyleri; minimum 0 Türk Lirası, maksimum 15000 Türk Lirası, ortalaması $4403,17 \pm 2231,36$ Türk Lirası olarak bulunmuştur.

Tablo 3.2. Paragliding Aktivitesine Katılarak Araştırmaya Dahil Olan Bireylerin Dağılımları

Değişken	Parametre	N	%
Cinsiyet	Kadın	143	47,7
	Erkek	157	52,3
Yaş Grubu	19 - 29 yaş aralığı	90	30
	30 - 60 yaş aralığı	210	70
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	10	3,3
	Kamu çalışanı	67	22,3
	Özel sektör çalışanı	162	54
	İşveren	28	9,3
	Öğrenci	29	9,7
	Emekli	4	1,3
Aylık Gelir Düzeyi	2020 ₺ ve altı	39	13
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	31,3
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	30
	6061 ₺ ve üstü	77	25,7
Yaşanılan Bölge	Doğu Anadolu Bölgesi	21	7
	İç Anadolu Bölgesi	42	14
	Karadeniz Bölgesi	32	10,7
	Akdeniz Bölgesi	55	18,3
	Ege Bölgesi	65	21,7
	Marmara Bölgesi	73	24,3
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	4
Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?	Evet	145	48,3
	Hayır	155	51,7
TOPLAM		300	100

Tablo 3.2.' ye göre araştırmaya paragliding aktivitesine katılarak dahil olan toplam 300 kişi bulunmaktadır.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre dağılımları; 143 kişi kadın (%47,7), 157 kişi erkektir (%52,3).

Yaş grubu değişkenine göre dağılımları; 90 kişi 19 - 29 yaş aralığında (%30), 210 kişi 30 - 60 yaş aralığındadır (%70).

Çalışma durumu değişkenine göre dağılımları;10 kişi çalışmıyor (%3,3), 67 kişi kamu çalışanı (%22,3), 162 kişi özel sektör çalışanı (%54), 28 kişi işveren (%9,3), 29 kişi öğrenci (%9,7), 4 kişi emeklidir (%1,3).

Aylık gelir düzeyi değişkenine göre dağılımları; 39 kişi 2020 ₺ ve altı (%13), 94 kişi 2021 ₺ - 4040 ₺ arası (%31,3), 90 kişi 4041 ₺ - 6060 ₺ arası (%30), 77 kişi 6061 ₺ ve üstüdür (%25,7).

Yaşanılan bölge değişkenine göre dağılımları; 21 kişi Doğu Anadolu Bölgesi (%7), 42 kişi İç Anadolu Bölgesi (%14), 32 kişi Karadeniz Bölgesi (%10,7), 55 kişi Akdeniz Bölgesi (%18,3), 65 kişi Ege Bölgesi (%21,7), 73 kişi Marmara Bölgesi (%24,3), 12 kişi Güneydoğu Anadolu Bölgesi' dir (%4).

Özellikle bu aktivite için gelme değişkenine göre dağılımları; 145 kişi evet (%48,3), 155 kişi hayır (%51,7) olarak bulunmuştur.

Tablo 3.3. Kayak Aktivitesine Katılarak Araştırmaya Dahil Olan Bireylerin Tanımlayıcı İstatistikleri

	min	max	\bar{x}	\pm S. S.
Yaş	19	52	31,75	8,65
Aylık Gelir Düzeyi	0 Türk Lirası	9500 Türk Lirası	4521,6	2183,71

Tablo 3.3.' e göre araştırmaya eğitmen eşliğinde kayak aktivitesinde yer almış olan toplam 250 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaşları; minimum 19, maksimum 52, ortalaması $31,75 \pm 8,65$ olarak bulunmuştur.

Katılımcıların aylık gelir düzeyleri; minimum 0 Türk Lirası, maksimum 9500 Türk Lirası, ortalaması $4521,6 \pm 2183,71$ Türk Lirası olarak bulunmuştur.

Tablo 3.4. Kayak Aktivitesine Katılarak Araştırmaya Dahil Olan Bireylerin Dağılımları

Değişken	Parametre	N	%
Cinsiyet	Kadın	78	31,2
	Erkek	172	68,8
Yaş Grubu	19 - 29 yaş aralığı	127	50,8
	30 - 60 yaş aralığı	123	49,2
Çalışma Durumu	Çalışmıyor	6	2,4
	Kamu çalışanı	53	21,2
	Özel sektör çalışanı	125	50
	İşveren	36	14,4
	Öğrenci	30	12
Aylık Gelir Düzeyi	2325 ₺ ve altı	40	16
	2026 ₺ - 4650 ₺ arası	92	36,8
	4651 ₺ - 6975 ₺ arası	77	30,8
	6976 ₺ ve üstü	41	16,4
Yaşanılan Bölge	Doğu Anadolu Bölgesi	13	5,2
	İç Anadolu Bölgesi	24	9,6
	Karadeniz Bölgesi	12	4,8
	Akdeniz Bölgesi	32	12,8
	Ege Bölgesi	41	16,4
	Marmara Bölgesi	122	48,8
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	2,4
Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?	Evet	212	84,8
	Hayır	38	15,2
TOPLAM		250	100

Tablo 3.4.' e göre araştırmaya kayak aktivitesine katılarak dahil olan toplam 250 kişi bulunmaktadır.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre dağılımları; 78 kişi kadın (%31,2), 172 kişi erkektir (%68,8).

Yaş grubu değişkenine göre dağılımları; 127 kişi 19 - 29 yaş aralığında (%50,8), 123 kişi 30 - 60 yaş aralığındadır (%49,2).

Çalışma durumu değişkenine göre dağılımları; 6 kişi çalışmıyor (%2,4), 53 kişi kamu çalışanı (%21,2), 125 kişi özel sektör çalışanı (%50), 36 kişi işveren (%14,4), 30 kişi öğrencidir (%12).

Aylık gelir düzeyi değişkenine göre dağılımları; 40 kişi 2020 ₺ ve altı (%16), 92 kişi 2021 ₺ - 4040 ₺ arası (%36,8), 77 kişi 4041 ₺ - 6060 ₺ arası (%30,8), 41 kişi 6061 ₺ ve üstüdür (%16,4).

Yaşanılan bölge değişkenine göre dağılımları; 13 kişi Doğu Anadolu Bölgesi (%5,2), 24 kişi İç Anadolu Bölgesi (%9,6), 12 kişi Karadeniz Bölgesi (%4,8), 32 kişi Akdeniz Bölgesi (%12,8), 41 kişi Ege Bölgesi (%16,4), 122 kişi Marmara Bölgesi (%48,8), 6 kişi Güneydoğu Anadolu Bölgesi' dir (%2,4).

Özellikle bu aktivite için gelme değişkenine göre dağılımları; 212 kişi evet (%84,8), 38 kişi hayır (%15,2) olarak belirlenmiştir.

3.4. Varsa kontrol grubunun özellikleri ve seçimi, kontrol grubu kaynakları, araştırma gruplarının (olgu, kontrol, deney) benzerliği

Araştırmada kontrol grubu bulunmamaktadır.

3.5. Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenlerinin belirlenmesi

Araştırmadaki bağımlı değişkenler 'Rekreasyon Emniyet İklimi Envanteri' ne ve 'Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği' ne verilen cevaplardır. Bağımsız değişkenler ise yaş, cinsiyet, meslek, aylık gelir, ikamet edilen bölge ve ziyaret sebebinin sadece ilgili aktivite olup olmadığı sorularına verilen cevaplardır.

3.6. Araştırmada kullanılan terim, sınıflandırma, yöntem ve ölçütlerin açıklanması

Yaş grubu değişkenleri kategorik hale getirilirken Havighurst' ün (1972) yetişkinlik dönemlerini kategorik hale getirirken kullanmış olduğu 19 – 29 yaş arası ilk yetişkinlik, 30 – 60 yaş arası orta yetişkinlik tanımlamaları kabul edilmiştir.

Aylık gelir düzeyi değişkenleri, ilgili branşa yönelik verilerin toplanmış olduğu ay ve yıl baz alınarak (paragliding branşı için Temmuz 2019, kayak branşı için Ocak – Şubat 2020), ilgili dönemde ülkemizde geçerli olan asgari ücret (T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Asgari Ücretin Net Hesabı ve İşverene Maliyeti) ve tam sayı katları hesaplanarak kategorik hale getirilmiştir.

3.7. Araştırmada kullanılan araç-gereçlerin (anket, uygulama rehberi, ölçek vb.) tanımlanması

3.7.1. RSCMT (Recreation Safety Climate Measurement Tool)

Katılımcıların, rekreatif faaliyetlerle ilgili fonksiyonel risk algılarını belirleyebilmek için Cheng ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilmiş olan “Recreation Safety Climate Measurement Tool” kullanılmıştır. Ölçek kullanılmadan önce ilgili yazardan mail yolu ile kullanım ile ilgili gerekli izin alınmıştır.

Ölçek 27 soru ve 8 faktörden oluşmaktadır. Bu faktörler; yönetim emniyet bağlılığı, rekreasyon emniyet kurallarının algılanması, rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum, katılımcılar için emniyet eğitimi, sorumlu yönetici, acil durum tesisi, önemseme, başkalarını düşünen emniyet davranışıdır. Ölçek beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçeğe verilebilecek cevaplar; 1: Tamamen katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen katılıyorum şeklindedir. Ölçeğin amacı rekreasyon alanlarındaki emniyet algısının ölçülmesidir.

3.7.1.1. RSCMT (Recreation Safety Climate Measurement Tool) Türkçe’ ye uyarlama aşamaları

- Ölçek uyarlama kararı verilmesi
- Ölçeğin hedef dile çevrilmesi (en az iki kişilik komisyon)
- Geri-çeviri yapılması (en az iki kişilik komisyon)
- Uzman görüşüne başvurulması (en az iki kişilik komisyon)
- Ön test yapılması (her iki dili bilen bir örnekleme orijinal dildeki ölçeğin ve Türkçe’ ye uyarlanmış ölçeğin uygulanması)
- Güvenilirlik ve geçerliliğin test edilmesi (Cronbach Alpha, DFA ve gerektiğinde KFA)
- Yöntem ve madde yanlılığının test edilmesi (Bayık ve Gürbüz, 2016).

İngilizce olarak geliştirilmiş ve Türkçe uyarlaması, geçerlik ve güvenilirlik çalışması tarafımızdan gerçekleştirilecek olan ölçeğin Türkiye’de uygulanabilmesi için İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir. Çeviri aşamasında aşağıdaki prosedür izlenmiştir: Öncelikle beden eğitimi ve spor alanında çalışan ve İngilizce yeterlik düzeyleri yüksek olan üç doktora derecesine sahip uzmana orijinal ölçeğin İngilizceden Türkçeye çevirisi yaptırılmıştır. Elde edilen bu çevirilerin maddeleri karşılaştırılmış ve aynı içeriğe sahip çeviri maddeleri

belirlenmiştir. Daha sonra ortaya çıkan Türkçe taslak, Türkçe yeterlilik düzeyi yüksek olan üç Amerikalı tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Elde edilen İngilizce taslak ve orijinal form ile karşılaştırmış ve benzerliklerine göre her maddeyi en iyi temsil edecek çeviriye yer verilerek ölçeğin son hali oluşturulmuştur.

Bu çalışmaların ardından ölçeğin Türkçe ismi “Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı” olarak belirlenmiştir.

3.7.2. Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği

Katılımcıların, rekreasyonel spor merkezleri hizmet kalitesi algılarını belirleyebilmek için Ko ve Pastore (2004) tarafından geliştirilen, Köşker ve Çimen (2012) tarafından Türkçe için geçerliliği ve güvenilirliği yapılan, Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek kullanılmadan önce ilgili yazardan mail yolu ile kullanım ile ilgili gerekli izin alınmıştır.

Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği (RSHKÖ), 4 ana alt boyuttan ve bu 4 alt boyutu oluşturan 10 ara alt boyuttan oluşmakta olup toplam 38 madde yer almaktadır. Ana alt boyutlar; program kalitesi (9 madde), etkileşim kalitesi (9 madde), çıktı kalitesi (11 madde) ve fiziksel çevre kalitesidir (9 madde). Ara boyutlar ise; program çeşitliliği (3 madde), çalışma zamanı (2 madde), bilgi (4 madde), müşteri-çalışan etkileşimi (7 madde), müşteri-müşteri etkileşimi (2 madde), fiziksel değişim (5 madde), değer (3 madde), sosyalleşme (3 madde) tasarım (5 madde) ve ekipmandır (4 madde).

Program kalitesi alt boyutunu oluşturan ara boyutlar; program çeşitliliği, çalışma zamanı ve bilgi.

Etkileşim kalitesi alt boyutunu oluşturan ara boyutlar; müşteri-çalışan etkileşimi ve müşteri-müşteri etkileşimi.

Çıktı kalitesi alt boyutunu oluşturan ara boyutlar; fiziksel değişim, değer, sosyalleşme.

Fiziksel çevre kalitesi alt boyutunu oluşturan ara boyutlar; tasarım, ekipman.

Ölçek 7’li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğe verilebilecek cevaplar; 1: Hiç katılmıyorum ile 7: Tamamen katılıyorum aralığındadır. Ölçekte ters kodlanmış herhangi bir madde bulunmamaktadır.

3.7.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan bireylerin kişisel verilerinin toplanabilmesi adına kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu formda; yaş, cinsiyet, meslek, aylık gelir, ikamet edilen bölge ve ziyaret sebebinin sadece ilgili aktivite olup olmadığı ile ilgili 6 adet soru bulunmaktadır. Katılımcılardan hiçbir kimlik bilgisi talep edilmemiştir.

3.8. Alınan etik kurul onayının yeri ve numarası

Çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için T.C. Kocaeli Üniversitesi - Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 158506 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

3.9. Veri çözümü, kullanılan istatistiksel testlerin ve hesaplamaların tanımlanması

Veriler AMOS 24 ve SPSS 25 paket programlarında analiz edilmiştir. AMOS 24 paket programında doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. SPSS 25 paket programında verilerin normal dağılıma uygun olup olmadıkları Kolmogorov-Smirnov Testi aracılığı ile analiz edilmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiği için parametrik testlerle analizler gerçekleştirilmiştir. Tanımlayıcı istatistiksel hesaplamalar (frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma), keşfedici faktör analizi, bağımsız değişkenlerde 2 tane değişken olanlar için Independent-Samples T Testi, 3 ve daha fazla olan değişkenler için One-Way ANOVA kullanılmıştır. Independent-Samples T Testi ve One-Way ANOVA aracılığı ile gerçekleştirilen işlemlerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Anlamlı farklılığın kaynaklandığı grubun belirlenmesi için Tukey HSD ve LSD testi kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Tablo 4.1. Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı KMO ve Bartlett Küresellik Analizi Sonuçları

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		0,792
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	3728,262
	df	351
	Sig.	0,000

Tablo 4.1.' e göre; KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) değerinin 0,792 olması, örneklemin faktör analizi için oldukça yeterli olduğunu işaret etmektedir. Bu değer en az 0,60 olması gerekmektedir.

Aynı tablodaki Bartlett's Küresellik Testi (Bartlett's Test of Sphericity) sonucunun (Sig. = 0,000), anlamlı olması ($p < 0,05$) değişkenler arası ilişkilerin oluşturduğu matrisin faktör analizi için anlamlı olduğunu ve faktör analizi yapılabileceği anlamına gelmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2018).

Tablo 4.2. Doğrulayıcı Faktör Analizinde Kullanılan Uyum İyiliği İndeksleri Kabul Edilebilir ve Normal Değerleri ile Araştırmada Bulunan Değerler

İndeks	Normal Değer	Kabul Edilebilir Değer	Araştırmada Bulunan Değer
χ^2 “p” Değeri	$p>0.05$	-	450,047
χ^2 /Df	<2	<5	1,661
GFI	>0.95	>0.90	0,915
AGFI	>0.95	>0.90	0,924
CFI	>0.95	>0.90	0,962
RMSEA	<0.05	<0.08	0,047
RMR	<0.05	<0.08	0,0543

(Munro, 2005; Schreiber, Nora, Stage, Barlow ve King, 2006; Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008; Schumacker ve Lomax, 2010; Wang ve Wang, 2019).

Tablo 4.2.’ ye göre; verilen indekslerin normal değer ve kabul edilebilir değer aralıkları ile araştırmamızda bulunan model uyum değerleri incelendiğinde; Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı’ nın faktöriyel yapısının araştırma verileri ile desteklendiği, başka bir deyişle doğrulandığı söylenebilir.

Tablo 4.3. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı Değerleri ve Anlamları

Güvenirlik katsayısı (Cronbach alfa)	Anlamı
≥ 0.9	Mükemmel
$0.7 \leq \alpha < 0.9$	İyi
$0.6 \leq \alpha < 0.7$	Kabul edilebilir
$0.5 \leq \alpha < 0.6$	Zayıf
$\alpha < 0.5$	Kabul edilemez

(Özdamar, 2002).

Tablo 4.4. Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Faktörler	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Faktör 1. Yönetim emniyet bağlılığı	0,862	4
Faktör 2. Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	0,895	4
Faktör 3. Rekreasyonel çevre ve emniyet arasındaki uyum	0,800	3
Faktör 4. Katılımcılar için emniyet eğitimi	0,760	4
Faktör 5. Sorumlu yönetici	0,835	3
Faktör 6. Acil durum tesisi	0,817	3
Faktör 7. İlgilenme	0,753	3
Faktör 8. Başkalarını düşünen emniyet davranışı	0,779	2
Ölçek Bütünlüğü	0,714	26

Tablo 4.3. ve Tablo 4.4.' e göre; Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı güvenilirlik analizi sonuçlarına göre; ölçme aracının bütün faktörleri güvenilirlik anlamında iyi düzeydedir ve güvenilirdir.

Tablo 4.5. Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Keşfedici Faktör Analizi Sonuçları

Faktör	Maddeler	\bar{x}	Faktör Yüğü	Eigen Değeri	Varyans (%)
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	1. Madde	4,19	,922	6,06	23,3
	2. Madde	3,79	,651		
	3. Madde	4,27	,889		
	4. Madde	3,75	,675		
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	5. Madde	2,99	,760	3,18	12,08
	6. Madde	3,06	,769		
	7. Madde	3,05	,797		
	8. Madde (T)	3,06	,999		
3. Faktör: Rekreasyonel çevre ve emniyet arasındaki uyum	9. Madde	3,1	,363	2,39	9,22
	10. Madde	2,99	,717		
	11. Madde	2,99	,976		
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	12. Madde	4,13	,756	2,33	8,99
	13. Madde	4,19	,794		
	14. Madde	4,17	,580		
	15. Madde (T)	3,99	,518		
5. Faktör: Sorumlu yönetici	16. Madde	3,28	,472	1,76	6,78
	17. Madde	2,9	,869		
	18. Madde	3,11	,841		
6. Faktör: Acil durum tesisi	19. Madde	2,23	,763	1,71	6,58
	20. Madde	2,54	,791		
	21. Madde	2,49	,824		
7. Faktör: İlgilenme	22. Madde	3,18	,695	1,66	6,31
	23. Madde	3,32	,800		
	24. Madde	3,5	,836		
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	25. Madde	2,94	,842	1,52	5,15
	26. Madde	3,24	,759		
					78,41

T = Ters kodlanmış madde.

Faktör analizinin en önemli bileşenlerinden birisi de Eigen değeri yani öz değerdir. Öz değerin 1 değerinden büyük olması güvenilirliğin pozitif değer alabilmesi için gerekli ve yeterli bir koşuldur (Kaiser, 1974). Tablo 4.5.' e göre; ölçme aracının orijinal haliyle uyumlu bir biçimde, maddeler ait oldukları faktörlere dağılmışlardır. Çalışmamızda; en yüksek öz değer 6,06 ve en düşük öz değer 1,52 olarak bulunmuştur. Tabloya göre; Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracının toplam varyans değeri %78,41 olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre; ölçme aracı istenilen sonucu %78,41 doğruluk düzeyiyle açıklayabilmektedir.

Tablo 4.6. Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktör	Maddeler	Faktör Yüğü	SMC	CR	AVE
1. Faktör: Yönetim emniyet bağılığı	1. Madde	0,875	0,85	0,88	0,66
	2. Madde	0,736	0,71		
	3. Madde	0,866	0,84		
	4. Madde	0,783	0,76		
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	5. Madde	0,845	0,82	0,92	0,76
	6. Madde	0,844	0,49		
	7. Madde	0,848	0,82		
	8. Madde	0,949	0,92		
3. Faktör: Rekreasyonel çevre ve emniyet arasındaki uyum	9. Madde	0,783	0,76	0,93	0,83
	10. Madde	0,966	0,94		
	11. Madde	0,961	0,93		
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	12. Madde	0,786	0,76	0,85	0,60
	13. Madde	0,826	0,80		
	14. Madde	0,724	0,70		
	15. Madde	0,768	0,75		
5. Faktör: Sorumlu yönetici	16. Madde	0,703	0,68	0,80	0,58
	17. Madde	0,770	0,75		
	18. Madde	0,814	0,79		
6. Faktör: Acil durum tesisi	19. Madde	0,737	0,72	0,83	0,62
	20. Madde	0,81	0,79		
	21. Madde	0,817	0,79		
7. Faktör: İlgilenme	22. Madde	0,777	0,75	0,83	0,61
	23. Madde	0,793	0,77		
	24. Madde	0,792	0,77		
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	25. Madde	0,766	0,74	0,77	0,63
	26. Madde	0,824	0,80		

SMC=Squared multiple correlations; CR=Composite Reliability; AVE=Average variance extracted

Bir ölçeğin geçerliliği, ayırt edici geçerlik ve yapısal uyum geçerliliği ile değerlendirilir. Yapısal uyum geçerliliği, maddelerin faktör yüklerinin hepsinin önemli olup olmadığını ifade etmektedir (Bagozzi, Yi ve Singh, 1991). Tablo 4.6.' ya göre; tüm boyutlar için AVE değerleri 0,58 ile 0,83 arasında değişmekte olup, 0,50 ölçütünü aşmaktadır (Fornell ve Larcker, 1981). Bu, doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarının, ölçeğinin yapısal geçerlik koşullarını desteklediğini göstermektedir.

Ölçeğin, 3 numaralı «Rekreasyonel çevre ve emniyet arasındaki uyum» faktöründeki «Burası dalış aktivitelere uygun değil, beni endişeli hissettiriyor.» maddesi Paragliding aktivitesi ile ilgili uygun veriler sağlayamadığı için güvenilirlik analizi sonuçları doğrultusunda ölçekten çıkarılmıştır.

Tablo 4.7. Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Pearson Korelasyon Sonuçları

Faktör 1. Yönetim emniyet bağlılığı	r
1. Madde	0,880*
2. Madde	0,814*
3. Madde	0,857*
4. Madde	0,830*
Faktör 2. Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	
5. Madde	0,852*
6. Madde	0,857*
7. Madde	0,848*
8. Madde	0,945*
Faktör 3. Rekreasyonel çevre ve emniyet arasındaki uyum	
9. Madde	0,682*
10. Madde	0,931*
11. Madde	b
12. Madde	0,925*
Faktör 4. Katılımcılar için emniyet eğitimi	
13. Madde	0,774*
14. Madde	0,800*
15. Madde	0,757*
16. Madde	0,719*
Faktör 5. Sorumlu yönetici	
17. Madde	0,866*
18. Madde	0,874*
19. Madde	0,862*
Faktör 6. Acil durum tesisi	
20. Madde	0,813*
21. Madde	0,871*
22. Madde	0,881*
Faktör 7. Önemseme	
23. Madde	0,724*
24. Madde	0,867*
25. Madde	0,863*
Faktör 8. Başkalarını düşünen emniyet davranışı	
26. Madde	0,907*
27. Madde	0,904*

*. 0.01 düzeyinde korelasyon bulunmaktadır.

b. Farklı yanıtlar verilmediği için korelasyon değeri hesaplanamamıştır.

Tablo 4.7.' ye göre; Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Pearson korelasyon sonuçlarına göre; maddelerin, ait oldukları faktörlerle kuvvetli düzeyde pozitif korelasyon bulunmaktadır. Bu sonuçlar, ölçme aracının maddelerinin ait oldukları faktörleri doğru bir biçimde temsil ettiğini belirtmektedir.

Tablo 4.8. Paragliding Branşına Göre Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

Değişkenler	Statistic	df	p
Yaş Grubunuz?	0,443	300	0,115
Cinsiyetiniz?	0,353	300	0,178
Mesleğiniz?	0,312	300	0,346
Aylık Gelir Grubunuz?	0,197	300	0,248
Hangi bölgede yaşıyorsunuz?	0,178	300	0,197
Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?	0,350	300	0,162

Tablo 4.8.' e göre; paragliding branşı ile ilgili veriler normal dağılım göstermektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.9. Kayak Branşına Göre Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

Değişkenler	Statistic	df	p
Yaş Grubunuz?	0,345	250	0,187
Cinsiyetiniz?	0,437	250	0,487
Mesleğiniz?	0,287	250	0,349
Aylık Gelir Grubunuz?	0,220	250	0,517
Hangi bölgede yaşıyorsunuz?	0,282	250	0,321
Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?	0,512	250	0,452

Tablo 4.9.' a göre; kayak branşı ile ilgili veriler normal dağılım göstermektedir ($p>0,05$).

Tablo 4.10. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Tanımlayıcı İstatistikleri

Faktörler	min	max	\bar{x}	\pm S. S.
1. Faktör: Yönetim emniyet bağıllığı	1	5	4	0,98
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	1	5	3,09	0,67
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	1	5	3,04	0,92
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	1	5	2,9	0,7
5. Faktör: Sorumlu yönetici	1	5	3,02	1,05
6. Faktör: Acil durum tesisi	1	5	2,97	0,9
7. Faktör: Önemseme	1	5	4,12	0,69
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	1	5	3,01	0,69

Tablo 4.10.' a göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamaları; yönetim emniyet bağıllığı alt boyutunda $\bar{x}=3,99\pm 0,98$, rekreasyon emniyet kurallarının algılanması alt boyutunda $\bar{x}=3,04\pm 0,92$, rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum alt boyutunda $\bar{x}=3,02\pm 1,04$, katılımcılar için emniyet eğitimi alt boyutunda $\bar{x}=4,12\pm 0,68$, sorumlu yönetici alt boyutunda $\bar{x}=3,09\pm 0,95$, acil durum tesisi alt boyutunda $\bar{x}=2,42\pm 0,74$, önemseme alt boyutunda $\bar{x}=3,33\pm 0,92$, başkalarını düşünen emniyet davranışı alt boyutunda $\bar{x}=3,09\pm 0,91$ olarak bulunmuştur.

Tablo 4.11. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	\pm S. S.	df	t	p
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	Kadın	143	3,94	1	298	-0,956	0,340
	Erkek	157	4,05	0,96			
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	Kadın	143	2,98	0,92	298	-0,967	0,334
	Erkek	157	3,08	0,92			
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	Kadın	143	2,9	1,11	298	-1,829	0,068
	Erkek	157	3,12	0,97			
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	Kadın	143	4,05	0,73	298	-1,454	0,147
	Erkek	157	4,17	0,64			
5. Faktör: Sorumlu yönetici	Kadın	143	3,09	1,03	298	-0,099	0,921
	Erkek	157	3,1	0,87			
6. Faktör: Acil durum tesisi	Kadın	143	2,41	0,78	298	-0,138	0,890
	Erkek	157	2,42	0,7			
7. Faktör: Önemseme	Kadın	143	3,3	0,91	298	-0,620	0,536
	Erkek	157	3,36	0,94			
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	Kadın	143	3,03	0,91	298	-1,025	0,306
	Erkek	157	3,14	0,91			

Tablo 4.11.' e göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.12. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	\pm S. S.	df	t	p
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	19 - 29 Yaş Aralığı	90	4,09	0,98	298	1,003	0,317
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	3,96	0,98			
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	19 - 29 Yaş Aralığı	90	2,87	0,91	298	-2,142	0,033*
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	3,11	0,92			
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	19 - 29 Yaş Aralığı	90	3,11	1,09	298	0,979	0,328
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	2,99	1,03			
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	19 - 29 Yaş Aralığı	90	4,09	0,68	298	-0,419	0,675
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	4,13	0,7			
5. Faktör: Sorumlu yönetici	19 - 29 Yaş Aralığı	90	2,99	1,02	298	-1,241	0,216
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	3,14	0,92			
6. Faktör: Acil durum tesisi	19 - 29 Yaş Aralığı	90	2,44	0,81	298	0,243	0,808
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	2,41	0,71			
7. Faktör: Önemseme	19 - 29 Yaş Aralığı	90	3,32	0,94	298	-0,162	0,871
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	3,34	0,93			
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	19 - 29 Yaş Aralığı	90	3,02	1,00	298	-0,929	0,353
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	3,12	0,88			

* $p < 0,05$

Tablo 4.12.' ye göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; rekreasyon emniyet kurallarının algılanması faktörünün ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Diğer faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.13. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Meslek Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	\pm S. S.	df	F	p	Tukey HSD
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	1) Çalışmıyor	10	3,75	1,24	5	3,627	0,003*	6 – 1 (p=0,038) 6 – 2 (p=0,001) 6 – 3 (p=0,001) 6 – 4 (p=0,005) 6 – 5 (p=0,001)
	2) Kamu Çalışanı	67	4,1	0,84				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	4,02	1				
	4) İşveren	28	3,92	0,83				
	5) Öğrenci	29	4,09	1,04				
	6) Emekli	4	2,06	0,92				
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	1) Çalışmıyor	10	3,85	1,01	5	1,993	0,080	
	2) Kamu Çalışanı	67	2,96	0,86				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	3,01	0,95				
	4) İşveren	28	3,08	0,79				
	5) Öğrenci	29	3,01	0,95				
	6) Emekli	4	3,56	0,72				
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	1) Çalışmıyor	10	2,77	0,88	5	0,433	0,825	
	2) Kamu Çalışanı	67	3	1,08				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	2,99	1,07				
	4) İşveren	28	3,15	1,02				
	5) Öğrenci	29	3,21	0,99				
	6) Emekli	4	3,17	0,79				
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	1) Çalışmıyor	10	3,75	0,81	5	0,900	0,482	
	2) Kamu Çalışanı	67	4,07	0,7				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	4,16	0,69				
	4) İşveren	28	4,06	0,62				
	5) Öğrenci	29	4,2	0,64				
	6) Emekli	4	4	1,14				
5. Faktör: Sorumlu yönetici	1) Çalışmıyor	10	3,13	1,16	5	1,435	0,211	
	2) Kamu Çalışanı	67	3,04	0,86				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	3,19	0,93				
	4) İşveren	28	3,08	0,88				
	5) Öğrenci	29	2,76	1,16				
	6) Emekli	4	2,5	1,29				
6. Faktör: Acil durum tesisi	1) Çalışmıyor	10	2,3	1,1	5	1,547	0,175	
	2) Kamu Çalışanı	67	2,47	0,67				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	2,35	0,72				
	4) İşveren	28	2,69	0,75				
	5) Öğrenci	29	2,43	0,71				
	6) Emekli	4	2,92	1,37				
7. Faktör: Önemseme	1) Çalışmıyor	10	3,53	1,27	5	1,368	0,236	
	2) Kamu Çalışanı	67	3,27	0,84				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	3,38	0,91				
	4) İşveren	28	3,35	0,93				
	5) Öğrenci	29	3,29	1,04				
	6) Emekli	4	2,25	1,1				
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	1) Çalışmıyor	10	2,85	1	5	1,752	0,123	
	2) Kamu Çalışanı	67	2,97	0,94				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	3,23	0,87				
	4) İşveren	28	2,96	0,82				
	5) Öğrenci	29	2,91	1,06				
	6) Emekli	4	2,50	1,29				

* p<0,05

Tablo 4.13.' e göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dâhil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının meslek değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; yönetim emniyet bağlılığı faktörünün ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Farkın kaynaklandığı grubun tespit edilmesi için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre; anlamlı farklılık emekli olan katılımcılardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.14. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S.$ S.	df	F	p
1. Faktör: Yönetim emniyet bağıllığı	2020 ₺ ve altı	39	3,99	1,08	3	0,170	0,916
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	4,06	0,94			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	3,96	1,07			
	6061 ₺ ve üstü	77	3,97	0,89			
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	2020 ₺ ve altı	39	3,18	1,01	3	0,428	0,733
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	3,06	0,87			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	2,99	0,94			
	6061 ₺ ve üstü	77	3,01	0,92			
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	2020 ₺ ve altı	39	3,06	0,99	3	1,195	0,312
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	3,1	1,08			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	3,09	1,05			
	6061 ₺ ve üstü	77	2,83	1,03			
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	2020 ₺ ve altı	39	4,1	0,7	3	2,621	0,051
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	4,01	0,74			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	4,09	0,72			
	6061 ₺ ve üstü	77	4,3	0,55			
5. Faktör: Sorumlu yönetici	2020 ₺ ve altı	39	2,89	1,11	3	1,107	0,346
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	3,21	0,88			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	3,07	1,02			
	6061 ₺ ve üstü	77	3,09	0,86			
6. Faktör: Acil durum tesisi	2020 ₺ ve altı	39	2,41	0,79	3	0,567	0,637
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	2,34	0,65			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	2,48	0,83			
	6061 ₺ ve üstü	77	2,45	0,72			
7. Faktör: Önemseme	2020 ₺ ve altı	39	3,32	1,05	3	0,120	0,948
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	3,38	0,8			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	3,32	0,97			
	6061 ₺ ve üstü	77	3,31	0,98			
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	2020 ₺ ve altı	39	2,9	1,01	3	0,708	0,548
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	3,14	0,92			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	3,12	0,91			
	6061 ₺ ve üstü	77	3,1	0,87			

Tablo 4.14.' e göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının aylık gelir durumu değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.15. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Yaşanılan Bölge Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	F	p
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	Doğu Anadolu Bölgesi	21	3,89	1,13	6	0,409	0,873
	İç Anadolu Bölgesi	42	3,88	1,09			
	Karadeniz Bölgesi	32	4,09	0,95			
	Akdeniz Bölgesi	55	4,09	0,89			
	Ege Bölgesi	65	4,07	1			
	Marmara Bölgesi	73	3,96	0,96			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	3,81	0,94			
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	Doğu Anadolu Bölgesi	21	3,01	0,99	6	0,455	0,841
	İç Anadolu Bölgesi	42	2,94	0,99			
	Karadeniz Bölgesi	32	3,13	0,95			
	Akdeniz Bölgesi	55	2,92	0,88			
	Ege Bölgesi	65	3,15	0,88			
	Marmara Bölgesi	73	3,05	0,95			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	3,15	0,81			
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	Doğu Anadolu Bölgesi	21	3,32	0,9	6	0,934	0,471
	İç Anadolu Bölgesi	42	3,14	1,22			
	Karadeniz Bölgesi	32	2,9	1,03			
	Akdeniz Bölgesi	55	3,17	0,91			
	Ege Bölgesi	65	2,94	1,15			
	Marmara Bölgesi	73	2,88	1,02			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	3,11	0,76			
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	Doğu Anadolu Bölgesi	21	3,89	0,71	6	1,037	0,401
	İç Anadolu Bölgesi	42	4,13	0,66			
	Karadeniz Bölgesi	32	4,21	0,64			
	Akdeniz Bölgesi	55	4,1	0,65			
	Ege Bölgesi	65	4,16	0,71			
	Marmara Bölgesi	73	4,17	0,73			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	3,79	0,65			
5. Faktör: Sorumlu yönetici	Doğu Anadolu Bölgesi	21	2,78	0,87	6	0,517	0,795
	İç Anadolu Bölgesi	42	3,09	0,99			
	Karadeniz Bölgesi	32	3,08	0,96			
	Akdeniz Bölgesi	55	3,17	1,01			
	Ege Bölgesi	65	3,17	0,94			
	Marmara Bölgesi	73	3,09	0,98			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	3,03	0,61			
6. Faktör: Acil durum tesisi	Doğu Anadolu Bölgesi	21	2,44	0,78	6	1,305	0,255
	İç Anadolu Bölgesi	42	2,63	0,80			
	Karadeniz Bölgesi	32	2,32	0,62			
	Akdeniz Bölgesi	55	2,39	0,7			
	Ege Bölgesi	65	2,26	0,7			
	Marmara Bölgesi	73	2,5	0,82			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	2,47	0,48			
7. Faktör: Önemseme	Doğu Anadolu Bölgesi	21	3,33	1,02	6	1,564	0,157
	İç Anadolu Bölgesi	42	3,18	0,95			
	Karadeniz Bölgesi	32	3,33	0,87			
	Akdeniz Bölgesi	55	3,39	0,87			
	Ege Bölgesi	65	3,56	0,94			
	Marmara Bölgesi	73	3,26	0,93			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	2,83	0,85			
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	Doğu Anadolu Bölgesi	21	3,19	0,8	6	1,132	0,344
	İç Anadolu Bölgesi	42	3,23	0,87			
	Karadeniz Bölgesi	32	3,17	1			
	Akdeniz Bölgesi	55	3,04	0,94			
	Ege Bölgesi	65	3,12	0,85			
	Marmara Bölgesi	73	3,06	0,97			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	2,5	0,88			

Tablo 4.15.' e göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının yaşanılan bölge değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.16. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	\pm S. S.	df	t	p
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	Evet	145	4,01	0,97	298	0,249	0,804
	Hayır	155	3,99	1			
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	Evet	145	2,99	0,88	298	-0,976	0,330
	Hayır	155	3,09	0,96			
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	Evet	145	3,04	1,07	298	0,197	0,844
	Hayır	155	3,01	1,03			
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	Evet	145	4,16	0,68	298	1,064	0,288
	Hayır	155	4,08	0,69			
5. Faktör: Sorumlu yönetici	Evet	145	3,21	0,94	298	1,991	0,047*
	Hayır	155	2,99	0,95			
6. Faktör: Acil durum tesisi	Evet	145	2,35	0,66	298	-1,625	0,105
	Hayır	155	2,49	0,8			
7. Faktör: Önemseme	Evet	145	3,40	0,88	298	1,163	0,246
	Hayır	155	3,28	0,98			
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	Evet	145	3,2	0,83	298	1,994	0,047*
	Hayır	155	2,99	0,98			

* $p < 0,05$

Tablo 4.16.’ ya göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; sorumlu yönetici ve başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Diğer faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.17. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Ara Boyutları Tanımlayıcı İstatistikleri

Ara Boyut	min	max	\bar{x}	\pm S. S.
Program çeşitliliği	1,33	7	3,97	1,22
Çalışma zamanı	1	7	4,14	1,59
Bilgi	1,25	7	4,01	1,04
Müşteri - çalışan etkileşimi	2	6,57	4,02	0,84
Müşteri - müşteri etkileşimi	1	7	4,17	1,4
Fiziksel değişim	1,4	7	4,01	0,95
Değer	1	7	4,09	1,21
Sosyalleşme	1	7	4,22	1,23
Tasarım	1,6	6,2	4,01	0,93
Ekipman	1,25	6,75	4,03	1,06

Tablo 4.17.' ye göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamaları; program çeşitliliği ara boyutunda $\bar{x}=3,97\pm 1,22$, çalışma zamanı ara boyutunda $\bar{x}=4,14\pm 1,59$, bilgi ara boyutunda $\bar{x}=4,01\pm 1,04$, müşteri - çalışan etkileşimi ara boyutunda $\bar{x}=4,02\pm 0,84$, müşteri - müşteri etkileşimi ara boyutunda $\bar{x}=4,17\pm 1,4$, fiziksel değişim ara boyutunda $\bar{x}=4,01\pm 0,95$, değer ara boyutunda $\bar{x}=4,09\pm 1,21$, sosyalleşme ara boyutunda $\bar{x}=4,22\pm 1,23$, tasarım ara boyutunda $\bar{x}=4,01\pm 0,93$, ekipman ara boyutunda $\bar{x}=4,03\pm 1,06$ olarak bulunmuştur.

Tablo 4.18. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Alt Boyutları Tanımlayıcı İstatistikleri

Alt Boyut	min	max	\bar{x}	\pm S. S.
Program kalitesi	2,11	6,83	4,04	0,78
Etkileşim kalitesi	2,14	6,57	4,09	0,82
Çıktı kalitesi	2,38	6,78	4,11	0,74
Fiziksel çevre kalitesi	2,3	6,15	4,02	0,7
Toplam	3,01	6,52	4,06	0,46

Tablo 4.18.' e göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği alt boyut puan ortalamaları; program kalitesi alt boyutunda $\bar{x}=4,04\pm 0,78$, etkileşim kalitesi alt boyutunda $\bar{x}=4,09\pm 0,82$, çıktı kalitesi alt boyutunda $\bar{x}=4,11\pm 0,74$, fiziksel çevre kalitesi alt boyutunda $\bar{x}=4,02\pm 0,7$ olarak bulunmuştur. Envanter toplam puan ortalaması ise $\bar{x}=4,06\pm 0,46$ olarak bulunmuştur.

Tablo 4.19. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	t	p
Program kalitesi	Kadın	143	4,06	0,77	298	0,557	0,578
	Erkek	157	4,01	0,8			
Etkileşim kalitesi	Kadın	143	4,2	0,8	298	2,104	0,036*
	Erkek	157	4	0,83			
Çıktı kalitesi	Kadın	143	4,1	0,8	298	-0,093	0,926
	Erkek	157	4,11	0,67			
Fiziksel çevre kalitesi	Kadın	143	4,05	0,69	298	0,706	0,481
	Erkek	157	3,99	0,7			
Toplam	Kadın	143	4,1	0,49	298	1,409	0,160
	Erkek	157	4,03	0,43			

* p<0,05

Tablo 4.19.' a göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; etkileşim kalitesi alt boyutunun ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,05). Diğer alt boyutların ve toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.20. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	\pm S. S.	df	t	p
Program kalitesi	19 - 29 Yaş Aralığı	90	4,31	0,87	298	4,108	0,000*
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	3,92	0,71			
Etkileşim kalitesi	19 - 29 Yaş Aralığı	90	4,21	0,92	298	1,657	0,098
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	4,04	0,77			
Çıktı kalitesi	19 - 29 Yaş Aralığı	90	4,15	0,86	298	0,668	0,505
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	4,09	0,68			
Fiziksel çevre kalitesi	19 - 29 Yaş Aralığı	90	4,07	0,73	298	0,801	0,424
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	4	0,68			
Toplam	19 - 29 Yaş Aralığı	90	4,19	0,58	298	3,066	0,002*
	30 - 60 Yaş Aralığı	210	4,01	0,38			

* $p < 0,05$

Tablo 4.20.' ye göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; program kalitesi alt boyutunun ve toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Diğer alt boyutların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.21. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Meslek Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	F	p	Tukey HSD
Program kalitesi	1) Çalışmıyor	10	4,33	0,63	5	2,095	0,066	
	2) Kamu Çalışanı	67	3,97	0,64				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	4,02	0,79				
	4) İşveren	28	3,86	0,78				
	5) Öğrenci	29	4,41	0,96				
	6) Emekli	4	3,89	0,97				
Etkileşim kalitesi	1) Çalışmıyor	10	4,18	0,65	5	1,798	0,113	
	2) Kamu Çalışanı	67	3,99	0,72				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	4,06	0,86				
	4) İşveren	28	4,11	0,79				
	5) Öğrenci	29	4,50	0,85				
	6) Emekli	4	3,91	0,83				
Çıktı kalitesi	1) Çalışmıyor	10	4,19	0,82	5	1,181	0,319	
	2) Kamu Çalışanı	67	4,01	0,68				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	4,08	0,72				
	4) İşveren	28	4,39	0,69				
	5) Öğrenci	29	4,18	0,85				
	6) Emekli	4	4,00	1,32				
Fiziksel çevre kalitesi	1) Çalışmıyor	10	3,90	0,77	5	1,368	0,236	
	2) Kamu Çalışanı	67	3,87	0,66				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	4,04	0,72				
	4) İşveren	28	4,09	0,53				
	5) Öğrenci	29	4,24	0,62				
	6) Emekli	4	3,90	1,23				
Toplam	1) Çalışmıyor	10	4,15	0,41	5	3,066	0,010*	6 – 2 (p=0,003) 6 – 3 (p=0,023)
	2) Kamu Çalışanı	67	3,96	0,39				
	3) Özel Sektör Çalışanı	162	4,05	0,47				
	4) İşveren	28	4,11	0,37				
	5) Öğrenci	29	4,33	0,57				
	6) Emekli	4	3,92	0,27				

* p<0,05

Tablo 4.21.' e göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği alt boyut puan ortalamalarının meslek değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,05). Alt boyutların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Farkın kaynaklandığı grubun tespit edilmesi için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre; anlamlı farklılık emekli olan katılımcılar ile kamu çalışanı ve özel sektör çalışanı katılımcılardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.22. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	F	P	Tukey HSD
Program kalitesi	1) 2020 ₺ ve altı	39	4,37	0,86	3	3,631	0,013*	1 – 3 (p=0,025) 1 – 4 (p=0,016)
	2) 2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	4,09	0,76				
	3) 4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	3,95	0,80				
	4) 6061 ₺ ve üstü	77	3,91	0,71				
Etkileşim kalitesi	1) 2020 ₺ ve altı	39	4,38	0,76	3	2,495	0,060	
	2) 2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	4,07	0,78				
	3) 4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	4,12	0,91				
	4) 6061 ₺ ve üstü	77	3,95	0,77				
Çıktı kalitesi	1) 2020 ₺ ve altı	39	4,13	0,81	3	1,215	0,304	
	2) 2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	4,14	0,68				
	3) 4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	4,18	0,79				
	4) 6061 ₺ ve üstü	77	3,97	0,69				
Fiziksel çevre kalitesi	1) 2020 ₺ ve altı	39	4,13	0,67	3	1,160	0,325	
	2) 2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	4,09	0,71				
	3) 4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	3,95	0,75				
	4) 6061 ₺ ve üstü	77	3,96	0,62				
Toplam	1) 2020 ₺ ve altı	39	4,25	0,50	3	4,203	0,006*	1 – 4 (p=0,004)
	2) 2021 ₺ - 4040 ₺ arası	94	4,1	0,42				
	3) 4041 ₺ - 6060 ₺ arası	90	4,05	0,53				
	4) 6061 ₺ ve üstü	77	3,95	0,35				

* $p < 0,05$

Tablo 4.22.' ye göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının aylık gelir durumu değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; program kalitesi alt boyutunun ve toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Diğer alt boyutların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Farkın kaynaklandığı grubun tespit edilmesi için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre; program kalitesi alt boyutundaki anlamlı farklılık 2020 Türk Lirası ve altı aylık gelire sahip olan katılımcılar ile 4041 Türk Lirası – 6060 Türk Lirası arası ve 6061 Türk Lirası ve üstü aylık gelire sahip katılımcılardan; toplam puanlardaki anlamlı farklılık ise 2020 Türk Lirası ve altı aylık gelire sahip olan katılımcılar ile 6061 Türk Lirası ve üstü gelire sahip katılımcılardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.23. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaşanılan Bölge Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	\pm S. S.	df	F	p
Program kalitesi	Doğu Anadolu Bölgesi	21	4,15	0,53	6	1,032	0,405
	İç Anadolu Bölgesi	42	4,23	1,03			
	Karadeniz Bölgesi	32	4,06	0,65			
	Akdeniz Bölgesi	55	4	0,86			
	Ege Bölgesi	65	3,98	0,67			
	Marmara Bölgesi	73	4,03	0,74			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	3,66	0,87			
Etkileşim kalitesi	Doğu Anadolu Bölgesi	21	3,98	0,73	6	1,089	0,369
	İç Anadolu Bölgesi	42	4,24	0,95			
	Karadeniz Bölgesi	32	4	0,87			
	Akdeniz Bölgesi	55	4,25	0,85			
	Ege Bölgesi	65	3,94	0,77			
	Marmara Bölgesi	73	4,09	0,76			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	4,22	0,83			
Çıktı kalitesi	Doğu Anadolu Bölgesi	21	4,10	0,7	6	1,112	0,355
	İç Anadolu Bölgesi	42	4,32	0,87			
	Karadeniz Bölgesi	32	4,01	0,64			
	Akdeniz Bölgesi	55	4,12	0,73			
	Ege Bölgesi	65	4,09	0,65			
	Marmara Bölgesi	73	4,09	0,78			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	3,79	0,68			
Fiziksel çevre kalitesi	Doğu Anadolu Bölgesi	21	4,14	0,6	6	0,746	0,613
	İç Anadolu Bölgesi	42	4,02	0,79			
	Karadeniz Bölgesi	32	3,87	0,65			
	Akdeniz Bölgesi	55	4,04	0,71			
	Ege Bölgesi	65	3,96	0,69			
	Marmara Bölgesi	73	4,11	0,69			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	3,85	0,62			
Toplam	Doğu Anadolu Bölgesi	21	4,09	0,3	6	1,493	0,180
	İç Anadolu Bölgesi	42	4,2	0,69			
	Karadeniz Bölgesi	32	3,98	0,3			
	Akdeniz Bölgesi	55	4,1	0,47			
	Ege Bölgesi	65	3,99	0,37			
	Marmara Bölgesi	73	4,08	0,43			
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	12	3,88	0,46			

Tablo 4.23.' e göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının yaşanılan bölge değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; faktörlerin ve toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.24. Katılımcıların Paragliding Aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	t	p
Program kalitesi	Evet	145	4,02	0,72	298	0,130	0,718
	Hayır	155	4,05	0,84			
Etkileşim kalitesi	Evet	145	4,06	0,86	298	0,525	0,469
	Hayır	155	4,13	0,78			
Çıktı kalitesi	Evet	145	4,05	0,68	298	1,819	0,178
	Hayır	155	4,16	0,78			
Fiziksel çevre kalitesi	Evet	145	3,96	0,69	298	1,646	0,201
	Hayır	155	4,07	0,7			
Toplam	Evet	145	4,02	0,42	298	2,284	0,132
	Hayır	155	4,1	0,49			

Tablo 4.24.’ e göre; paragliding aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; alt boyutların ve toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.25. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Tanımlayıcı İstatistikleri

Faktörler	min	max	\bar{x}	\pm S. S.
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	1,25	4,75	3,09	0,67
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	1,25	4,75	2,9	0,7
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	1	5	2,97	0,9
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	1,25	4	3,01	0,69
5. Faktör: Sorumlu yönetici	1	5	3,02	0,86
6. Faktör: Acil durum tesisi	1	5	2,38	0,7
7. Faktör: Önemseme	1	5	2,89	0,79
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	1	5	3,45	0,91

Tablo 4.25.' e göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamaları; yönetim emniyet bağlılığı alt boyutunda $\bar{x}=3,09\pm0,67$, rekreasyon emniyet kurallarının algılanması alt boyutunda $\bar{x}=2,9\pm0,7$, rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum alt boyutunda $\bar{x}=3,02\pm1,04$, katılımcılar için emniyet eğitimi alt boyutunda $\bar{x}=2,97\pm0,69$, sorumlu yönetici alt boyutunda $\bar{x}=3,02\pm0,86$, acil durum tesisi alt boyutunda $\bar{x}=2,38\pm0,7$, önemseme alt boyutunda $\bar{x}=2,89\pm0,79$, başkalarını düşünen emniyet davranışı alt boyutunda $\bar{x}=3,45\pm0,91$ olarak bulunmuştur. Envanter toplam puan ortalaması ise $\bar{x}=2,95\pm0,28$ olarak bulunmuştur.

Tablo 4.26. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	t	p
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	Kadın	78	3,11	0,62	248	0,370	0,712
	Erkek	172	3,08	0,69			
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	Kadın	78	3,05	0,73	248	2,292	0,023*
	Erkek	172	2,83	0,68			
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	Kadın	78	3	0,95	248	0,444	0,657
	Erkek	172	2,95	0,88			
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	Kadın	78	3,02	0,61	248	0,191	0,848
	Erkek	172	3	0,73			
5. Faktör: Sorumlu yönetici	Kadın	78	3,02	0,75	248	-0,069	0,945
	Erkek	172	3,03	0,91			
6. Faktör: Acil durum tesisi	Kadın	78	2,43	0,78	248	0,821	0,412
	Erkek	172	2,35	0,67			
7. Faktör: Önemseme	Kadın	78	2,8	0,79	248	-1,258	0,209
	Erkek	172	2,93	0,78			
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	Kadın	78	3,41	0,96	248	-0,417	0,677
	Erkek	172	3,46	0,89			

* $p < 0,05$

Tablo 4.26.' ya göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; rekreasyon emniyet kurallarının algılanması faktörünün ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Diğer faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.27. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	\pm S. S.	df	t	p
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	19 - 29 Yaş Aralığı	127	3,21	0,66	248	2,980	0,003*
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	2,96	0,65			
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	19 - 29 Yaş Aralığı	127	2,88	0,76	248	-0,529	0,598
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	2,92	0,62			
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	19 - 29 Yaş Aralığı	127	2,95	0,91	248	-0,295	0,769
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	2,98	0,9			
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	19 - 29 Yaş Aralığı	127	2,99	0,72	248	-0,553	0,581
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	3,03	0,66			
5. Faktör: Sorumlu yönetici	19 - 29 Yaş Aralığı	127	3,07	0,87	248	0,898	0,370
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	2,97	0,86			
6. Faktör: Acil durum tesisi	19 - 29 Yaş Aralığı	127	2,35	0,65	248	-0,585	0,559
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	2,4	0,75			
7. Faktör: Önemseme	19 - 29 Yaş Aralığı	127	2,91	0,8	248	0,436	0,663
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	2,87	0,77			
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	19 - 29 Yaş Aralığı	127	3,37	0,92	248	-1,270	0,205
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	3,52	0,9			

* $p < 0,05$

Tablo 4.27.' e göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; yönetim emniyet bağlılığı faktörünün ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Diğer faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.28. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Meslek Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	F	p
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	Çalışmıyor	6	3,42	0,85	4	0,641	0,634
	Kamu Çalışanı	53	3,03	0,66			
	Özel Sektör Çalışanı	125	3,09	0,63			
	İşveren	36	3,04	0,75			
	Öğrenci	30	3,18	0,69			
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	Çalışmıyor	6	2,92	0,89	4	0,228	0,923
	Kamu Çalışanı	53	2,95	0,69			
	Özel Sektör Çalışanı	125	2,91	0,71			
	İşveren	36	2,85	0,58			
	Öğrenci	30	2,82	0,78			
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	Çalışmıyor	6	3,28	0,61	4	0,397	0,811
	Kamu Çalışanı	53	2,91	0,95			
	Özel Sektör Çalışanı	125	3,01	0,94			
	İşveren	36	2,87	0,82			
	Öğrenci	30	2,97	0,83			
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	Çalışmıyor	6	2,88	1,00	4	0,914	0,456
	Kamu Çalışanı	53	2,94	0,69			
	Özel Sektör Çalışanı	125	3,09	0,66			
	İşveren	36	2,89	0,67			
	Öğrenci	30	2,98	0,77			
5. Faktör: Sorumlu yönetici	Çalışmıyor	6	3,17	0,81	4	0,403	0,807
	Kamu Çalışanı	53	2,91	0,92			
	Özel Sektör Çalışanı	125	3,07	0,88			
	İşveren	36	3,03	0,86			
	Öğrenci	30	2,97	0,69			
6. Faktör: Acil durum tesisi	Çalışmıyor	6	2,39	0,71	4	0,115	0,977
	Kamu Çalışanı	53	2,32	0,72			
	Özel Sektör Çalışanı	125	2,39	0,69			
	İşveren	36	2,38	0,79			
	Öğrenci	30	2,41	0,64			
7. Faktör: Önemseme	Çalışmıyor	6	2,72	0,74	4	1,711	0,148
	Kamu Çalışanı	53	3,01	0,87			
	Özel Sektör Çalışanı	125	2,85	0,74			
	İşveren	36	3,09	0,87			
	Öğrenci	30	2,67	0,67			
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	Çalışmıyor	6	4,00	0,71	4	0,967	0,426
	Kamu Çalışanı	53	3,35	1,00			
	Özel Sektör Çalışanı	125	3,48	0,85			
	İşveren	36	3,49	1,04			
	Öğrenci	30	3,30	0,86			

Tablo 4.28.' e göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının meslek değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.29. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	F	p
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	2020 ₺ ve altı	40	3,21	0,65	3	2,199	0,089
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	92	3,11	0,66			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	77	2,94	0,7			
	6061 ₺ ve üstü	41	3,21	0,59			
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	2020 ₺ ve altı	40	2,84	0,79	3	0,804	0,493
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	92	2,98	0,71			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	77	2,9	0,68			
	6061 ₺ ve üstü	41	2,79	0,61			
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	2020 ₺ ve altı	40	3,17	0,8	3	1,322	0,268
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	92	2,84	0,92			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	77	3,01	0,87			
	6061 ₺ ve üstü	41	2,98	0,98			
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	2020 ₺ ve altı	40	2,97	0,78	3	0,223	0,881
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	92	3,02	0,68			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	77	3,05	0,62			
	6061 ₺ ve üstü	41	2,96	0,76			
5. Faktör: Sorumlu yönetici	2020 ₺ ve altı	40	3	0,76	3	0,093	0,964
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	92	3,04	0,84			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	77	3,05	0,89			
	6061 ₺ ve üstü	41	2,97	0,97			
6. Faktör: Acil durum tesisi	2020 ₺ ve altı	40	2,46	0,58	3	0,604	0,613
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	92	2,36	0,73			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	77	2,32	0,71			
	6061 ₺ ve üstü	41	2,46	0,74			
7. Faktör: Önemseme	2020 ₺ ve altı	40	2,78	0,69	3	0,491	0,689
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	92	2,9	0,72			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	77	2,96	0,89			
	6061 ₺ ve üstü	41	2,86	0,81			
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	2020 ₺ ve altı	40	3,31	0,92	3	1,349	0,259
	2021 ₺ - 4040 ₺ arası	92	3,57	0,87			
	4041 ₺ - 6060 ₺ arası	77	3,47	0,91			
	6061 ₺ ve üstü	41	3,27	0,98			

Tablo 4.29.' a göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının aylık gelir durumu değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.30. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Yaşanılan Bölge Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	F	p	LSD
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	3,12	0,61	6	1,265	0,274	
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	3,03	0,76				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	3,06	0,8				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	2,99	0,56				
	5) Ege Bölgesi	41	3,26	0,63				
	6) Marmara Bölgesi	122	3,1	0,67				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	2,54	0,66				
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	3,21	0,75	6	0,604	0,727	
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	2,92	0,47				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	2,98	0,67				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	2,8	0,66				
	5) Ege Bölgesi	41	2,89	0,67				
	6) Marmara Bölgesi	122	2,89	0,76				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	2,75	0,63				
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	2,56	0,75	6	1,673	0,128	
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	2,9	0,97				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	3,11	0,99				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	3,03	0,95				
	5) Ege Bölgesi	41	3,28	0,85				
	6) Marmara Bölgesi	122	2,9	0,89				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	2,61	0,74				
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	3,19	0,63	6	1,895	0,082	
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	2,93	0,65				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	3,13	0,56				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	3,33	0,64				
	5) Ege Bölgesi	41	2,95	0,81				
	6) Marmara Bölgesi	122	2,95	0,67				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	2,67	0,61				
5. Faktör: Sorumlu yönetici	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	3,49	0,48	6	3,103	0,006*	1 – 3 (p=0,008) 1 – 6 (p=0,011) 2 – 3 (p=0,033) 3 – 5 (p=0,022) 3 – 7 (p=0,015) 5 – 6 (p=0,019) 6 – 7 (p=0,034)
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	3,22	0,86				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	2,58	0,98				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	3,1	0,9				
	5) Ege Bölgesi	41	3,22	0,86				
	6) Marmara Bölgesi	122	2,86	0,84				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	3,61	0,44				
6. Faktör: Acil durum tesisi	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	2,74	0,93	6	1,417	0,208	
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	2,32	0,64				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	2,61	0,66				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	2,31	0,57				
	5) Ege Bölgesi	41	2,33	0,71				
	6) Marmara Bölgesi	122	2,39	0,71				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	1,89	0,78				
7. Faktör: Önemseme	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	2,77	0,9	6	1,325	0,247	
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	2,71	0,78				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	3,08	1,06				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	2,76	0,8				
	5) Ege Bölgesi	41	2,97	0,69				
	6) Marmara Bölgesi	122	2,9	0,75				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	3,56	1,03				
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	3,50	0,74	6	1,402	0,214	
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	3,71	0,95				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	3,04	1,16				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	3,63	0,92				
	5) Ege Bölgesi	41	3,32	0,97				
	6) Marmara Bölgesi	122	3,4	0,84				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	3,92	1,28				

Tablo 4.30.' a göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının yaşanılan bölge değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; sorumlu yönetici faktörünün ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p<0,05$). Diğer faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Farkın kaynaklandığı grubun tespit edilmesi için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; sorumlu yönetici faktöründeki anlamlı farklılık Karadeniz Bölgesi ile Doğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi; Marmara Bölgesi ile Doğu Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi olan katılımcılardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.31. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	\pm S. S.	df	t	p
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	Evet	212	3,12	0,68	248	1,493	0,137
	Hayır	38	2,94	0,59			
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	Evet	212	2,92	0,72	248	1,050	0,295
	Hayır	38	2,79	0,57			
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	Evet	212	2,95	0,9	248	-0,573	0,567
	Hayır	38	3,04	0,93			
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	Evet	212	3	0,69	248	-0,540	0,589
	Hayır	38	3,07	0,7			
5. Faktör: Sorumlu yönetici	Evet	212	3	0,86	248	-0,846	0,399
	Hayır	38	3,13	0,87			
6. Faktör: Acil durum tesisi	Evet	212	2,36	0,71	248	-0,666	0,506
	Hayır	38	2,45	0,66			
7. Faktör: Önemseme	Evet	212	2,9	0,78	248	0,424	0,672
	Hayır	38	2,84	0,85			
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	Evet	212	3,42	0,9	248	-1,267	0,206
	Hayır	38	3,62	0,98			

Tablo 4.31.’ e göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.32. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Ara Boyutları Tanımlayıcı İstatistikleri

Ara Boyut	min	max	\bar{x}	\pm S. S.
Program çeşitliliği	1	7	3,87	1,16
Çalışma zamanı	1	7	3,96	1,29
Bilgi	1,5	6,75	4,05	1,03
Müşteri - çalışan etkileşimi	1,86	6,43	3,96	0,72
Müşteri - müşteri etkileşimi	1	7	3,93	1,35
Fiziksel değişim	1,4	6,2	3,91	0,87
Değer	1	7	4,05	1,25
Sosyalleşme	1,33	7	3,98	1,24
Tasarım	1,6	6,40	3,86	0,88
Ekipman	1,5	6,75	3,95	1,01

Tablo 4.32.' ye göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamaları; program çeşitliliği ara boyutunda $\bar{x}=3,87\pm 1,16$, çalışma zamanı ara boyutunda $\bar{x}=3,96\pm 1,29$, bilgi ara boyutunda $\bar{x}=4,05\pm 1,03$, müşteri - çalışan etkileşimi ara boyutunda $\bar{x}=3,96\pm 0,72$, müşteri - müşteri etkileşimi ara boyutunda $\bar{x}=3,93\pm 1,35$, fiziksel değişim ara boyutunda $\bar{x}=3,91\pm 0,87$, değer ara boyutunda $\bar{x}=4,05\pm 1,25$, sosyalleşme ara boyutunda $\bar{x}=3,98\pm 1,24$, tasarım ara boyutunda $\bar{x}=3,86\pm 0,88$, ekipman ara boyutunda $\bar{x}=3,95\pm 1,01$ olarak bulunmuştur.

Tablo 4.33. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Alt Boyutları Tanımlayıcı İstatistikleri

Alt Boyut	min	max	\bar{x}	\pm S. S.
Program kalitesi	2,28	5,64	3,96	0,63
Etkileşim kalitesi	1,93	5,89	3,95	0,77
Çıktı kalitesi	2,02	5,49	3,98	0,66
Fiziksel çevre kalitesi	1,95	5,55	3,91	0,68
Toplam	2,85	4,81	3,95	0,34

Tablo 4.33.' e göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği alt boyut puan ortalamaları; program kalitesi alt boyutunda $\bar{x}=3,96\pm 0,63$, etkileşim kalitesi alt boyutunda $\bar{x}=3,95\pm 0,77$, çıktı kalitesi alt boyutunda $\bar{x}=3,98\pm 0,66$, fiziksel çevre kalitesi alt boyutunda $\bar{x}=3,91\pm 0,68$ olarak bulunmuştur. Envanter toplam puan ortalaması ise $\bar{x}=3,95\pm 0,34$ olarak bulunmuştur.

Tablo 4.34. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	t	p
Program kalitesi	Kadın	78	4,01	0,64	248	0,807	0,421
	Erkek	172	3,94	0,62			
Etkileşim kalitesi	Kadın	78	3,89	0,76	248	-0,720	0,472
	Erkek	172	3,97	0,77			
Çıktı kalitesi	Kadın	78	3,93	0,68	248	-0,755	0,451
	Erkek	172	4,00	0,66			
Fiziksel çevre kalitesi	Kadın	78	3,97	0,66	248	1,034	0,302
	Erkek	172	3,88	0,69			
Toplam	Kadın	78	3,95	0,33	248	0,116	0,908
	Erkek	172	3,95	0,35			

Tablo 4.34.' e göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; alt boyutların ve toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.35. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaş Grubu Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	\pm S. S.	df	t	p
Program kalitesi	19 - 29 Yaş Aralığı	127	3,99	0,61	248	0,754	0,451
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	3,93	0,64			
Etkileşim kalitesi	19 - 29 Yaş Aralığı	127	3,88	0,78	248	-1,304	0,194
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	4,01	0,75			
Çıktı kalitesi	19 - 29 Yaş Aralığı	127	3,96	0,66	248	-0,402	0,688
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	4,00	0,67			
Fiziksel çevre kalitesi	19 - 29 Yaş Aralığı	127	4,01	0,68	248	2,454	0,015*
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	3,80	0,67			
Toplam	19 - 29 Yaş Aralığı	127	3,96	0,32	248	0,634	0,527
	30 - 60 Yaş Aralığı	123	3,93	0,36			

* $p < 0,05$

Tablo 4.35.' e göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; fiziksel çevre kalitesi alt boyutunun ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$). Diğer alt boyutların ve toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.36. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Meslek Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	\pm S. S.	df	F	p
Program kalitesi	Çalışmıyor	6	3,88	0,86	249	0,835	0,504
	Kamu Çalışanı	53	3,85	0,67			
	Özel Sektör Çalışanı	125	4,01	0,61			
	İşveren	36	4,02	0,54			
	Öğrenci	30	3,89	0,65			
Etkileşim kalitesi	Çalışmıyor	6	3,99	0,42	249	2,073	0,085
	Kamu Çalışanı	53	4,14	0,73			
	Özel Sektör Çalışanı	125	3,81	0,83			
	İşveren	36	4,04	0,61			
	Öğrenci	30	4,05	0,69			
Çıktı kalitesi	Çalışmıyor	6	4,04	0,48	249	2,001	0,095
	Kamu Çalışanı	53	4,08	0,7			
	Özel Sektör Çalışanı	125	4,01	0,63			
	İşveren	36	3,71	0,72			
	Öğrenci	30	3,96	0,64			
Fiziksel çevre kalitesi	Çalışmıyor	6	4,44	0,52	249	1,984	0,098
	Kamu Çalışanı	53	3,88	0,63			
	Özel Sektör Çalışanı	125	3,96	0,68			
	İşveren	36	3,7	0,71			
	Öğrenci	30	3,88	0,73			
Toplam	Çalışmıyor	6	4,09	0,09	249	0,941	0,441
	Kamu Çalışanı	53	3,99	0,34			
	Özel Sektör Çalışanı	125	3,95	0,33			
	İşveren	36	3,87	0,36			
	Öğrenci	30	3,94	0,4			

Tablo 4.36.' ya göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği alt boyut puan ortalamalarının meslek değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; alt boyut ve toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.37. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Aylık Gelir Düzeyi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	F	P	Tukey HSD
Program kalitesi	1) 2325 ₺ ve altı	40	3,81	0,65	249	2,100	0,101	
	2) 2026 ₺ - 4650 ₺ arası	92	4,06	0,66				
	3) 4651 ₺ - 6975 ₺ arası	77	3,89	0,57				
	4) 6976 ₺ ve üstü	41	4,02	0,60				
Etkileşim kalitesi	1) 2325 ₺ ve altı	40	3,96	0,63	249	4,599	0,004*	2 - 3 (p=0,006) 2 - 4 (p=0,046)
	2) 2026 ₺ - 4650 ₺ arası	92	4,03	0,63				
	3) 4651 ₺ - 6975 ₺ arası	77	3,72	0,80				
	4) 6976 ₺ ve üstü	41	4,10	0,78				
Çıktı kalitesi	1) 2325 ₺ ve altı	40	4,09	0,68	249	0,991	0,397	
	2) 2026 ₺ - 4650 ₺ arası	92	3,95	0,77				
	3) 4651 ₺ - 6975 ₺ arası	77	3,98	0,61				
	4) 6976 ₺ ve üstü	41	4,04	0,68				
Fiziksel çevre kalitesi	1) 2325 ₺ ve altı	40	3,88	0,69	249	0,082	0,970	
	2) 2026 ₺ - 4650 ₺ arası	92	4,04	0,63				
	3) 4651 ₺ - 6975 ₺ arası	77	3,98	0,66				
	4) 6976 ₺ ve üstü	41	3,92	0,71				
Toplam	1) 2325 ₺ ve altı	40	3,93	0,68	249	0,549	0,649	
	2) 2026 ₺ - 4650 ₺ arası	92	3,88	0,67				
	3) 4651 ₺ - 6975 ₺ arası	77	3,90	0,71				
	4) 6976 ₺ ve üstü	41	3,91	0,68				

* p<0,05

Tablo 4.37.' ye göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının aylık gelir durumu değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; etkileşim kalitesi alt boyutu puanlarının ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,05). Diğer alt boyutların ve toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Farkın kaynaklandığı grubun tespit edilmesi için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre; etkileşim kalitesi alt boyutundaki anlamlı farklılık 2026 Türk Lirası - 4650 Türk Lirası arası aylık gelire sahip olan katılımcılar ile 4651 Türk Lirası - 6975 Türk Lirası ve 6976 Türk Lirası ve üstü gelire sahip katılımcılardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.38. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının Yaşanılan Bölge Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	\pm S. S.	df	F	p	LSD
Program kalitesi	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	4,09	0,38	249	0,420	0,865	
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	3,83	0,64				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	4,05	0,68				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	3,93	0,54				
	5) Ege Bölgesi	41	4,02	0,65				
	6) Marmara Bölgesi	122	3,95	0,65				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	4,06	0,84				
Etkileşim kalitesi	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	3,60	0,92	249	1,547	0,164	
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	3,90	0,8				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	4,31	0,5				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	3,92	0,7				
	5) Ege Bölgesi	41	4,07	0,73				
	6) Marmara Bölgesi	122	3,94	0,79				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	3,45	0,28				
Çıktı kalitesi	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	3,65	0,59	249	2,349	0,032*	1 – 6 (p=0,026) 2 – 4 (p=0,020) 2 – 5 (p=0,032) 2 – 6 (p=0,002)
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	3,63	0,52				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	3,88	0,59				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	4,04	0,64				
	5) Ege Bölgesi	41	3,99	0,65				
	6) Marmara Bölgesi	122	4,08	0,69				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	3,81	0,68				
Fiziksel çevre kalitesi	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	4,12	0,68	249	0,809	0,564	
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	3,86	0,69				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	3,96	0,8				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	3,72	0,71				
	5) Ege Bölgesi	41	3,85	0,64				
	6) Marmara Bölgesi	122	3,95	0,66				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	4	1,05				
Toplam	1) Doğu Anadolu Bölgesi	13	3,86	0,21	249	1,509	0,176	
	2) İç Anadolu Bölgesi	24	3,80	0,33				
	3) Karadeniz Bölgesi	12	4,05	0,33				
	4) Akdeniz Bölgesi	32	3,9	0,38				
	5) Ege Bölgesi	41	3,98	0,34				
	6) Marmara Bölgesi	122	3,98	0,34				
	7) Güneydoğu Anadolu Bölgesi	6	3,83	0,4				

* p < 0,05.

Tablo 4.38.' e göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının yaşanılan bölge değişkenine göre ANOVA sonuçlarında; çıktı kalitesi alt boyutu puanlarının ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,05). Diğer alt boyutların ve toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Farkın

kaynaklandığı grubun tespit edilmesi için yapılan Tukey HSD testi sonuçlarına göre; çıktı kalitesi alt boyutundaki anlamlı farklılık Doğu Anadolu Bölgesi ile Marmara Bölgesi; İç Anadolu Bölgesi ile Akdeniz Bölgesi, Ege Bölgesi ve Marmara Bölgesi olan katılımcılardan kaynaklanmaktadır.

Tablo 4.39. Katılımcıların Kayak Aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Puan Ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	n	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	t	p
Program kalitesi	Evet	212	4	0,62	248	2,380	0,018*
	Hayır	38	3,74	0,63			
Etkileşim kalitesi	Evet	212	3,99	0,76	248	1,936	0,054
	Hayır	38	3,73	0,79			
Çıktı kalitesi	Evet	212	3,98	0,66	248	-0,162	0,872
	Hayır	38	3,99	0,68			
Fiziksel çevre kalitesi	Evet	212	3,92	0,66	248	0,520	0,603
	Hayır	38	3,85	0,8			
Toplam	Evet	212	3,97	0,33	248	2,358	0,019*
	Hayır	38	3,83	0,4			

* p<0,05.

Tablo 4.39.' a göre; kayak aktivitesine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; program kalitesi alt boyutunun ve toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır (p<0,05). Diğer alt boyutların puanlarının ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.40. Katılımcıların Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı Puan Ortalamalarının Branş Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Alt Boyut	Parametre	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	t	p
1. Faktör: Yönetim emniyet bağlılığı	Paragliding	4	0,98	548	12,454	0,000**
	Kayak	3,09	0,67			
2. Faktör: Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması	Paragliding	3,04	0,92	548	1,987	0,047*
	Kayak	2,9	0,7			
3. Faktör: Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum	Paragliding	3,02	1,05	548	0,686	0,493
	Kayak	2,97	0,9			
4. Faktör: Katılımcılar için emniyet eğitimi	Paragliding	4,12	0,69	548	18,785	0,000**
	Kayak	3,01	0,69			
5. Faktör: Sorumlu yönetici	Paragliding	3,1	0,95	548	0,948	0,344
	Kayak	3,02	0,86			
6. Faktör: Acil durum tesisi	Paragliding	2,42	0,74	548	0,706	0,481
	Kayak	2,38	0,7			
7. Faktör: Önemseme	Paragliding	3,34	0,93	548	5,973	0,000**
	Kayak	2,89	0,79			
8. Faktör: Başkalarını düşünen emniyet davranışı	Paragliding	3,09	0,91	548	-4,530	0,000**
	Kayak	3,45	0,91			

* p<0,05.

** p<0,01.

Tablo 4.40.' a göre; aktivitelerden herhangi birine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının branş değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; yönetim emniyet bağlılığı, rekreasyon emniyet kurallarının algılanması, katılımcılar için emniyet eğitimi, önemseme ve başkalarını düşünen emniyet davranışı ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,05 ve p<0,01). Diğer faktörlerin ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.41. Katılımcıların Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Ara Boyutları Puan Ortalamalarının Branş Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Ara Boyut	Parametre	\bar{x}	$\pm S. S.$	df	t	p
Program çeşitliliği	Paragliding	3,97	1,22	548	0,904	0,366
	Kayak	3,87	1,16			
Çalışma zamanı	Paragliding	4,14	1,59	548	1,469	0,142
	Kayak	3,96	1,29			
Bilgi	Paragliding	4,01	1,04	548	-0,482	0,630
	Kayak	4,05	1,03			
Müşteri - çalışan etkileşimi	Paragliding	4,02	0,84	548	0,941	0,347
	Kayak	3,96	0,72			
Müşteri - müşteri etkileşimi	Paragliding	4,17	1,4	548	1,989	0,047*
	Kayak	3,93	1,35			
Fiziksel değişim	Paragliding	4,01	0,95	548	1,339	0,181
	Kayak	3,91	0,87			
Değer	Paragliding	4,09	1,21	548	0,423	0,672
	Kayak	4,05	1,25			
Sosyalleşme	Paragliding	4,22	1,23	548	2,239	0,026*
	Kayak	3,98	1,24			
Tasarım	Paragliding	4,01	0,93	548	1,877	0,061
	Kayak	3,86	0,88			
Ekipman	Paragliding	4,03	1,06	548	0,882	0,378
	Kayak	3,95	1,01			

* p<0,05.

Tablo 4.41.' e göre; aktivitelerden herhangi birine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği ara boyutlarının puan ortalamalarının branş değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; müşteri - müşteri etkileşimi ve sosyalleşme ara boyutlarının puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (p<0,05). Diğer ara boyutların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 4.42. Katılımcıların Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği Alt Boyutları Puan Ortalamalarının Branş Değişkenine Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Ara Boyut	Parametre	\bar{x}	\pm S. S.	df	t	p
Program kalitesi	Paragliding	4,04	0,78	548	1,270	0,205
	Kayak	3,96	0,63			
Etkileşim kalitesi	Paragliding	4,09	0,82	548	2,187	0,029*
	Kayak	3,95	0,77			
Çıktı kalitesi	Paragliding	4,11	0,74	548	2,131	0,033*
	Kayak	3,98	0,66			
Fiziksel çevre kalitesi	Paragliding	4,02	0,7	548	1,897	0,058
	Kayak	3,91	0,68			
Toplam	Paragliding	4,06	0,46	548	3,335	0,001**
	Kayak	3,95	0,34			

* $p < 0,05$.

** $p < 0,01$.

Tablo 4.42.'ye göre; aktivitelerden herhangi birine katılarak araştırmaya dahil olan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamalarının branş değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; etkileşim kalitesi ve çıktı kalitesi alt boyutları ile toplam puanların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$ ve $p < 0,01$). Diğer alt boyutların ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

5. TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı, rekreatif faaliyetlere katılan bireylerin rekreasyon alanlarındaki emniyet iklimi hakkındaki algılarını ölçmek için bir aracının literetüre kazandırılması, emniyet iklimi ve hizmet kalitesi düzeyinin belirlenmesidir. Rekreasyon emniyet iklimi esas olarak rekreasyon alanının yönetim birimleri tarafından hem özel hem de kamusal birimler de dahil olmak üzere oluşturulmaktadır. Rekreasyon emniyet ikliminin tüm yönetim birimleri tarafından iklim algısının oluşturulması için geliştirilebilmesini sağlamak ve farklı katılımcılar tarafından rekreasyon emniyet iklimi kavramları üzerine kapsamlı veriler toplamak için derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Daha sonra rekreasyon emniyet iklimi boyutlarını anlamak için içerik analizi yapılmıştır. Ölçek maddeleri keşfedici faktör analizi ile belirlenmiş ve ölçek güvenilirliği ile geçerliliği doğrulayıcı faktör analizi ile doğrulanmıştır. Ölçek; 8 faktör ve 26 maddeden oluşmaktadır. Sekiz boyut şu şekildedir: yönetim emniyet bağlılığı, rekreasyon emniyet kurallarının algılanması, rekreasyonel ortam ve emniyet arasında uyum, katılımcılar için emniyet eğitimi, sorumlu yönetici, acil durum tesisi, ilgilenme ve başkalarını düşünen emniyet davranışı.

Birinci boyut, “yönetim emniyet bağlılığı” boyutu, katılımcıların, rekreasyon faaliyetlerinde yönetim biriminin emniyete bağlılığını ne derece algıladıklarını göstermektedir. Örneğin; nitelikli lisanslı profesyoneller sağlama, rekreasyon tesislerini ve ekipmanlarını düzenli olarak bakım ve onarım ve katılımcıların rekreasyon operatörlerine olan güvenini artırmak ve gönül rahatlığıyla faaliyetlerde bulunmalarına yardımcı olmak için denetim kayıtlarını tutma taahhüdünü içermektedir. Abudayyeh ve arkadaşları (2006) yöneticiler emniyet koşullarını daha fazla yerine getirmelerinin, insanların kendilerini daha güvenli hissetmelerini sağladığını gözlemlemektedir. Bu durum da ölçekte yer alan emniyet bağlılığının önemini göstermektedir.

İkinci boyut, “rekreasyon emniyet kurallarının algılanması”, aktivite katılımcılarının yöneticiler tarafından belirlenen emniyet kural ve prosedürlerinin rekreasyon emniyetini sağlamak için yeterli olduğunu anlama yeteneğini ifade etmektedir. Bir rekreasyon alanında, yönetim birimlerinin yönetmelikleri etkili bir şekilde izleyip uygulamaları, katılımcıların da rekreasyon etkinliği kurallarını ve prosedürlerini anlamalarına yardımcı olmakta ve katılımcıların kullanımı için emniyet kurallarına uygun ekipman ve koruyucu ekipman sağlandığında da bir emniyet ve düzen atmosferi oluşturulabilmektedir. Bu durum aynı

zamanda kazaları önleyebilmekte ve bir aktiviteye katılırken katılımcının emniyetini ve haklarını etkili bir şekilde koruyabilmektedir.

Üçüncü boyut, “Rekreasyonel çevre ve emniyet arasındaki uyum”, mekandaki açık güvenlik işaretlerinin yerleştirilmesi ve bu alanın ve faaliyetin adaptasyonunun katılımcılar kendilerini güvende hissetme eğilimi göstermesi anlamına gelmektedir. Ballantyne, Carr ve Hughes (2005) yeterli rekreasyon güvenliği bilgisinin katılımcıların potansiyel tehlikelere karşı farkındalığını artırabileceğini ve kazaların oluşumunu azaltabileceğini belirtmişlerdir. Faaliyetlere katılan bireyler, bir yere monte edilmiş uyarı işaretlerini ve güvenlik bilgilerini açıkça ve kolayca algılayabildiğinde, bu işaretler takip etmek için bir emniyet çerçevesi sağlamak ve gizli risklerin de tanımlamalarına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, faaliyet güvenliği kapsamının açık bir şekilde ayrılması ve farklı faaliyet türleri için uygun şekilde planlanmış alanlar, katılımcıların faaliyet ve çevrenin emniyet uyumluluğunu belirlemesine yardımcı olabilmektedir. Aynı zamanda katılımcıların yer ve faaliyetin emniyet koşullarını barındırarak bir biçimde uyarlandığını algılamasını sağlayabilmektedir.

Dördüncü boyut olan “katılımcılar için emniyet eğitimi”, yönetim biriminin katılımcılara sağladığı ileri düzey güvenlik eğitimini ve katılımcıları etkin bir şekilde faaliyette bulunmaları için yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduklarını hissettirip hissettirmedini ifade etmektedir. Örneğin; emniyetli bir biçimde gerçekleştirilen gösterip yaptırma ve eğlence aktivitesinin çeşitli güvenlik sorularına yanıt vermesine yardımcı olan etkinlik bilgisi ve becerileri öğretimi. Bu nedenle katılımcılar için emniyet eğitimi, katılımcı emniyetini sağlamak için hayati bir boyuttur.

Beşinci boyut, “sorumlu yönetici”, katılımcıların, yöneticinin emniyet sorumluluğu kapsamındaki durumları (uygulama için yasal bir lisansa sahip olmak, rekreasyon ortamının güvenliğini göz önünde bulundurmak ve aktivitenin güvenlik kalitesini yakından izlemek) takip edebilmesine olanak sağlamaktadır. Bu boyut, daha önce diğer alanlarda belirlenen emniyet iklimi boyutları ile de tutarlıdır. Varonen ve Mattila (2000), yöneticinin sorumluluğunun ve önceki emniyet önlemlerinin, ortamda bulunan kişinin hissettiği emniyet seviyesini etkilediğini belirtmektedir. Bu durum, sorumluluk duygusu ile davranış sergilemenin emniyet ikliminin önemli bir yönü olduğunu göstermektedir.

Altıncı boyut olan “acil durum tesisleri”, katılımcıların yöneticinin sağlıklı acil durum olanakları ve faaliyetlerle uğraşırken onlara güvence sağladığı algısını ifade etmektedir. Acil durum tesislerinin vurgusu, yöneticinin kazalar meydana geldiğinde derhal kurtarma süreci sağlama yeteneğidir. Bu, katılımcıya psikolojik olarak önemli emniyet faydaları sağlayabilir.

Yedinci boyut, ‘önemseme’, katılımcının doğrudan kendini başka bir kişi aracılığı ile güvende hissetmesini sağlaması anlamına gelmektedir. Bir refakatçinin katılımı, bir eğitmenen teşvik ve destek ile kaygı düzeyinin azaltılması gibi psikolojik destek yoluyla katılımcının güvenlik algısını artırabilir.

Son olarak, “başkalarını düşünen emniyet davranışı” boyutu, diğer katılımcılara proaktif olarak yardımcı olan ve diğerlerini emniyet önlemleri konusunda uyararak katılımcıları belirtmektedir. Katılımcılar başkalarını tehlikelere karşı uyararak güvenli olmayan davranışlarda bulunmalarını önlediğinde veya uyarılar ilgili birimlere ulaştığında, sadece başkalarının tehlikeden kaçınmasına yardımcı olmakla kalınmamakta, aynı zamanda kendi kendine yardım edebilme sürecine de destek olmaktadır.

Bu çalışma güvenilir ve geçerli bir rekreasyon emniyet iklimi ölçeğinin oluşturulmasını sağlamıştır. Rekreasyon yönetim birimleri bu ölçeği, katılımcıların bir faaliyet alanındaki emniyet iklimine yönelik gerçek algısını objektif olarak değerlendirmek için kullanabilirler. Bu, emniyet yönetimi için çeşitli şekillerde anlamlıdır.

İlk olarak, rekreasyon yönetim birimleri bu ölçeği “rekreasyon emniyeti teşhis aracı” olarak kullanabilirler. Bir emniyet iklimi koşullara bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Bu nedenle bu gibi durumları art arda yeniden değerlendirmek gerekmektedir. Yöneticiler, düşük bir emniyet iklimi algısı seviyesi belirlediklerinde, katılımcı emniyetini korumak için ilgili tesis emniyet kalitesini hemen ayarlayabilir ve geliştirebilirler.

İkinci olarak, bu araç aynı zamanda bir kuruluş için “emniyet denetimi” işlevi de sunabilir. Yöneticilere, eğitmenlerin mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek için öğrenme etkinliklerine veya emniyet eğitim seminerlerine katılmalarını sağlamanın yanı sıra, rekreasyon uzmanları için bilgiyi sunma ve gösterip yaptırma gibi emniyet eğitimi ve eğitim kursları tasarlamalarını sağlayabilir. İçerikleri farklı olan etkinliklerin ihtiyaçlara göre düzenlenebilmesi sağlanabilir. Katılımcılar için emniyet eğitimi yoluyla, yöneticiler rekreasyon faaliyetlerine katılırken katılımcıların emniyet kurallarına uyup uymadıklarının farkında olabilirler. Ayrıca, katılımcıların bir rekreasyon faaliyetinin özelliklerini anlamalarına, emniyet öz değerlendirmelerini yapmalarına ve emniyet konularında daha derinden düşünmelerine yardımcı olabilir.

Üçüncüsü, rekreasyon emniyet iklimi ölçme aracı boyutları “emniyet göstergesi yapıları” olarak anlamlıdır. Yönetim birimleri, bu aracın sekiz boyutunu da yer güvenliği için önemli bir güvenlik göstergesi yapısı olarak ele alabilirler. Boyut öğeleri, güvenlik konularının özel olarak yürütülmesi için bir temel oluşturabilir ve böylece emniyet iklimi algısı için daha iyi bir ortamın oluşturulması kolaylaştırılabilir. Bunun bir örneği, her bir

faaliyet türü için emniyet aralığı belirleyen etkinlik kuralları ve yönergeleri oluşturmak, emniyet işaretleri oluşturmak, emniyet bilgileri sağlamak ve etkinlikler için emniyet prosedürleri tasarlamaktır. Bunun bir sonucu olarak, katılımcılara ve profesyonellere aktiviteler sırasında uymaları gereken kuralların oluşturulması aracılığı ile rekreasyon emniyeti sağlayabilir. Başka bir örnek, bir faaliyette bulunan katılımcıların emniyetini korumak için acil kurtarma sistemleri ve tıbbi kurtarma hizmetleri sağlamak için emniyet kurtarma kontrol merkezi inşa edilmesidir.

Araştırmaya paragliding branşından katılan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamaları, ölçme aracının 5’li likert tipi bir ölçme aracı olduğu göz önünde bulundurularak incelendiğinde; acil durum tesisi ($\bar{x}=2,42$) faktörünün ortalamasının, ölçeğin orta noktası olan 3 orta sayısından düşük olduğu; rekreasyon emniyet kurallarının algılanması ($\bar{x}=3,04$), rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum ($\bar{x}=3,02$), sorumlu yönetici ($\bar{x}=3,1$), önemseme ($\bar{x}=3,34$) ve başkalarını düşünen emniyet davranışı ($\bar{x}=3,09$) alt faktörlerinin ortalamalarının 3 orta sayısından yüksek olduğu; yönetim emniyet bağlılığı ($\bar{x}=4$) ve katılımcılar için emniyet eğitimi ($\bar{x}=4,12$) faktörlerinin ortalamalarının iyi bir düzey sayılabilecek 4 sayısına eşit ve yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya kayak branşından katılan bireylerin Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamaları, ölçme aracının 5’li likert tipi bir ölçme aracı olduğu göz önünde bulundurularak incelendiğinde; rekreasyon emniyet kurallarının algılanması ($\bar{x}=2,9$), rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum ($\bar{x}=2,97$), acil durum tesisi ($\bar{x}=2,38$) ve önemseme ($\bar{x}=2,89$) faktörlerinin ortalamalarının, ölçeğin orta noktası olan 3 orta sayısından düşük olduğu; yönetim emniyet bağlılığı ($\bar{x}=3,09$), katılımcılar için emniyet eğitimi ($\bar{x}=3,01$), sorumlu yönetici ($\bar{x}=3,02$) ve başkalarını düşünen emniyet davranışı ($\bar{x}=3,45$) alt faktörlerinin ortalamalarının 3 orta sayısından yüksek olduğu bulunmuştur.

Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı’ndan alınan yüksek puanların, ilgili tesisin rekreasyon emniyet iklimi ile ilgili pozitif yönde bir algı oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda; paragliding branşına katılan bireylerin yönetim emniyet bağlılığı, rekreasyon emniyet kurallarının algılanması, rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum, katılımcılar için emniyet eğitimi, acil durum tesisi ve önemseme faktörlerinin ortalamaları kayak branşına katılan bireylerin ortalamalarından yüksektir. Kayak branşına katılan bireylerin ise; sorumlu yönetici ve başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinin ortalamaları paragliding branşına katılan bireylerin ortalamalarından yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan yönetim emniyet bağlılığı ($p=0,000$), rekreasyon emniyet

kurallarının algılanması ($p=0,047$), katılımcılar için emniyet eğitimi ($p=0,000$), önemseme ($p=0,000$) ve başkalarını düşünen emniyet davranışı ($p=0,000$) faktörlerindeki farklılıklar $p<0,05$ ve $p<0,01$ düzeyinde anlamlıdır. Paragliding branşında; yönetim emniyet bağlılığı, rekreasyon emniyet kurallarının algılanması, katılımcılar için emniyet eğitimi ve önemseme faktörlerinin kayak branşına göre daha olumlu bir biçimde olduğu algılanırken, başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörünün ise paragliding branşına kıyasla kayak branşında daha olumlu bir biçimde algılandığı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; erkek katılımcıların ölçme aracındaki faktörlerinin tümündeki ortalamaları kadın katılımcılardan daha yüksektir. Fakat ortalamalardaki bu yükseklik $p<0,05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; kadın katılımcıların ölçme aracındaki yönetim emniyet bağlılığı, rekreasyon emniyet kurallarının algılanması, rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum, katılımcılar için emniyet eğitimi ve acil durum tesisi faktörlerindeki ortalamaları erkek katılımcılardan yüksektir. Erkek katılımcıların sorumlu yönetici, önemseme ve başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinin ortalamaları kadın katılımcılardan daha yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan yalnızca rekreasyon emniyet kurallarının algılanması faktöründeki farklılık $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır ($p=0,023$).

DeJoy (1992), Flynn, Slovic ve Mertz (1994) emniyet ve risk algısının cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediğini belirtmektedir. Ayrıca DeJoy (1992) risk barındıran durumları erkek bireylerin kadın bireylere kıyasla daha az ciddiye aldığını ve kaza ile sonuçlanma olasılığını daha düşük gördüklerini belirtmiştir.

Rhodes ve Pivik (2011), risk alma eğiliminin cinsiyete bağlı olarak değişkenlik gösterebileceğini, erkek bireylerin daha fazla risk alma eğiliminde olduklarını, buna rağmen riski tahmin etme yeteneklerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Erkeklerin sportif faaliyetlerde daha az risk algılamasının sosyal faktörlere bağlı olabileceği düşünülmekle birlikte (Coakley, 2001) erkeklerin sporda kadınlardan daha fazla risk alma davranışında bulunma eğiliminde oldukları belirtilmektedir (Kontos, 2004). Alexander, Kim, Ensminger, Johnson, Smith ve Dolan (1990), Gustafsod (1998), Slimak ve Dietz (2006), Chauvin, Hermand ve Mullet (2007) farklı alanlarda gerçekleştirmiş oldukları çalışmalarda emniyet ve risk algısında cinsiyet değişkeninin etkili olduğunu

belirtmektedirler. Demirhan, Aşçı, Kangalgil ve Saraçbaşı (2014), ekstrem sporlarda risk algısının cinsiyete göre farklılık gösterebileceğini ve erkek bireylerin kadın bireylere göre ekstrem sporları daha az riskli bulduklarını belirtmektedirler. Ayrıca daha önce ilgili sporun yapılması ile edinilen deneyimin bir sonucu olarak da risk algısının da azalma eğilimi gösterdiği vurgulanmaktadır. Farklı alanda gerçekleştirilen bir başka çalışmada da mahremiyet riski, psikolojik risk, zaman ve performans riski düzeylerinin cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılığa sebep olduğu ve kadın bireylerin risk algısı skorlarının erkek bireylerin skorlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur (Hayran, Gül ve Duru, 2017). Karancı, Akşit ve Dirik (2005), risk algısının biçimlenmesinde cinsiyet değişkeninin etkili olabileceğini belirtmekle birlikte kontrol odağı, deneyim, kaygı ve eğitim programına katılımın da risk algısı üzerinde etkili olabileceğini belirtmektedirler.

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; 19 – 29 yaş aralığındaki katılımcıların yönetim emniyet bağlılığı, rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum ve acil durum tesisi faktörlerindeki ortalamaları 30 – 60 yaş aralığındaki katılımcılardan yüksektir. 30 – 60 yaş aralığındaki katılımcıların rekreasyon emniyet kurallarının algılanması, katılımcılar için emniyet eğitimi, sorumlu yönetici, önemseme ve başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerindeki ortalamaları 19 – 29 yaş aralığındaki katılımcılardan yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan yalnızca rekreasyon emniyet kurallarının algılanması faktöründeki farklılık $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır ($p = 0,033$).

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; 19 – 29 yaş aralığındaki katılımcıların yönetim emniyet bağlılığı, sorumlu yönetici ve önemseme faktörlerindeki ortalamaları 30 – 60 yaş aralığındaki katılımcılardan yüksektir. 30 – 60 yaş aralığındaki katılımcıların rekreasyon emniyet kurallarının algılanması, rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum, katılımcılar için emniyet eğitimi, acil durum tesisi ve başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerindeki ortalamaları 19 – 29 yaş aralığındaki katılımcılardan yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan yalnızca yönetim emniyet bağlılığı faktöründeki farklılık $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır ($p = 0,003$).

Rhodes ve Pivik (2011) ile Pradhan, Hammel, DeRamus, Pollatsek, Noyce ve Fisher (2005), risk algısının yaş değişkenine bağlı olarak değişkenlik gösterebileceğini ve genç yaşta olan bireylerin riski algılama ve risk oluşmasını tahmin etmede ileriki yaşlardaki

bireylerden daha avantajlı bir durumda olduklarını belirtmektedirler. Cohn, Macfarlane, Yanez ve Imai (1995), genç yaştaki bireylerin risk içeren davranışlar sergilemelerine rağmen riskli bir durumlar karşılaşma olasılıklarına olan inançlarının ileriki yaşlardaki bireylere kıyasla daha az olduğunu belirtmişlerdir. Jonah ve Dawson (1987), genç yaşlardaki bireylerin daha fazla riskli davranış sergileme eğiliminde olduklarını, kaza ve şiddet içeren durumların içerisinde yer alma olasılıklarının daha fazla olduğunu, emniyetle ilgili faktörlere daha az önem verdiklerini belirtmektedirler.

Gullone ve Moore (2000), yüksek yaştaki ergenlerin daha düşük yaştaki ergenlere oranla daha fazla risk aldığı belirtilmektedir.

Aktaş ve Erhan (2015), erkek bireylerin kadın bireylere göre daha fazla risk alma eğiliminde olduklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca spor yapan bireylerin spor yapmayan bireylere oranla daha fazla risk alma eğiliminde oldukları bulunmuştur. Yaş değişkenine göre ise 33 yaş ve üzeri bireylerin risk almaktan kaçındığına dikkat çekilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının meslek değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; yönetim emniyet bağlılığı faktöründe en yüksek ortalamaya öğrenciler, en düşük ortalamaya emekliler sahiptir. Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması faktöründe en yüksek ortalamaya çalışmayanlar, en düşük ortalamaya kamu çalışanları sahiptir. Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum faktöründe en yüksek ortalamaya öğrenciler, en düşük ortalamaya çalışmayanlar sahiptir. Katılımcılar için emniyet eğitimi faktöründe en yüksek ortalamaya özel sektör çalışanları, en düşük ortalamaya çalışmayanlar sahiptir. Sorumlu yönetici faktöründe en yüksek ortalamaya özel sektör çalışanları, en düşük ortalamaya emekliler sahiptir. Acil durum tesisi faktörlerinde en yüksek ortalamaya emekliler, en düşük ortalamaya çalışmayanlar sahiptir. Önemseme faktöründe en yüksek ortalamaya çalışmayanlar, en düşük ortalamaya emekliler sahiptir. Başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinde en yüksek ortalamaya özel sektör çalışanları, en düşük ortalamaya emekliler sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan yalnızca yönetim emniyet bağlılığı faktöründeki farklılık $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır ($p = 0,003$). Tukey HSD testi sonuçlarına göre bu farklılık emekli katılımcıların almış oldukları puanların diğer bütün meslek grupları ile anlamlı farklılık oluşturmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının meslek değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; yönetim emniyet bağlılığı faktöründe en yüksek ortalamaya kamu çalışanları, en düşük ortalamaya çalışmayanlar sahiptir. Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması faktöründe en yüksek

ortalamaya kamu çalışanları, en düşük ortalama öğrenciler sahiptir. Rekreatif ortam ve emniyet arasındaki uyum faktöründe en yüksek ortalama çalışmayanlar, en düşük ortalama işverenler sahiptir. Katılımcılar için emniyet eğitimi faktöründe en yüksek ortalama özel sektör çalışanları, en düşük ortalama çalışmayanlar sahiptir. Sorumlu yönetici faktöründe en yüksek ortalama çalışmayanlar, en düşük ortalama kamu çalışanları sahiptir. Acil durum tesisi faktörlerinde en yüksek ortalama öğrenciler, en düşük ortalama kamu çalışanları sahiptir. Önemseme faktöründe en yüksek ortalama işverenler, en düşük ortalama öğrenciler sahiptir. Başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinde en yüksek ortalama çalışmayanlar, en düşük ortalama öğrenciler sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklar $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Kouabenan (2002), farklı alanda gerçekleştirmiş olduğu çalışmada risk algısının meslek değişkenine göre farklılık gösterebileceğini belirtmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreatif Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; yönetim emniyet bağlılığı faktöründe en yüksek ortalama 2021 ₺ - 4040 ₺ arası, en düşük ortalama 2020 ₺ ve altı sahiptir. Rekreatif emniyet kurallarının algılanması faktöründe en yüksek ortalama 2021 ₺ - 4040 ₺ arası, en düşük ortalama 4041 ₺ - 6060 ₺ arası sahiptir. Rekreatif ortam ve emniyet arasındaki uyum faktöründe en yüksek ortalama 2021 ₺ - 4040 ₺ arası, en düşük ortalama 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Katılımcılar için emniyet eğitimi faktöründe en yüksek ortalama 4041 ₺ - 6060 ₺ arası, en düşük ortalama 2021 ₺ - 4040 ₺ arası sahiptir. Sorumlu yönetici faktöründe en yüksek ortalama 2021 ₺ - 4040 ₺ arası, en düşük ortalama 2020 ₺ ve altı sahiptir. Acil durum tesisi faktörlerinde en yüksek ortalama 4041 ₺ - 6060 ₺ arası, en düşük ortalama 2021 ₺ - 4040 ₺ arası sahiptir. Önemseme faktöründe en yüksek ortalama 2021 ₺ - 4040 ₺ arası, en düşük ortalama 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinde en yüksek ortalama 2021 ₺ - 4040 ₺ arası, en düşük ortalama 2020 ₺ ve altı sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklar $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreatif Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; yönetim emniyet bağlılığı faktöründe en yüksek ortalama 2020 ₺ ve altı ile 6061 ₺ ve üstü, en düşük ortalama 4041 ₺ - 6060 ₺ arası sahiptir. Rekreatif emniyet kurallarının algılanması faktöründe en yüksek ortalama 2021 ₺ - 4040 ₺ arası, en düşük ortalama 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Rekreatif ortam ve emniyet arasındaki uyum faktöründe en yüksek ortalama 2020 ₺ ve altı, en düşük ortalama 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Katılımcılar

için emniyet eğitimi faktöründe en yüksek ortalamaya 4041 ₺ - 6060 ₺ arası, en düşük ortalamaya 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Sorumlu yönetici faktöründe en yüksek ortalamaya 4041 ₺ - 6060 ₺ arası, en düşük ortalamaya 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Acil durum tesisi faktörlerinde en yüksek ortalamaya 2020 ₺ ve altı ile 6061 ₺ ve üstü, en düşük ortalamaya 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Önemseme faktöründe en yüksek ortalamaya 2020 ₺ ve altı, en düşük ortalamaya 4041 ₺ - 6060 ₺ arası sahiptir. Başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinde en yüksek ortalamaya 2021 ₺ - 4040 ₺ arası, en düşük ortalamaya 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklar $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Flynn ve arkadaşları (1994) gelir düzeyinin risk algısı üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını belirtmektedirler. Alpay, Yavuz ve Kahyaoğlu (2015), çok yüksek gelir seviyesine sahip bireyler için yaş değişkeninin risk algısı üzerindeki etkisinin ortadan kalktığını, bununla birlikte cinsiyet, meslek ve gelir düzeyi değişkenlerinin ise risk algısı üzerindeki etkilerinin güçlü bir şekilde varlığını sürdürdüğü tespit etmişlerdir. Ayrıca emekli bireylerin risk algılarının özel sektör ve kamu sektöründe çalışan bireylerden daha yüksek olduğu belirtilmektedir.

Farklı bir alanda gerçekleştirilen çalışma bulgularına göre; yaşlı bireylerin risk alma eğilimlerinin genç bireylerden, emekli bireylerin risk alma eğilimlerinin çalışan bireylerden daha yüksek olduğu, aylık gelir seviyesi ile risk alma eğilimi arasındaki ilişkinin bazı gelir grupları arasında negatif, bazılarında ise pozitif yönlü olduğu ve kadın bireylerin risk alma eğilimi düzeylerinin erkek bireylerden düşük olduğu belirtilmektedir (Saraç ve Kahyaoğlu, 2011).

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının yaşanılan bölge değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; yönetim emniyet bağlılığı faktöründe en yüksek ortalamaya Karadeniz Bölgesi ile Akdeniz Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması faktöründe en yüksek ortalamaya Ege Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Akdeniz Bölgesi sahiptir. Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum faktöründe en yüksek ortalamaya Doğu Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Ege Bölgesi sahiptir. Katılımcılar için emniyet eğitimi faktöründe en yüksek ortalamaya Karadeniz Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Sorumlu yönetici faktöründe en yüksek ortalamaya Akdeniz Bölgesi ile Ege Bölgesi, en düşük ortalamaya Doğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Acil durum tesisi faktörlerinde en yüksek ortalamaya İç Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Ege Bölgesi sahiptir. Önemseme faktöründe en yüksek ortalamaya Ege Bölgesi, en düşük ortalamaya

Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinde en yüksek ortalamaya İç Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklar $p<0,05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının yaşanılan bölge değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; yönetim emniyet bağlılığı faktöründe en yüksek ortalamaya Ege Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması faktöründe en yüksek ortalamaya Doğu Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum faktöründe en yüksek ortalamaya Karadeniz Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Katılımcılar için emniyet eğitimi faktöründe en yüksek ortalamaya Akdeniz Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Sorumlu yönetici faktöründe en yüksek ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Karadeniz Bölgesi sahiptir. Acil durum tesisi faktörlerinde en yüksek ortalamaya Doğu Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Önemseme faktöründe en yüksek ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya İç Anadolu Bölgesi sahiptir. Başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinde en yüksek ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Karadeniz Bölgesi sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan yalnızca sorumlu yönetici faktöründeki farklılık $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır ($p=0,006$). Farkın kaynaklandığı grubun tespit edilmesi için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; anlamlı farklılık Karadeniz Bölgesi ile Doğu Anadolu Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi; Marmara Bölgesi ile Doğu Anadolu Bölgesi, Ege Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi olan katılımcılardan kaynaklanmaktadır.

Wachinger, Renn, Begg ve Kuhlicke (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada risk algısının bölgesel ve ulusal düzeyde değişkenlik gösterebileceği belirtilmiştir. Kaspersen ve Dow (1993), risk algısı süreçlerinin içinde bulunulan coğrafi bölgeden etkilenebileceğini ve hatta coğrafi bölgeye göre şekillenebileceğini belirtmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; evet cevabını veren katılımcıların ölçme aracındaki yönetim emniyet bağlılığı, rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum, katılımcılar için emniyet eğitimi, sorumlu yönetici, önemseme ve başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinin ortalamaları hayır cevabını veren katılımcılardan yüksektir.

Hayır cevabını veren katılımcıların rekreasyon emniyet kurallarının algılanması ve acil durum tesisi faktörlerinin ortalamaları evet cevabını veren katılımcılardan daha yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan sorumlu yönetici ($p=0,047$) ve acil durum tesisi ($p=0,047$) faktörlerindeki farklılıklar $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı puan ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; evet cevabını veren katılımcıların ölçme aracındaki yönetim emniyet bağlılığı, rekreasyon emniyet kurallarının algılanması ve önemseme faktörlerinin ortalamaları hayır cevabını veren katılımcılardan yüksektir. Hayır cevabını veren katılımcıların rekreasyonel ortam ve emniyet arasındaki uyum, katılımcılar için emniyet eğitimi, sorumlu yönetici, acil durum tesisi ve başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinin ortalamaları evet cevabını veren katılımcılardan daha yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklar $p<0,05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Courneya ve McAuley (1994), sportif rekreasyonel faaliyetlere katılımı amaç ve beklenti kavramlarının güçlü bir ilişki içerisinde olduklarını fakat beklenti kavramının daha ön planda olduğunu belirtmektedirler. Shoham, Rose ve Kahle (1998), çok yüksek riskli rekreatif faaliyetlere bireyleri yönlendiren nedenlerin incelendiği çalışmalarında riskli faaliyete katılım gösterme niyetinin, ilgili faaliyetin merak uyandırma düzeyi ile ilgili olduğunu belirtmektedirler. Diğer nedenlerin de özellikle heyecan ve macera arayışı ile bireyin gerçekten riskli bir sporla uğraşması ile daha dikkat çekici bir karakterde olma eğilimi olduğu düşünülmektedir. Creyer, Ross ve Evers (2010), özellikle deneyimin risk algılarını, beklenen duygusal sonuçları ve faaliyetin çekiciliğini etkilediğini vurgulamaktadırlar. Ayrıca bireylerin bilinçli olarak yüksek riskli bir rekreasyon faaliyetine katılma olasılığının da duygusal sonuç beklentileri, faaliyetin çekiciliği, risk algıları ve önceki deneyimler tarafından etkilendiği belirtilmektedir. Sonuçlar ayrıca, faaliyetin çekiciliğinin, algılanan riskin bireyin katılım olasılığı üzerindeki etkisini hafiflettiğini de göstermektedir.

Araştırmaya paragliding branşından katılan bireylerin Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği ara boyut puan ortalamaları, ölçme aracının 7’li likert tipi bir ölçme aracı olduğu göz önünde bulundurularak incelendiğinde; program çeşitliliği ($\bar{x}=2,42$) ara boyutunun ortalamasının, ölçeğin orta noktası olan 4 orta sayısından düşük olduğu; çalışma zamanı ($\bar{x}=4,14$), bilgi ($\bar{x}=4,01$), müşteri - çalışan etkileşimi ($\bar{x}=4,02$), müşteri - müşteri etkileşimi ($\bar{x}=4,17$), fiziksel değişim ($\bar{x}=4,01$), değer ($\bar{x}=4,09$), sosyalleşme ($\bar{x}=4,22$),

tasarım ($\bar{x}=4,01$) ve ekipman ($\bar{x}=4,03$) ara boyutlarının ortalamalarının 4 orta sayısından yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya paragliding branşından katılan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalamaları, ölçme aracının 7'li likert tipi bir ölçme aracı olduğu göz önünde bulundurularak incelendiğinde; program kalitesi ($\bar{x}=4,04$), etkileşim kalitesi ($\bar{x}=4,09$), çıktı kalitesi ($\bar{x}=4,11$) fiziksel çevre kalitesi ($\bar{x}=4,02$) alt boyutlarının ve toplam puanların ($\bar{x}=4,06$) ortalamalarının 4 orta sayısından yüksek olduğu fakat bu sayıya çok yakın oldukları bulunmuştur.

Araştırmaya kayak branşından katılan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği ara boyut puan ortalamaları, ölçme aracının 7'li likert tipi bir ölçme aracı olduğu göz önünde bulundurularak incelendiğinde; program çeşitliliği ($\bar{x}=3,87$), çalışma zamanı ($\bar{x}=3,96$), müşteri - çalışan etkileşimi ($\bar{x}=3,96$), müşteri - müşteri etkileşimi ($\bar{x}=3,93$), fiziksel değişim ($\bar{x}=3,91$), sosyalleşme ($\bar{x}=3,98$), tasarım ($\bar{x}=3,86$) ve ekipman ($\bar{x}=3,95$) ara boyutunun ortalamasının, ölçeğin orta noktası olan 4 orta sayısından düşük olduğu; bilgi ($\bar{x}=4,05$) ve değer ($\bar{x}=4,05$) ara boyutlarının ortalamalarının 4 orta sayısından yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmaya kayak branşından katılan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalamaları, ölçme aracının 7'li likert tipi bir ölçme aracı olduğu göz önünde bulundurularak incelendiğinde; program kalitesi ($\bar{x}=3,96$), etkileşim kalitesi ($\bar{x}=3,95$), çıktı kalitesi ($\bar{x}=3,98$) fiziksel çevre kalitesi ($\bar{x}=3,91$) alt boyutlarının ve toplam puanların ($\bar{x}=3,95$) ortalamalarının 4 orta sayısına çok yakın oldukları bulunmuştur.

Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği'nden alınan yüksek puanların, ilgili tesisin hizmet kalitesi ile ilgili pozitif yönde bir algı oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda; paragliding branşına katılan bireylerin program çeşitliliği, çalışma zamanı, müşteri - çalışan etkileşimi, müşteri - müşteri etkileşimi, fiziksel değişim, değer, sosyalleşme, tasarım ve ekipman ara boyutlarının ortalamaları kayak branşına katılan bireylerin ortalamalarından yüksektir. Kayak branşına katılan bireylerin ise; bilgi ara boyutunun ortalamaları paragliding branşına katılan bireylerin ortalamalarından yüksektir.

Paragliding ve kayak branşına katılan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği ara boyutlarının puan ortalamalarının branş değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; müşteri - müşteri etkileşimi ($p=0,047$) ve sosyalleşme ($p=0,026$) ara boyutlarının ortalamalarında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık

bulunmaktadır. Paragliding branşında; müşteri – müşteri etkileşimi ve sosyalleşme ara boyutlarının kayak branşına göre daha olumlu bir biçimde algılandığı bulunmuştur.

Paragliding ve kayak branşına katılan bireylerin Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamalarının branş değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarında; etkileşim kalitesi ($p=0,029$), çıktı kalitesi ($p=0,033$) ve toplam puanların ($p=0,001$) ortalamalarında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmaktadır. Paragliding branşında; etkileşim kalitesi, çıktı kalitesi ve toplam kalitenin kayak branşına göre daha olumlu bir biçimde algılandığı bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; kadın katılımcıların program kalitesi, etkileşim kalitesi ve fiziksel çevre kalitesi alt boyutlarındaki ortalamaları erkek katılımcılardan daha yüksektir. Erkek katılımcıların çıktı kalitesi alt boyutundaki ortalamaları kadın katılımcılardan yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan yalnızca etkileşim kalitesi alt boyutu $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır ($p=0,036$).

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; kadın katılımcıların program kalitesi ve fiziksel çevre kalitesi alt boyutlarındaki ortalamaları erkek katılımcılardan daha yüksektir. Erkek katılımcıların etkileşim kalitesi ve çıktı kalitesi alt boyutundaki ortalamaları kadın katılımcılardan yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklar $p<0,05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Eraslan (2014), devlet ve vakıf üniversitesinde öğrenim göre bireyler üzerinde gerçekleştirmiş olduğu çalışmada; devlet üniversitelerinde öğrenim gören erkek katılımcıların hizmet algı düzeylerinin kadın katılımcılara göre daha yüksek, vakıf üniversitelerinde öğrenim gören kadın katılımcıların hizmet algı düzeylerinin de erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca; devlet üniversitelerinde öğrenim görmekte olan bireylerin hizmet algısı puanlarının cinsiyet değişkenine göre etkileşim kalitesi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılığa neden olduğunu belirtmektedir. Vakıf üniversitelerinde öğrenim görmekte olan bireylerin de program kalitesi ve etkileşim kalitesi alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulmuştur. Ayrıca, etkileşim kalitesi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulmuştur. Dolayısıyla rekreatif spor hizmetleri algısının cinsiyet değişkenine göre bazı alt boyutlarda değişkenlik gösterebileceği düşünülmektedir. Bu değişkenliğin sebebinin ise sunulan

faaliyetlerin çeşitliliği, faaliyeti sunan çalışanların ve faaliyete katılan bireylerin birbirleri arasındaki iletişimden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Lee, Kim, Ko ve Sagas (2011), spor hizmetleri kalite algısında cinsiyet değişkeninin istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturabileceğini belirtmektedirler. Bu farklılığın da kadın ve erkek bireylerin ortamdaki farklı faktörlerdeki beklentilerinden kaynaklandığını belirtmektedir. Kadın bireylerin ağırlıklı olarak çevre düzeni, temizlik ve görsellikle daha fazla ilgilendiklerini vurgulamaktadırlar.

Çetin ve Demir (2021), cinsiyet değişkeni bakımından; kadın bireylerin bilgi, program çeşitliliği ve çalışma zamanı alt boyutlarının erkek bireylere göre daha yüksek olduğunu belirtmektedirler. Bu durumun da kadın bireylerin erkek bireylere göre daha fazla zamana sahip olmalarından kaynaklandığı belirtilmiştir.

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; 19 – 29 yaş aralığındaki katılımcıların bütün alt boyutlardaki ve toplam puanlardaki ortalamaları 30 – 60 yaş aralığındaki katılımcılardan yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan program kalitesi ($p=0,000$) alt boyutu ve toplam ($p=0,002$) puanlardaki farklılık $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır ($p=0,033$).

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının yaş grubu değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; 19 – 29 yaş aralığındaki katılımcıların program kalitesi, fiziksel çevre kalitesi alt boyutları ve toplam puan ortalamaları 30 – 60 yaş aralığındaki katılımcılardan yüksektir. 30 – 60 yaş aralığındaki katılımcıların etkileşim kalitesi ve çıktı kalitesi ortalamaları 19 – 29 yaş aralığındaki katılımcılardan yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan yalnızca fiziksel çevre kalitesi alt boyutundaki farklılık $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır ($p=0,015$).

Eraslan (2014), devlet ve vakıf üniversitesinde öğrenim göre bireyler üzerinde gerçekleştirmiş olduğu çalışmada; devlet üniversitelerinde öğrenim görmekte olan bireylerin hizmet algısı puanlarının yaş grubu değişkenine göre fiziki çevre kalitesi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılığa neden olduğunu belirtmektedir. Bu alt boyut ile ilgili veriler incelendiğinde yaşın artması ile birlikte fiziki çevre kalitesi puanlarının düşme eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Vakıf üniversitelerinde öğrenim görmekte olan bireylerin hizmet algısı puanlarının yaş grubu değişkenine göre program kalitesi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılığa neden olduğunu belirtmektedir. Bu alt boyut ile ilgili veriler incelendiğinde yine devlet üniversitesindeki verilere benzer bir biçimde yaşın

artması ile birlikte program kalitesi puanlarının da düşme eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu değişkenliğin sebebinin ise yaşa bağlı olarak elde edilen deneyimler sonucunda bireylerin daha fazla alternatifi göz önünde bulundurabilmesi ve daha kaliteli bir hizmet alma beklentilerinin yükselmesi olduğu düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının meslek değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; program kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya öğrenciler, en düşük ortalamaya işverenler sahiptir. Etkileşim kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya öğrenciler, en düşük ortalamaya emekliler sahiptir. Çıktı kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya işverenler, en düşük ortalamaya emekliler sahiptir. Fiziksel çevre kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya öğrenciler, en düşük ortalamaya kamu çalışanları sahiptir. Toplam puanlarda en yüksek ortalamaya öğrenciler, en düşük ortalamaya emekliler sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan yalnızca toplam puan ortalamalarındaki farklılık $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır ($p = 0,010$). Tukey HSD testi sonuçlarına göre bu farklılık emekliler ile kamu çalışanları ve emekliler ile özel sektör çalışanları arasında anlamlı farklılık oluşmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının meslek değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; program kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya işverenler, en düşük ortalamaya kamu çalışanları sahiptir. Etkileşim kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya kamu çalışanları, en düşük ortalamaya özel sektör çalışanları sahiptir. Çıktı kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya kamu çalışanları, en düşük ortalamaya işverenler sahiptir. Fiziksel çevre kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya çalışmayanlar, en düşük ortalamaya işverenler sahiptir. Toplam puanlarda en yüksek ortalamaya çalışmayanlar, en düşük ortalamaya işverenler sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklar $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; program kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya 2020 ₺ ve altı, en düşük ortalamaya 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Etkileşim kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya 2020 ₺ ve altı, en düşük ortalamaya 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Çıktı kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya 4041 ₺ - 6060 ₺ arası, en düşük ortalamaya 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Fiziksel çevre kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya 2020 ₺ ve altı, en düşük ortalamaya 4041 ₺ - 6060 ₺ arası sahiptir. Toplam puanlarda en yüksek ortalamaya 2020 ₺ ve altı, en düşük ortalamaya 6061 ₺ ve üstü sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan

program kalitesi alt boyutu ($p=0,013$) ve toplam puan ($p=0,006$) ortalamalarındaki farklılıklar $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır. Tukey HSD testi sonuçlarına göre program kalitesi alt boyutundaki farklılık 2020 ₺ ve altı ile 4041 ₺ - 6060 ₺ arası ($p=0,025$) ve 2020 ₺ ve altı ile 6061 ₺ ve üstü ($p=0,016$) arasında anlamlı farklılık oluşmasından kaynaklanmaktadır. Toplam puan ortalamalarındaki farklılık 2020 ₺ ve altı ile 6061 ₺ ve üstü arasında ($p=0,004$) anlamlı farklılık oluşmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının aylık gelir düzeyi değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; program kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya 2026 ₺ - 4650 ₺ arası, en düşük ortalamaya 2325 ₺ ve altı sahiptir. Etkileşim kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya 6976 ₺ ve üstü, en düşük ortalamaya 4651 ₺ - 6975 ₺ arası sahiptir. Çıktı kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya 2325 ₺ ve altı, en düşük ortalamaya 2026 ₺ - 4650 ₺ arası sahiptir. Fiziksel çevre kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya 2026 ₺ - 4650 ₺ arası, en düşük ortalamaya 2325 ₺ ve altı arası sahiptir. Toplam puanlarda en yüksek ortalamaya 2325 ₺ ve altı, en düşük ortalamaya 2026 ₺ - 4650 ₺ arası sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan etkileşim kalitesi ($p=0,004$) alt boyutundaki farklılık $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır. Tukey HSD testi sonuçlarına göre program kalitesi alt boyutundaki farklılık 2026 ₺ - 4650 ₺ arası ile 4651 ₺ - 6975 ₺ arası ($p=0,006$) ve 2026 ₺ - 4650 ₺ arası ile 6976 ₺ ve üstü ($p=0,046$) arasında anlamlı farklılık oluşmasından kaynaklanmaktadır.

Çevik, Şimşek ve Yılmaz' ın (2017), rekreatif faaliyetlere seyirci olarak katılan bireylerin hizmet kalitesi algı düzeylerini belirlemek için gerçekleştirmiş oldukları çalışmada; cinsiyet değişkenine bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmazken; yaş grubu, meslek ve gelir düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının yaşanılan bölge değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; program kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya İç Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Etkileşim kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya Akdeniz Bölgesi, en düşük ortalamaya Ege Bölgesi sahiptir. Çıktı kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya İç Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Fiziksel çevre kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya Doğu Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Toplam puanlarda en yüksek ortalamaya İç Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklar $p<0,05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının yaşanılan bölge değişkenine göre ANOVA sonuçlarına göre; program kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya Doğu Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya İç Anadolu Bölgesi sahiptir. Etkileşim kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya Karadeniz Bölgesi, en düşük ortalamaya Güneydoğu Anadolu Bölgesi sahiptir. Çıktı kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya Marmara Bölgesi, en düşük ortalamaya İç Anadolu Bölgesi sahiptir. Fiziksel çevre kalitesi alt boyutunda en yüksek ortalamaya Doğu Anadolu Bölgesi, en düşük ortalamaya Akdeniz Bölgesi sahiptir. Toplam puanlarda en yüksek ortalamaya Karadeniz Bölgesi, en düşük ortalamaya İç Anadolu Bölgesi sahiptir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan çıktı kalitesi ($p=0,032$) alt boyutundaki farklılık $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır. LSD testi sonuçlarına göre çıktı kalitesi alt boyutundaki farklılık Doğu Anadolu Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi ($p=0,026$), İç Anadolu Bölgesi ile Akdeniz Bölgesi ($p=0,020$), İç Anadolu Bölgesi ile Ege Bölgesi ($p=0,032$) ve İç Anadolu Bölgesi ile Marmara Bölgesi ($p=0,002$) arasında anlamlı farklılık oluşmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin paragliding aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; evet cevabını veren katılımcıların ölçme aracındaki toplam puan ortalamaları hayır cevabını veren katılımcılardan yüksektir. Hayır cevabını veren katılımcıların program kalitesi, etkileşim kalitesi, çıktı kalitesi ve fiziksel çevre kalitesi alt boyutlarının ortalamaları evet cevabını veren katılımcılardan daha yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklar $p<0,05$ düzeyinde anlamlı değildir.

Araştırmaya katılan bireylerin kayak aktivitesi Rekreatif Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği puan ortalamalarının “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenine göre Independent Samples T testi sonuçlarına göre; evet cevabını veren katılımcıların ölçme aracındaki program kalitesi, etkileşim kalitesi, fiziksel çevre kalitesi alt boyutları ve toplam puan ortalamaları hayır cevabını veren katılımcılardan yüksektir. Hayır cevabını veren katılımcıların çıktı kalitesi alt boyutunun ortalamaları evet cevabını veren katılımcılardan daha yüksektir. Ortalamalardaki bu farklılıklardan program kalitesi ($p=0,018$) alt boyutunun ve toplam puan ($p=0,019$) ortalamaları $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır.

5. 1. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın titizliğine rağmen, bazı sınırlamalarla karşılaşmıştır. İlk olarak, görüşme sürecine uygun katılımcıları seçmek için amaçlı örnekleme kullanılmıştır. Örneklemlerin kaynağı, araştırmacıların rekreasyon hizmeti sunan merkezler aracılığıyla katılımcılara ulaşma yoluyla temaslara dayanmaktadır. Bununla birlikte, örnek kısıtlamaları, tüm etkinlik türlerindeki katılımcıları incelemeyi zorlaştırmıştır. Ayrıca, Türkiye' nin ulusal koşulları ve kültürel arka planı için tasarlanmış olan ölçme aracı, diğer ülkelerdeki ulusal koşullar ve kültürler arasında büyük farklılıklar olabileceğinden, diğer ülkelerdeki uygulamalarda dikkatli davranılmalıdır.

Emniyet iklimi ile ilgili geçmişte yapılan birçok çalışma, emniyet ikliminin emniyet davranışı ve emniyet performansı üzerindeki olumlu etkisini teyit etmektedir. Bununla birlikte, rekreasyon davranışı içindeki rekreasyonel emniyet iklimi sonuçları hakkında nispeten az şey bilinmektedir. Gelecek araştırmaların rekreasyonel emniyet iklimi ile elde edilebilen sonuçları daha iyi anlamak için rekreasyonel emniyet iklimi ile risk algılaması, rekreasyon deneyimi, rekreasyon memnuniyeti, rekreasyon faydaları ve diğer ilgili değişkenler arasındaki ilişkiyi daha fazla araştırması önerilir. Bu, rekreasyon faaliyetlerinde bulunan rekreasyoncuların psikolojik ve davranışsal anlayışlarını derinleştirmeye yardımcı olacaktır.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmaya paragliding branşında 143 kadın (%47,7) ve 157 erkek (%52,3) olmak üzere 300 kişi, kayak branşında 78 kadın (%31,2) ve 172 erkek (%68,8) olmak üzere 250 kişi, toplamda 550 kişi katılmıştır.

Outdoor aktivite merkezleri ve katılımcıların fonksiyonel risk yönetim süreçlerinin incelenmesinin amaçlandığı araştırmamızda, bu rekreasyon alanlarının emniyet kapsamının aktivite katılımcıları tarafından değerlendirilebilmesi adına Cheng ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilmiş olan “Recreation Safety Climate Measurement Tool”, ilgili Türkçeleştirme basamaklarından sonra “Rekreasyon Emniyet İklimi Ölçme Aracı” ismi ile geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak literatüre kazandırılmıştır.

Çalışmamızda paragliding ve kayak aktivitelerine katılan bireylerin rekreasyonel emniyet iklimi algı düzeyleri ile rekreasyonel spor hizmetleri kalite algı düzeyleri belirlenmiş ve bazı değişkenlere göre karşılaştırılmıştır.

Rekreasyonel emniyet iklimi algısının paragliding branşına göre yapılan analizlerinde; yaş grubu değişkeninin rekreasyon emniyet kurallarının algılanması faktörü üzerinde, meslek değişkeninin yönetim emniyet bağlılığı faktöründe ve “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkeninin de sorumlu yönetici ve başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılığa sebep olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla, paragliding aktivitesi katılımcılarının yaş grubu, meslek ve özellikle sunulan aktivite için bir rekreasyon alanına gitme durumu değişkenlerinin rekreasyon emniyet iklimi algısı üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. Paragliding katılımcılarının cinsiyet, aylık gelir düzeyi ve yaşanılan bölge değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılığa sebep olmadığı bulunmuştur. Bu yüzden, paragliding aktivitesi katılımcılarının cinsiyet, aylık gelir düzeyi ve yaşanılan bölge değişkenlerinin rekreasyon emniyet iklimi algısı üzerinde bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Rekreasyonel emniyet iklimi algısının kayak branşına göre yapılan analizlerinde; cinsiyet değişkeninin rekreasyon emniyet kurallarının algılanması faktörü üzerinde, yaş grubu değişkeninin yönetim emniyet bağlılığı faktöründe ve yaşanılan bölge değişkeninin de sorumlu yönetici faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılığa sebep olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla, kayak aktivitesi katılımcılarının cinsiyet, yaş grubu ve yaşanılan bölge değişkenlerinin rekreasyon emniyet iklimi algısı üzerinde etkisi olduğu

düşünülmektedir. Kayak katılımcılarının meslek, aylık gelir düzeyi ve “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılığa sebep olmadığı bulunmuştur. Bu yüzden, kayak aktivitesi katılımcılarının meslek, aylık gelir düzeyi ve “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenlerinin rekreasyon emniyet iklimi algısı üzerinde bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Rekreasyonel spor hizmetleri kalite algısının paragliding branşına göre yapılan analizlerinde; cinsiyet değişkeninin etkileşim kalitesi alt boyutu üzerinde, yaş grubu değişkeninin program kalitesi alt boyutu ve toplam algı üzerinde, meslek değişkeninin toplam algı üzerinde, aylık gelir düzeyinin program kalitesi alt boyutu ve toplam algı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılığa sebep olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla, paragliding aktivitesi katılımcılarının cinsiyet, yaş grubu, meslek ve aylık gelir düzeyi değişkenlerinin rekreasyonel spor hizmetleri kalite algısı üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. Paragliding aktivitesi katılımcılarının yaşadıkları bölge ve “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılığa sebep olmadığı bulunmuştur. Bu yüzden, paragliding aktivitesi katılımcılarının yaşadıkları bölge ve “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenlerinin rekreasyonel spor hizmetleri kalite algısı üzerinde bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Rekreasyonel spor hizmetleri kalite algısının kayak branşına göre yapılan analizlerinde; yaş grubu değişkeninin fiziksel çevre kalitesi alt boyutu üzerinde, aylık gelir düzeyi değişkeninin etkileşim kalitesi alt boyutu üzerinde, yaşadıkları bölge değişkeninin çıktı kalitesi alt boyutu üzerinde, “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkeninin de program kalitesi alt boyutu ve toplam algı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılığa sebep olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla, kayak aktivitesi katılımcılarının yaş grubu, aylık gelir düzeyi, yaşadıkları bölge ve “Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?” değişkenlerinin rekreasyonel spor hizmetleri kalite algısı üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. Kayak aktivitesi katılımcılarının cinsiyet ve meslek değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılığa sebep olmadığı bulunmuştur. Bu yüzden, kayak aktivitesi katılımcılarının cinsiyet ve meslek değişkenlerinin rekreasyonel spor hizmetleri kalite algısı üzerinde bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Paragliding ve kayak branşlarının rekreasyonel emniyet iklimi algıları birbirleri ile karşılaştırıldığında; katılımcıların genel olarak paragliding branşındaki rekreasyonel emniyet iklimi algıları puan ortalamalarının kayak branşına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla katılımcılarda, paragliding branşının kayak branşından daha emniyetli koşullar altında sunulduğu algısı hakimdir. Ayrıca, yönetim emniyet bağlılığı,

rekreasyon emniyet kurallarının algılanması, katılımcılar için emniyet eğitimi, önemseme ve başkalarını düşünen emniyet davranışı faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bu yüzden, paragliding branşının bu faktörlerde kayak branşından daha iyi bir rekreasyonel emniyet iklimi algısına sahip olduğu söylenebilir.

Paragliding ve kayak branşlarının rekreasyonel spor hizmetleri kalite algıları birbirleri ile karşılaştırıldığında; katılımcıların genel olarak paragliding branşındaki rekreasyonel emniyet iklimi algıları puan ortalamalarının kayak branşına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Dolayısıyla katılımcılarda, paragliding branşının kayak branşından daha kaliteli koşullar altında sunulduğu algısı hakimdir. Ayrıca, müşteri – müşteri etkileşimi ve sosyalleşme ara boyutları ile etkileşim kalitesi alt boyutu, çıktı kalitesi alt boyutu ve toplam algı puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bu yüzden, paragliding branşının bu ara ve alt boyutlarda kayak branşından daha iyi bir rekreasyonel spor hizmetleri kalitesi algısına sahip olduğu söylenebilir.

Ülkemizdeki sigorta şirketlerinin sunmuş oldukları sigorta hizmetleri çok çeşitli olup, yalnızca tek bir sigorta türünü seçmek rekreasyonel spor hizmeti sağlayıcıları bakımından yeterli olmamaktadır. Tesisin yangın, hırsızlık, deprem, doğal afet, terör ve kira kaybı gibi durumlara karşı güvence altına alınabilmesi için iş yeri sigortası hizmeti sunulmaktadır. Bununla birlikte aktivitelere katılan bireylerin ve çalışanların karşılaşılabileceği kaza durumlarına karşılık bireysel kaza sigortası kullanılmaktadır. Katılımcıların mallarını güvence altına almak için ise 3. şahıslar mali mesuliyet sigortası kullanılmaktadır. Hizmet sağlayan kurumdan aktivitenin yapılacağı yere ulaşımın sağlanmasında seyahat sigortası yapılabilmektedir. Açık alanda motorlu araçlarla (JetSki, ATV, safari araçları, vb...) yapılacak olan aktivitelerdeki araçlar işyeri sigortası kapsamında değerlendirilmemekte olup, bu gibi araçlar için genişletilmiş kasko uygulamaları mevcuttur.

Araştırmamız sonucunda yalnızca ulusal olarak değil, uluslararası platformda da rekreasyonel faaliyetlerin emniyet koşulları ile ilgili düzenlemelerin sınırlı olduğu ve bazı durumlarda gerek resmi gerek kurumsal denetim mekanizmasının eksik kaldığı görülmektedir.

Öneriler;

- Araştırma birçok farklı rekreasyonel spor branşı için gerçekleştirilebilir.
- Özellikle çok fazla risk barındıran aktivitelerde eğitmenlerin detaylı bir eğitim sürecinden geçirilmeleri sağlanabilir.

- Kurum içerisindeki bütün personelin (temizlik, mutfak, servis, ulaşım, bilgilendirme, eğitim, fotoğraf ve video), iletişim, bilgilendirme, tanıtım, etik ve ahlak gibi konularda periyodik aralıklarla eğitim alması sağlanabilir.
- Kurum içerisindeki ve aktivitenin yapılacağı bölgedeki araçlar sürekli olarak denetlenmeli, arıza varsa giderilmeli, giderilemiyorsa kullanım dışı bırakılmalı ve düzenli olarak periyodik bakımları yapılmalıdır.
- Kurum içerisinde ve aktivitenin yapılacağı bölge sürekli olarak denetlenmeli ve risk unsuru barındırabilecek durumlar mümkün olan en kısa süre içerisinde ortamdaki uzaklaştırılmalıdır.
- Tesislerin, araçların, çalışanların, katılımcıların ve diğer 3. şahısların koruma altında olabilmeleri adına mutlaka sigortalama sisteminden faydalanmalıdırlar.
- En basit gibi görünen aktiviteler için bile katılımcıların detaylı bir teorik ve uygulama sürecinden geçirilmesi sağlanabilir.
- Kurum tarafından sunulan bütün faaliyetleri detaylı bir biçimde anlatan yazılı ve görsel materyallerle katılımcıların karar verme süreçlerine yardımcı olunabilir.
- Aktivite bölgesi belirlenirken bölgenin iklim koşulları mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.
- Aktivite bölgesinde yaşayan olası bitki ve hayvanların listesi yapılmalıdır. Katılımcılara zarar verebilecek bitki veya hayvan türleri hakkında katılımcılar mutlaka bilgilendirilmelidir.
- Aktivite esnasında katılımcıların kaybolabileceği de göz önünde bulundurularak, katılımcılara aktivite öncesinde konum belirleme cihazı, işaret ışığı ve düdük verilmelidir.
- Aktiviteler esnasında meydana gelebilecek en kötü durumlar göz önünde bulundurularak, temel ilk yardım becerilerine sahip olan acil durum müdahale ekibi oluşturulmalı ve sürekli olarak hazırda bekletilmelidirler.
- Etik açıdan ücretlendirme prosedürleri sürekli olarak değişmemeli, en az 1 yılı veya sezonu kapsayacak biçimde planlama yapılmalıdır.

7. KAYNAKLAR

Abudayyeh, O., Fredericks, T.K., Butt, S.E., Shaar, A., 2006. An investigation of management's commitment to construction safety. *Int. J. Project Manage.* 24 (2), 167-174. <https://dx.doi.org/10.1016/j.ijproman.2005.07.005>

Achampong, F. (1999). *Workplace sexual harassment law: Principles, landmark developments, and framework for effective risk management*. Greenwood Publishing Group.

Aktaş, İ., & Erhan, S. E. (2015). Spor yapan ve spor yapmayan bireylerin benlik saygısı ve risk alma düzeylerinin incelenmesi (Erzurum ili örneği). *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 40-51.

Albert, G., Abo-Kalla, H., Baron, M. (2011). Transport and Environmental Variables and the Impact of Cultural Differences on Playground Use. *Journal of Urban Planning and Development*, 137:291-297. [https://doi.org/10.1061/\(ASCE\)UP.1943-5444.0000064](https://doi.org/10.1061/(ASCE)UP.1943-5444.0000064)

Alexander, C. S., Kim, Y. J., Ensminger, M., Johnson, K. E., Smith, B. J., Dolan, L. J. (1990). A measure of risk taking for young adolescents: Reliability and validity assessments. *Journal of Youth and Adolescence*, 19, 559-569. <https://doi.org/10.1007/BF01537176>

Alpay, E. E., Yavuz, M., & Kahyaoğlu, M. (2015). Gelir Durumunun Risk Algısına Etki Eden Diğer Sosyo-Ekonomik ve Demografik Faktörler Üzerindeki Etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 16(1), 205-226.

Amamilo, S. C., Samuel, A. W., Hesketh, K. T., & Moynihan, F. J. (1987). A prospective study of parachute injuries in civilians. *The Journal of bone and joint surgery. British volume*, 69(1), 17-19. <https://doi.org/10.1302/0301-620X.69B1.3818726>

American Red Cross. (2003, February). *Fact sheet on shelter-in-place*. Erişim: https://www.redcross.org/images/MEDIA_CustomProductCatalog/m4340182_shelterinplace.pdf

Appenzeller, H. (Ed.). (2012). *Risk management in sport* (3rd ed.). Durham, NC: Carolina Academic Press.

Aykurt, B. ve Aykurt, M. (1990). Kayak yaralanmaları, nedenleri ve önlenmesi. *Kartal Eğitim ve Araştırma Klinikleri*, 1(4), 209-214.

Bagozzi, R. P., Yi, Y., & Singh, S. (1991). On the use of structural equation models in experimental designs: Two extensions. *International Journal of Research in Marketing*, 8(2), 125-140. [https://doi.org/10.1016/0167-8116\(91\)90020-8](https://doi.org/10.1016/0167-8116(91)90020-8)

Ballantyne, R., Carr, N., Hughes, K., 2005. Between the flags: an assessment of domestic and international university students' knowledge of beach safety in Australia. *Tour. Manage.* 26 (4), 617-622. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2004.02.016>

Barton, B., 2007. *Safety, Risk & Adventure in Outdoor Activities*. Paul Chapman Publishing, London, England. <http://dx.doi.org/10.4135/9781446213445>

Basım, N. ve Argan, M. (2009). *Spor yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Bayık, M. E., & Gürbüz, S. (2016). Ölçek uyarlamada metodoloji sorunu: Yönetim ve örgüt alanında uyarlanan ölçekler üzerinden bir araştırma. *İş ve İnsan Dergisi*, 3(1), 1-20. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2786373>

Bentley, T. A., Page, S. J., & Laird, I. S. (2001). Accidents in the New Zealand adventure tourism industry. *Safety science*, 38(1), 31-48. [https://doi.org/10.1016/S0925-7535\(00\)00053-9](https://doi.org/10.1016/S0925-7535(00)00053-9)

Bentley, T. A., Page, S. J., Meyer, D., Chalmers, D., & Laird, I. (2001). How safe is adventure tourism in New Zealand? An exploratory analysis. *Applied ergonomics*, 32(4), 327-338. [https://doi.org/10.1016/S0003-6870\(01\)00011-4](https://doi.org/10.1016/S0003-6870(01)00011-4)

Berg, H. P. (2010). Risk management: procedures, methods and experiences. *Reliability: Theory & Applications*, 5(2 (17)).

Bird, M. E., Datta, G. D., Van Hulst, A., Kestens, Y., & Barnett, T. A. (2015). A reliability assessment of a direct-observation park evaluation tool: the Parks, activity and recreation among kids (PARK) tool. *BMC public health*, 15(1), 1-11.

Bonta, J., & Wormith, S. J. (2007). Risk and need assessment. *Developments in social work with offenders*, 131-152.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Canbek, U., İmerci, A., Akgün, U., Yeşil, M., Aydın, A., & Balci, Y. (2015). Characteristics of injuries caused by paragliding accidents: A cross-sectional study. *World journal of emergency medicine*, 6(3), 221. <https://doi.org/10.5847/wjem.j.1920-8642.2015.03.011>

Cavnar, M. M., Kirtland, K. A., Evans, M. H., Wilson, D. K., Williams, J. E., Mixon, G. M., & Henderson, K. A. (2004). Evaluating the Quality of Recreation Facilities: Development of an Assessment Tool. *Journal of Park & Recreation Administration*, 22(1).

Centers for Disease Control and Prevention. (2016a). Cleaning up body fluid spills on pool surfaces. Erişim: <https://www.cdc.gov/healthywater/swimming/aquatics-professionals/cleaning-body-fluid-spills.html>

Centers for Disease Control and Prevention. (2016b). General information about MRSA in the community. Erişim: <https://www.cdc.gov/mrsa/community/index.html#community>

Centers for Disease Control and Prevention. (2017). CDC and food safety. Erişim: <https://www.cdc.gov/foodsafety/cdc-and-food-safety.html>

CDC MMWR. Nonfatal traumatic brain injuries related to sports and recreation activities among persons aged ≤19 years—United States, 2001—2009. *MMWR*. 2011. 60(39): 1337-1342.

Cervantes, O., Verduzco-Zapata, G., Botero, C., Olivos-Ortiz, A., Chávez-Comparan, J. C., & Galicia-Pérez, M. (2015). Determination of risk to users by the spatial and temporal variation of rip currents on the beach of Santiago Bay, Manzanillo, Mexico: Beach hazards and safety strategy as tool for coastal zone management. *Ocean & Coastal Management*, 118, 205-214. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2015.07.009>

Chauvin, B., Hermand, D., & Mullet, E. (2007). Risk perception and personality facets. *Risk Analysis: An International Journal*, 27(1), 171-185. <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2006.00867.x>

Cheng, T. M., Chen, M. T., & Hong, C. Y. (2016). Conceptualizing and measuring recreation safety climate. *Safety science*, 87, 224-233. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2016.04.010>

Choudhry, R.M., Fang, D., Lingard, H., 2009. Measuring safety climate of a construction company. *J. Const. Eng. Manage.* 135 (9), 890–899. [http://dx.doi.org/10.1061/\(ASCE\)CO.1943-7862.0000063](http://dx.doi.org/10.1061/(ASCE)CO.1943-7862.0000063)

Clement, A. (1988). *Law in sport and physical activity*. Indianapolis, IN: Benchmark Press.

Cohn, L. D., Macfarlane, S., Yanez, C., & Imai, W. K. (1995). Risk-perception: differences between adolescents and adults. *Health Psychology*, 14(3), 217. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.14.3.217>

Coakley, J., & Pike, E. (2001). *Sports in society*. Boston: McGraw-Hill.

Collins, N. L., & Feeney, B. C. (2000). A safe haven: An attachment theory perspective on support seeking and caregiving in intimate relationships. *Journal of personality and social psychology*, 78(6), 1053. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.6.1053>

Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A First course in factor analysis*. (2. baskı), New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Cooper, D. C. (Ed.). (2005). *Fundamentals of search and rescue*. Jones & Bartlett Learning.

Cooper, M. D., & Phillips, R. A. (1994). Validation of a safety climate measure. In *Occupational Psychology Conference of the British Psychological Society* (Vol. 3, No. 5).

Cooper, N. (1995). The relationship between risk management plans and incidence of injuries and legal claims in collegiate recreational sports programs (Unpublished master's thesis). East Carolina University, Greenville, NC.

Corbett, R. (1993). Risk management for the recreation professional. *Recreation Alberta*, 12(2), 1-3.

Courneya, K. S., & McAuley, E. (1994). Factors affecting the intention-physical activity relationship: Intention versus expectation and scale correspondence. *Research quarterly for exercise and sport*, 65(3), 280-285. <https://doi.org/10.1080/02701367.1994.10607629>

Creyer, E., Ross, W., & Evers, D. (2003). Risky recreation: an exploration of factors influencing the likelihood of participation and the effects of experience. *Leisure Studies*, 22(3), 239-253. <https://doi.org/10.1080/026143603200068000>

Crilly, G., Weber, D., & Taplin, R. (2012). Predicting visitor satisfaction in parks: Comparing the value of personal benefit attainment and service levels in Kakadu National Park, Australia. *Visitor Studies*, 15(2), 217-237. <https://doi.org/10.1080/10645578.2012.715038>

Çelebi, A. (2001). Risk ve olumsuzluk: sosyal teori-sosyal felsefe ilişkisini anlamaya yönelik iki anahtar kavram. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 56 (1), 23-52. https://doi.org/10.1501/SBFder_0000001821

Çetin, A., & Demir, A. Rekreatyonel Spor Tesisleri Üyelerinin Algılanan Hizmet Kalitesi Düzeylerinin İncelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(33), 425-446.

Çevik, H., Şimşek, K. Y., & Yılmaz, İ. (2017). The evaluating of service quality in recreational sport events: kite festival sample. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 8(1).

Çobanoğlu, H.O. (2008). Sporda risk yönetimi: turkcell süper ligindeki sporcuların risk değerlendirmeleri üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

DeJoy, D. M. (1992). An examination of gender differences in traffic accident risk perception. *Accident Analysis & Prevention*, 24(3), 237-246. [https://doi.org/10.1016/0001-4575\(92\)90003-2](https://doi.org/10.1016/0001-4575(92)90003-2)

Deniz, A., & Erciş, A. (2008). Kişilik özellikleri ile algılanan risk arasındaki ilişkilerin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(2), 301-330.

Deniz, A. (2007). Kişilik Özellikleri ve Algılanan Risk Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Erzurum.

DeVellis, R. F. (2014). *Ölçek geliştirme: Kuram ve uygulamalar*. (Çev. Ed. T. Totan). Ankara: Nobel Akademik.

Demirhan, G., Aşçı, F.H., Kangal, M., Saraçbaşı, O. (2014). Perception of Risk and Attractiveness of Extreme Sports Among Turkish University Students. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(1), 11-22.

Department of Sport and Recreation Government of Western Australia. (2007). *Needs Assessment Guide Sport and Recreational Facilities*. Erişim: https://www.dlgsc.wa.gov.au/docs/default-source/sport-and-recreation/needs-assessment-guide.pdf?sfvrsn=a3df109e_1

Dickson, T. J., & Gray, T. L. (Eds.). (2012). *Risk management in the outdoors: A whole-of-organisation approach for education, sport and recreation*. Cambridge University Press.

Dionne, G. (2013). Risk management: History, definition, and critique. *Risk Management and Insurance Review*, 16(2), 147-166. <https://doi.org/10.1111/rmir.12016>

Dolan, A. H., & Walker, I. J. (2006). Understanding vulnerability of coastal communities to climate change related risks. *Journal of Coastal Research*, 1316-1323.

Dorwart, C. E., Moore, R. L., & Leung, Y. F. (2009). Visitors' perceptions of a trail environment and effects on experiences: A model for nature-based recreation experiences. *Leisure Sciences*, 32(1), 33-54. <https://doi.org/10.1080/01490400903430863>

Dougherty, N. J. (Ed.). (1998). *Outdoor recreation safety*. Human Kinetics 1.

Drezner, J. A., Toresdahl, B. G., Rao, A. L., Huszti, E., & Harmon, K. G. (2013). Outcomes from sudden cardiac arrest in U.S. high schools: A 2-year prospective study from the National Registry for AED Use in Sports. *British Journal of Sports Medicine*, 47, 1179–1183. <http://dx.doi.org/10.1136/bjsports-2013-092786>

Eraslan, A. (2014). Üniversite Yerleşkelerindeki Rekreatyonel Spor Merkezlerinde Hizmet Kalitesi (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Fasching, G., Schipping, G., & Pretscher, R. (1997). Paragliding accidents in remote areas. *Wilderness & environmental medicine*, 8(3), 129-133. [https://doi.org/10.1580/1080-6032\(1997\)008\[0129:PAIRA\]2.3.CO:2](https://doi.org/10.1580/1080-6032(1997)008[0129:PAIRA]2.3.CO:2)

Fave, A. D., Bassi, M., & Massimini, F. (2003). Quality of experience and risk perception in high-altitude rock climbing. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15(1), 82-98. <https://doi.org/10.1080/10413200305402>

FEMA. (2003). *Tornado protection: Selecting refuge in buildings*. Erişim: <http://www.gema.ga.gov/Mitigation/Resource%20Document%20Library/FEMA%20431%20%20Tornado%20Protection.pdf>

Fields, S. K., & Young, S. J. (2010). Learning from the past: An analysis of case law impacting campus recreational sport programs. *Journal of Legal Aspects of Sport*, 20(1), 75–98. <https://doi.org/10.1123/jlas.20.1.75>

Fine, C. R., & Schupp, R. W. (2002). Liability exposure trends in recruitment: An assessment and analysis of retail employment applications. *Employee Responsibilities and Rights Journal*, 14(4), 135-143.

Flynn, J., Slovic, P., & Mertz, C. K. (1994). Gender, race, and perception of environmental health risks. *Risk analysis*, 14(6), 1101-1108. <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.1994.tb00082.x>

Fong, W. W., & Kleiner, B. H. (2002). How to hire employees effectively. *Management Research News*, 25(5), 48-57.

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of marketing research*, 18(1), 39-50. <https://doi.org/10.1177/002224378101800104>

Fotiadis, A. K., & Vassiliadis, C. A. (2016). Service quality at theme parks. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 17(2), 178-190. <https://doi.org/10.1080/1528008X.2015.1115247>

Fried, G., & Kastel, M. (2020). *Managing sport facilities*. Human Kinetics.

Gauler, R., Moulin, P., Koch, H. G., Wick, L., Sauter, B., Michel, D., & Knecht, H. (2006). Paragliding accidents with spinal cord injury: 10 years' experience at a single institution. *Spine*, 31(10), 1125-1130. <https://doi.org/10.1097/01.brs.0000216502.39386.70>

Gedikoğlu, Ö., Bilgen, Ö. F., & Sarısözen, B. (1993). Uludağ'da kayak yaralanmaları ve nedenleri. *Acta Orthop Traumatol Turc*, 27, 109.

Gehlert, T., Hagemester, C., & Özkan, T. (2014). Traffic safety climate attitudes of road users in Germany. *Transportation research part F: traffic psychology and behaviour*, 26, 326-336. <https://doi.org/10.1016/j.trf.2013.12.011>

Ghimire, R., Green, G. T., Poudyal, N. C., & Cordell, H. K. (2014). An analysis of perceived constraints to outdoor recreation. *Journal of Park and Recreation Administration*, 32(4).

Godbey, G. (1978). *Recreation, Park and Leisure Services*, W.B.Saunders, Philadelphia, PA.

Gök, Y. (2006). Türkiye voleybol birinci liginde yer alan spor kulüplerinin risk yönetimi açısından değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Gökyer, E., Öztürk, M., Demir, K., & Güler, U. (2016). Samsun/Bafra Kent Merkezi ve Yakın Çevresi Rekreasyon Alanlarının Değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 126-141.

Graybill, J. O., Carpenter, M. T. H., Offord, J., Piorun, M., & Shaffer, G. (2013). Employee onboarding: Identification of best practices in ACRL libraries. *Library Management*.

Griffin, M. A., & Neal, A. (2000). Perceptions of safety at work: a framework for linking safety climate to safety performance, knowledge, and motivation. *Journal of occupational health psychology*, 5(3), 347. <https://doi.org/10.1037//1076-8998.5.3.347>

Grimmer, K. A., Jones, D., & Williams, J. (2000). Prevalence of adolescent injury from recreational exercise: an australian perspective. *Journal of adolescent health*, 27(4), 266-272. [https://doi.org/10.1016/S1054-139X\(00\)00120-8](https://doi.org/10.1016/S1054-139X(00)00120-8)

Gul, E. D. (2012). Ailelerin çocuk bahçelerine ve çocuk bahçelerindeki materyallere bakış açılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3).

Gullone, E., & Moore, S. (2000). Adolescent risk-taking and the five-factor model of personality. *Journal of adolescence*, 23(4), 393-407. <https://doi.org/10.1006/jado.2000.0327>

Gustafson, P. E. (1998). Gender Differences in risk perception: Theoretical and methodological perspectives. *Risk analysis*, 18(6), 805-811. <https://doi.org/10.1023/B:RIAN.0000005926.03250.c0>

Gümüş, H., & Özgül, S. A. (2017). Rekreasyon alanı kullanımına ilişkin katılım engelleri ve tercih etkenleri ölçeklerinin geliştirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 865-882.

Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gürsoy, Ş. T., Çiçeklioğlu, M., Börekçi, N., Soyer, M. T., & Öcek, Z. (2008). İzmir Karşıyaka Belediye çalışanlarında çevresel risk algılama düzeyi. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(1), 20-27.

Hall, C. M., & McArthur, S. (1991). Commercial white water rafting in Australia. *Australian Journal of Leisure and Recreation*, 1(2), 25-30.

Hanssmann, C. O. (1980). Safety is Everyone's Responsibility in the Schools. *Journal of Chemical Education*, 57(3), 203.

Harris, R., Edwards, D., & Homel, P. (2014). Managing alcohol and drugs in event and venue settings: the Australian case. *Event Management*, 18(4), 457-470. <https://doi.org/10.3727/152599514X14143427352238>

Havighurst, R. J., 1972. *Developmental Task and Education*. New York: McKay.

Havitz, M. E., & Mannell, R. C. (2005). Enduring involvement, situational involvement, and flow in leisure and non-leisure activities. *Journal of Leisure Research*, 37(2), 152-177. <https://doi.org/10.1080/00222216.2005.11950048>

Hayran, S., Gül, A., & Duru, S. (2017). Türkiye’de internetten alışveriş yapan bireylerin risk algılarının cinsiyet farklılıklarına göre değerlendirilmesi. *Ejovoc Electronic Journal of Vocational Colleges*, 7(3), 48-57.

Health and Safety Executive. (2000). *Managing crowds safely: A guide for organisers at events and venues*. Erişim: <http://www.hse.gov.uk/pUbns/priced/hsg154.pdf>

Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic journal of business research methods*, 6(1), 53-60. <https://doi.org/10.21427/D7CF7R>

Hunter, R. E. (1999). Skiing injuries. *The American journal of sports medicine*, 27(3), 381-389. <https://doi.org/10.1177/03635465990270032101>

IPCC, 2012. In: Barros, C.B.V., Stocker, T.F., Qin, D., Dokken, D.J., Ebi, K.L., Mastrandrea, M.D., Mach, K.J., Plattner, G.-K., Allen, S.K., Tignor, M., Midgley, P.M. (Eds.), *Managing the Risks of Extreme Events and Disasters to Advance Climate Change Adaptation*. A Special Report of Working Groups I and II of the Intergovernmental Panel on Climate Change Field. Cambridge University Press, Cambridge, UK, and New York, NY, USA, p. 582. ISO 20712-1, 2008a.

Internal Revenue Service. (2018). Independent contractor defined. Erişim: <https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/independent-contractor-defined>

International Organization for Standardization. Erişim: <https://www.iso.org/about-us.html>

ISO/TC 262. Erişim: <https://www.iso.org/committee/629121.html>

ISO/TC 83. Erişim: <https://www.iso.org/committee/50190/x/catalogue/p/1/u/0/w/0/d/0>

ISO/TC 83/SC 4. Erişim: <https://www.iso.org/committee/50222.html>

Johnson, C. Y., Bowker, J. M., & Cordell, H. K. (2001). Outdoor recreation constraints: An examination of race, gender, and rural dwelling. *Journal of Rural Social Sciences*, 17(1), 6.

Jonah, B. A., & Dawson, N. E. (1987). Youth and risk: Age differences in risky driving, risk perception, and risk utility. *Alcohol, Drugs & Driving*, 3(3-4), 13-29.

Kaczynski, A. T., Stanis, S. A. W., & Besenyi, G. M. (2012). Development and testing of a community stakeholder park audit tool. *American journal of preventive medicine*, 42(3), 242-249. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2011.10.018>

Kaiser, H.F., 1974. An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39 (1), 31-36. <http://dx.doi.org/10.1007/BF02291575>

Kaiser, R. (1986). *Liability and law in recreation, parks, and sports*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Kara, F., Demirci, A., & Kocaman, S. (2008). Şehir Coğrafyası Açısından Bir Araştırma: İstanbul’un Açık Rekreasyon Alanlarının Değerlendirilmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (18), 76-95.

Karanci, A. N., Aksit, B., & Dirik, G. (2005). Impact of a community disaster awareness training program in Turkey: Does it influence hazard-related cognitions and preparedness behaviors. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 33(3), 243-258. <https://doi.org/10.2224/sbp.2005.33.3.243>

Kasperson, R. E., & Dow, K. (1993). Hazard perception and geography. In *Advances in psychology* (Vol. 96, pp. 193-222). North-Holland.

Kauffman, R., & Moiseichik, M. (2013). *Integrated risk management for leisure services*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Kerrigan, P. V., & Young, S. J. (2016). Careless maintenance = costly legal implications. *Journal of Facility Planning, Design, and Management*, 4(1), 48–51.

Knapik, J. J., Spiess, A., Swedler, D. I., Grier, T. L., Darakjy, S. S., & Jones, B. H. (2010). Systematic review of the parachute ankle brace: injury risk reduction and cost effectiveness. *American journal of preventive medicine*, 38(1), 182-188. <https://doi.org/10.1016/j.amepre.2009.10.012>

Ko, Y. J., & Pastore, D. L. (2004). Current issues and conceptualizations of service quality in the recreation sport industry. *Sport marketing quarterly*, 13(3).

Koehle, M. S., Lloyd-Smith, R., & Taunton, J. E. (2002). Alpine ski injuries and their prevention. *Sports Medicine*, 32(12), 785-793. <https://doi.org/10.2165/00007256-200232120-00003>

Kontos, A. P. (2004). Perceived risk, risk taking, estimation of ability and injury among adolescent sport participants. *Journal of pediatric psychology*, 29(6), 447-455. <https://doi.org/10.1093/jpepsy/jsh048>

Kouabenan, D. R. (2002). Occupation, driving experience, and risk and accident perception. *Journal of Risk Research*, 5(1), 49-68. <https://doi.org/10.1080/13669870110036577>

Köşker, D. E., & Çimen, Z. (2012). Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği-38'in Türkçe Versiyonu Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3).

Krüger-Franke, M., Siebert, C. H., & Pfürringer, W. (1991). Paragliding injuries. *British journal of sports medicine*, 25(2), 98-101. <http://dx.doi.org/10.1136/bjism.25.2.98>

Kyle, G., Graefe, A., Manning, R., & Bacon, J. (2003). An examination of the relationship between leisure activity and place attachment among hikers along the Appalachian Trail. *Journal of leisure research*, 35(3), 249. <https://doi.org/10.1080/00222216.2003.11949993>

Lautenschlager, S., Karli, U., & Matter, P. (1993). Paragliding accidents—a prospective analysis in Swiss mountain regions. *Z Unfallchir Versicherungsmed*, 55–65. Suppl. 1.

Lee, J. H., Kim, H. D., Ko, Y. J., & Sagas, M. (2011). The influence of service quality on satisfaction and intention: A gender segmentation strategy. *Sport Management Review*, 14(1), 54-63. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2010.02.002>

Lekies, K. S., Yost, G., & Rode, J. (2015). Urban youth' s experiences of nature: Implications for outdoor adventure recreation. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 9, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2015.03.002>

Lin, Y. H., Lee, Y. C., & Wang, S. C. (2012). Analysis of motivation, travel risk, and travel satisfaction of Taiwan undergraduates on work and travel overseas programmes: Developing measurement scales. *Tourism Management Perspectives*, 2, 35-46. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2012.01.002>

Lipscombe, N. (2007). The risk management paradox for urban recreation and park managers: Providing high risk recreation within a risk management context. *Annals of Leisure Research*, 10(1), 3-25. <https://doi.org/10.1080/11745398.2007.9686752>

Lynch, K., & Buckner-Hayden, G. (2010). Reducing the new employee learning curve to improve productivity. *Journal of healthcare risk management*, 29(3), 22-28. <https://doi.org/10.1002/jhrm.20020>

Lyne, M., & Galloway, A. (2011). Strategies for managing alcohol at large events in New Zealand. *Drugs: Education, Prevention, and Policy*, 18, 438–446. <https://doi.org/10.3109/09687637.2011.608392>

MacCallum, R. C., Widaman, K. F., Preacher, K. J., & Hong, S. (2001). Sample size in factor analysis: The role of model error. *Multivariate Behavioral Research*, 36(4), 611-637. https://doi.org/10.1207/s15327906mbr3604_06

Mader, E. M., & Zick, C. D. (2014). Active transportation: Do current traffic safety policies protect non-motorists?. *Accident Analysis & Prevention*, 67, 7-13. <https://doi.org/10.1016/j.aap.2014.01.022>

Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50, 370-396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>

Mead, M. (1928). *Coming of Age in Samoa*, William Morrow, New York.

Mekinc, J., & Mušič, K. (2016). Elements of safety in paragliding. *Annales Kinesiologiae*, 7(1), 67-80.

Miles, J. C., & Priest, S. (1999). *Adventure Programming*. Venture Publishing, Inc., Cato Avenue, State College, PA 16801.

Milne, G. R., & McDonald, M. A. (1999). *Sport marketing: Managing the exchange process*. Jones & Bartlett Learning.

Moiseichik, M. L., & Young, S. J. (2019). *Risk management for park, recreation, and Leisure Services*. Sagamore Venture.

Mowrey, R. J. (2007). Risk Management in Sport and Recreation. *Journal of Legal Aspects of Sport*, 17(1), 137-140.

Mull, R. F., Beggs, B. A., & Renneisen, M. (2009). *Recreation facility management*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Munro, B. H. (2005). *Statistical methods for health care research* (Vol. 1). lippincott williams & wilkins.

National Safety Council. (2018). Injury facts: The source for injury stats. Erişim: <https://www.nsc.org/home-safety/tools-resources/injury-facts>

Neal, A., Griffin, M.A. (2006). A study of the lagged relationships among safety climate, safety motivation, safety behavior, and accidents at the individual and group levels. *J. Appl. Psychol.* 91 (4), 946-953. <http://dx.doi.org/10.1037/0021-9010.91.4.946>

Neal, A., Griffin, M. A., & Hart, P. M. (2000). The impact of organizational climate on safety climate and individual behavior. *Safety science*, 34(1-3), 99-109. [https://doi.org/10.1016/S0925-7535\(00\)00008-4](https://doi.org/10.1016/S0925-7535(00)00008-4)

Nohr, K. (2009). *Managing risk in sport and recreation: The essential guide for loss prevention*. Human Kinetics.

Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. New York: McGraw Hill.

O'Brien C. Injuries and investigated deaths associated with playground equipment, 2001-2008. Bethesda, MD: Consumer Product Safety Commission; 2009.

Occupational Safety and Health Administration. (2011). *OSHA fact sheet: OSHA's Bloodborne Pathogens Standard*. Erişim: https://www.osha.gov/OshDoc/data_Bloodborne_Facts/bbfact01.pdf

Occupational Safety and Health Administration. (2015). *OSHA safety and health program management guidelines*. Erişim: https://www.osha.gov/shpmguidelines/SHPM_guidelines.pdf

Özdamar, K. (2002). *Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi*. 4. Baskı. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

Özer, L. ve Gülpınar, S. (2005). Hizmet sektöründe tüketicilerin algıladıkları riskler: hava yolları sektöründe bir araştırma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1),1-15.

Pearl, T. H. (2016). Far from the maddening crowd: A statutory solution to crowd crush. *Hastings Law Journal*, 68(1), 159–202. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2738169>

Pradhan, A. K., Hammel, K. R., DeRamus, R., Pollatsek, A., Noyce, D. A., & Fisher, D. L. (2005). Using eye movements to evaluate effects of driver age on risk perception in a driving simulator. *Human factors*, 47(4), 840-852. <https://doi.org/10.1518/001872005775570961>

Reisinger, Y., & Mavondo, F. (2005). Travel anxiety and intentions to travel internationally: Implications of travel risk perception. *Journal of travel research*, 43(3), 212-225. <https://doi.org/10.1177/0047287504272017>

Rhodes, N., & Pivik, K. (2011). Age and gender differences in risky driving: The roles of positive affect and risk perception. *Accident Analysis & Prevention*, 43(3), 923-931. <https://doi.org/10.1016/j.aap.2010.11.015>

Rideout, H. (2014). *Employee risk management: How to protect your business reputation and reduce your legal liability*. Kogan Page Publishers.

Rittichainuwat, B. N., & Chakraborty, G. (2009). Perceived travel risks regarding terrorism and disease: The case of Thailand. *Tourism Management*, 30(3), 410-418. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.08.001>

Rosenberger, R. S., Needham, M. D., Morzillo, A. T., & Moehrke, C. (2012). Attitudes, willingness to pay, and stated values for recreation use fees at an urban proximate forest. *Journal of Forest Economics*, 18(4), 271-281. <https://doi.org/10.1016/j.jfe.2012.06.003>

Saçlı, Ç., & Kahraman, C. Ö. (2019). Açık Alan Rekreasyonu Olarak Yamaç Paraşütü Etkinliğine Katılanların Motivasyonları ve Etkinlik Memnuniyetlerinin Belirlenmesi: Arsuzfest Örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(4), 1249-1269. <https://doi.org/10.16953/deusosbil.498463>

Saraç, M., & Kahyaoğlu, M. B. (2011). Bireysel Yatırımcıların Risk Alma Eğilimine Etki Eden Sosyo-Ekonomik ve Demografik Faktörlerin Analizi. *Journal of BRSA Banking & Financial Markets*, 5(2).

Schmidt, M. D., Sulsky, S. I., & Amoroso, P. J. (2005). Effectiveness of an outside-the-boot ankle brace in reducing parachuting related ankle injuries. *Injury prevention*, 11(3), 163-168. <https://dx.doi.org/10.1136%2Fip.2004.006304>

Schreiber, J. B., Nora, A., Stage, F. K., Barlow, E. A., & King, J. (2006). Reporting structural equation modeling and confirmatory factor analysis results: A review. *The Journal of educational research*, 99(6), 323-338. <https://doi.org/10.3200/JOER.99.6.323-338>

Schulze, W., Hesse, B., Blatter, G., Schmidler, B., & Muhr, G. (2000). Pattern of injuries and prophylaxis in paragliding. *Sportverletzung Sportschaden: Organ der Gesellschaft für Orthopädisch-Traumatologische Sportmedizin*, 14(2), 41-49. <https://doi.org/10.1055/s-2000-7439>

Schulze, W., Richter, J., Schulze, B., Esenwein, S. A., & Büttner-Janzen, K. (2002). Injury prophylaxis in paragliding. *British journal of sports medicine*, 36(5), 365-369. <https://doi.org/10.1136/bjism.36.5.365>

Schumacker R. E., Lomax R. G. (2010). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. New York: Taylor & Francis Group.

Schwarz, E., Hall, S., & Shibli, S. (2015). *Sport facility operations management: A global perspective*. Routledge.

Sciammarella, J. (2019). Automated external defibrillators. Erişim: https://www.emedicinehealth.com/automated_external_defibrillators_aed/article_em.htm

Sharp, L. A. (1990). NOLPE Monograph Series: No. 40. Sport law. Topeka, KS: National Organization on Legal Problems of Education.

Shoham, A., Rose, G. M., & Kahle, L. R. (1998). Marketing of risky sports: From intention to action. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 26(4), 307-321.

Short, J. F. (1984). The social fabric at risk: toward the social transformation of risk analysis. *American sociological review*, 49(6), 711-725. <http://dx.doi.org/10.2307/2095526>

Slimak, M. W., & Dietz, T. (2006). Personal values, beliefs, and ecological risk perception. *Risk analysis*, 26(6), 1689-1705. <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2006.00832.x>

Smith, K. (1993). The influence of weather and climate on recreation and tourism. *Weather*, 48(12), 398-404. <https://doi.org/10.1002/j.1477-8696.1993.tb05828.x>

Spengler, J. O., Connaughton, D., & Pittman, A. T. (2006). *Risk management in sport and recreation*. Human Kinetics.

Steinbach, P. (2015, July). How to keep sports venue parking lots safe and secure. Erişim: <https://www.athleticbusiness.com/stadium-arena-security/how-to-keep-sports-venue-parking-lots-safe-and-secure.html>

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Asgari Ücretin Net Hesabı ve İşverene Maliyeti. Erişim: <https://ailevecalisma.gov.tr/asgari-ucret/> ve https://ailevecalisma.gov.tr/media/3278/2019_onikiyay.pdf

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (1996). *Using multivariate statistics*. (3. baskı). New York: Harper Collins.

Tamis Corporation. *Planning crowd control for your event*. Erişim: <http://www.tamiscorp.com/pdf/whitepaper-planning-crowd-control.pdf>

Tarlow, P. E. (2002). *Event risk management and safety* (Vol. 4). John Wiley & Sons.

Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Yayıncılık, Ankara.

The Red Cross Society of The Republic of China, 2014. Summer comes; the volunteers of Taiwan Red Cross for water-based safety commence to service on the weekend. Erişim: <http://www.redcross.org.tw/home.jsp?pageno=201205070020&acttype=view&dataserno=201405160001>

Timperio, A., Veitch, J., Carver, A., 2015. Safety in numbers: does perceived safety mediate associations between the neighborhood social environment and physical activity among women living in disadvantaged neighborhoods? *Prev. Med.* 74, 49-54. <http://dx.doi.org/10.1016/j.ypmed.2015.02.012>

Tourism BC. (2013). 2009/2010 Outdoor recreation study. Erişim: [http://www.destinationbc.ca/getattachment/Research/Research-by-Activity/All-Research-by-Activity/Outdoor-Recreation-Study-2009-2010,-January-2013/Outdoor-Recreation-for-Distribution-14Jan13-FINAL-DRAFT-\(2\).pdf.aspx](http://www.destinationbc.ca/getattachment/Research/Research-by-Activity/All-Research-by-Activity/Outdoor-Recreation-Study-2009-2010,-January-2013/Outdoor-Recreation-for-Distribution-14Jan13-FINAL-DRAFT-(2).pdf.aspx)

Tribe, J. (2015). *The economics of recreation, leisure and tourism*. Routledge.

Turhan, G. (2009). Marka yayılımına ilişkin tüketici tutumlarının oluşumunda marka bağlılığı ve algılanan uyumun etkileri: performans risk algılarının rolü. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (2), 168-197.

Ullman, J. B., & Bentler, P. M. (2003). Structural equation modeling. *Handbook of psychology*, 607-634. <https://doi.org/10.1002/0471264385.wei0224>

U.S. Department of Justice. (2015, December 23). *Planning and managing security for major special events: Guidelines for law enforcement*. Damascus, MD: Penny Hill Press.

Ustundag, O., Devecioglu, S., & Akarsu, E. (2011). The Role and Importance of Sport and Recreational Areas in Urban Planning. In 6th International Advanced Technologies Symposium (IATS'11), Elazig, Turkey.

Varonen, U., & Mattila, M. (2000). The safety climate and its relationship to safety practices, safety of the work environment and occupational accidents in eight wood-processing companies. *Accident Analysis & Prevention*, 32(6), 761-769. [http://dx.doi.org/10.1016/S0001-4575\(99\)00129-3](http://dx.doi.org/10.1016/S0001-4575(99)00129-3)

van der Smissen, B. (1990). *Legal liability and risk management for public and private entities* (Vols. 1-3). Cincinnati, OH: Anderson Publishing.

Van Ours, J., & Ridder, G. (1992). Vacancies and the recruitment of new employees. *Journal of Labor Economics*, 10(2), 138-155.

Wang, J., & Wang, X. (2019). *Structural equation modeling: Applications using Mplus*. John Wiley & Sons.

Wachinger, G., Renn, O., Begg, C., & Kuhlicke, C. (2013). The risk perception paradox—implications for governance and communication of natural hazards. *Risk analysis*, 33(6), 1049-1065. <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2012.01942.x>

Water Sports Industry Association, 2015. Boating Fatalities: 2014 Is Second Lowest Year On Record. Erişim: <https://www.wsia.net/boating-fatalities-2014-records-secondlowest-year-on-record/>

Weisfeldt, M. L., & Pollack, R. A. (2017). Public access defibrillation: Is this making any difference? *Cardiac Electrophysiology Clinics*, 9, 551-557. <https://doi.org/10.1016/j.ccep.2017.07.006>

White, B. J., & Cardinal, B. J. (2003). Readability of waiver of liability forms used in collegiate intramural and recreational sports programs. *Recreational Sports Journal*, 27(2), 37-46. <https://doi.org/10.1123/rsj.27.2.37>

Wiengarten, F., Humphreys, P., Gimenez, C., & McIvor, R. (2016). Risk, risk management practices, and the success of supply chain integration. *International Journal of Production Economics*, 171, 361-370. <https://doi.org/10.1016/j.ijpe.2015.03.020>

Yalçınyavuz, A. Ü., & Yılmaz, S. (2016). Determination of Recreation Area Using Demands: Erzincan City Sample. *Kastamonu University Journal of Forestry Faculty*, 16(2). <https://doi.org/10.17475/kastorman.289745>

Yaraş, E., Yeniçeri, T., Zengin, Y. (2009). Mağaza markalı ürün satın alan tüketiciler ile satın almayan tüketiciler arasında algılanan risk bakımından farklılık olup olmadığının incelenmesine yönelik bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (2), 198-217.

Yıldırım, F. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Yaşamdaki Riskleri Algılamaları Üzerinde Toplumsal Cinsiyet Etkisinin İncelenmesi. *Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış)*.

Yoon, Y., & Uysal, M. (2005). An examination of the effects of motivation and satisfaction on destination loyalty: a structural model. *Tourism management*, 26(1), 45-56. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2003.08.016>

Zakaria, J., Harun, M. T., Salamuddin, N., & Taff, M. A. M. (2016). Risk Management Practices towards Developments of Sport and Recreational Activities in Malaysia. *Open Access Library Journal*, 3(07), 1. <http://dx.doi.org/10.4236/oalib.1102681>

Zohar, D. (2000). A group-level model of safety climate: testing the effect of group climate on microaccidents in manufacturing jobs. *Journal of applied psychology*, 85(4), 587. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.85.4.587>

8. ÖZGEÇMİŞ

EKLER

EK-1. Etik Kurul Onayı

EK-2. “Recreation Safety Climate Measurement Tool” Kullanım İzni

EK-3. “Rekreasyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği” Kullanım İzni

EK-4. Araştırmaya Katılım Bilgilendirmesi ve Demografik Bilgi Formu

Sizi bir araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırma ile katılmış olduğunuz aktivitenin emniyet koşullarını ve almış olduğunuz hizmetin kalitesini değerlendirerek sizlere daha güvenli ve kaliteli aktiviteler sunulmasına bilimsel anlamda katkı sağlayabilirsiniz. Vereceğiniz cevaplardaki samimiyetiniz, araştırma doğruluğu bakımından oldukça önemlidir.

Araştırmaya katıldığımız için teşekkür ederiz.

Cinsiyetiniz	☐ Kadın ☐ Erkek
Yaş Grubunuz	☐ 19 - 29 yaş aralığı ☐ 30 - 60 yaş aralığı
Çalışma Durumunuz	☐ Çalışmıyor ☐ Kamu çalışanı ☐ Özel sektör çalışanı ☐ İşveren ☐ Öğrenci ☐ Emekli
Aylık Gelir Düzeyiniz	☐ 2020 ₺ ve altı ☐ 2021 ₺ - 4040 ₺ arası ☐ 4041 ₺ - 6060 ₺ arası ☐ 6061 ₺ ve üstü
Yaşadığınız Coğrafi Bölge	☐ Doğu Anadolu Bölgesi ☐ İç Anadolu Bölgesi ☐ Karadeniz Bölgesi ☐ Akdeniz Bölgesi ☐ Ege Bölgesi ☐ Marmara Bölgesi ☐ Güneydoğu Anadolu Bölgesi
Özellikle bu aktivite için mi geldiniz?	☐ Evet ☐ Hayır

EK-5. Recreation Safety Climate Measurement Tool

1: strongly disagree, 2: disagree, 3: neutral, 4: agree, 5: strongly agree

	1	2	3	4	5
Factor 1. Management commitment to safety					
1. The licensed professionals here give me a sense of trust					
2. The recreation equipment here is regularly maintained so I can use it with peace of mind					
3. The recreational facilities here are regularly repaired and maintained, so I feel they are reliable					
4. The recreational facilities here are regularly inspected, so I feel at ease					
Factor 2. Perception of recreation safety rules					
5. The activities here are always conducted according to safety procedures					
6. The use of recreation equipment compliant with safety rules highly assures me					
7. I am often informed about recreation safety rules here					
8. The lack of sound protective equipment here makes me afraid.					
Factor 3. Fit between recreational environment and safety					
9. Hazard warnings clearly alert me so I need not worry					
10. The safety scope of the activity is clearly delineated so I can engage in the activity with peace of mind					
11. This place is unsuited to diving activities, making me feel fearful.					
12. The recreation signs are clear and easy to understand so I do not feel flustered					
Factor 4. Safety training for visitors					
13. The instructor provides safety demonstrations with practical drills, reducing my sense of tenseness					
14. The instructor is able to inform me in detail about necessary safety matters, providing me with guidelines to follow					
15. The instructor is able to effectively communicate to me the steps of the recreation activity to ensure the activity proceeds smoothly					
16. The instructor provides insufficient safety activity training, making me feel at a loss.					
Factor 5. Responsible manager					
17. The operator has a legitimate license to practice, making me feel assured					
18. The operator is always alert to the safety of the surroundings so I can engage in the recreation with peace of mind					
19. The operator is attentive to the safety quality of the activity and first considers the recreationist's safety, making me feel assured					
Factor 6. Emergency facility					
20. Emergency life-saving equipment is available here, putting me at ease					
21. I am impressed by the swiftness of the medical treatment process when accidents occur					
22. The ample medical facilities here make me feel assured					
Factor 7. Caring					
23. When I feel afraid, my instructor/companion is able to lighten the atmosphere and relax my mood					
24. When I encounter difficulties, my instructor/companion gives me encouragement and support, helping me to feel confident					
25. The companions by my side give me someone to rely on					
Factor 8. Altruistic safety behavior					
26. I will proactively alert someone when I think they are in an unsafe situation during an activity					
27. I will notify the related units when I see others do something unsafe					

EK-6. Rekreasyon Emniyet Koşulları Ölçme Aracı (TÜRKÇE VERSİYON)

1: Tamamen katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Ne katılıyorum ne katılmıyorum, 4: Katılıyorum, 5: Tamamen katılıyorum

Faktör 1. Yönetim emniyet bağlılığı					
1.Buradaki lisanslı uzmanlar bana bir güven duygusu veriyor.					
2.Buradaki rekreasyon ekipmanlarının bakımları düzenli olarak yapılmaktadır, bu yüzden gönül rahatlığıyla kullanabiliyorum.					
3.Buradaki rekreasyon tesislerinin tamir ve bakımları düzenli olarak yapılır, bu yüzden güvenilir olduklarını hissediyorum.					
4.Buradaki rekreasyon tesisleri düzenli olarak denetlenmektedir, bu yüzden rahat hissediyorum.					
Faktör 2. Rekreasyon emniyet kurallarının algılanması					
5.Buradaki faaliyetler her zaman emniyet prosedürlerine göre gerçekleştirilir.					
6.Rekreasyon ekipmanlarının emniyet kurallarına uygun olarak kullanımı beni oldukça güvence altına almaktadır.					
7.Buradaki rekreasyon emniyet kuralları hakkında sık sık bilgilendiriliyorum.					
8.Buradaki ses koruyucu ekipman eksikliği beni korkutuyor.					
Faktör 3. Rekreasyonel çevre ve emniyet arasındaki uyum					
9.Tehlike uyarıları beni açıkça uyarıyor, dolayısıyla endişelenmeme gerek yok.					
10.Faaliyetin emniyet kapsamı açıkça belirtilmiştir, dolayısıyla faaliyete gönül rahatlığıyla katılabilirim.					
11.Burası dalış aktivitelerine uygun değil, beni endişeli hissettiriyor.					
12.Rekreasyon işaretleri açık ve anlaşılması kolaydır bu yüzden endişeli hissetmiyorum.					
Faktör 4. Katılımcılar için emniyet eğitimi					
13.Eğitmen, pratik tabikatlarla güvenlik sunumları sağlar ve gerginlik duygumu azaltır.					
14.Eğitmen bana gerekli emniyet konuları hakkında detaylı bilgi verebilir ve izlenecek yönergeleri sağlar.					
15.Eğitmen, etkinliğin sorunsuz bir şekilde devam etmesini sağlamak için rekreasyon faaliyetinin basamaklarını etkili bir şekilde bana iletebilir.					
16.Eğitmen yetersiz emniyet faaliyeti eğitimi veriyor ve bu da kendimi şaşkın hissetmemi sağlıyor.					
Faktör 5. Sorumlu yönetici					
17.Operatörün, kendimi güvende hissetmemi sağlayan yasal bir uygulama lisansı vardır.					
18.Operatör her zaman çevrenin emniyetine karşı tetiktedir, bu yüzden rekreasyona gönül rahatlığı ile katılabilirim.					
19.Operatör, faaliyetin emniyet kalitesine özen gösterir ve ilk önce katılımcının güvenliğini göz önünde bulundurarak kendimi güvende hissettirir.					
Faktör 6. Acil durum tesisi					
20.Acil durum hayat kurtarıcı ekipmanlar burada mevcut ve beni rahatlatmaktadır.					
21.Kazalar meydana geldiğinde tıbbi tedavi sürecinin hızlı olmasından etkilendim.					
22.Buradaki yeterli sayıdaki tıbbi tesisler beni güvende hissettiriyor.					
Faktör 7. İlgilenme					
23.Korktuğumda eğitmenim / rehberim atmosferi hafifletebilir ve ruh halimi rahatlatılabilir.					
24.Zorluklarla karşılaştığımda, eğitmenim / rehberim kendimi güvende hissetmeme yardımcı olan teşvik ve desteği vermektedir.					
25.Yanımdaki rehberler bana güvenebileceğim birini verirler.					
Faktör 8. Başkalarını düşünen emniyet davranışı					
26.Bir aktivite sırasında emniyetsiz bir durumda olduğumu düşündüğümde inisiyatif kullanarak birini uyarırım.					
27.Başkalarının emniyetsiz bir şey yaptığını gördüğümde ilgili birimleri bilgilendireceğim.					

EK-7. Rekreatyonel Spor Hizmetleri Kalite Ölçeği

Aşağıda rekreatyonel spor hizmetlerinde önemli görölen faktörlere ilişkin cümleler yer almaktadır. Sizden şu anda hizmet aldığımız rekreatyonel spor merkezini düşünerek 1’den (HIÇ KATILMIYORUM) 7’ye (TAMAMEN KATILYORUM) kadar verilen aralıktta puanlayarak değerlendirmeniz istenmektedir.

	1	2	3	4	5	6	7
1. Spor merkezinin farklı Programları/Sınıfları vardır.							
2. Spor merkezi geniş Sınıf/Program çeşitliliği sunar.							
3. Spor merkezi güncel Sınıf/Programlar sunar.							
4. Spor merkezinin çalışma saatleri uygundur.							
5. Spor merkezi Sınıf/Programlarının saatleri uygundur.							
6. Spor merkezi personeline E-Posta yolu ile kolayca ulaşılabilir.							
7. Spor merkezi Web sitesi yoluyla kolayca ulaşılabilir							
8. Spor merkezinin aktivite ve etkinlikleri güncellenmiş bilgilere erişim kolaydır.							
9. Spor merkezi hakkındaki bilgilere kolayca ulaşılabilir.							
10. Spor merkezi çalışanları arkadaş canlısıdır.							
11. Spor merkezi çalışanları Sınıf/Programlara katılan bireylere yardımcı olmaya isteklidir.							
12. Spor merkezi çalışanları herhangi bir sorun çıktığında hemen harekete geçerler.							
13. Spor merkezi çalışanları Yeteneklidir/Yeterlidir.							
14. Spor merkezi çalışanları problemleri hızlı ve tatmin edici şekilde çözerler							
15. Spor merkezi çalışanları kullanıcılarının özel ihtiyaçlarını bilir ve etkin bir şekilde ilgilenir.							
16. Spor merkezinin diğer müşterileri, benim spor merkezinin hizmetlerini olumlu algılamam üzerinde pozitif etkisi vardır.							
17. Spor merkezi sürekli müşterilerinden genel olarak etkilenirim.							
18. Spor merkezi programlarından yararlandıktan sonra fiziksel yetenek seviyemin arttığını hissediyorum.							
19. Spor merkezi Sınıf/Programları fiziksel yeteneklerimin artmasında yardımcı oldu.							
20. Spor merkezi Sınıf/Programlarına katıldıktan sonra fiziksel uygunluk seviyemin arttığını hissediyorum.							
21. Spor merkezinin Sınıf/Programlarına katıldıktan sonra beceri seviyemin arttığını hissediyorum.							
22. Spor merkezinde katıldığım aktiviteler yetenek seviyemi geliştirdi.							
23. Spor merkezinden ayrıldığım zaman daima istediklerimi aldığımı hissediyorum.							
24. Spor merkezinden ayrıldığım zaman genellikle kendimi iyi hissediyorum.							
25. Spor merkezinin Sınıf/Programlarının sonuçlarını olumlu olarak değerlendiririm.							
26. Spor merkezi çalışanları işleri hakkında oldukça bilgili görünmektedir.							

27.Spor merkezi bana sosyal etkileşim açısından birçok fırsat sağladı.									
28.Spor merkezinin Sınıf/Programlarına katılma yoluyla birçok arkadaş edindim.									
29.Spor merkezinin Sınıf/programlarındaki sosyal etkileşimden gerçekten zevk aldım.									
30.Spor merkezinin binası iyi tasarlanmıştır.									
31.Spor merkezinin bina düzenlemesi amaçlarıma/ihtiyaçlarıma hizmet eder.									
32.Spor merkezinin bina dizaynından etkilendim.									
33.Spor merkezinin binası estetik olarak çekicidir.									
34.Spor merkezi müşterileri arasında olmak aile ortamı hissi verir.									
35.Spor merkezi tarafından sağlanan malzemeler (egzersiz aletleri) kullanıma uygundur.									
36.Spor merkezinde pek çok yeni egzersiz malzemeleri mevcuttur.									
37.Spor merkezi tarafından sağlanan malzemeler iyi kullanılabilir durumdadır.									
38.Spor merkezi temiz ve bakımlıdır.									